

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

— ΑΡΙΘ. 2 —

ΑΛΕΚΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΣΩΝΙΤΗ
ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ - ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΙΞΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ

Πρακτικούς και εϋμνημονεύτους κανόνες με πλήθος παραδειγμάτων, πρὸς ταχείαν και ἀσφαλῆ ἐκμάθησιν τῆς Ὀρθογραφίας, Στίξεως καὶ Συντάξεως.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΝ ΒΟΗΘΗΜΑ

Διὰ τοὺς ἐκπαιδευτικούς, τοὺς μαθητὰς Δημοτικοῦ καὶ Γυμνασίου, τοὺς ὑποψηφίους τοῦ Παν/μίου καὶ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, ὡς καὶ διὰ πάντα γράφοντα τὴν Ἑλληνικὴν.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΑΘΗΝΑΙ

1958

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΡΙΘ. 2

ΑΛΕΚΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ — ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΣΩΝΙΤΗ
Φιλολόγων — Καθηγητῶν

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΙΞΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

*«Ὁρθογραφῶ, πάει νὰ πῆ, ἔχω
ξάγρυσνο τὸ νοῦ μου».*

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ

Πρακτικοὺς καὶ εὐμνημονεύτους κανόνες μὲ πλῆθος παραδειγμάτων πρὸς ταχεῖαν καὶ ἀσφαλῆ ἐκμάθησιν τῆς Ὁρθογραφίας, Στίξεως καὶ Συντάξεως

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΝ ΒΟΗΘΗΜΑ

Διὰ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς, τοὺς μαθητὰς Δημοτικοῦ καὶ Γυμνασίου, τοὺς ὑποψηφίους τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, καθὼς καὶ διὰ πάντα γράφοντα τὴν Ἑλληνικὴν

ΑΘΗΝΑΙ 1957

18699

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τῶν συγγραφέων

Παυλάκης

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Β' ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Είναι κοινῶς παραδεδεγμένον ὅτι ἡ ὀρθογραφία ἀποτελεῖ ἐν ἑκ τῶν δυσκολωτέρων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχει νὰ ἀντιμετωμίσῃ ὁ ἐκπαιδευτικὸς ὄλων τῶν βαθμίδων τῆς παιδείας, καθὼς καὶ πᾶς ὅστις γράφει τὴν ἑλληνικὴν.

Πράγματι, ἡ ὀρθογραφία εἶναι δεινὸς ἐπιπέδου, ὁ ὁποῖος καταβασιανίζει τὴν μαθητικὴν νεολαίαν, καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἀχίλλειον πέδιλον τῶν ὑποψηφίων τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, ὅσον καὶ τῶν ἐπιδιωκόντων νὰ καθέξουν δημοσίαν ἢ ἄλλην τινὰ θέσιν. Διότι ἡ ὀρθογραφία θεωρεῖται ἐν ἑκ τῶν βασικῶν κριτηρίων εἰς τὸ μάθημα τῶν Ἐκθέσεων καὶ τεκμήριον γλωσσικῆς καταρτίσεως.

Κύριον βοήθημα πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ὀρθογραφίας εἶναι ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τῶν κανόνων τῆς Γραμματικῆς. Ἡ τελεία ὁμοιομοίωσις τούτων προσκροῦει εἰς πλεῖστα ὅσα ἐμπόδια· διότι α) ἡ ὀρθογραφία τῆς γλώσσης μας εἶναι ἱστορική, καί, συνεπῶς, δυσκολωτάτη· β) ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα παρουσιάζει πολὺν μέγαν ἀριθμὸν γραμματικῶν κανόνων, πολυπλόκων, μὲ πολλὰς ἐξαιρέσεις, ὥστε πολλάκις νὰ προκαλεῖται σύγχυσις· γ) ὑπάρχει γλωσσικὴ ἀναρχία, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῶν τριῶν γλωσσῶν τὰς ὁποίας διδάσκειται ὁ Ἕλληνας εἰς τὸ σχολεῖον (δημοτικὴ, καθαρῆ, ἀρχαία), ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τῆς ἐπικρατοῦσης διγλωσσίας, ἡ ὁποία ἐπανξάνει τὰς δυσκολίας· δ) ἡ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς εἶναι ἀνεπαρκὴς καὶ ἀμέθοδος, καὶ ἡ ἔλλειψις καταλλήλων βοηθημάτων (Ἑτυμολογικοῦ Λεξικοῦ, Κρατικοῦ Ὄρθογραφικοῦ Λεξικοῦ κλπ) εἶναι λίαν αἰσθητή.

Πρὸ τῶν δυσχερειῶν τούτων, ἡ ὑπαρξίς ἑνὸς συστηματικοῦ καὶ πρὸ παντὸς πρακτικοῦ ὀδηγοῦ ὀρθογραφίας, ὁ ὁποῖος νὰ συγκεντρώσῃ εἰς συνοπτικοὺς καὶ εὐμνημονεύτους κανόνας, μὲ παράλληλον παράθεσιν πολλῶν παραδειγμάτων, ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ βοη-

θήσουν αποτελεσματικῶς τὸν σπουδάζοντα τὴν ἑλληνικὴν, καθίσταται ἀναγκαία. Διότι κανὼν ἄνευ παραδειγμάτων εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀπομνημονευθῇ.

Εἰς τὸν παρόντα ὁδηγὸν ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ συμπεριλάβωμεν, εἰς δύο αὐτοτελῆ κεφάλαια, τὴν Στίξιν* καὶ στοιχεῖα τῆς Συντάξεως (προθέσεων καὶ ἐπιρρημάτων), διότι διὰ μὲν τὸ ζήτημα τῆς στίξεως ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία εἶναι λίαν πενιχρά, τὸ δὲ πρόβλημα τῆς συντάξεως τῆς καθαρευούσης δὲν ἔχει ἀποτελέσει μέχρι σήμερον ἀντικείμενον σοβαρᾶς μελέτης εἰς τὰ σχολεῖά μας.

Τὰ παραδείγματα τῶν ἀσκήσεων εἶναι εἰλημμένα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκ τῆς καθαρευούσης, διὰ δύο λόγους: πρῶτον, διότι αὕτη εἶναι ἡ ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους, εἰς αὐτὴν εἶναι γραμμένα τὰ σχολικὰ ἐγχειρίδια τῆς Μέσης Παιδείας, τὰ Πανεπιστημιακὰ συγγράμματα, αὐτὴν ζητοῦν κατὰ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, καὶ δεύτερον, διότι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἀκόμη καθορίσει παγίους ὀρθογραφικοὺς κανόνας.

Θὰ ᾔτο εὐχῆς ἔργον ἡ ὀρθογραφία νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον συστηματικωτέρας διδασκαλίας εἰς τὰ σχολεῖα, ἀλλὰ μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὸ πρόβλημα θὰ ἀντιμετωπισθῇ κατὰ τρόπον θετικόν, ὃ ἀνὰ χεῖρας ὀρθογραφικὸς ὁδηγὸς—καρπὸς πολυετοῦς σχολικῆς καὶ φροντιστηριακῆς πείρας—ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἀποβῇ χρήσιμος εἰς πάντα ἐπιθυμοῦντα νὰ ἀποκτήσῃ ἐπαρκῆ κατάρτισιν εἰς τὴν ὀρθογραφίαν.

Ἀθῆναι, 1957

Α. Π.—Ν. Α.

* Ἐτοιμάζεται ἤδη εἰδικὴ μελέτη διὰ τὴν Στίξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξετάζεται ἡ ιστορικὴ ἐξέλιξις καὶ διαμόρφωσις τοῦ ὅλου ζητήματος εἰς τὸν γραπτὸν μας λόγον.

Μ Ε Ρ Ο Σ Π Ρ Ω Τ Ο Ν

Ο Ρ Θ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Πίναξ διαιρέσεως τῶν γραμμάτων

Τὸ ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιέχει 24 γράμματα, τὰ ἐξῆς :

α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω.

Διαιροῦνται δὲ ταῦτα εἰς **φωνήεντα** καὶ **σύμφωνα**.

Φωνήεντα		Σύμφωνα
α, ε, η, ι, ο, υ, ω		β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ.

Διαίρεσις φωνηέντων

ε, ο βραχέα η, ω μακρά α, ι, υ δίχρονα*	*Τὰ δίχρονα α, ι, υ, καθὼς καὶ τὰ βραχέα ε, ο, ὅταν ἀκολουθοῦνται ἀπὸ 2 ἢ 3 σύμφωνα ἢ διπλοῦν σύμφωνον, εἶναι θέσει μακρά π.χ. ἄγνός, ἰσχνός, πυκνός, ἔνδοξος, πεζός, μελαψός, μακρός, μικρός.
---	---

Δίφθογοι

<i>Κύρια</i>		<i>Καταχρηστικά</i>
αι, ει, οι, αυ, ευ, ηυ, ου, υι		α, η, φ

Κανών. Ὅλαι αἱ δίφθογοι, κύρια καὶ καταχρηστικά, εἶναι μακρά, πλὴν τῶν **αι** καὶ **οι**, αἱ ὁποῖαι εἶναι βραχεῖαι, ὅταν εὐρίσκονται ἔντελῶς εἰς τὸ τέλος κλιτῆς λέξεως.

Π.χ. λαοί, νικηταί, οἶκος, αἷμα, εἶχον, αὐλαξ, χειρῶναξ, γεῦμα, τοῦ ποταμοῦ, τῆ ἀγορᾶ, τῆ τιμῆ, ἕσμα, Θοῤᾳκες.

Παρατήρησις. Αἱ δίφθογοι **αι** καὶ **οι** δὲν εἶναι βραχεῖαι, καὶ ὅταν ἀκόμη εὐρίσκονται ἔντελῶς εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, εἰς τὰς ἐξῆς τέσσαρας περιπτώσεις :

α) **Εἰς τὰ τοπικά ἐπιρρήματα** (τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς).

Π.χ. οἴκοι (=εἰς τὸν οἶκον), οἴκοι νοσηλεία, Μεγαροῖ (=εἰς τὰ Μέγαρα), Ἴσθμοῖ (=εἰς τὸν Ἴσθμόν).

β) **Εἰς τὰς ἐξῆς τρεῖς ἀκλίτους λέξεις**, φαινομενικῶς βεβαίως,

διότι εἰς τὴν πραγματικότητα εἶναι σύνθετοι λέξεις καὶ τὸ β' συνθετικόν των ἢ ἀναβιβάζει τὸν τόνον ἢ τὸν ἀποβάλλει :

καί-τοι, ἦ-τοι, οἷ-μοι (=ἀλλοίμονον).

γ) *Εἰς τὰς προερχομένας ἐκ συναιρέσεως συλλαβάς.*

Π. χ. αἱ ἀμυγαλαῖ (έ-αι), οἱ ἀπλοῖ (ό-οι), αἱ ἀπλαῖ, οἱ χαλκοῖ, αἱ χαλκαῖ κλπ.

δ) *Εἰς τὰς καταλήξεις τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τῆς ἀρχαίας εὐκτικῆς.*

Π. χ. στατεύ-οι, στρατεύ-σοι, στρατεύ-σαι (ἐνῶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἀορίστου α' στρατεῦ-σαι ἔχει τὸ αἰ βραχύ, καὶ συνεπῶς περισπᾶται).

Διαίρεσις συμφώνων

	οὐρανικά	χειρικά	ὀδοντικά	
ἄφωνα	κ	π	τ	πιλά
	γ	β	δ	μέσα
	χ	φ	θ	δασέα
ἡμίφωνα	μ — ν		ἔρρινα ἢ ἔνρινα	
	λ — ρ		ὄγρα	
	σ (ς)		συριστικόν	
διπλά	ζ, ξ, ψ			

Ὅρθογραφία

Ὅρθογραφία καλεῖται ἡ ὀρθή γραφή τῶν λέξεων συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας καὶ τοὺς τύπους τῆς Γραμματικῆς.

Διὰ νὰ γράψωμεν ὀρθῶς μίαν λέξιν, χρειάζεται νὰ γνωρίζωμεν α) τὸν συλλαβισμόν, β) τὸν πνευματισμόν καὶ γ) τὸν τονισμόν αὐτῆς· ἐπίσης νὰ ἔχωμεν πλήρη γνώσιν τῶν καταλήξεων τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ρημάτων, καθὼς καὶ τῶν διαφόρων μεταβολῶν, αἱ ὁποῖα γίνονται κατὰ τὴν κλίσιν καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν λέξεων.

ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ

Συλλαβή λέγεται τμήμα λέξεως, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἕξ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων συμφώνων μεθ' ἑνὸς φωνήεντος ἢ διφθόγγου.
Π.χ. ἄ-νε-μος, ὄρ-θο-γρα-φί-α, πρό-βλη-μα, στρέ-φο-μαι, ἔ-χθροῦ.

Ἡ συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποτελεῖται καὶ ἀπὸ ἕν μόνον φωνῆεν ἢ μίαν δίφθογγον. Π.χ. ἄ-οι-δός, ἄ-ει-θα-λής, ἄ-ήρ.

Ὁ χωρισμός λέξεως εἰς συλλαβὰς λέγεται **συλλαβισμός**· γίνε-ται δὲ συμφώνως πρὸς τοὺς ἑξῆς κανόνας :

α) *Ἐν σύμφωνον μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζεται μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν.*

Π.χ. λέ-γω, οἰ-κί-α, οὖ-ρα-νός, παί-ζω, ἄ-νευ, φο-βοῦ-μαι.

β) *Δύο ὅμοια σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) χωρίζονται.*

Π.χ. ἄλ-λά, ἄμ-μος, ἔρ-ριψα, θάλασ-σα, Ἄγ-γλία.

γ) *Δύο διαφορετικὰ σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζονται πάντοτε μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν, ἂν ἀπὸ τὰ δύο ταῦτα σύμφωνα ἀρχίζῃ λέξις τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς.*

Π.χ. πέ-τρα (τραπέτρα), κό-σμος (σμῆνος), ἄ-σπῖς (σπεύδω), ἄ-γρὸς (γράφω), νί-πτομαι (πτηνόν).

Ἄλλως χωρίζονται. Π.χ. ἄν-θος, ἄρ-τος, ἄμ-πελος, ἔν-τε-ρον, μαν-τεύω.

Σημείωσις. Ὁ κανὼν οὗτος ἰσχύει καὶ διὰ τὰς λέξεις ἐκείνας τῆς τῆς δημοτικῆς, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν συμπλέγματα συμφώνων μὴ ἀπαντωμένων εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν

Π.χ. ἔ-τσι, (τσαρούχι), τζι-τζι-κας (τζάμι).

Ἐπίσης εἰς τὴν δημοτικὴν τὰ συμπλέγματα *μπ, ντ, γκ*, χωρίζονται κατὰ τὸν συλλαβισμόν, ἐκτὸς ἐὰν προηγῆται ἄλλο σύμφωνον.

Π.χ. ἄ-μ πέλι, ὄγ-καλιά, νεράν-τζι, μουγ-κρίζω, ἄν-τρειωμένοι· ἀλλά: μπαρ-μπούνι, καθουρ-ντίζω.

Τὰ δίψηφα ὅμως *μπ, ντ, γκ*, τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦν μὲ τοὺς μὴ ὑπάρχοντας εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἀλφάβητον φθόγγους, *b, d, g*, δὲν χωρίζονται. Π.χ. μπου-μπούκι, ντό-μπρος, ξε-μπλέ-κω, ντα-ντά, ἀ-γκούσα.

δ) *Τὰ συμπλέγματα :*

$\begin{matrix} \kappa, \gamma, \chi \\ \pi, \beta, \varphi \\ \tau, \delta, \theta \end{matrix}$	$\left \begin{matrix} + \mu \text{ ἢ } \nu \end{matrix} \right.$
---	---

δὲν χωρίζονται, ὅπου συναντιῶνται.

Σημείωσις. Συμβαίνει δὲ τοῦτο, διότι τὰ συμπλέγματα ταῦτα ἀντι-στοιχοῦν πρὸς συμπλέγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι λέξεις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Π. χ. πρᾶ-γμα (κμητός), στα-θμός (τιμημο), φά-τη (θνητός), δά-φνη (πνεύμα), ἄ-κμή, ἰ-κμάς, τά-γμα, οἰ-κμή, δρα-χμή, στυ-γνός, ἄ-γνός, παί-γνιον, πά-χνη, ὕ-χνος, ἀρά-χνη, τέ-κνον, λι-κνίζω, ἔχι-θνα, οὔ-φνης, ἄ-πνοια, ἄ-τμός, Ἄ-δητος, ἀρι-θμός, πυ-θμήν, ἔ-θνος, ἄ-μνός, Ἄφι-θναι, Ἄριά-δνη.

ε) *Τρία σύμφωνα μετα ἑνὸς φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζονται μὲ τὸ ἐπόμενον φωνήεν, ὅταν ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ σύμφωνα, ἢ τοῦλάχιστον ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα, ἀρχίζῃ λέξις ἑλληνική.*

Π. χ. ἄ-στραπή (στρέφω, στρατός), ἔ-χθρὸς (χθές), αἰ-σχρὸς (σχεδόν), ἄ-σθμα (σθένης), ὄ-σφρησις (σφραῖγος), ἰ-σχρὸς (σχέσις), ψή-κτρα (κτῆμα).

Ἄλλως χωρίζονται, καὶ τὸ μὲν πρῶτον συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνήεν, τὰ δὲ ἄλλα δύο μὲ τὸ ἐπόμενον.

Π. χ. Ἄλέ-ξαν-δρος, ἄρ-θρον, πορ-θμός, ἄρ-κτος, ἄν-θρω-πος, δέν-δρον, ἄν-τρον.

στ) *Αἱ σύνθετοι καὶ παρασύνθετοι λέξεις χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη.*

Π. χ. πρό-λογος, προσ-φέρω, ἐπι-στροφή, ἀνάλογος, κατα-στρέφω, ἐκ-γύμνασις, δια-φέρω, ὑπερ-έχω, ἐν-τολή, μετα-βολή, συν-ήγορος, παν-ήγυρις, ἄ-γρυπνος, πολυ-ώνυμος, δύσ-κολος, εὐ-τυχής, νουν-εχής, Ἑλλήσ-ποντος, ἔγ-κρατῆς (ἐν+κρατῶ), δα-φνο-στεφής, Πελοπόν-νησος, ὄσ-τε, οὐ-τε, καί-τοι, ἦ-τοι, εἴ-θε, ἀν-ώμαλος, ὑπερ-οχή, προσ-οχή, πάν-αγνος, οἰκο-νόμος, καρπο-φόρος, μεγαλό-ψυχος, ἀκρό-πολις, εὐ-εργέτης, εὐ-ελπις, ἀν-άξιος, ἀν-αισχυντία, ἀξιό-πιστος, μητρο-κτόνος, πατρο-κτόνος, θανατη-φόρος, δορυ-φόρος, καλλι-τέχνης, σιδηρό-δρομος, ἀστν-νόμος, παν-οὔργος, ἐπο-ποιία, ναύ-αρχος, ὁδοι-πόρος, ὄρει-βάτης, ἀρχέ-γονος.

Ἐὰν ὁμως κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχη συμβῆ ἔκθλιψις, τότε χωρίζονται ὡς ἀπλαῖ λέξεις.

Π. χ. πα-ρέ-χω (παρά+ἔχω), ἐ-πέρ-χομαι, ἀ-φο-μοιώνω, δι-έ-τρεξε, ἐ-φεύ-ρεσις, ἀν-θυ-πο-λογαγός, πρωτα-γωνιστής, κατα-γω-γή, φι-λάν-θρωπος.

ΠΑΘΗ ΣΥΜΦΩΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΥΝΘΕΣΙΝ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Λέξεις με δύο ὅμοια σύμφωνα

Τὸ ἀρχικὸν ρ διπλασιάζεται

α) *Εἰς τὰ ρήματα, ὅταν ταῦτα λαμβάνουν αὐξήσιν ἢ ἀναδιπλασιασμόν.*

Π.χ. ραπίζω, ἔρ-ράπιζον, ἔρ-ράπισσ-ράπτω, ἔρ-ραπτον, ἔρ-ραφα, ἔρ-ραμμένος-ρίπτω, ἔρ-ριπτον, ἔρ-ριφα, ἔρ-ρίφθην, ἔρ-ριμμένος-ριζῶ, ἔρ-ριζωμένος.

Ἐπίσης εἰς πᾶσαν λέξιν, ὅταν, κατὰ τὴν σύνθεσιν, πρὸ τοῦ ἀρχικοῦ ρ ὑπάρχη βραχὺ φωνῆεν.

1) *Μὲ προθέσεις* (τὸ α καὶ τὸ ι τῆς ληγουσῆς τῶν προθέσεων εἶναι βραχύ).

πρό :	πρόρρησις	προρρηθεῖς	ἀντί :	ἀντίρρησις	ἀντίρροπος
ἀνά :	ἀνάρρωσις	ἀναρρίχῃσις	ἀμφί :	ἀμφίρροπος	ἀμφίρρέπω
κατά :	καταρράκτης	κατάρρευσις	ἐπί :	ἐπιρροή	ἐπίρρημα
διά :	διαρρυθμίζω	διάρρηξις	ἀπό :	ἀπόρροια	ἀπόρρητος
μετά :	μεταρρυθμῖσις	μεταρρυθμίζω	ὑπό :	ὑπόρριζος	ὑπόρρινος
παρά :	παρραρέω	παρραρήγιος	περί :	περιρρέω	περιρραίνω

2) *Μὲ α στερητικὸν* (τοῦτο εἶναι πάντοτε βραχύ).

Π.χ. ἀρραγής, ἀρρηκτος, ἀρρητος, ἀρρυθμία, ἀρρωστος.

3) *Μὲ ἄλλας λέξεις*

Π.χ. αἰμορραγία, βαθύρριζος, δακρυρροῶ, διάρρηξις, ἐμπορορράπτης, ἐτοιμόρροπος, ἰδιόρρυθμος, ἰσορροπία, μελίρρευτος, μηχανορραφία, ὁμόρρυθμος, ὁμόρροπος, παχύρρευστος, πολύρριζος, ρινορραγία, φυλλορροῶ, ψυχορραγῶ.

Τὸ ἀρχικὸν ρ δὲν διπλασιάζεται, ὅταν πρὸ τῆς ἀπὸ ρ ἀρχομένης λέξεως ὑπάρχη μακρὰ συλλαβή.

Π.χ. αἰερωτος, αἰερωος, εὔρωια, εὔρυθμία, εὔρυθμος, εὔρωστος, εὔρωστία.

Πάθη τοῦ τελικοῦ (ν) τῶν προθέσεων (ἐν) — (σὺν) καὶ τοῦ τελικοῦ (ν) τῶν : (πᾶν, πάλιν, πλήν, ἔνδον), καθὼς καὶ τοῦ (κ) τῆς προθέσεως (ἐκ).

α) Τὸ ν τῶν προθέσεων ἐν καὶ σύν.

1) Πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ, γίνεται π.

Ἐν : ἔγ-κυρος, ἔγ-καταλείπω, ἔγ-καίνια, ἔγ-καίρω, ἔγ-κάρδιος, — ἔγ-γαμιος, ἔγ-γειος, ἔγ-γράμματος, ἔγ-γραφῆ, ἔγ-γύησις, — ἔγ-χαράσσω, ἔγ-χείρησις, ἔγ-χειρίδιον, ἔγ-χρωμος, ἔγ-χώριος.

Σύν : συγ-καλύπτω, συγ-καλῶ, συγ-κατάθεσις, συγ-καταλέγω, συγκατοικῶ, συγ-κεκρωμένος, συγ-κίνησις, — συγ γενῆς, συγ-γνώμη, συγ-γραφεύς, — συγ-χαίρω, συγ-χέω, σύγ χρονος, σύγ-χυσίς, συγ-χωνεύω, συγ-χωρῶ.

2) Πρὸ τῶν χειλικῶν π, β, φ, καὶ πρὸ τοῦ ψ, γίνεται μ.

Ἐν : ἐμ-πάθεια, ἐμ-παίζω, ἐμ-πειρία, ἐμ-περιέχω, ἐμ-πορος, — ἐμ-βαθύνω, ἐμ-βατήριον, ἐμ-βλημα, ἐμ-βόλιον, ἐμ-βρον, — ἐμ-φαίνω, ἐμ-φανίζω, ἐμ-φιλοχωρῶ, ἐμ-φύλιος, ἐμ-φυτεύω, — ἐμ-ψυχος, ἐμ-ψύχωσις.

Σύν : συμ-παθής, σύμ-παν, συμ-παρασύρω, συμ-πέρασμα, συμ-πληρώνω, — συμ-βάλλω, συμ-βαδίζω, σύμ-βασις, συμ-βιβάζω, συμ-βόλιον, — συμ φέρον, συμ-φιλίωσις, συμ-φοιτητής, συμ-φωνία, — συμ-ψηφίζω, σύμ-ψυχος.

3) Πρὸ τῶν λ, ρ, μ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά.

Ἐν : ἔλ-λειμα, ἔλ-λιπής, ἔλ-λειψις, ἔλ-λογος, ἔλ-λοχέω, — ἐμ-μανής, ἐμ-μένω, ἐμ μεσος, ἐμ-μετρος, ἐμ μισθος, ἐμ-μονος, — ἔρ-ρινος (ἢ ἔν-ρινος), ἔρ-ρυθμος (ἢ ἔν-ρυθμος).

Σύν : συλ-λαβή, συλ-λαλητήριον, συλ-λέγω, σύλ-ληψις, συλ-λογή, — συμ-μαθητής, συμ-μαχία, συμ-μετοχή, συμ-μιγής, συμ-μορία, — σύρ-ραξις, συρ-ραφή, συρ-ρέω, συρ-ροή.

4) Πρὸ τοῦ σ τὸ μὲν ν τῆς προθέσεως ἐν μένει ἀμετάβλητον.

Ἐν : ἐν-σάρκωσις, ἐν-σημον, ἐν-σκήπτω, ἐν-στικτον.

Τῆς δὲ προθέσεως σύν, ὅταν μὲν μετὰ τὸ σ τῆς ἐπομένης λέξεως ἀκολουθῆ φωνῆεν, τὸ ν ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ σ.

Σύν : συσ-σίτιον, συσ-σομάτως, συσ-σώρευσις, συσ-σωρεύω.

Ὅταν ὁμως μετὰ τὸ σ ἀκολουθῆ ἄλλο σύμφωνον, τότε τὸ ν ἀποβάλλεται.

Σύν : σύ-στασις, συ-σκευή, σύ-σκευις, συ-στολή, συ-σχετίζω.

5) Πρὸ τοῦ ζ τὸ ν τῆς προθέσεως οὐν ἀποβάλλεται.

Σύν : συ-ζήτησις, σύ-ζευξις, συ-ζητῶ, σύ-ζυγος, συ-ζῶ.

Ἀντιθέτως, τὸ ν τῆς προθέσεως ἐν παραμένει.

Ἐν : ἐν-ζυμος, ἐν-ζυγος, ἐν-ζωτία.

β) Τὰς ἰδίας μεταβολὰς ὑφίσταται καὶ τὸ τελικὸν ν τῶν λέξεων : πᾶν, πάλιν, πλὴν καὶ ἔνδον.

Πάν : πάγ-καλος, πάγ-κοινος, παγ-κόσμιος, πάγ-κρεας, πάγ-γυμνος, παγ-γερμανισμός, πάγ-χρυσος, παμ-βασιλεύς, παμ-βαλκανικός, παμ-πάλαιος, πάμ-πλουτος, παμ-φάγος, παμ-μακάριστος, παμ-μήχανος, πάλ-λευκος, παλ-λαϊκός, παμ-ψηφεί, παρ-ρησία.

Πάλιν : παλιγ-γενεσία, παλ-λιλογία, παλίμ-βουλος, παλίμ-παις, παλίρ-ροια, παλίμ-ψηστος.

Πλήν : πλημ-μέλημα, πλημ-μύρα.

ἔνδον : ἔνδορ-ραγής, ἔνδορ-ραχικός.

γ) Τῆς προθέσεως **ἐκ** τὸ **κ**

1) Πρὸ συμφώνου δὲν μεταβάλλεται.

Ἐκ : ἐκ-βάλλω, ἔκ-βασις, ἐκ-γυμνάζω, ἐκ-κλησία, ἐκ Πειραιῶς.

2) Πρὸ φωνήεντος τρέπεται εἰς **ξ**.

Ἐξ : ἐξ-αίφνης, ἐξ-έρομαι, ἐξ-αγορά, ἐξ-αίρεσις, ἐξ Ἀθηνῶν.

Σημείωσις. Εἰς τὰς συνθέτους λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ **σ**, τὸ **κ** τῆς προθέσεως **ἐκ** δὲν ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ εἰς **ξ**, ἀλλὰ μένει ἀμετάβλητον.

Π.χ. ἐκ-στρατεύω, ἐκ-στασις, ἐκ-σκαφή, ἐκ-σφενδονίζω, ἐκ-στομιζω, ἐκ σπῶ.

Ἄλλαι λέξεις μὲ δύο ὅμοια σύμφωνα

Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα θὰ περιλάβωμεν τὰς συνηθεστέρας λέξεις, αἱ ὁποῖαι γράφονται μὲ δύο ὅμοια σύμφωνα καὶ δὲν ὑπάρχοντα εἰς τοὺς προηγουμένους κανόνας.

Μὲ ββ	γογγύζω	(πλάστιγξ)	σφουγγάρι
Σάββας	δάγγειος	τῆς πλάστιγγος	σφουγγίζω
Σάββατον	εὐαγγέλιον	(σάλπιγξ)	(φάλαγξ)
Μὲ δδ	Εὐάγγελος	τῆς σάλπιγγος	τῆς φάλαγγος
Σαδδουκαῖος	ἰλιγγος	σπαράγγι	(φάραγξ)
Μὲ γγ	κλαγγή	σπόγγος	τῆς φάραγγος
ἄγγελος	(λάρυγξ)	στραγγαλίζω	(φάρυγξ)
ἄγγελλω	τοῦ λάρυγγος	στραγγίζω	τοῦ φάρυγγος
Ἄγγλια	μαγγανεία	στρογγυλὸς	φεγγάρι
ἄγγουρι	μαγγάνιον	(σῦριγξ)	φέγγος
Βεγγάζη	(μῆνιγξ)	τῆς σύριγγος	φέγγω
Βεγγάλη	τῆς μήνιγγος	συρίγγιον	φθόγγος
Βεγγαλικά	μηνιγγίτις	(Σφίγξ)	(φόρμιγξ)
γάγγλιον	Οὐγγαρία	τῆς Σφιγγὸς	τῆς φόρμιγγος
γάγγραινα	παρασάγγης	σφίγγω	φραγγέλιον

φυσίγγιον	ἀμιλλῶμαι	κολλύριον	Ἐμμανουήλ
Μὲ κη	ἀναγαλλιᾶζω	κορυδαλλὸς	κρόμμυον
ἀκκησιμὸς	Ἐντίλλα	κρύσταλλον	κρεμμύδι
ἀνέκκλητος	ἀπαλλοτριώνω	Κυλλήνη	κόμμωσις
ἐκκαθαρίζω	ἀπαράμιλλος	κύπελλον	μάμμη
ἐκκλησία	Βαστίλλη	Κύριλλος	μαμμή
ἐκκλησις	βδέλλα	λίβελλος	μαμμωνᾶς
ἐκκρημὲς	Βερσαλλία	μαλλιά	Μὲ νν
ἐκκρημῶ	Βρυξέλλα	μάλλον	Ἄννα
ἐκκρημότης	Γάλλος	μέταλλον	Ἄννιβας
ἐκκρισις	Γαλλία	μέλλον	Ἀπέννινα
κόκκινος	(ἀλλά: Πορτογαλία)	Ἐλλανδία	θλέννα
κόκκος	γρύλλος	Πέλλα	γέεννα
κουκκίδα	δενδρύλλιον	Πελλήνη	(πολύς)-λλοῦ, λλωῖ γέεννα
λάκκος	δικέλλα	(πολλή-ης-ῆ-ῆν)	Γεννάδιος
Μέκκα	εἰδύλλιον	πολλοί-ων-οῖς-οῦς	γενναῖος
Περδίκκας	ἐκμεταλλεύομαι	πολλάι » αἰς-ᾶς	γέννησις
Ρεβέκκα	Ἐλλάς	πολλά » οἷς-ᾶ	γεννῶ
σάκκος· ἴδιον	Ἐλλη	πρωτόκολλον	ἐννέα *
Τρίκκη	Ἐλλην	Ρηγίλλη	ἐννεακόσια
Τρίκκαλα	ἐξαλλος	Σίβυλλα	Ἰωάννης
Μὲ λλ	θρυαλλίς	Σύλλας	Ἰωάννα
ἀγαλλίαισις	θύελλα	Τίβουλλος	Ἰωάννινα
ἀγάλλομαι	Ἰλλυρία	τριφύλλι	κάνναβις
ἄλλα	Καλλέργης	τροῦλλος	Κάνναι
ἄλλαγή	Καλλιόπη	ὕπλληλος	Κόριννα
ἄλλάσσω	κάλλιστα-εἶα	φελλὸς	Λωζάννη
ἄλλεπάλληλος	καλλονή	φύλλον (δένδρου)*	Οὐννοι
ἄλλήλων	κάλλος	χρυσάλλις	Ραβέννα
ἄλλέως	καλλυντικὸν	φελλίζω	τύραννος
ἄλλοῖος	καλλωπίζω	Ψελλὸς	Μὲ ππ
ἄλλότριος	κατάλληλος	ψύλλος	γρίππη
ἄλλοῦ	Κάτουλλος		ἑππαρχος
ἄλσύλλιον	Κεφαλληνία	Μὲ μμ	ἑππος
ἄμιλλα	κόλλα	ἄμμος	(καὶ τὰ παρά-
	κολλῶ	ἄμμωνία	
	κόλλυβα		

* ἀλλά : τὸ φύλον, ἢ φυλή. — ** ἀλλά : ἕνατος, ἐνεήκοντα

γωγά του)	Σέρραι	κολοσσός	πίσσα
Ἰόππη	Τυρρηγία	κρόσσι	Πρωσία
Ἰππίας		κροσσωτός	τέσσαρες - α
Καππαδοκία	Μὲ σσ	κυπάρισσος	
κάππαρις	Ἀθησυνία	Λισσαβών	Μὲ τι
Λύσιππος	ἄβυσσος	λύσσα	Ἀρδητιός
πάππος	Ἀλικαρνασσός	Μασσαλία	Ἀτικῆ
παππούς	Ἀσσυρία	μέλισσα	Ἀτίλας
στέππα	Βησσαρίων	Μεσσηγία	διτιός
Φιλιππίνοι	βύσσινο	μεσσίας	ἐλάττωμα
Φίλιππος	βυσσοδομῶ	Μισσισιπιῆς	ἐλαττώων
	γλώσσα	μολοσσός	ἦτα (ἦ)
Μὲ ρρ	Ἔδεσσα	νάρκισσος	εὐχλωτός - τία
ἄρραβών	Ἐλασσών	νεοσσός	κύτταρον
Δυρράχιον	θάλασσα	Ὄδησσός	Λετιονία
Ἐρρῆκος	Θεσσαλία	Ὅσσα	Λυκαθητιός
θάρρος	Κασσάνδρα	Παρνασσός	περιττός
ῥρ(ρ)ός	Κασσιόπη	πάσσαλος	Πιττακός
πυρρήχιος	Κασσιανή	περισεύω	Ἰμητιός
πυρρός	κασσίτερος	περισσότερος	Φρεατιός
Πύρρος	κισσός	πεσσός	Ψυττάλεια

(καὶ τὰ παράγωγα ὄλων τῶν ἀνωτέρω).

ΕΓΚΛΙΣΙΣ ΤΟΝΟΥ

Ἑγκλιτικαὶ λέγονται αἱ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις, τῶν ὁποίων ὁ τόνος δὲν εἶναι σταθερός, ἀλλὰ ἄλλοτε ἀποβάλλεται, ἄλλοτε ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς *ὄξεϊα*, καὶ ἄλλοτε διατηρεῖται.

Ἑγκλιτικαὶ λέξεις εἶναι:

- α) Ἐὐόριστος ἀντωνυμία: *τις, τι* (εἰς ὅλας τὰς πτώσεις).
- β) Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν: *μοῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, μᾶς, σᾶς*.
- γ) Οἱ μονοσύλλαβοι τύποι τῆς ἐπαναληπτικῆς καὶ κτητικῆς ἀντωνυμίας (τῆς δημοτικῆς καὶ ἀπλῆς καθαρευούσης): *τον, την, το, του, της, ιων, τους, ια, μου, σου, μας, σας*.
- δ) Τὰ ἀχώριστα μόρια: *γε, τε, τοι, περ, θε*.
- ε) Τὰ ἐπιρρήματα καὶ μόρια: *που, πως, ποτέ, ποθεν*.

Ὁ τόνος τοῦ ἐγκλιτικοῦ

Α) Ἀποβάλλεται,

1) *ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν, εἴτε τὸ ἐγκλιτικὸν εἶναι μονοσύλλαβον εἴτε δισύλλαβον.*

Π.χ. *λαός τις, σοφοί τινες, ἀγαπῶ τινα, ἐχθρῶν τινων, ὑπὸ τινων, εἰπέ μου, ἀγαπητέ μου, τοῦ πατρός του, τῆς μητρός της, τὰ ἀγαθὰ μας, ἡ ἀδερφή σας, καλῶς τον, δός τους, ἀμυδροῶς πως, κατὰ τι, παρὰ τινος.*

2) *ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν καὶ λαμβάνη ὄξεϊαν (εἶναι δηλ. παροξύτονος), ἡ δὲ ἐγκλιτικὴ εἶναι μονοσύλλαβος.*

Π.χ. *βιβλίον τι, ἀλλέως πως, ἀναφέρει που ὁ συγγραφεύς, γράψε μου, φέρε μας. λέγε του.*

Β) Ἀναβιβάζεται (εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὄξεϊα), εἴτε τοῦτο εἶναι μονοσύλλαβον εἴτε δισύλλαβον.

1) *ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος.*

Π.χ. *ἄνθρωπός τις, τοῦ σώματός του, ἀκούσατέ μας, δώσατέ μοι, τὰ κτήματά μας, ἀντιλήψεώς τινος, τῆς σκέψεώς των, ἄλλοτέ ποτε, ἄλλοθὲν ποθεν.*

2) *ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν καὶ λαμβάνη περισπωμένην (εἶναι δηλ. προπερισπωμένη).*

Π.χ. *κτῆμά τι, ἕσμά τι, κῆπός τις, στοιχεῖόν τι, στοιχεῖά τινα, ἀμιλλῶμαί τινα, εὐρωπαῖοί τινες.*

Σημείωσις. Ὁρισμένοι, τείνοντες εἰς τὴν ἀπλοποίησιν, τὸν μὲν τόνον τῶν μονοσυλλάβων ἀποβάλλουν, τῶν δὲ δισυλλάβων διατηροῦν.

Π.χ. *κτῆμα τι, στοιχεῖα τινά.*

3) *ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ἄτονος.**

Π.χ. *εἷς τι σημεῖον, ἕκ τινος, ἔν τινι μέτρῳ, εἷς τινας περιπτώσεις, εἶ τινες, εἶ που, ὡς τις δύναται νὰ εἴπῃ.*

Σημείωσις. Ἐγκλιτικά τινα ἐνώνονται μὲ ὀρισμένας πρὸ αὐτῶν λέξεις ὡς μία, ἢ ἀποβάλλοντα ἢ ἀναβιβάζοντα τὸν τόνον· αἱ λέξεις αὗται εἶναι τὰ ἀχώριστα μόρια : γε, τε, τοι, περ, θε.

* Ἄτονοι λέξεις εἶναι αἱ ἐξῆς 10 :

1) Τὰ ἄρθρα : *ὁ, ἡ, οἱ, αἱ*, 2) αἱ προθέσεις : *ἐν, εἰς, ἐκ, ἢ ἐξ*, 3) ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος : *εἰ*, 4) τὸ ἀναφορικὸν ἐπίρρημα : *ὡς* καὶ 5) τὸ ἀρνητικὸν μόριον : *οὐ* (οὐκ ἢ οὐχ).

Π.χ. οὔτε, μή-τε, ὡς-τε, ἄλλωσ-τε, εἴ-τε, καί-τοι, ἢ τοι, εὖ-γε, ἄρσ-γε, εἶ-θε, κοί-περ, ὡσ-περ, εἴ-περ, κλπ.

4) *ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι καὶ αὐτὴ ἐγκλιτικὴ.*

Π.χ. ἔλεγε τίς ποτε, ἔάν τίς ποτε, ἠκούσατέ μέ ποτε, φέρε μού τα, γράψε μάς τα, δώσε μού το κλπ.

Γ) *Διατηρεῖται,*

1) *ὅταν τὸ ἐγκλιτικὸν εἶναι δισύλλαβον, ἢ δὲ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν καὶ λαμβάνη ὀξεῖαν (εἶναι δηλ. παροξύτονος).*

Π.χ. ἄνδρες τινές, λέξεις τινές, ἐλέχθη ποτέ, ἔζη ποτέ.

2) *εἰς τὰς ἐγκλιτικὰς λέξεις: μού, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, τοῦ, τῆς, τόν, τήν, τούς, τάς, ὅταν αὐταὶ προηγοῦνται ῥήματος ἢ ὀνόματος.*

Π.χ. μού εἶπε, ὅπως μέ προσλάβητε, ὅπως μοί ἐκδώσητε, σοῦ ἔφερε, σέ εἶδε, τοῦ ἄφησε, τῆς πῆρε, τόν εἶδε, κλπ.

3) *εἰς τούς τύπους τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας: σοῦ, σοί, σέ, ὅταν οὗτοι χρησιμοποιοῦνται μετ' ἐμφάσεως, καθὼς καὶ ὅταν εὐρίσκονται κατόπιν προθέσεως.*

Π.χ. σοί ἢ οὐδενί, μετὰ σοῦ, ἀντί σοῦ, παρὰ σοῦ.

Ε Κ Θ Λ Ψ Ι Σ

Ὅταν μία λέξις τελειώνη εἰς βραχὺ φωνῆεν καὶ ἡ ἐπομένη ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν, τότε, πολλάκις, τὸ τελικὸν φωνῆεν τῆς προηγουμένης λέξεως ἀποβάλλεται καὶ ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος σημειοῦται ἢ ἀπόστροφος (*). Τὸ φαινόμενον τοῦτο καλεῖται ἐκθλιψις.

Π.χ. δι' ἐμοῦ, κατ' ἐμέ, ἐπ' αὐτοῦ, παρ' αὐτοῦ, ἀντ' ἐμοῦ, ἀλλ' ὅμως, οὐδ' ἐκεῖνο, οὔτ' αὐτός, οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον, οὔτ' ἐλέχθη ποτέ.

1) Ὅταν ἡ ἐκθλιψις γίνεται εἰς συνθέτους λέξεις, δὲν τίθεται ἀπόστροφος.

Π.χ. διέρχομαι, ἀπέρχομαι, ἀπέβη, παρεπιδημῶ.

2) Ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, ἢ δὲ προηγουμένη, ἔνεκα τῆς ἐκθλίψεως, λήγῃ εἰς ἄφωνον ψιλὸν (κ,π,τ), τότε τὸ ψιλὸν τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασὺ (χ,φ,θ).

Π. χ. ἀφ' ἑαυτοῦ, ὑφ' ὑμῶν, μεθ' ἡμῶν, καθ' ἐκάστην, καθ' ὀλοκλήριαν, ἐφ' ὄρου ζωῆς, ἐφ' ὀλοκλήρου.

Δὲν ἐκθλίβονται

1) (εἰς τὴν καθαρεύουσαν) τὸ τελικὸν **α** καὶ **ο** μονοσυλλάβων λέξεων: **νά, θά, τά, τό, πρό.**

2) τὸ τελικὸν **ι** τῶν προθέσεων **ἄχρι, μέχρι, περί,** τοῦ οὐδετέρου τῆς ἐρωτηματικῆς καὶ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας **τί** καὶ **ὄ,τι** καὶ τὸ **ι** τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου **ὄτι.**

Σημείωσις. Τὸ **ι** τῆς προθέσεως **ἐπὶ** δὲν ἐκθλίβεται εἰς τὰς ἐξῆς λέξεις: **ἐπιεικῆς, ἐπίορκος, ἐπιούσιος.**

ΕΥΦΩΝΙΚΑ ΣΥΜΦΩΝΑ: ν, ς, κ

ν: 1) Οἱ τύποι τῶν ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν, ἐπιθétων, μετοχῶν) ρημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς **σι** ἢ **ε,** ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἓν **ν** χάριν εὐφωνίας.

Π. χ. ἀνδράσι (**ν**), ἄρασι (**ν**), ἀληθέσι (**ν**), τοῖς ἄρχουσι (**ν**), πᾶσι (**ν**), παντάπασιν (**ν**), λέγουσι (**ν**), γράφουσι (**ν**), ἔλυγε (**ν**), ἔλυσε (**ν**), ἔγραψε (**ν**), νὰ πράξωσι (**ν**), νὰ ἴδωσι (**ν**). εἶπεν ὁ ρῆτωρ, γέγονασιν ἄνδρες, πέρυσιν ἦλθεν ἐξ Εὐρώπης, εἴκοσιν ἄνδρες, τὸ Ἀθήνησιν ἐκπαιδευτήριον κλπ.

Τὸ ἀρνητικὸν μόριον **μὴ**, εἰς τὴν καθαρεύουσαν, δὲν λαμβάνει εὐφωρικὸν **ν** πρὸ φωνήεντος, ἐνῶ εἰς τὴν δημοτικὴν λαμβάνει καὶ πρὸ ὀρισμένων συμφώνων.

Π. χ. **μὴ** ὀμίλειτε, ὅπως **μὴ** ὀδηγήσῃ—(δημ.) **μὴν** ἀφήσης, **μὴν** κάνης, **μὴν** κουραστοῆς.

ς: 2) Τὸ ἐπίρρημα **οὕτω** καὶ ἡ καταχρηστικὴ πρόθεσις **μέχρι** προσλαμβάνουν, χάριν εὐφωνίας, ἓν **ς**, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν.

Π. χ. Οὕτως εἰπεῖν, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, — ἐνῶ: οὕτω καθ' ἐξῆς—μέχρις ὅτου, μέχρις ἐσχάτων—ἐνῶ: μέχρι πέρατος.

κ: 3) Τὸ ἀρνητικὸν μόριον **οὐ**, πρὸ φωνήεντος ψιλουμένου, προσλαμβάνει τὸ εὐφωρικὸν **κ**, ἐνῶ πρὸ φωνήεντος δασυνομένου τὸ **κ** τρέπεται εἰς **χ**.

Π. χ. ἐκ τῶν ὄντων οὐκ ἄνευ, οὐκ ὀλίγα—ἐνῶ: οὐχ ἦττον ὀμως.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΣ

Πᾶσα λέξις, ἢ ὁποῖα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, λαμβάνει ἓν γραφικὸν σημεῖον, τὸ πνεῦμα. Εἰς τὰς διφθόγγους τὸ πνεῦμα τίθεται εἰς τὸ δεύτερον φωνῆεν. Π. χ. αὔριον, εὐτυχής, οὐρανός.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ καὶ ἡ δασεῖα.

Αἱ περισσότεραι λέξεις λαμβάνουν ψιλὴν.

Δασεῖαν λαμβάνουν αἱ ἐξῆς κατηγορίαι λέξεων :

1) Ὅλαι ὅσαι ἀρχίζουσι ἀπὸ ν : ὑγεία, ὑγιής, ὕδωρ, ὕπνος.

2) Τὰ ἄρθρα : ὁ, ἡ, οἱ, αἱ.

3) Ὅλαι τὰ ἀριθμητικὰ καὶ τὰ παράγωγά των (πλὴν τῶν ὀκτώ, ἐννέα καὶ εἴκοσι καὶ τῶν παραγῶγων των).

Π.χ. εἶς	εἶς	ἐπτὰ	ἐκατόν
ἔν	ἐξήκοντα	ἐβδομήκοντα	ἐκατοστὸς
ἐνδέκατος	ἐξακόσια	ἐπτακόσια	ἐκατοντάκις
ἐνικός	ἐξάκις	ἐπτάκις	ἐκατονταπλοῦς
ἐνώνω	ἕκτος	ἐπταπλοῦς	ἐκατονταπλάσιος
ἐνωσις	ἐξαπλοῦς	ἐπταπλάσιος	ἐκατομμύριον
ἐνωτικός	ἐξαπλάσιος	ἐβδομος	ἐκατονταετία
ἐνότης κλπ.	ἐξηκοστὸς κλπ.	ἐβδομάς κλπ.	ἐκατονταετηρίς κλ.

Ἄλλά :

ὀκτώ	ἐννέα	εἴκοσι
ὀγδοήκοντα	ἐνενήκοντα	εἴκοστὸς
ὀκτακόσια	ἐννεακόσια	εἴκοσαπλάσιος
ὀκτάκις	ἐννεάκις	εἴκοσαπλοῦς
ὀκταπλοῦς	ἐννεαπλοῦς	εἴκοσάκις
ὀκταπλάσιος	ἐννεαπλάσιος	εἴκοσαμελής
ὀγδοος κλπ.	ἐννατος κλπ.	εἴκοσιτετράωρον κλπ.

4) Ὁ πληθυντικὸς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' καὶ β' προσώπου εἰς ὄλας τὰς πτώσεις :

ἡμεῖς	ὕμεῖς	Σημείωσις :	Οἱ τύποι τῆς δημοτικῆς λαμβάνουν ψιλὴν :
ἡμῶν	ὕμῶν		
ἡμῖν	ὕμῖν		ἔμεῖς, ἔμας
ἡμᾶς	ὕμᾶς		ἔσεῖς, ἔσας

5) Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμῖαι : Οὗτος, αὕτη, οὗτοι, αὗται.

6) Ὅλαι αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμῖαι :

δποῖος (-δήποτε)	ὄστις (-δήποτε)	ὄσος (-δήποτε)	οἶος (-δήποτε)
δποία »	ἤτις »	ὄση »	οἶα »
δποῖον »	ὄτι »	ὄσον »	οἶον »
δπόσος, δπόση, δπόσον		—	—

7) *Αἱ ἀόριστοι (ἐπιμεριστικοί) ἀντωνυμῖαι καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παραγόμενα ἐπιρρήματα, κλπ.*

ἐκαστος, η, ον	ἕτερος, α, ον	ἐκάτερος, α, ον	ὄλος, η, ον
ἐκάστοτε	ἐτέρωθεν	ἐκατέρωθεν	ὄλως
ἐκασταχοῦ	ἐτερόδοξος κλπ.	—	ὄλουθε κλπ.

8) *Τὰ ἀντωνυμικὰ ἐπίθαιτα :*

ἅπας, ἅπασα, ἅπαν, ἀπαξάπας, ἀπαξάπασα, ἀπαξάπαν.

9) *Ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία :* ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτοῦ κλπ.

10) *Αἱ κτητικοὶ ἀντωνυμῖαι :* ἡμέτερος, α, ον, ὑμέτερος, α, ον,

11) *Τὰ ἐπιρρήματα :* ἅμα, ἀπαξ, ἅπανταχοῦ, ἐξῆς, ἥττον, ἥκιστα, ὄθεν, ὀπόθεν, ὀμοῦ, ὀπου, ὀσάκις, οὔτω(ς), ὄς, ὄσπερ, ὄσαύτως, ὄσάν, ὄδε.

12) *Οἱ σύνδεσμοι :* ἕως, ἕνα, ὄμως, ὄπως, ὄτε, ὄποτε, ὄτι, ὄταν, ὄπόταν, ὄς, ὄστε.

13) *Αἱ προθέσεις :* ἕνεκα ἢ ἕνεκεν, ἕως.

Ἑλληνιστικὸς πίναξ εὐχρήστων δαసుνομένων λέξεων

Ἀπὸ α

ἀδρὸς	ἄλας	ἄμαδρυὰς	ἀρμόζω
ἄγιος	ἄλιάκιμον	ἄμαξα	ἀρμόδιος
ἄγνός	ἄλικαρνασσός	ἄμαρτάνω	ἀρμονία
ἄδης	ἄλιεύω	ἄμιλλῶμαι	ἀρμός
ἀδρὸς	ἄλιτήριος	ἄμιλλα	ἀρπάζω
ἀθρόος (*)	ἄλιμα	ἄπαλός	ἀφή
ἀθροίζω (*)	ἄλιτης	ἄπλους	ἀψίς (ή)
αἶμα	ἄλυσις (ῆ - ος)	ἄπλώνω	ἀψὺς (ό)
Αἶμος	ἄλυκή	ἄπτομαι	ἀψιθυμία
αἵρεσις	ἄλωνίζω	ἄρμα (**)	ἀψιμαχία
αἵρετός	ἄλωσις	ἄλμη	ἀψικόρος

* Τὰ ἀθρόος καὶ ἀθροίζω δύνανται νὰ λάβουν καὶ ψιλῆν.

** Δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται αἱ λέξεις ἄρματα (=ὄχηματα) καὶ ἄρματα (=ὄπλα, ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως arma, orum).

Ἐκ τῆς ἑπιπέδου

Ἐδραῖος	Ἐλλάς	ἐνότης	ἐρπω
Ἐδρος	Ἐλλη	ἐνώνω	ἐσμός
ἔδρα	Ἐλλην	ἐνωσις	ἐσπέρα
ἐδώλιον	ἐλληνικός	ἐξις	ἐστία
ἐύλωσ	Ἐλικῶν	ἐορτή	ἐστιατόριον
εἰμαρμένη	ἐλιγμός	ἐπομαι	ἐταιρ(ε)ία
εἰρκτή	ἐλιξ	ἐρμα	ἐταῖρος
ἐκουσίως	ἐλίσσω	ἐρμαιον	ἐτοιμάζω
ἐκὼν	ἐλκος	ἐρμηγεύω	ἐτοιμος
Ἐκάθη	ἐλκύω	Ἐρμῆς	εὐρετήριον
Ἐκάτη	ἐλιξις	ἐρμαφρόδιτος	εὐρεσις
Ἐκτωρ	ἐλκηθρον	ἐρμητικός	εὐρεσιτεχνία
ἐλλανοδίκης	ἐλος	ἐρπετόν	εὐρίσκω (*)
Ἐλένη	ἐλονοσία	—	—

* Ὅλαι αἱ ἀπὸ *εὐ* ἀρχόμεναι λέξεις λαμβάνουν ψιλὴν, πλὴν τοῦ *εὐρίσκω* καὶ τῶν παραγῶγων του.

Ἐκ τῆς ἑπιπέδου

Ἐθε	ἥλιος	ἥπαρ	Ἐσίοδος
ἠγεμῶν	ἥλος (ὅ)	Ἐρα	ἠσυχος
ἠγήτωρ	ἠμέρα	Ἐρακλῆς	ἠττα (ἦ)
ἠγοῦμαι	ἠμερος	Ἐρόδοτος	ἠττώμαι
ἠδονή	ἠμι—(**)	Ἐρὼ	Ἐφαιστος
ἠδὺς (ὅ)	ἠμισυς	Ἐρώδης	Ἐφάιστειον
ἠλικία	ἠνίον	ἠρως	—

** Αἱ σύνθετοι λέξεις, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ *ἠμι-*, δασύνονται· π.χ. *ἠμι-ονος*, *ἠμι-σφαίριον*, *ἠμι-κύκλιον*, *ἠμι-θανής*, *ἠμι-γυμνος*, *ἠμι-θεος*, *ἠμι-τελής*, *ἠμι-τονον*, κλπ.

Ἐκ τῆς ἑπιπέδου

Ἐδρύω	Ἐκανός	Ἐππος	Ἐστίον
Ἐδρώνω	Ἐκέτης	Ἐπποκράτης	Ἐστὸς
Ἐδρῶς	Ἐλαρός	Ἐππόλυτος	Ἐστορία
Ἐεραξ	Ἐμάς (ὅ)	Ἐπταμαι	—
Ἐερὸς	Ἐμάτιον	Ἐσταμαι	—

***Από ο**

δδηγῶ	δμαλδς	δμιλία	δπλον	δρκος	δρος (δ)
δδδς	δμάς	δμίχλη	δρασις	δρμαθδς	δρῶ
δδοιπόρος	δμήγυρις	δμο-(*)	δρατδς	δρμή	δσιος
δλκῆ	Ομηρος	δμοιάζω	δρίζω	δρμόνη	—
δλμος	δμιλος	δμοιος	δριον	δρμος (δ)	—
δλόκληρος	δμιλῶ	δπλή	δρκίζω	δρμῶ	—

* Αἱ σύνθετοι λέξεις, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ δμο-, δασύνονται· π.χ. δμο-γενής, δμο-βροντία, δμό-δοξος, δμο-εθνής, δμό-θυμος, δμό-θηρηκος, δμο-ειδής, κλπ.

***Από υι**

***Όλα τὰ παράγωγα καὶ σύνθετα ἐκ τοῦ υἱός :**

υἱικός, υἱοθεσία, υἱοθετῶ, υἱοθέτησις, υἱοκτόνος, κλπ.

***Από ω**

ῶρα	ῶρατος	ῶριατος	ῶριμος	ῶροδείκτης	ῶρολόγιον
(ἐξ)ῶρατίζω	ῶράριον	ῶριμάζω	ῶρισμένος	ῶρισμένος	—

Δασύνονται ἐπίσης καὶ ὄλαι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἐκ ξένων λέξεων ἀρχομένων εἰς τὴν γλῶσσάν των ἀπὸ γράμματος ἦ :

*Ανγίλιας	*Ελβετία	*Ισπανία	Οὐγγαρία
*Αμλέτος	*Ενετδς	*Ολλανδία	Οὔννοι
*Αμδουργον	*Ερρίκος	*Οράτιος	Οὐμμανισμδς κλπ.

Σημείωσις. Εὐνόητον εἶναι ὅτι εἰς τὸν ἀνωτέρω πίνακα πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν καὶ ὄλας τὰς παραγώγους ἢ συνθέτους ἀπὸ λέξεις δασυνομένων· π. χ. ἄμαξα, ἄμαξιτός, ἄμαξοστοιχία, ἄμαξοστάσιον, —αἷμο, αἱμάτωσις, αἱμορραγία, —ἐτοιμοσ, ἐτοιμότης, ἐτοιμόρροποσ, —ικανός, ἱκανότησ, ἱκανοποίησις, —ἱμάτιον, ἱματιοθήκη, —ἥλιοσ, ἥλιακόσ, ἥλιόλουτοσ, ἥλιοστάσιον, —δδδς, δδεύω, δδοποιία, —δπλον, δπλίζω, δπλοστάσιον κλπ.

*Εξαιροῦνται: ἔδαφοσ (ἐκ τοῦ ἔξομαι), —εἶρμόσ (ἐκ τοῦ εἶρω), —ἱστορία (ἐκ τοῦ οἶδα), —ὄπαδδς (ἐκ τοῦ ἔπομαι), —ὄφθαλμόσ, ὄψις, ὄψιμοσ, ὄμμα (ἐκ τοῦ ὄρῶ), —ἰδς (ἐκ τοῦ ἴημι).

Τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεσιῶτοσ διατηροῦν ὄλοι οἱ χρόνοι :

Π. χ. δπλίζω, ὄπλιζον, δπλίσω, ὄπλισα, ὄπλίσθην, ὄπλισμένος.

***Εξαιροῦνται :**

α) ὁ μέλλων τοῦ ἔχω : ἐξω (καθἔξω, ἐξις, ἐξῆσ, ἐκτικός)·

β) οἱ ἐξῆσ τύποι τοῦ δρῶ : δψομαι, δφθήσομαι, εἶδον·

γ) ὁ ἀόριστοσ τοῦ ἴστημι : ἔστην (κατέστην, ἀντέστην).

Διὰ τὴν διαπιστώσωμεν, εἰ μίαν λέξιν ψιλοῦται ἢ δασύνεται, θέτομεν πρὸ αὐτῆς μίαν τῶν προθέσεων **ἀπ**(ό), **ἀν**(ι), **ἐπ**(ί), **ὕπ**(ό), **κατ**(ά), **μετ**(ά), καθὼς καὶ πᾶσαν λέξιν, ἢ ὁποία μετὰ τὴν ἐκθλιψιν τοῦ τελικοῦ φωνήεντος λήγει εἰς ψιλὸν (**κ, π, τ**) (π.χ. **αὐτός**, **ἐπτά**, **κακός**, **λευκός**, **νύξ**, **οὐκ**, **πέντε**, **πρῶτος** κλπ.), ὁπότε, ἂν τὸ σύμφωνον τῆς προθέσεως, ἢ ὁποία προηγεῖται, ἀπὸ ψιλὸν (**κ, π, τ**), γίνῃ δασύ (**χ, φ, θ**), τότε ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται· ἄλλως ψιλοῦται.

- Π. χ. ἀντί:** + ἵσταμαι = ἀνθίσταμαι, ἀνθενωτικός, ἀνθενκτικός, ἀνθαμιλλῶμαι, ἀνθιδρωτικός.
- ἀπό:** + αἶμα = ἀφαιμάσσω, ἀφαιρέσεις, ἀφηγοῦμαι, ἀφιερῶ, ἀφοπλισμός, ἀφ^ο ἦς, ἀφ^ο ὄτου.
- ἐπί:** + ἄμιλλα = ἐφάμιλλος, ἐφάπαξ, ἐφαρμόζω, ἐφεξῆς, ἐφευρέτης, ἐφηβος, ἐφοδος, ἐφιππος.
- κατά:** + ἀγιάζω = καθαγιαίζω, καθέδρα, καθησυγάζω, καθιδρος, καθορίζω, καθιέρωσις, καθὼς
- μετά:** + ἔπομαι = μεθεπομένη, μέθοδος, μεθόριος, μεθεόρτια, μεθίσταμαι, μέθεξις, μεθ^ο ὄ.
- ὑπό:** + ἄρσεις = ὑφαιρέσεις, ὑφάλμυρος, ὑφήλιος, ὑφίσταμαι, ὑφαρπάζω, ὑφηγητής, ὑφεις.
- αὐτός:** + ἄρσεις = αὐθαίρετος, αὐθημερόν, αὐθόρμητος, αὐθωρεῖ, αὐθάδης, αὐθυπόστατος.
- ἐπτά:** + ἡμέρα = ἐφθήμερος, + ἡμισυ + μέρος = ἐφθημιμερής.
- κακός:** + ἐκτικός = καχεκτικός, + ἕξις = καχεξία, + ὕποπτος = καχύποπτος, + αἶμα = καχαιμία.
- λευκός:** + αἶμα = λευχαιμία.
- νύκτα:** + ἡμέρα = νυχθημερόν.*
- πέντε:** + ἡμέρα = πενθήμερος, πενθημερία, + ἡμιμερής = πενθημιμερής.
- οὐκ:** + ἦιτον = οὐχ ἦιτον.
- πρῶτος:** + ἱερεὺς = πρωθιερεὺς, + ὑπουργός = πρωθυπουργός, + ὕστερος = πρωθύστερον.

* Ὅταν μετὰ τὴν ἐκθλιψιν μένουσιν εἰς τέλος τῆς λέξεως δύο ἑτερόφωνα φιλὰ, ἢ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὰ φιλὰ ἄφωνα (**κ, π, τ**) γίνονται εἰς τὰ ἀντίστοιχὰ τῶν δασέων (**χ, φ, θ**) (*συμπνευματισμός*) π. χ. ἐφθημιμερής (τομή), νυχθημερόν.

Σημειώσεις. Εἰς μερικὰς λέξεις τῆς νέας Ἑλληνικῆς παρουσιά-

ζονται ώρισμένα ιδιομορφία, αί όποιαι έρμηνεύονται με τόν νόμον τής αναλογίας προς άλλας δασυνομένας λέξεις· π.χ. *έφέτος* (ένϙ̄ : *έτος*), αλλά : *έπέτειος, έπετηρίς· μεθαύριον* (ένϙ̄ : *αύριον*), αλλά : *έπαύριον· άντηλιος, άντηλιά* (ένϙ̄ : *ήλιος*)· *πάπλωμα* (=έφάπλωμα) (ένϙ̄ : *άπλώνω*), *έπαφή* (ένϙ̄ : *άφή*), *άφηλεκτριζεται* (ένϙ̄ : *ήλεκτρισμός*).

Τ Ο Ν Ι Σ Μ Ο Σ

Γενικοί κανόνες τονισμού

Οί τόνοι είναι 3 : *όξεϊα* (´), *βαρεϊα* (˘) και *περισπωμένη* (˘˘). σήμερον όμως εις τόν γραπτόν λόγον δέν γίνεται διάκρισις όξεϊας και βαρεϊας, ειμή μόνον εις τά έντυπα, όπου πρέπει νά τηρηται.

1) *Εις τήν προπαλήγουσαν τίθεται πάντοτε όξεϊα* (*).

Π.χ. άνθρωπος, έρχομαι.

2) *Εις πάσαν βραχεϊαν συλλαβήν τίθεται πάντοτε όξεϊα* :

Π.χ. φέρω, λόγος, καλός, έλθέ, φίλος, γράμμα, ίκανοί, πηγαί.

3) *Ἡ προπαρρηγουσα δέν τονίζεται, όταν ή λήγουσα είναι μακρά :*

Π.χ. άνθρωπος, ανθρώπου, ένδοξος, ένδόξου.

(Φοινομενικήν έξαιρέσιν άποτελοϋν τά εις *ις - εως* όνόματα τής γ' κλίσεως, εις τά όποια έγινεν αντιμεταχώρησις : *πόληος, πόλεως*).

4) *Ἡ παρρηγουσα λαμβάνει όξεϊαν, όταν ή λήγουσα είναι μακρά (μακρόν πρό μακροϋ όξύνεται) :*

Π.χ. τρώ-γω, φή-μη, άκού-ω, άνοι-γω, πτώ-σεις, κλεί-ω, κλαί-ω, προοδεύ-ει.

5) *Ἡ μακρά παρρηγουσα λαμβάνει περισπωμένην, όταν ή λήγουσα είναι βραχεϊα (μακρόν πρό βραχέος περισπᾶται) :*

Π.χ. κῆ-πος, δῶ-ρον, οὔ-τος, ποῦ-ος, γυναῖ-κες, παῦ-σε, εἶ-μαι, ὀ-ποῦ-οι.

Ἐξαιροϋνται (φαινομενικῶς) τά : εἶ-τε, εἶ-θε, ἦ-τοι, καί-τοι, μή-τε,

(*) Ἡ άναφορική άνωθυμία *όστις, ἦτις, ὅ,τι* εις τήν γενικήν και δοτικήν (ένικοϋ και πληθυντικοϋ) λαμβάνει περισπωμένην εις τήν προπαλήγουσαν, διότι άποτελεῖται από δύο λέξεις, έξ ὧν ή δευτέρα έπαθεν έγκλισιν τόνου:

οὔ-τινος, φ-τινι, ἦσ-τινος, ἦ-τινι, ὧν-τινων, οἷσ-τισι, αἷσ-τισι· τὸ αὐτὸ συμβαίνει και με τὸ *ἀράγε*.

οὔ-τε, ὄσ-τε, ἦ-τις, ὄσ-περ, καί-περ, τοί-νυν, διότι εἶναι σύνθετοι λέξεις καὶ ἔγινεν ἔγκλισις τόνου.

6) Πᾶσα θέσει μακρὰ συλλαβὴ ὡς πρὸς τὸν τονισμόν λογίζεται ὡς βραχεῖα :

Π.χ. αὐ-λαξ, χειρῶναξ, λαῖλαψ, μειραξ, σῆραγξ, ἄνθος, ἄρτος, ἕχνος, λύχνος, ὕπνος.

Τονισμὸς ληγούσης

α) **Θέτομεν ὀξεῖαν εἰς τὴν λήγουσαν**

1) **Ὅταν εἶναι βραχεῖα :**

π.χ. ὁδός, ἱκανός, εἰπέ, ἀδελφέ, πολλαί, φοβεροί.

2) **Εἰς τὴν ἀσυναίρετον ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τῶν ὀνομάτων (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ) :**

Π.χ. ἡ τιμή, τὴν τιμήν, ὦ τιμή, αἱ τιμαί, τὰς τιμάς, ὦ τιμαί, τοὺς ἱατρούς, τὰς φοράς, τοὺς καλοὺς, τοὺς ἰσχυροὺς, τὰς μακράς, ὁ παιμὴν, ὁ χειμῶν, ὁ ἱερεύς, ὁ ἰχθύς.

3) **Εἰς τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως (ἀρσενικά καὶ θηλυκά), τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὴν αἰτιατικὴν εἰς (-α) :**

Π.χ. ἡ νύξ (νύκτα), ὁ βλάξ (βλάκα), ὁ μὴν (μῆνα), ὁ σπλὴν (σπληνα), ἡ χεῖρ (χεῖρα), ὁ πούς (πόδα), ὁ φρήν (φρένα), ἡ φθειρ (φθειρα), ἡ ρίς (ρίζα), ἡ σφήξ (σφήκα), ἡ χῆν (χῆνα), ἡ δάς (δάδα), ἡ κλείς (κλεῖδα).

Ἐξαιροῦνται : γλαῦξ, εἷς, παῖς, πᾶς, Θραξ.

4) **Εἰς τὴν λήγουσαν πάσης μετοχῆς, ἐφ' ὅσον δὲν προέρχεται ἀπὸ συναίρεσιν.**

Π.χ. τυχών, λαβών, εὐρών, εἰπών, ἰδών, μαθών, παθών, βαλών, σχών (παρασχών), λαχών (ἐπιλαχών), φαγών, πιών, δραμών (ἐπιδραμών), ἐνεγκών (ἐπενεγκών), φυγών, ἐλθών, — ἀκουσθεῖς, ἀχθεῖς, ἀναλωθεῖς, βληθεῖς, γνωσθεῖς, δυνηθεῖς, ἐγερθεῖς, ἐκλυσθεῖς, εὐρεθεῖς, κληθεῖς, ληφθεῖς, λειφθεῖς (παραλειφθεῖς), ρηθεῖς, ὀπισθεῖς, — μιγεῖς, σταλεῖς, δαρεῖς, πληγεῖς, διαρραγεῖς, καταταγεῖς, — διαβάς, βάν, ἐπιβάς, -βάν, συμβάς, -βάν, ὑποστάς, -στάν, — ὦν, παρῶν, ἀπών.

5) **Εἰς τὴν λήγουσαν τὴν προερχομένην ἐκ συναίρεσεως, ἐφ' ὅσον ὀξύνεται τὸ δεύτερον ἐκ τῶν συναίρουμένων φωνηέντων :**

Π.χ. ἐστῶς (ἐστα-ώς), ἐνεστῶς (ἐνεστα-ώς), καθεστῶς (καθεστα-ός).

β) Θέτομεν περισπωμένην εἰς τὴν λήγουσαν

1) *Εἰς τὴν μακροκατάληκτον γενικὴν καὶ δοτικὴν (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ) τῶν ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀνω-
νυμιῶν):*

Π.χ. τῆς ἐκλογῆς, τῇ ἐκλογῇ, τῶν ἐκλογῶν, ταῖς ἐκλογαῖς, τῆς φρουρᾶς, τῇ φρουρᾷ, τῶν φρουρῶν, ταῖς φρουραῖς, τοῦ στρατοῦ, τῶν στρατῶν, τοῖς στρατοῖς, τοῦ φυτοῦ, τῷ φυτῷ, τῶν φυτῶν, τοῖς φυτοῖς, — τοῦ καλοῦ, -ῆς, -ῶ, ὦν, οἷς, αῖς, -- ἔμοῦ, ἡμῶν, ἡμῖν, οὔ, ῶ, ὦν, οἷς, αῖς, αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτῶν, αὐτοῖς.

2) *Γενικῶς, εἰς τὴν λήγουσαν τὴν προερχομένην ἐκ συναιρέ-
σεως (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, μετοχῶν καὶ ρημάτων) :*

Π.χ. ἀμυγδαλῆς (έ-α), Ἐρημῆς (ε-ας), βορρᾶς (έ-ας), Ἀθηνᾶ (ά-α), συ-
κῆς (έ-α), ὄστρον (έ-ον), ἀπλοῦς (ό-ος), ἀπλῆ (ό-η), ἀπλαῖ (ό-αι), ἀ-
πλοῦν (ό-ον), ἀπλοῖ (ό-οι), σιδηροῦς, ἀργυροῦς, χρυσοῦς, πορφυροῦς,
νοῦς, πλοῦς, ροῦς, τῶν γενῶν (έ-ων), τὸν ἀληθῆ (έ-α), τὸν εὐγε-
νῆ (έ-α), τοὺς ἀληθεῖς (έ-ας), τοὺς εὐγενεῖς (έ-ας), Περικλῆς (έ-ης),
Ποσειδῶν (ά-ων), Ξενοφῶν (ά-ων) τιμῶ (ά-ω), καλῶ (έ-ω), καλεῖς
(έ-εις), καλεῖ (έ-ει), δηλῶ (ό-ω), δηλοῖ (ό-ει), τιμῶν (ά-ων),
καλῶν (έ-ων), δηλῶν (ό-ων), δρῶν, ἐπιδρῶν, ἀποσπῶν.

3) *Εἰ τὰ μονοσύλλαβα οὐδέτερα τῆς γ' κλίσεως :*

Π.χ. φῶς, οὔς, πῦρ, πᾶν.

4) *Εἰς τὰ μονοσύλλαβα οὐσιαστικὰ τῆς γ' κλίσεως, ἀρσενι-
κὰ καὶ θηλυκὰ, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ λήγουν
εἰς (ν) :*

Π.χ. βοῦς (βοῦν), ναῦς (ναῦν), γραῦς (γραῦν), μῦς (μῦν),
δρῦς (δρῦν).

5) *Εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τῶν εἰς (-υς-υος) ὀ-
ξυτόνων ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως :*

Π.χ. τοὺς ἰχθῦς, τὰς ὄφρῦς, τὰς κλιτῦς, τὰς ἰλῦς, (διότι προέρχον-
ται ἐξ ἀναπληρωματικῆς ἐκτάσεως: π.χ. ἰχθύ-γ-ς = ἰχθῦς).

6) *Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἣ ὁποῖα λήγει εἰς (αυ), (ευ) καὶ (ου) :*

Π.χ. ὁ ναῦ, γραῦ, βασιλεῦ, γραμματεῦ, φεῦ, παντοῦ, πανταχοῦ,
ἄλλαχοῦ, αὐτοῦ, πολλαχοῦ, ἀφοῦ, γενοῦ, θοῦ, ἀντιλαβοῦ, κ.λ.π.
Ἐξαιροῦνται τὰ : ἰδοὺ καὶ ποῦ (ἀναφορικὸν δημοτικῆς).

Α) Τὰ δίχρονα (α, ι, υ) εἰς τὰς καταλήξεις

Τὰ δίχρονα (α, ι, υ), ὅταν εὐρίσκωνται εἰς τὰς καταλήξεις (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, μετοχῶν, ρημάτων καὶ ἐπιρρημάτων), μᾶς δημιουργοῦν δυσκολίας εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων τοῦ τονισμοῦ, διότι ἄλλοτε εἶναι **μακρὰ** καὶ ἄλλοτε **βραχέα**. Δι' αὐτὰ ἔχομεν τοὺς ἑξῆς κανόνας :

Ἡ κατάληξις (-ας)

1) Ἡ κατάληξις (-ας) τῶν ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, μετοχῶν) τῆς α' κλίσεως εἶναι πάντοτε μακρὰ :

Π.χ. τῆς χώρας, τῆς μοίρας, τῆς γραίας, τῆς ἐλαίας, τοὺς βιβλιοπόλας, ὁ Αἰνείας, τοὺς χρυσοθήρας, τῆς δικαίας, τὰς ὥραιας, τῆς τελευταίας, τῆς πλατείας, τὰς εὐθείας, τὰς εὐρεθείας, τῆς τετηκυίας.

2) Ἡ κατάληξις (-ας) εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου α' εἶναι πάντοτε μακρὰ :

Π.χ. ὁ ἀκούσας, ὁ λυτρώσας, ὁ ὠφελήσας, ἡ τιμήσας, ὁ δανείσας.

α) Τὸ (α) εἰς τὴν λήγουσαν εἶναι μακρὸν

1) Εἰς τὰς καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς α' κλίσεως, τὰ ὅποια ἔχουν τὸ (α) μακρὸν, δηλ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχει φωνῆεν ἢ (ο) :

Π.χ. χώρα, ὄρα, σημαία, ἐλαία, νεολαία, παιδεία, βασιλεία.

Ἐξαιροῦνται (καὶ ἔχουν τὸ α βραχὺ τὰ ἑξῆς) : μοῖρα, πείρα, πρῶρα, σπείρα, στείρα, σφαῖρα, σφῦρα, καὶ γαῖα, γραῖα, μαῖα, μυῖα.

2) Εἰς τὴν κατάληξιν τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἐπιθέτων τῆς β' κλίσεως :

Π.χ. (ὁ ὠραῖος) ἢ ὠραία, (ὁ γενναῖος) ἢ γενναία, (ὁ σπουδαῖος) ἢ σπουδαία, (ὁ γελοῖος) ἢ γελοία, (ὁ ὀποῖος) ἢ ὀποία.

3) Εἰς τὰς συνηρημένας καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ρημάτων :

Π.χ. Ἀθηνᾶ, Ναυσικᾶ, τὰ ἀπλᾶ, τὰς ἀπλᾶς, τιμᾶς, ἠρώτας.

4) Εἰς τὸ ἄτονον (α) τῆς προστακτικῆς :

Π.χ. ἐρώτα, πήδα, σιώπα.

β) Τὸ (α) εἰς τὴν λήγουσαν εἶναι βραχὺ

1) Εἰς τὰς καταλήξεις τῶν προπαροξυτόνων ὀνομάτων τῆς α' κλίσεως, καθὼς καὶ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἔχουν πρὸ τοῦ (α)

σύμφωνον πλὴν τοῦ (ο) καὶ τρέπουν εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὸ (α) εἰς (η):

Π.χ. εὐγένεια, ἀλήθεια, γέφυρα, ἄγκυρα, μάχαιρα, εὐνοια, μαθήτρια, ὁμόνοια, διχόνοια, — γλώσσα, τράπεζα, θάλασσα, πεῖνα, δίψα, μᾶζα, νῆσσα, μοῦσα, — (γεν.) γλώσσης, τραπέζης, θαλάσσης, πείνης, δίψης, μάζης, νήσσης, μούσης κτλ.

2) *Εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἀρσενικῶν ὀνομάτων τῆς α' κλίσεως, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς (-της), καθὼς καὶ τῶν συνθέτων, τῶν ὁποίων τὸ β' συνθετικὸν προέρχεται ἀπὸ ρῆμα:*
Π.χ. πολῖτα, ὀπλίτα, βιβλιοπῶλα (πωλῶ), τελῶνα, (ὄνοῦμαι).

3) *Εἰς τὰς καταλήξεις τῶν οὐδαιτέρων γενικῶς (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, μετοχῶν, καὶ ἐπιρρημάτων τῆς δημοτικῆς).*

Π.χ. τὰ μῆλα, τὰ δῶρα, τὸ κτῆμα, τὸ γῆρας, τὸ ἦπαρ, τὰ γενναῖα, τὰ σπουδαῖα, ταῦτα, τὰ καθεστῶτα, τὸ ἀποστείλαν, τὸ ἐπιπλεῦσαν, τὸ ἀκούσαν, τὸ τιμῆσαν, τὸ δηλώσαν, (*ἐπιρρηματα*): γενναῖα, τυχαῖα, ὠραῖα, σπουδαῖα.

4) *Εἰς τὰς καταλήξεις (-α) τῆς αἰτιατικῆς ἐνικοῦ καὶ (-ας) τῆς αἰτιατικῆς πληθυντικοῦ τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως, καθὼς καὶ τῶν τριτοκλίτων μειοχῶν:*

Π.χ. τὸν αἰῶνα, τὸν μῆνα, τὸν ἐλαιῶνα, τὸν τιμώντα, τὸν ὠφελοῦντα, τοὺς αἰῶνας, τοὺς μῆνας, τοὺς τιμώντας, τοὺς ὠφελοῦντας.

5) *Εἰς τὰς καταλήξεις τῶν θηλυκῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν, τῶν ὁποίων τὸ ἀρσενικὸν κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν (εἶα, ῶσα, οὔσα, εἶσα, υῖα, ῥσα):*

Π.χ. (εὐρύς) εὐρεῖα, (δξύς) δξεῖα, (γλυκὺς) γλυκεῖα, (πλατὺς) πλατεῖα, τιμῶσα (τιμῶν), δηλοῦσα (δηλῶν), καλοῦσα (καλῶν), λαβοῦσα (λαβῶν), κληθεῖσα (κληθείς), δξυνθεῖσα (δξυνθείς), τετηκυῖα (ἀνα-)βᾶσα (τετηκώς), (δια-)βᾶσα (διαβάς), (ὑπο-)στᾶσα, (κατα-)στᾶσα, (στάν).

6) *Εἰς τὴν λήγουσαν τοῦ παρατατικοῦ καὶ ἀορίστου τῆς ὀριστικῆς, δταν τοῦτο εἶναι ἄτονον (καθαρευούσης καὶ δημοτικῆς):*
Π.χ. ἦσαν, εἶδαν, εἶχαν, ἦλθα, ἦλθαν, ζητοῦσα, ζητοῦσαν, κ.λ.π.

Παρατήρησις: "Ὅποιον τόνον λαμβάνει ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν πρωτοκλίτων θηλυκῶν (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν καὶ μειοχῶν), τὸν ἴδιον τόνον λαμβάνει καὶ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ:

Π.χ.	ἡ	ἐλαία	τὴν	ἐλαίαν	ὧ	ἐλαία
	ἡ	χώρα	τὴν	χώραν	ὧ	χώρα
	ἡ	γενναία	τὴν	γενναίαν	ὧ	γενναία
	ἡ	ὄποια	τὴν	ὄποϊαν	ὧ	ὄποια
ἄλλὰ:	ἡ	γλώσσα	τὴν	γλώσσαν	ὧ	γλώσσα
	ἡ	πεῖνα	τὴν	πεῖναν	ὧ	πεῖνα
	ἡ	μοῖρα	τὴν	μοῖραν	ὧ	μοῖρα
	ἡ	γραῖα	τὴν	γραῖαν	ὧ	γραῖα
	ἡ	εὐθεῖα	τὴν	εὐθεΐαν	ὧ	εὐθεῖα
	ἡ	ἐλθοῦσα	τὴν	ἐλθοῦσαν	ὧ	ἐλθοῦσα
	ἡ	λυθεῖσα	τὴν	λυθεῖσαν	ὧ	λυθεῖσα
	ἡ	καταστᾶσα	τὴν	καταστᾶσαν	ὧ	καταστᾶσα

γ) Τὸ (ι) εἰς τὴν λήγουσαν εἶναι βραχὺ

1) *Εἰς τὰς καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων οὐσιαστικῶν (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ):*

Π. χ. τῷ ἀγῶνι, τοῖς ἀγῶσι, τῷ χειμῶνι, τῷ αἰῶνι, τοῖς αἰῶσι.

2) *Εἰς τὰς καταλήξεις τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τῶν ρημάτων καὶ εἰς τὴν δοτικὴν (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ) τῶν μετοχῶν:*

Π.χ. γράφουσι, ὀμιλοῦσι, δηλοῦσι, τιμῶσι, νὰ γραφῶσι, τῷ ὀμιλοῦντι, τοῖς ὀμιλοῦσι, τῷ ἀγαπῶντι, τοῖς ἀγαπῶσι, τοῖς καθεστῶσι.

δ) Τὸ (υ) εἰς τὴν λήγουσαν εἶναι βραχὺ

1) *Εἰς τὰ εἰς (υς) τριτόκλιτα, οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα:*

Π. χ. ὁ πῆχυς, ὁ πέλεκυς, τὸ θῆλυ, ὁ ἡμῖσυς.

Β) Τὰ δίχρονα (α, ι, υ) εἰς τὴν παραλήγουσαν

Τὰ δίχρονα εἰς τὴν παραλήγουσαν εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, βραχέα· μακρὰ εἶναι μόνον εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, τὰς ἐξῆς:

Τὸ (α) τῆς παραληγούσης

Τὸ (α) τῆς παραληγούσης εἶναι συνήθως βραχὺ:

Π. χ. τάξις, βάσις, βράχος, πλάτος, γράμμα, τάγμα, ἐργάται, πελάται, διαβάται, συντάκται, δαπάναι, πάντες, τὸ βλάψαν, τὸ διατάξαν, τὸ συνάψαν κ.λ.π.

Ἔχουν τὸ (α) μακρὸν

1) **Τὰ εἰς ΑΤΗΣ ἔθνη :**

Π. χ. Σπαρτιάται, Ἀσιᾶται, Ἐλεᾶται, Κορεᾶται, Τεγεᾶται.

Ἐξαιροῦνται : Γαλάται, Σαρμάται, Δαλμάται.

2) **Τὰ εἰς ΑΝΟΣ ὀνόματα τῆς β' κλίσεως :**

Π.χ. ζητιᾶνος, νᾶνος, Σουλτᾶνος, Πρεβεζᾶνος.

Ἐξαιροῦνται : Θάνος, Μάνος, Πάνος.

3) **Τὰ εἰς ΑΝ - ΑΝΟΣ ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως :**

Π.χ. παιᾶν -ᾶνος, μεγασιτᾶν -ᾶνος, τιτᾶν -ᾶνος, Ἀκαρῶν -ᾶνος, Αἰνιᾶν -ᾶνος.

4) **Τὰ εἰς ΑΤΟΣ—ΑΤΟΝ ὀνόματα τῆς β' κλίσεως :**

Π.χ. γεμᾶτος, μυρωδᾶτος, ἀδελφᾶτον, κοιμᾶτον, δουκᾶτον.

5) **Τὸ (α) τῆς παραληγούσης, γενικῶς, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ συναίρεσιν ἢ ἀναπληρωματικὴν ἔκτασιν (ἀντέκτασιν) :**

Π. χ. κοιμᾶται (κοιμά - εται), τὸ ἄκον (ἄ - ἔκον), τιμᾶτε (τιμά - ετε), ὀρμᾶτε (ὀρμά - ετε), τοῖς ἀνδριᾶσι (ἀνδριάντ - σι), τοῖς πᾶσι (πάντ - σι).

Ἐνῶ : τοῖς ἀνδράσι, ταῖς ἑβδομάσι, τὸ (α) εἶναι βραχύ, διότι δὲν ἔγινεν ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις.

Σημείωσις : Μακρὸν εἶναι τὸ (α) εἰς τὰς καταλήξεις *αμε, ατε, ανε* τῶν ρημάτων τῆς δημοτικῆς :

Π. χ. πᾶμε, φᾶμε, κοιτᾶτε, περπατᾶτε, κοιτᾶν, περπατᾶνε.

6. **Εἰς τὰς ἐξῆς λέξεις :**

Ἄγις	βλᾶκες (ὀ βλάξ)	κρᾶμα	νᾶμα	πρᾶξις
ἄθλον (τὸ)	δρᾶμα	κρᾶσις	νᾶνος	πρᾶος
ἄθλος (ὁ)	δρᾶσις	μᾶζα	νεᾶνις	ρᾶγες (ἡράξ)
ἄσθμα	Θρᾶκες (Θράξ ὁ)	μᾶλλον	πᾶς, πᾶσα, πᾶν	—
ἄσμα	Κᾶρες (Κάρ ὁ)	Μᾶρκος	πρᾶγμα	—

7) **Τὸ (α) εἶναι μακρὸν εἰς τὰ ἐξῆς ρήματα :**

πράττω,	τὸ πράττον	τὸ πράξαν
δρῶ (δράω)	τὸ δρᾶσαν	(δρᾶσις)

Τὸ (ι) τῆς παραληγοῦσης

Τὸ (ι) τῆς παραληγοῦσης, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἶναι βραχύ :

Π.χ. στέχος, λίθος, τρικυμῖαι, βιομηχανίαι, ὀλίγος, ποικίλος.

Τὸ (ι) τῆς παραληγοῦσης εἶναι μακρόν :

1) **Εἰς τὰ εἰς ΙΤΗΣ οὐσιαστικὰ τῆς α' κλίσεως (προσηγορικὰ καὶ ἔθνικα) :**

Π.χ. τραπεζίτης, τραπεζῖται, πολῖται, τεχνῖται, μεσίται, ἐρημίται, ἀνατολίται, ὀπλίται, Μεσολογγῖται, Ἀβδηρῖται.

2) **Εἰς τὰ εἰς ΙΣ - ΙΝΟΣ οὐσιαστικὰ τῆς γ' κλίσεως .**

Π.χ. Σαλαμίς—ίνος—ίνα, ἄκτις—ίνος—ίνα -ίνες, δελφίς—ίνος, ἡ ὠδῖς—ίνος, ἡ ἕς— τὴν ἴνα, αἱ ἴνες.

3) **Εἰς τὰ ἐξῆς οὐσιαστικὰ τῆς γ' κλίσεως εἰς ΙΣ—ΙΔΟΣ :**

ἀψίς	ἀψ- ἴδος	ἀψ- ἴδι	ἀψ- ἴδα	ἀψ- ἴδες	ἀψ- ἴσι	ἀψ- ἴδας
βαλβίς	ἴδος	ἴδι	ἴδα	ἴδες	ἴσι	ἴδας
βλεφαρίς	ἴδος	ἴδι	ἴδα	ἴδες	ἴσι	ἴδας
κεραμίς	ἴδος	ἴδι	ἴδα	ἴδες	ἴσι	ἴδας
κηλίς	ἴδος	ἴδι	ἴδα	ἴδες	ἴσι	ἴδας
κνημίς	ἴδος	ἴδι	ἴδα	ἴδες	ἴσι	ἴδας
κρηπίς	ἴδος	ἴδι	ἴδα	ἴδες	ἴσι	ἴδας
νησίς	ἴδος	ἴδι	ἴδα	ἴδες	ἴσι	ἴδας
σφραγίς	ἴδος	ἴδι	ἴδα	ἴδες	ἴσι	ἴδας
χειρίς	ἴδος	ἴδι	ἴδα	ἴδες	ἴσι	ἴδας
ψηφίς	ἴδος	ἴδι	ἴδα	ἴδες	ἴσι	ἴδας

4) **Εἰς τὰ κύρια ὀνόματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς ΙΝΟΣ, ΙΝΟΝ :**

Π.χ. Ἀντωνῖνος, Αὐγουστῖνος, Ἰκτιῖνος, Κρατῖνος, Κωντσαντῖνος, Πλωτῖνος, Ἀκραγαντῖνος, Ταραντῖνος, Ἀλγερῖνος, Λονδῖνον, Τουρῖνον, Πεκῖνον, Τογκῖνον, Δουβλίνον.

5) **Εἰς τὰ εἰς ΙΝΑ θηλυκὰ βαπτιστικὰ :**

Π.χ. Μαρῖνα, Χριστῖνα, Κωνσταντῖνα, Ἀγγελῖνα, Ἀσημῖνα.

6) **Εἰς τὰ εἰς ΙΝΗ θηλυκὰ :**

Π.χ. ἀξίνη, ἀξῖναι, δίνη, δῖναι, κλίνη, κλῖναι, ρητίνη, ρητῖναι, ἠρωῖνη, ἠρωῖναι, μορφίνη, μορφῖναι, παραφίνη, παραφῖναι.

7) *Εἰς τὰ εἰς ΙΝΟΣ προσηγορικὰ οὐσιαστικά :*

Π. χ. *πρῖνος, ἔχρινος, σχῖνος*· ἔκτος τῶν *καρκίνος, κρίνος, σπίνος*.

8. *Εἰς τὰ εἰς ΙΔΗ θηλυκὰ οὐσιαστικά τῆς α' κλίσεως :*

Π. χ. Ἰλη, Ἰλαι, σμίλη, σμίλαι, τορπίλη, τορπίλαι.

9) *Εἰς τὰς ἐξῆς λέξεις :*

γρῖπος ὀ	μῖγμα τὸ	πῖος ὀ	στῖφος τὸ
γρῖφος ὀ	μῖξις ἡ	πῖσα ἡ	σφρῖτος τὸ
θλιψις ἡ	μῖμος ὀ	πρῖγκιψ ὀ	τρῖμμα τὸ
ἴρις ἡ	μῖσος τὸ	πρῖτμυ τὸ	Φρῖξος ὀ
κλιμα τὸ	νῖκαι (ἡ νίκη)*	ρῖνα (ἡ ρις)	Χῖος ὀ (ἀλλά:
κλιμαξ ἡ	Νῖκος ὀ	ρῖγος τὸ	ἡ Χῖος)
κνῖσα ἡ	πῖδαξ ὀ	ρῖψις ἡ	χρῖσμα τὸ
κρῖμα τὸ	πῖλος ὀ	σιτῖς ὀ	Χρῖστος ὀ
λίραι (ἡ λίρα)	πῖνα ἡ	σχνῖπες (σχνιψ ὀ)	ψῖχα ἡ

* Ὡς καὶ ὄλα τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ *νίκη*· π.χ. ὀλυμπιονῖκαι.

10) *Τὸ (ι) τῆς παραλήγουσης ἔχουν μακρὸν καὶ ὄλα τὰ θηλυκὰ εἰς ΙΤΙΣ—ΙΤΙΑΟΣ :*

Π.χ. ἡ *πολίτις, πυρῖτις, φρενῖτις, δυναμῖτις, λοχῖτις, πλεουρῖτις, κοκκῖτις, ἀμυγδαλῖτις, σκοληκοειδῖτις, αἰγιαλῖτις, μακαρῖτις, Τριπολῖτις, Κερκινῖτις, Μαρωνῖτις, Ναρθωνῖτις*.

11) *Εἰς τὰ ρήματα τὰ λήγοντα εἰς ΙΩ καὶ ΙΝΩ :*

κλίνω	κλῖνε	τὸ κλῖνον	τὸ κλῖναν
πῖνω	πῖνε	τὸ πῖνον	—
κρῖνω	κρῖνε	τὸ κρῖνον	τὸ κρῖναν
τῖνω	—	τὸ τῖνον	ἀποτῖναν
χρῖω	—	τὸ χρῖον	χρῖσαν
κυλίω	—	τὸ κυλίον	κυλῖσαν

**Ἐξαιροῦνται : ἐσθῖω, τὸ ἐσθῖον, καὶ φθῖνω (=μαραίνομαι) τὸ φθῖνον.*

12) **Ἐπίσης εἰς τὰ ἐξῆς ρήματα :*

δρῖθω	τὸ δρῖθον	—	πνίγω	τὸ πνίγον	πνῖξαν
θλίβω	τὸ θλίβον	θλίψαν	ρίπτω	τὸ ρῖπτον	ρῖψαν
οἰκτιρῶ	τὸ οἰκτιρον	οἰκτιραν	τρῖβω	τὸ τρῖβον	τρῖψαν
πίπτω	τὸ πῖπτον	—	φρίττω	τὸ φρῖττον	φρῖξαν

Τὸ (υ) τῆς παραληγοῦσης

Εἰς τὰς περισσοτέρας λέξεις τὸ (υ) τῆς παραληγοῦσης εἶναι βραχύ.
Π.χ. λύκος, μύρον, ξύλον, κύβος, ὕμνος, ὀδύνη, φύσις, ὕμνος, φύλον, νύκτες, θύραι.

Μακρὸν εἶναι τὸ (υ) τῆς παραληγοῦσης εἰς τὰς ἐξῆς λέξεις:

αἰσχῦναι αἰ	Κῦρος ὁ	ρῦπος ὁ	τρῦπα ἡ
γρῦλος ὁ	κῦρος τὸ	σκῦλον τὸ	τῦφος ὁ
γῦρες οἱ	κῦφος τὸ	Σκῦρος ἡ	ῥῖθος ὁ
γῦρις ἡ	λῦμαι αἰ	σκῦτος τὸ	ῥλαι αἰ
γῦρος ὁ	λῦμα τὸ	Σπῦρος ὁ	φῦλον τὸ **
ζῦθος ὁ	λῦπαι αἰ	στῦλος ὁ	φρῦνος ὁ
ζῦμαι αἰ	μῦθος ὁ	στῦψις ἡ	φῦμα τὸ
θρῦλος ὁ	ξῦσμα τὸ	σῦκον τὸ	χῦμα τὸ
θῦμα τὸ	πρεσβῦται οἱ *	σῦριγξ ἡ	ψῦξις ἡ
κῦμα τὸ	πτῦον τὸ	Σῦρος ἡ	ψῦχος τὸ
κῦθος τὸ	ρῦμαι αἰ	σφῦρα ἡ	—

* Ἐνῶ τὰ εἰς *υτης* ἐκ ρημάτων παραγόμενα ἔχουν τὸ (υ) βραχύ, π.χ. *δύτης, θύτης, λύτης, δύται, θύται, λύται.*

** Ἐνῶ: φύλλον (δένδρου).

2) Εἰς τὰ ρήματα τὰ λήγοντα εἰς (ύω), (ύνω), καὶ (ύρω):

υω

δακρύω	τὸ δακρῦον	τὸ δακρῦσαν	ἰσχύω	ἰσχῦον	ἰσχῦσαν
δύω	τὸ δῦον	τὸ δῦσαν	κωλύω	κωλῦον	κωλῦσαν
θύω	τὸ θῦον	τὸ θῦσαν	λύω	λῦον	λῦσαν
ἰδρύω	τὸ ἰδρῦον	τὸ ἰδρῦσαν	ξύω	ξύον	ξύσαν

Ἐξαιροῦνται τὰ ἐξῆς ἐπὶ ρήματα εἰς (ύω), τὰ ὁποῖα ἔχουν τὸ (υ) βραχύ: ἀρύω, (ἀνα)βρύω, (δι)άνύω, ἐλκύω, μεθύω, πτύω, τανύω π.χ. τὸ ἀρύον, τὸ ἀναβρύσαν, τὸ διανύσαν, τὸ προσελκύσαν, τὸ μεθύον, τὸ ἐμπτύσαν, τὸ τανύον, κλπ.

ύνω

ἀμβλύνω	τὸ ἀμβλῦνον	τὸ ἀμβλῦναν	μολύνω	τὸ μολῦνον	τὸ μολῦναν
δαρύνω	δαρῦνον	δαρῦναν	ἄξύνω	ἄξῦνον	ἄξῦναν

βραδύνω	βραδῦνον	βραδῦναν	παχύνω	παχῦνον	παχῦναν
εὐθύνω	εὐθῦνον	εὐθῦναν	πλύνω	πλῦνον	πλῦναν
ἰθύνω	ἰθῦνον	ἰθῦναν	πραῦνω	πραῦνον	πραῦναν
κρατύνω	κρατῦνον	κρατῦναν	σκληρύνω	σκληρῦνον	σκληρῦναν
λαμπρύνω	λαμπρῦνον	λαμπρῦναν	ταχύνω	ταχῦνον	ταχῦναν
λεπτύνω	λεπτῦνον	λεπτῦναν	φαιδρύνω	φαιδρῦνον	φαιδρῦναν
μεγαλύνω	μεγαλῦνον	μεγαλῦναν	—	—	—

ύρω

(ἀπό, διά, ἐπί, παρά)	σύρω	τὸ σῦρον	τὸ σῦραν
	συμφύρω	συμφῦρον	συμφῦραν

3) Ἐπίσης τὰ ῥήματα

(προ)κύπτω	τὸ (προ)κῦπτον	τὸ (προ)κῦψαν
ψύχω	ψῦχον	ψῦχαν
κηρύττω	κηρῦττον	κηρῦξαν

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

α) Καταλήξεις εἰς (—ώτερος —ώτατος)

Γράφονται μὲ (ω), ὅσα πρὸ τοῦ (ώτερος —ώτατος) ἔχουν βραχεῖαν συλλαβήν, δηλ. ὅταν ὑπάρχη (ε, ο, α, ι, υ,) καὶ ἀκολουθῇ φωνήεν ἢ ἔν συμφωνον.

ἱερός	ἱερώτερος	ἱερώτατος
συνετός	συνετώτερος	συνετώτατος
νέος	νεώτερος	νεώτατος
φοβερός	φοβερώτερος	φοβερώτατος
σοφός	σοφώτερος	σοφώτατος
ἄφθονος	ἄφθονώτερος	ἄφθονώτατος
ἀγαθός	ἀγαθώτερος	ἀγαθώτατος
μαλακός	μαλακώτερος	μαλακώτατος
ἀπαλός	ἀπαλώτερος	ἀπαλώτατος
ἱκανός	ἱκανώτερος	ἱκανώτατος
πιθανός	πιθανώτερος	πιθανώτατος
νεαρός	νεαρώτερος	νεαρώτατος
δυνατός	δυνατώτερος	δυνατώτατος
ἅγιος	ἁγιώτερος	ἁγιώτατος
λόγιος	λογιώτερος	λογιώτατος

πλούσιος	πλουσιώτερος	πλουσιώτατος
τίμιος	τιμιώτερος	τιμιώτατος
γενικός	γενικώτερος	γενικώτατος
βασικός	βασικώτερος	βασικώτατος
ποικίλος	ποικιλώτερος	ποικιλώτατος
ὄργιλος	ὄργιλώτερος	ὄργιλώτατος
πένθιμος	πενθιμιώτερος	πενθιμιώτατος
ὠφέλιμος	ὠφελιμιώτερος	ὠφελιμιώτατος
ἀληθινός	ἀληθινώτερος	ἀληθινώτατος
ἤσυχος	ἤσυχώτερος	ἤσυχώτατος
καμπύλος	καμπυλώτερος	καμπυλώτατος
ἄλμυρός	ἄλμυρώτερος	ἄλμυρώτατος
ἀνώδυνος	ἀνωδυνώτερος	ἀνωδυνώτατος
γλαφυρός	γλαφυρώτερος	γλαφυρώτατος
θηλυκός	θηλυκώτερος	θηλυκώτατος
βδελυρός	βδελυρώτερος	βδελυρώτατος
βλοσυρός	βλοσυρώτερος	βλοσυρώτατος
λιγυρός	λιγυρώτερος	λιγυρώτατος
δχυρός	δχυρώτερος	δχυρώτατος

Ἐξαιροῦνται καὶ σχηματίζουν τὰ παραθετικά μὲ σ, ὡς ἔχοντα τὸ *ι, ι, υ, μακρόν*, τὰ ἐξῆς :

ἀκριβός	ἀκριβότερος	ἀκριβότατος
ἀνιάρος	ἀνιάρότερος	ἀνιάρότατος
ἰσχυρός	ἰσχυρότερος	ἰσχυρότατος
λιτός	λιτότερος	λιτότατος
ψιλός	ψιλότερος	ψιλότατος
σιγαλός	σιγαλότερος	σιγαλότατος
τρανόσ	τρανότερος	τρανότατος
φλυαρός	φλυαρότερος	φλυαρότατος

*Ἐπίσης καὶ τὰ ἐξῆς μὴ εὐχρηστα :

κερατός, γρυπός, ἀγρευτός, κυφός, σιμός, κατάρατος, σπανός, τυφός.

*Ἐπίσης τὰ κενός καὶ στενός (ἀρχ. κεινός, στεινός) σχηματίζονται **κενότερος—ότατος, στεινότερος—ότατος**, ἀκολουθοῦντα τὴν τορικὴν ὀρθογραφίαν, καίτοι σήμερον πολλοὶ τὰ γράφουν μὲ **ω**.

***Ἐξαιροῦνται** ἐπίσης τὰ σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ β' συνθετι-

κὸν εἶναι αἱ ἑξῆς λέξεις : *θυμός, κίνδυνος, κῆρος, λύπη, νίκη, τιμή, χυλός, χυμός, ψυχὴ καὶ ὕλη*, ὡς ἔχοντα τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης (ι - υ) μακρόν :

ἄθυμος	ἄθυμότερος	ἄθυμότατος
ἀπρόθυμος	ἀπροθυμότερος	ἀπροθυμότατος
εὐθυμος	εὐθυμότερος	εὐθυμότατος
πρόθυμος	προθυμότερος	προθυμότατος
ἀκίνδυνος	ἀκινδυνότερος	ἀκινδυνότατος
ἐπικίνδυνος	ἐπικινδυνότερος	ἐπικινδυνότατος
ριψοκίνδυνος	ριψοκινδυνότερος	ριψοκινδυνότατος
ἄκυρος	ἄκυρότερος	ἄκυρότατος
ἔγκυρος	ἐγκυρότερος	ἐγκυρότατος
ἄλυπος	ἄλυπότερος	ἄλυπότατος
περίλυπος	περιλυπότερος	περιλυπότατος
φιλόνικος	φιλονικότερος	φιλονικότατος
ἄτιμος	ἀτιμότερος	ἀτιμότατος
ἔντιμος	ἐντιμότερος	ἐντιμότατος
πολύτιμος	πολυτιμότερος	πολυτιμότατος
(πρότιμος)	προτιμότερος	(προτιμότατος)
φιλότιμος	φιλοτιμότερος	φιλοτιμότατος
ἄχυλος	ἄχυλότερος	ἄχυλότατος
εὐχυλος	εὐχυλότερος	εὐχυλότατος
ἄχυμος	ἄχυμότερος	ἄχυμότατος
εὐχυμος	εὐχυμότερος	εὐχυμότατος
κακόχυμος	κακοχυμότερος	κακοχυμότατος
ἄψυχος	ἄψυχότερος	ἄψυχότατος
λιπόψυχος	λιποψυχότερος	λιποψυχότατος
μεγαλόψυχος	μεγαλοψυχότερος	μεγαλοψυχότατος
ἄῦλος	ἄῦλότερος	ἄῦλότατος

β) Κατάληξις εἰς (—ότερος—ότατος)

Γράφονται μὲ (ο), ὅσα πρὸ τοῦ (—ότερος—ότατος) ἔχουσι
 1) φύσει μακρὸν φωνῆεν (η, ω), 2) δίφθογγον καὶ 3) τὰ φωνήεντα (ε, ο, α, ι, υ), ἀκολουθούμενα ἀπὸ δύο ἢ περισσότερα σφαιρικά ἢ διπλοῦν σύμφωνον (ξ, ξ, ψ), ὅποτε εἶναι θέσει μακρὸν :

ζωηρὸς	ζωηρότερος	ζωηρότατος
ξηρὸς	ξηρότερος	ξηρότατος

νωπός	νωπότερος	νωπότατος
νωθρός	νωθρότερος	νωθρότατος
δίκαιος	δικαιότερος	δικαιότατος
πράος	πράότερος	πράότατος
γελοῖος	γελοϊότερος	γελοϊότατος
κοινός	κοινότερος	κοινότατος
φωτεινός	φωτεινότερος	φωτεινότατος
ἀδρεῖος	ἀνδρειότερος	ἀνδρειότατος
δεινός	δεινότερος	δεινότατος
λευκός	λευκότερος	λευκότατος
γλαυκός	γλαυκότερος	γλαυκότατος
σεμνός	σεμνότερος	σεμνότατος
θερμός	θερμότερος	θερμότατος
τερπνός	τερπνότερος	τερπνότατος
δκνός	δκνότερος	δκνότατος
σφοδρῶ	σφοδρότερος	σφοδρότατος
ἐνδοξός	ἐνδοξότερος	ἐνδοξότατος
λοξός	λοξότερος	λοξότατος
πεζός	πεζότερος	πεζότατος
μελαψός	μελαψότερος	μελαψότατος
μακρός	μακρότερος	μακρότατος
ἰσχνός	ἰσχνότερος	ἰσχνότατος
μικρός	μικρότερος	μικρότατος
στιλπνός	στιλπνότερος	στιλπνότατος
σφιγκτός	σφιγκτότερος	σφιγκτότατος
ἐρυθρός	ἐρυθρότερος	ἐρυθρότατος
γυμνός	γυμνότερος	γυμνότατος
ψυχρός	ψυχρότερος	ψυχρότατος
στυγνός	στυγνότερος	στυγνότατος
πυρρός	πυρρότερος	πυρρότατος
πυκνός	πυκνότερος	πυκνότατος
ὕγρς	ὕγρότερος	ὕγρότατος
κυρτός	κυρτότερος	κυρτότατος
ἀμυδρός	ἀμυδρότερος	ἀμυδρότατος
ἀναισχυντος	ἀναισχυντότερος	ἀναισχυντότατος
συχνός	συχνότερος	συχνότατος

Σημείωσις : Τὰ ἑξῆς παραθετικά σχηματίζονται ὅπο τὰ ἀντίστοιχα ἐπιρρήματα :

*Επίρρ.	ἄνω	ἀνώτερος	ἀνώτατος
>	κάτω	κατώτερος	κατώτατος
>	ἄνω	ἀπώτερος	ἀπώτατος
»	ἔσω	ἐσώτερος	ἐσώτατος

Σχηματισμὸς τῶν παραθετικῶν τῶν ἐπιρρημάτων

Τὰ παραθετικὰ τῶν ἐπιρρημάτων ἀκολουθοῦν τοὺς κανόνας τῶν παραθετικῶν τῶν ἐπιθέτων.

Μὲ ω

σοφῶς	σοφώτερον	σοφώτατα
τιμίως	τιμιώτερον	τιμιώτατα
ἡρέμως	ἡρεμώτερον	ἡρεμώτατα
ἡσύχως	ἡσυχώτερον	ἡσυχώτατα
πιθανῶς	πιθανώτερον	πιθανώτατα

Μὲ ο

ἰσχυρῶς	ἰσχυρότερον	ἰσχυρότατα
συχνὰ	συχνότερον	συχνότατα
ἄργα	ἀργότερον	ἀργότατα
ὀρθῶς	ὀρθότερον	ὀρθότατα
λαμπρῶς	λαμπρότατον	λαμπρότατα
δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
ἐντίμως	ἐντιμότερον	ἐντιμότατα
—	προτιμότερον	προτιμότατα

*Επίσης σχηματίζονται ἀνωμάλως τὰ ἑξῆς ἐπιρρήματα :

ἐνωρὶς	ἐνωρίτερον	ἐνωρίτατα	
—	μᾶλλον	μάλιστα	
ἐγγύς	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα	(καὶ ἔγγιστα)
πολύ	πλέον	πλεῖστον	
καλῶς	καλύτερον	κάλλιστα	

*Ὄρθογραφία τῶν ἀφηρημένων εἰς (οσύνη—ωσύνη)
οὐσιαστικῶν

Τὰ εἰς (οσύνη—ωσύνη) ἀφηρημένα οὐσιαστικά ἀκολουθοῦν τοὺς κανόνας τῶν εἰς ὀ(ώ)τερος—ὀ(ώ)τατος παραθετικῶν τῶν ἐπιθέτων :

Μὲ ω

Μὲ ο

Μὲ ο

ἄξιωσύνη	μετριοφροσύνη	ἐπιστημοσύνη
ἄγιωσύνη	ἄφροσύνη	μεγαλοφροσύνη
ἀγραμματοσύνη	εὐφροσύνη	ἐμπιστοσύνη
ἱερωσύνη	σωφροσύνη	πολυπραγμοσύνη
καλωσύνη	δικαιοσύνη	ἀγνωμοσύνη
κακωσύνη	νοημοσύνη	ἄδαημοσύνη
μεγαλωσύνη	μνημοσύνη	κομπορρημοσύνη

Ἐξαιρεῖται : *χριστιανοσύνη*, ὡς ἔχον τὸ α μακρόν.

Σχηματισμὸς ἀνωμάτων παραθετικῶν

Τὰ ἑξῆς ἐπίθετα σχηματίζουν τὸν συγκριτικὸν βαθμὸν εἰς
-ύτερος, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν τῶν εἰς **-ύς -εῖα -ὺ** ἐπίθετων :

μεγάλος	μεγαλύτερος	
κκλὸς	καλύτερος	
πρῶτος	πρωτότερος	(πρωτότερα ἐπιρρ.)
κοντὸς	κοντότερος	

κατὰ τὰ **πλατύς, πλατύτερος, βαθύς, βαθύτερος** κλπ.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α' Ἄρσενικά οὐσιαστικά ἀ' κλίσεως

1) *Τὰ εἰς ΙΔΗΣ πατρωνυμικά γράφονται μὲ Ι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἐφ' ὅσον παράγονται ἐκ κυρίων ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς τὴν γενικὴν εἰς ΟΥ ἢ ΟΣ :*

Εὐριπίδης (Εὐρίπου), Ἰωαννίδης (Ἰωάννου), Πλατωνίδης (Πλάτωνος).

Ἐφ' ὅσον δμως παράγονται ἐξ ὀνομάτων, τῶν ὁποίων ἡ γενικὴ λήγει εἰς ΟΥΣ ἢ ΕΩΣ, γράφονται μὲ ΕΙ :

Ἄριστιδης (Ἄριστέως), Πηλεΐδης (Πηλέως), Ἡρακλείδης (Ἡρακλέους), Εὐκλείδης (κλέος, ους) Ὑπερείδης (εἶδος, ους), Ἀτρείδης (Ἀτρέως). Ἄλλὰ : Φερεκύδης, Λητοίδης.

Μὲ Η γράφονται τὰ πατρωνυμικά τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν τὴν λέξιν ΜΗΔΗΣ (ἐκ τοῦ μῆδομαι=σκέπτομαι) :

Ἀρχιμήδης, Γανυμήδης, Διομήδης, Παλαμήδης.

2) Τὰ εἰς **ΗΤΗΣ** δξύτονα γράφονται μὲ **Η** εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὡς παραγόμενα ἐκ ρημάτων εἰς εὼ, αὼ καὶ ἀνω : ἀθλητής, ἀρνητής, ἀριθμητής, ἐπιθεωρητής, ἐρευνητής, ποιητής, τηλεγραφετής, καθηγητής, μαθητής.

Ἐξαιροῦνται : ἰδρυτής (ἰδρῶ), μηνυτής (μηνύω), κριτής (κρίνω), δικαιοκρίτης, ὄνειροκριτής, κλπ.

Ἀπὸ τὰ εἰς **ΙΓΗΣ** παροξύτονα τὰ πλεῖστα γράφονται μὲ **Ι** : Ἀβδηρίτης, Βαλαωρίτης, Μεσολογγίτης, Μοραΐτης, Στερεοελλαδίτης, ἀνθρακίτης, ζευγίτης, μεσίτης, ὄπλιτης, πορφυρίτης, σπουγγίτης, τραπεζίτης, τεχνίτης.

Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς **ΗΤΗΣ** ἔθνικὰ καὶ γράφονται μὲ **Η** :

Π.χ. Αἰγινήτης, Ἰήτης, (κάτοικος τῆς Ἰου), Πυλῆτης, καθὼς καὶ τὰ : ἀλήτης, γυμνήτης, διαβήτη, θήτη, κομήτης, κυβερνήτης, μαγνήτης, πλανήτης, προφήτης, σφενδονήτης ὑποφήτης.

Μὲ **Υ** γράφονται τὰ ἐκ τῶν ρημάτων δύω, θύω καὶ λύω παράγωγα, καθὼς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα : δύτης, θύτης, λύτης, εἰδωλοθύτης, τρωγλοθύτης, προλύτης.

Ἐπίσης τὰ : κοκκύτης, νεροχύτης, ψηλομύτης.

Μὲ **ΕΙ** γράφονται τὰ ἔθνικὰ τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν τὴν λέξιν **ΟΡΟΣ**, καθὼς καὶ τὰ ἔθνικὰ τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν πόλεων :

Π.χ. Ἀγιορείτης, Πηλιορείτης, Ψηλορείτης, Μαρωνεῖτης.

Ἐπίσης : σωρείτης.

3) Τὰ εἰς **ΗΛΑΤΗΣ** γράφονται μὲ **Η** εἰς τὴν προπαραλήγουσαν :

Π.χ. ἀμαξηλάτης, ὄνηλάτης, ποδηλάτης, στρατηλάτης.

4) Τὰ εἰς **ΙΑΣ**, κύρια καὶ προσηγορικά, γράφονται μὲ **Ι** :

Π.χ. Ἀρχίας, Γοργίας, Ζαχαρίας, Ἡλίας, Κριτίας, Λυσίας, Νικίας, Φειδίας, Φιντίας, λοχίας, ταμίας, τραυματίας, ἐπαγγελματίας, εισοδηματίας, καυχηματίας, τολμητίας, φρονηματίας, οἰηματίας, σωσίας, ξιφίας, διαδοσίας.

Ἐξαιροῦνται : Αἰνείας, Αὔγείας, Περσῶας, μανδύας.

5) Τὰ εἰς **ΩΤΗΣ**, προσηγορικά καὶ ἔθνικὰ, γράφονται μὲ **Ω**

Π.χ. θιασώτης, ἰδιώτης, νησιώτης, πατριώτης, στρατιώτης (συν) ἠλικιώτης, Ναξιώτης, Ἰταλιώτης, Ἀμβρακιώτης, Αἰγυπτιώτης, Σικελιώτης, Θρακιώτης.

Ἔσονται ὁμοίως πρὸ τοῦ **ΟΤΗΣ** ἔχουν φύσει ἢ θέσει μακρὰν συλλαβὴν, γράφονται μὲ **Ο**:

Π. χ. ἀγρότης, δεσπότης, δημότης, ἱππότης, τοξότης.

Ἐξαιροῦνται: δεσμότης, ἠπειρώτης, καθὼς καὶ τὰ ρηματικά, ἀπλῶ ἢ σύνθετα: ἀρότης (ἐκ τοῦ ἀρόω-ῶ), δότης, προδότης, καταδότης (ἐκ τοῦ δίδω), συνωμότης, ἐξωμότης (ἐκ τοῦ δμνυμι) καὶ πότης, οἰνοπότης (ἐκ τοῦ πίνω).

Τὰ εἰς **ΩΤΗΣ** ὀξύτονα ρηματικά παράγωγα ἐκ τῶν εἰς **-ΟΩ -ΩΝΩ** ρημάτων γράφονται μὲ **Ω**:

Π. χ. (κατ)ἀναλωτής, ἐλευθερωτής, ζηλωτής, μισθωτής, ὄρκωτής, στραυρωτής.

6) Τὰ εἰς **ΙΣΤΗΣ**, τὰ παραγόμενα ἐκ ρημάτων ληγόντων εἰς **ΙΖΩ**, γράφονται μὲ **Ι**:

Π. χ. κομιστής (κομίζω), κτίστης (κτίζω), οἰκιστής (οἰκίζω), ρυθμιστής (ρυθμίζω), ἀγωνιστής (ἀγωνίζομαι), ἀκοντιστής (ἀκοντίζω).

Ἐξαιροῦνται: δανειστής (δανείζω) καὶ ἐμπρηστής (ἐμπρίπτω).

B) Θηλυκὰ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα α' κλίσεως

Ποῖα γράφονται μὲ: **-εἰα, -ια, -οἰα, -υἰα, -υα.**

α) **Μὲ -ΕΙΑ**

1) Τὰ δισύλλαβα: **μνεῖα, λεία, χρεῖα, θεία**, καθὼς καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ ἀχρήστου **δεῖα** (ἐκ τοῦ δέομαι=ἔχω ἀνάγκην), **σιτοδεῖα, ἔνδεἰα.**

2) Ἔσονται παράγονται ἀπὸ ρήματα εἰς **(-εύω, -εύομαι)**:

ἀγχιστεύω	ἀγχιστεῖα	ἐποπτεύω	ἐποπτεῖα
ἀγυρτεύω	ἀγυρτεῖα	νηστεύω	νηστεῖα
δουλεύω	δουλεῖα	παιδεύω	παιδεῖα
δυναστεύω	δυναστεῖα	πρεσβεύω	πρεσβεῖα
ἐσοδεύω	ἐσοδεῖα	περιοδεύω	περιοδεῖα
ἀλαζονεύομαι	ἀλαζονεῖα	συνοδεύω	συνοδεῖα
εἰρωνεύομαι	εἰρωνεῖα	πορεύομαι	πορεῖα

3) Τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς **(-ης, -ης, -εῖς)** τριτοκλίτων ἐπιθέτων προπαροξύτονα:

ἀληθής ἀλήθεια ἀφιλοκερδής ἀφιλοκέρδεια

ἀκριβής	ἀκρίβεια	ἰδιοτελής	ἰδιοτέλεια
ἀσφαλής	ἀσφάλεια	εὐγενής	εὐγένεια
αὐθάδης	αὐθάδεια	ὕγιής	ὕγεια (ἀρχ. ὕγεια)

Τὰ παροξύτονα ὅμως σύνθετα ἐκ τοῦ *τύχη* καὶ *φυή* (φύω) γράφονται μὲ (ι) :

ἀτυχής	ἀτυχία	εὐτυχής	εὐτυχία
ἀφυής	ἀφυΐα	εὐφυής	εὐφυΐα
δυστυχής	δυστυχία	ἰδιοφυής	ἰδιοφυΐα
ἐπιτυχής	ἐπιτυχία	μεγαλοφυής	μεγαλοφυΐα

4) Τὰ προπαροξύτονα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς -ους (γενική -ους) τριτοκλίτων οὐδετέρων ὀνομάτων :

ἀκρόρεια	(ὄρος -ους)	πανάκεια	(ἄκος -ους)
ὑπώρεια	(ὄρος -ους)	συνήθεια	(ἦθος -ους)

Τὰ σύνθετα ὅμως ἐκ τοῦ (ἔτος) γράφονται μὲ (ι) :
διετία, τριετία, πολυετία, ἑκατονταετία, χιλιετία, κλπ.

5) Τὰ προπαροξύτονα τὰ παραγόμενα ἀπὸ περισπώμενα ρήματα :

προσπαθῶ	προσπάθεια	καλλιτερῶ	καλλιέργεια
βοηθῶ	βοήθεια	ὠφελῶ	ὠφέλεια
ἐνεργῶ	ἐνέργεια	συμπαθῶ	συμπάθεια

6) Τὰ θηλυκὰ τῶν τριτοκλίτων ἐπιθέτων εἰς (-υς, -εια, -υ) :

ταχύς	ταχεῖα	εὐρύς	εὐρεῖα
πλατύς	πλατεῖα	ἀμβλύς	ἀμβλεῖα
εὐθύς	εὐθεῖα	ἡμισυς	ἡμίσεια
δξύς	δξεῖα	θῆλυς	θήλεια

7) Τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα πόλεων καὶ τὰ κύρια :

Ἀλεξάνδρεια	Ἐλάτεια	Λαοδίκεια	Ἴφιγένεια
Ἀντιόχεια	Ἡράκλεια	Λεβάδεια	Γαλάτεια
Ἀπάμεια	Καϊσάρεια	Μαντίνεια	Ἴπποδάμεια
Ἀττάλεια	Κορώνεια	Σεβάστεια	Ἡριγένεια

Ἐξαιροῦνται : Πολύμνια, Λάμνια, Ἐρέτρια.

8) Τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν σύγγραμμα :

Ἀδράστεια, Διομήδεια, Ὀδύσεια, Ὀρέστεια, Πατρόκλεια.

9) Τὰ θηλυκά τῶν εἰς (-εἰος) δευτεροκλίτων ἐπιθέτων :

ἀνδρεῖος	ἀνδρεία *	οἰκεῖος	οἰκεία
τέλειος	τελεία	βόρειος	βορεία
γυναικεῖος	γυναικεία	θεῖος	θεία
ἑταιρεῖος	ἑταιρεία	λεῖος	λεία

* Τὰ σύνθετα ὁμοῦς : ἀνανδρία, εὐανδρία, πολυανδρία, λειψανδρία γράφονται μὲ (ι), ὡς παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων εἰς -ος· ἀλλὰ : ὑπανδρεία (παντρεῖα) ἐκ τοῦ ὑπανδρεύω.

10) Τὰ παραγόμενα ἀπὸ οὐσιαστικά εἰς (-εύς) :

ἰερεύς, ἰέρεια, γραμματεὺς, γραμματεία.

β) Μέ -ΙΑ

1) Γράφονται μὲ *Ι* τὰ εἰς *ΙΑ* παροξύτονα, τὰ παραγόμενα ἐκ δευτεροκλίτων ἐπιθέτων, ἐκτὸς ἐὰν ἔχουν ἀντιπαρακείμενον ῥῆμα εἰς *ΕΥΩ - ΕΥΟΜΑΙ* :

Π. χ. ἄπορος	ἀπορία	ἄδικος	ἀδικία
ἄγγελος	ἀγγελία	βιομήχανος	βιομηχανία
κακὸς	κακία	ὁδοιπόρος	ὁδοιπορία
φίλος	φιλία	πρόεδρος	προεδρία
ἄμνηστος	ἀμνηστία	ἄφθονος	ἀφθονία
φίλαυτος	φιλαυτία	σοφὸς	σοφία
ἄγρυπνος	ἄγρυπνία	ἄσωτος	ἄσωτία
ἄνεργος	ἀνεργία	ἄχρηστος	ἄχρηστία
πρόθυμος	προθυμία	ἄπιστος	ἀπιστία
μωρὸς	μωρία	εὐρωστος	εὐρωστία

2) Τὰ παροξύτονα θηλυκά τῶν εἰς *ΙΟΣ* δευτεροκλίτων ἐπιθέτων :

Π. χ. ἅγιος	ἅγια	πρόσθιος	προσθία
ὄσιος	ὄσια	ὀπίσθιος	ὀπισθία
ὄρθιος	ὄρθία	νότιος	νοτία

3) Τὰ παροξύτονα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς *-ΩΝ, ΟΝΟΣ* ἐπιθέτων :

Π. χ. εὐδαιμών	εὐδαιμονία	δαισιδαίμων	δαισιδαιμονία
κηδεμών	κηδεμονία*	γείτων	γειτονία*
ἡγεμών	ἡγεμονία*	κακοδαίμων	κακοδαιμονία

* Καίτοι μερικά ἐκ τούτων ἔχουν ἀντιπαρακείμενον ῥῆμα εἰς *-εύω* ἡγεμονεύω, κηδεμονεύω, γειτονεύω.

4) *Τὰ παροξύτονα τὰ παραγόμενα ἐκ περισπωμένων ρημάτων :*

Π. χ.	ἀκολουθῶ	ἀκολουθία	λειτουργῶ	λειτουργία
	εὐχαριστῶ	εὐχαριστία	εὐεργετῶ	εὐεργεσία
	ὀμιλῶ	ὀμιλία	λιποθυμῶ	λιποθυμία

5) *Γενικῶς ὄλα τὰ παροξύτονα τὰ λήγοντα εἰς ΣΙΑ, ΕΙΑ, ΨΙΑ :*

Π. χ.	ἀπελπισία	σκηνοθεσία	ἀπραξία	ἄξια	ἀδελφία
	διγλωσσία	ἀκολασία	ἄδοξία	ἀπροσεξία	νεκροψία
	ἀδιαθεσία	εἰκασία	αἰμομιξία	καχεξία	φωταψία
	ἐπιδοκιμασία	ἀφασία	ἀδιαλλαξία	φιλοδοξία	ἀνυποληψία

Σημείωσις : Τὰ δασεῖα καὶ ὀξεῖα γράφονται μὲ εἰ, ὡς θηλυκά τριτοκλίτων εἰς ὄς - εἰα - ὄ.

6) *Τὰ παροξύτονα ὀνόματα χωρῶν καὶ πόλεων :*

Π. χ.	Ἀγγλία	Συρία	Ἰταλία	Ρωσία	Βαρσοβία
	Λειψία	Σαρδηνία	Γαλλία	Ἑλβετία	Καππαδοκία
	Γερμανία	Λαμία	Σικελία	Λευκωσία	Δανία

7) *Τὰ προπαροξύτονα τὰ λήγοντα εἰς ΤΡΙΑ :*

Π. χ.	ἀθλήτρια	καθηγήτρια	φοιτήτρια	γυμνάστρια
	ὕπνρητρια	μαθήτρια	ποιήτρια	πωλήτρια
	σπουδάστρια	λωποδύτρια	νικήτρια	κολυμβήτρια

8) *Τὰ πολυσύλλαβα σύνθετα παροξύτονα, ἀνεξαρτήτως ἐὰν τὸ δεύτερον συνθετικόν, ὡς ἀπλοῦν, γράφεται μὲ ΕΙ :*

πρωτοπορία	εἰδωλολατρία	μοιρολατρία	ἐθελοδοουλία	βραδυπορία
ὀδοπορία	εἰκονολατρία	φυσιολατρία	προσωπολατρία	ταχυπαλμία

9) *Γενικῶς, γράφονται μὲ Ι ὄλα τὰ παροξύτονα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάγονται εἰς τοὺς κανόνας τῶν εἰς ΕΙΑ :*

Π. χ.	ἀγία	ἀηδία	ζημία	μαρτυρία	μανία	τρικυμία
	βία	καρδία	ἐστία	ταινία	σχεδία	δειλία

10) *Τὰ εἰς ΙΑ ὀξύτονα (καθαρευούσης καὶ δημοτικῆς) :*

Π. χ.	παιδιά	στρατιά	τροχιά	αἱμασιά	ματιὰ	ἀρχοντιά
	σκιὰ	σκοπιὰ	ἐσχαιὰ	λαλιά	ἀπονιά	θημωνιά

Ἐξαιροῦνται: *χροιά* (= *χρῶμα* δέρματος), *παρειά*, *ξενιτιά*, *παντριά*, *γιατριά*, *δουλειά*, *θηλειά*.

11) **Ἐπίσης μὲ I γράφονται καὶ τὰ βαπτιστικὰ ὀνόματα γυναικῶν:**

Εὐγενία Ἐλευθερία *Μαρία* Ἀγαστασία Ἰπκτία Ἀθανασία
Ἀντωνία Εὐτυχία *Σωτηρία* Θεοδοσία Εὐθυμία Εὐδοκία
Ἐξαιρεῖται: *Βασιλεία*.

γ) Μὲ -ΟΙΑ

Γράφονται μὲ ΟΙΑ τὰ προπαραξύτονα σύνθετα ὀνόματα, τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι παραγωγικὴ κατάληξις ἐκ τῶν λέξεων: ΒΟΥΣ, ΝΟΥΣ, ΠΛΟΥΣ, ΠΝΟΥΣ, ΡΟΥΣ καὶ ΧΡΟΥΣ:

Π.χ. Εὐ-βοια	(βοῦς)	ἀπό-πνοια	(*πνοῦς)	αἰμόρ-ροια	(ροῦς)
ἄ-νοια	(νοῦς)	δύσ-πνοια	(*πνοῦς)	ἀπόρ-ροια	(ροῦς)
εὐ-νοια	(νοῦς)	ἄ-πνοια	(*πνοῦς)	φυλλόρ-ροια	(ροῦς)
ἔν-νοια	(νοῦς)	σύμ-πνοια	(*πνοῦς)	κατάρ-ροια	(ροῦς)
ὁμό-νοια	(νοῦς)	εὐ-πλοια	(πλοῦς)	εὐ-χροια	(χροῦς)
διχό-νοια	(νοῦς)	ἄ-πλοια	(πλοῦς)	ἄ-χροια	(χροῦς)
ἀγχι-νοια	(νοῦς)	δύσ-πλοια	(πλοῦς)	δύσ-χροια	(χροῦς)
μετά-νοια	(νοῦς)	εὐ-ροια	(ροῦς)	—	—
ὕπό-νοια	(νοῦς)	διάρ-ροια	(ροῦς)	—	—
πρό-νοια	(νοῦς)	παλίρ-ροια	(ροῦς)	—	—

* Ὁ τύπος ἀπαντᾶται ὡς ὁ *πνός* (= ἡ πνοή).

Ἐπίσης τὰ ἐξῆς: ἄγνοια, αἰδοία, ἀλλοία, γελοία, ὁμοία, οἶα, ὀποία, παντοία, ποία, Βέροια καὶ Τροία.

δ) Μὲ -ΥΙΑ

1) **Τὰ προπαραξύτονα:** Ἄρπυια, Αἴθυια, εἰλείθυια, νέκυια.

2) **Τὰ ὀξύτονα:** ἄγυια, μητρυια, ὄργυια.

3) **Τὸ θηλυκὸν τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμῆου:**

Π.χ. *τετηκυῖα*, *καθεστηκυῖα*, *γεγωνυῖα*, *λελυκυῖα*.

ε) Μὲ -ΥΑ

Τὰ οὐσιαστικά: δξύα, πιτύα (= πεῦκο), σικύα (= βεντούζα), καρύα, ἀφύα (= σαρδέλλα), σιπύα, (= σουπιά), μελανδρύα.

1) Τὰ εἰς *ΙΝΗ* οὐσιαστικά, προσηγορικά καὶ κύρια, γράφονται μὲ *Ι* εἰς τὴν παραλήγουσαν :

Π.χ. ἄξινη δίνη κλίνη παραφίνη ρητίνη
Αἰκατερίνη Παλαιστίνη Σαντορίνη Βαλεντίνη μορφίνη
πενικιλίνη μαργαρίνη βιταμίνη ἥρωϊνη γλυκερίνη
*Ἐξαιροῦνται καὶ γράφονται

Μὲ *Η*

α) Τὰ ἐξῆς προσηγορικά : γαλήνη, εἰρήνη, κρήνη, σελήνη, σαγήνη, σιγήνη.

β) Τὰ ὀνόματα πόλεων καὶ τὰ κύρια :

Π.χ. Πελλήνη, Κυλλήνη, Κυρήνη, Μεσσήνη, Μυτιλήνη, Περγαμηνή, Πειρήνη, Ἀλκμήνη.

Γράφονται μὲ *Υ*

α) Τὰ εὐθύνη, ὀδύνη.

β) Τὰ εἰς *ΟΣΥΝΗ—ΩΣΥΝΗ* ἀφηρεμένα οὐσιαστικά :

Π.χ. ἱερωσύνη, καλωσύνη, δικαιοσύνη, εὐγνωμοσύνη, μνημοσύνη.

2) *Όλα τὰ εἰς *-ΙΣΣΑ, -ΗΣΣΑ, -ΥΣΣΑ* γράφονται μὲ δύο *Σ* :

Π.χ. ἀγρότισσα, ἀρχόντισσα, διδασκάλισσα, δούκισσα, μάγισσα, μαγείρισσα, Μοραΐτισσα, Πειραιώτισσα, Ἀμφισσα, προγκίπισσα, κίσσα, γόησσα, κόμησσα, Κρησσα (=Κρητικιά), νήσσα, λύσσα, νύσσα.

*Ἐξαιροῦνται : κνῖσα, Λάρισα καὶ σάρισα.

3) Τὰ εἰς *ΩΡΑ* παροξύτονα, προσηγορικά καὶ κύρια, γράφονται μὲ *Ω* :

Π.χ. αἰώρα, ὀπώρα, πληθώρα, προῶρα, ὄρα, χώρα, ψώρα, Θεοδώρα, Πανδώρα, Δεββώρα, Σεπφώρα.

Τὰ εἰς *ΟΡΑ* ὀξύτονα γράφονται μὲ *Ο* :

Π.χ. ἀγορά, βορά, δορά, σπορά, φθορά, φορά (καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ φορά : ἀναφορά, διαφορά, περιφορά, καταφορά).

*Ἐξαιρεῖται : (ῆ) φωρά (=ῆ κλοπή).

Α) Ἀρσενικά ὀνόματα β' κλίσεως

1) Τὰ εἰς *ΑΙΟΣ* κύρια ὀνόματα, ἐθνικά καὶ βαπτιστικά γράφονται μὲ *ΑΙ* :

Π.χ. Ἰ^αθηναῖος, Εὐρωπαῖος, Θηβαῖος, Ρωμαῖος, Ἰ^αλκαῖος, Ἰ^ανναῖος, Ἰ^αρεταῖος, Εἰθηναῖος, Μουσαῖος, Πτολεμαῖος, Τίμαιος.

2) Τὰ εἰς **ΗΓΟΣ** ἐκ τοῦ ἄγω δξύτονα γράφονται μὲ **Η** :

Π.χ. ἄρχηγός, ναυπηγός, (ἐργο) ὄδηγός, πλοηγός, στρατηγός.

3) Τὰ εἰς **ΗΣΜΟΣ** γράφονται μὲ **Η**, ἐὰν παράγονται ἐκ περισπωμένων ρημάτων :

Π.χ. λοιδορησμός (λοιδορῶ), νουθετησμός (νουθετῶ), χρησμός (χράω).

Μὲ Ι γράφονται τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς **ΙΖΩ** ρημάτων :

Π.χ. λογισμός (λογίζομαι), κνισμός (κνίζω), κλονισμός (κλονίζω), χωρισμός (χωρίζω), χειρισμός (χειρίζομαι), (συν)οίκισμός (οἰκίζω).

Μὲ Ι ἐπίσης γράφονται καὶ τὰ νεώτερα :

Π.χ. ἔξπρεσσιονισμός, κομμουνισμός, κυβισμός, μοντερνισμός, νεωτερισμός, σοσιαλισμός, συρρεαλισμός, ὕλισμός, φασισμός, φουτουρισμός.

Μὲ Υ γράφονται ὅσα παράγονται ἀπὸ ρήματα εἰς **ΥΖΩ** καὶ **ΥΝΩ** :

Π.χ. γογγυσμός, κατακλυσμός, κελαρυσμός, (παρ)ὄξυσμός, πληθυσμός.

Μὲ ΕΙ τὰ : δανεισμός (δανείζω), (ἀπο)κλεισμός (κλείω), σεισμός (σειώ).

Μὲ Η τὰ : ἐμπρησμός καὶ κνησμός.

4) Τὰ εἰς **ΙΝΟΣ** ὑπερδισύλλαβα οὐσιαστικά, κύρια καὶ προσηγορικά, γράφονται μὲ **Ι** περισπώμενον :

Π.χ. Ἰ^ακροαγαντῖνος, Αὐγουσιτῖνος, Βαλεντινός, Κρατῖνος, Κωνσταντῖνος, ἔχτινος, ἀλλά : καρκίνος.

Ἰ^αμοίως καὶ τὰ δξύτονα ἔθνη καὶ ὀνόματα γράφονται μὲ **Ι** :

Π.χ. Ἰ^αραβαντινός, Ἰ^αλγερινός, Βυζαντινός, Ζακυνθινός, Λειβαθινός, Παξινός.

Μὲ Η γράφονται τὰ ἔθνη καὶ κύρια δξύτονα τὰ σημαίνοντα καταγωγήν :

Π.χ. Ἰ^αγαρηνός, Ἰ^αδραμυτηνός, Βιζυηνός, Λαμασκηνός, Κορινθινός, Ναξιανζηνός, Περγαμηνός, Σαρακηνός.

5) Τὰ εἰς **ΙΟΣ** κύρια ὀνόματα γράφονται μὲ **Ι** :

Π.χ. Ἐπιφάνιος, Ἐυθύχιος, Μελέτιος, Σωτήριος.

Ἐξαιροῦνται : Ἄρειος, Βασίλειος, Δαρεῖος, Ἡράκλειος.

6) Τὰ ΕΙΟΣ δξύτονα ὀνόματα ποταμῶν γράφονται μὲ ΕΙ.

Π.χ. Ἄλφειός, Πηνειός, Σπερχειός.

Ἐξαιρεῖται : Ἄξιός.

7) Τὰ εἰς ΟΙΟΣ δξύτονα, μὲ δεῦτερον συνθετικὸν τὸ ΠΟΙΩ, γράφονται μὲ ΟΙ :

Π.χ. ἀγαματοποιός, ἄρτοποιός, ἐπιπλοποιός, κακοποιός, ὑποδηματοποιός, ὄρολογιοποιός.

8) Τὰ εἰς ΩΔΟΣ δξύτονα μὲ δεῦτερον συνθετικὸν τὴν λέξιν ΩΔΗ γράφονται μὲ Ω :

Π.χ. ἐπφδός, κιθαρωφδός, μελωδός, ραψωδός, ὕμνωδος, ψαλμωδός.

Ἀντιθέτως, τὰ σύνθετα προπαροξύτονα θηλυκὰ μὲ δεῦτερον συνθετικὸν τὸ ΟΔΟΣ γράφονται μὲ Ο :

Π.χ. ἄνοδος, δίοδος, ἔξοδος, κἀνοδος, μέθοδος, πρόοδος, πρόσοδος.

9) Τὰ εἰς ΩΔΟΣ, κύρια καὶ προσηγορικά, γράφονται μὲ Ω :

Π.χ. Αἰτωλός, Ἰώλος, Καστωλός, Κίμωλος, Πακτωλός, κῶλος, μῶλος, πῶλος (πουλάρι), (σ)βῶλος.

Ἐξαιροῦνται : Αἴολος, Βόλος, δόλος, θόλος, ὀβολός, πόλος, ρόλος καὶ χόλος (δρυγή).

β) Οὐδέτερα ὀνόματα τῆς β' κλίσεως

1) Ὅλα τὰ εἰς ΑΙΩΝ γράφονται μὲ ΑΙ :

Π.χ. ἔλαιον, κεφάλαιον, περιδέραιον, σπήλαιον, τρόπαιον

Ἐξαιρεῖται : ὄρνεον.

2) Ὅλα τὰ εἰς ΑΚΙΩΝ ὑποκοριστικὰ γράφονται μὲ Ι :

Π.χ. ἀβάκιον, κοντάκιον, μειράκιον, πινάκιον, ρυάκιον.

3) Ὅλα τὰ εἰς ΑΡΙΩΝ γράφονται μὲ Ι :

Π.χ. ἀλφαβητάριον, ἀναγνωσματάριον, βιβλιάριον, γλωσσάριον, κελλάριον, λανάριον, παιδάριον, προσευχητάριον, σεμινάριον, σουδάριον.

4) Ἀπὸ τὰ λήγοντα εἰς (E)ION γράφονται μὲ EI:

α) Τὰ τεμενικά (προπαροξύτονα καὶ παροξύτονα) τὰ ἐκ κενῶν ὀνομάτων παραγόμενα, καθὼς καὶ τὰ κτητικά:

Π.χ. Αἰάκειον, Ἀρεταίειον, Ἀρσάκειον, Ἀσκληπιεῖον, Ἀβερῶφειον, Ἐρεχθεῖον, Ζάππειον, Ζάννειον, Ἡφαιστειον, Θησεῖον, Λύκειον, Μαράσλειον, Ὀσιρεῖον, Σεραπειον, Τοσίτσειον.

Ἀντιθέτως, τὰ παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων τῶπων γράφονται μὲ I:

Π.χ. Μετσόβιον (Πολυτεχνεῖον).

β) Τὰ σημαίνοντα τὸπον ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος δηλουμένου διὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγονται, ἢ ἀπλῶς τῶπου, ὅπου γίνεται ι:

Π.χ. βαφεῖον, ἰατρεῖον, κουρεῖον, καφενεῖον, κυλικεῖον, ὑπουργεῖον, ζαχαροπλαστεῖον, ἀνθρακωρυχειον, ἀστεροσκοπεῖον, φαρμακεῖον, θεωρεῖον, ξενοδοχεῖον, τελωνεῖον, σφαγεῖον, ὄρχεῖον, Εἰρηνοδικεῖον, Πρωτοδικεῖον, Ἐφετεῖον.

Ὅμοιως τὰ: ἀριστεῖον, βραβεῖον, ἐλεγεῖον, λαχεῖον, λεωφορεῖον, μεγαλεῖον, πρωτεῖον, στοιχεῖον.

γ) Τὰ δηλοῦντα ὄργανον:

Π.χ. ἀγγεῖον, ἀρχηγεῖον, δοχεῖον, ἐργαλεῖον, ἐκμαγεῖον, ἠχεῖον.

δ) Τὰ ἐπίθετα τὰ παραγόμενα ἐκ ζώων:

Π.χ. Αἶγειον, βόειον, ἵππειον, πρόβειον, χοίρειον (κρέας).

ε) Τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ρῆμα ΠΩΛΩ:

Π.χ. ἀρτοποιεῖον, βιβλιοπωλεῖον, κρεοπωλεῖον, παντοπωλεῖον,

Ἐξαιρεῖται: μονοπώλιον.

στ) Τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ρῆμα ΠΟΙΩ:

Π.χ. ἀρτοποιεῖον, ἀρωματοποιεῖον, μυροποιεῖον, παγοποιεῖον, ποτοποιεῖον, σαπωνοποιεῖον, ὑποδηματοποιεῖον.

ζ) Ἀπὸ τὰ εἰς ION γράφονται μὲ Y τὰ ἐξῆς:

Π.χ. βρύον, δάκρυ(ον), δίκτυ(ον), (μεσό)φρύον, κρύ(ον), ἀκρόδρυον, ἐχέγγυον, ἀλληλέγγυον.

η) Ἀπὸ τὰ εἰς ION γράφονται μὲ OL τὰ ἐξῆς:

πλοῖον, αἰδοῖον.

θ) Τὰ εἰς ΙΔΙΟΝ γράφονται μὲ I:

Π.χ. ἀρθρίδιον, ἀσπίδιον, ἐγχειρίδιον, κρατίδιον, λεξίδιον, ξιφίδιον, σφαιρίδιον, στασίδιον, φρασίδιον.

Ἐξαιροῦνται : ταξείδι(ον), (ὀ)φειδι(ον), (τὰ ὅποια ἢ Ἐκαδημία Ἀθηναίων ἀπλοποιεῖ εἰς ι) καὶ τὰ δημοτικά :

ξ(ε)ἰδι, στρεῖδι, ἀντικλειδι, παλαμῆδι, μῦδι, φρούδι, κρεμμύδι, φλύδι, καρύδι, βοτρυδι.

8) **Τὰ εἰς ΙΟΝ ὑποκοριστικά, παροξύτονα καὶ προπαροξύτονα, γράφονται μὲ Ι :**

Π.χ. βιβλίον, δυσκίον, ζύγι(ον), θηρίον, κηρίον, κρανίον, κτήριον, κλειδίον, νησίον, παιδίον, πτυχίον, (ἐμ)πόδιον, στρουθίον, στόμιον, σχέδιον, σχόλιον, χωρίον.

9) **Τὰ εἰς ΥΔΡΙΟΝ, ΥΛΛΙΟΝ, ΥΦΙΟΝ, ὑποκοριστικά γράφονται μὲ Υ εἰς τὴν παραλήγουσαν :**

Π.χ. λεξύδιον, λογύδιον, ναύδιον, νησύδιον, νεφύδιον, —ἀνθύλλιον, ἄσύλλιον, δασύλλιον, δενδρύλλιον, εἰδύλλιον, —ζώυφιον, κελύφι(ον), ψιμύθιον, παραμύθι(ον).

10) **Τὰ εἰς ΤΗΡΙΟΝ γράφονται μὲ Η εἰς τὴν παραλήγουσαν καὶ σημαίνουν, συνήθως, ὄργανον ἢ τόπον :**

Π.χ. ἀγγελτήριον, ἀναγνωστήριον, (τὰ) ἀνθεστήρια, ἀριθμητήριον, γυμναστήριον, διδασκλήριον, δικαστήριον, ἐγεργήριον, εὐχαριστήριον, ἐργαστήριον, εἰσιτήριον, καθαριστήριον, κατηγορητήριον, μοναστήριον, προσκλητήριον, σιωπητήριον, σκαλιστήριον, κτήριον (ἐκ τοῦ : εὐκτήριον).

Α) Ὀνόματα (ἀρς

κλίσεως

1) **Τὰ εἰς ΕΩΝ ὀξύτονα γράφονται μὲ Ε :**

Π.χ. κυκεών, λυμεών, μῆλεών, περιστερεών.

Ἐξαιροῦνται : ἐλαιών, αἰών, ἑκατομβαιών (μὴν τῶν ἀρχαίων).

2) **Τὰ εἰς ΟΡ—ΟΡΟΣ μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ γράφονται μὲ Ω, ἐνῶ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις γράφονται μὲ Ο :**

Π.χ. αὐτοκράτωρ, αὐτοκράτορας, αὐτοκράτορι, αὐτοκράτορα, αὐτοκράτορες, αὐτοκρατόρων, αὐτοκράτορας, κοσμήτωρ, κοσμήτορας, εἰσπράκτωρ, εἰσπράκτορας, διδάκτωρ, διδάκτορας.

Ἐξαιροῦνται καὶ διατηροῦν τὸ Ω εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὰ ἐκ τῆς λατινικῆς προερχόμενα :

Π.χ. Βίκτωρ, ωρος, δικτάτωρ, ωρος, δόκτωρ, δόκτωρος, πραι-
τώρ, ωρος, πάσιωρ, ωρος, προτέκτωρ, ωρος, σενάτωρ, ωρος.

Ἐπίσης καὶ τὰ : ἰχώρ, ὤρος (=αἷμα θεῶν), φῶρ, φωρός (=κλέπτης),
πέλωρ, ωρος (=τέρας).

3) Τὰ εἰς ΩΨ—ΩΠΟΣ γράφονται μὲ Ὡ εἰς ὄλας τὰς πτώσεις :

Π.χ. ἀμβλύωψ, ὠπος, πρεσβύωψ, μύωψ, κύκλωψ, κώνωψ,
μώλωψ.

Ἐξαιροῦνται : Αἰθίωψ, Πέλωψ, δόλωψ, δίωψ, ἔποψ, κέκροψ,
σκόλωψ.

4) Τὰ εἰς ΩΝ—ΟΝΤΟΣ οὐσιαστικά, ἐπίθετα καὶ μετοχαί, ἐφ'
ἄσων δὲν εἶναι συνηρημένα, διατηροῦν τὸ Ὡ μόνον εἰς τὴν ὀνο-
μαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

Ἀντιθέτως, τὰ συνηρημένα διατηροῦν τὸ Ὡ εἰς ὄλας τὰς
πτώσεις, ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ :

τὰ ἀσυναίρετα :

ἐνῶ τὰ συνηρημένα :

γέρωρ	-οντος ὦν	ὄντος	Ξενοφῶν	-ῶντος ὄρμων	-ῶντος
λέων	-οντος λαβῶν	-όντιος	Ἄντιφῶν	-ῶντος καθιστῶν	-ῶντος
δράκων	-οντος εἰπῶν	-όντιος	τιμῶν	-ῶντος φοιτῶν	-ῶντος
ἄκων	-οντος ἰδῶν	-όντιος	κυβερνῶν	-ῶντος ἀποκτιῶν	-ῶντος
ἔκων	-όντιος τυχῶν	-όντιος	δαπανῶν	-ῶντος νικῶν	-ῶντος

5) Τὰ εἰς ΩΝ—ΩΝΟΣ καὶ ΩΝ—ΟΝΟΣ

Τὰ εἰς (ων—ω(ο)νος), ἄλλοτε γράφονται μὲ (ω) εἰς τὴν πα-
ραλήγουσαν καὶ ἄλλοτε μὲ (ο).

α) Ποῖα ἐκ τῶν εἰς (-ων -ωνος) γράφονται μὲ (ω) εἰς ὄλας τὰς
πτώσεις :

I. Ὅλα τὰ ἀρσενικά ὀξύτονα :

Π.χ. ἀγῶν, -ῶνος, ἀγκῶν, -ῶνος, ἀρραβῶν, -ῶνος, βουβῶν,
ῶνος, κυκεῶν, -ῶνος, κυκλῶν, -ῶνος, λειμῶν, -ῶνος, τελαμῶν,
ῶνος, χιτῶν, -ῶνος.

Ἐξαιροῦνται : ἠγεμῶν, κανῶν, συνδαιτυμῶν.

II. Ὅλα τὰ ἀρσενικά ὀξύτονα περιεκτικὰ :

Π.χ. ἀμπελῶν, ἀνθῶν, δαφνῶν, δρυμῶν, κοιτῶν, ὄρνιθῶν,
ευκῶν, περιστερεῶν.

III. *Τὰ κύρια ὀνόματα, ὀξύτονα καὶ παροξύτονα :*

Π.χ. Αὐλῶν -ῶνος, Ἐλικῶν -ῶνος, Κιθαιρῶν -ῶνος, Μαραθῶν -ῶνος, Σικυῶν, Ἀπόλλων, Βύρων, Ζήνων, Ἴων, Κίμων, Κρότων, Κόνων, Νέρων, Πλάτων, Σόλων, Σίμων, Φαίδων.

Ἐξαιροῦνται : Ἀγαμέμνων -ονος, Ἀλιάκμων -ονος, Αἴμων -ονος, Ἀμφικτύων, Ἀριστογείτων, Ἰάσων, Μακεδῶν, Παφλαγῶν, Σάξων, Στρυμών, Ὑπερίων, Φιλήμων.

IV. *Τὰ συνηρημένα :*

Π.χ. Ποσειδῶν -ῶνος, Τ(τ)υφῶν -ῶνος.

V. *Τὰ λήγοντα εἰς τὴν δημοτικὴν εἰς (-ουσι) :*

Π.χ. κώδων -ωνος (κουδούνη), πώγων -ωνος (πήγουνη), ρῶθων -ωνος (ρουθούνη), σάπων -ωνος (σαπούνη), σίφων -ωνος (σιφούνη).

VI. *Τὰ μεγεθυντικὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς :*

Π.χ. γάστρων -ωνος, χείλων -ωνος, πάτρων -ωνος.

καὶ κατ' ἀναλογίαν πρὸς αὐτὰ τὰ παροξύτονα :

Π.χ. καύσων -ωνος, εἴρων -ωνος, ἄμβων -ωνος, κλύδων -ωνος μήκων, τρίβων, δρόμων, κώδων, πάρων.

VII. *Τὰ μονοσύλλαβα :* κλών, κλωνὸς καὶ πρῶν, πρῶνος (=προεξέχον μέρος γῆς ἢ ὄρους).

VIII. *Τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχαίων μηνῶν :*

Π.χ. Ἑκατομβαιῶν -ῶνος, Ποσειδεῶν, Βοηδρομιῶν κ.λ.π.

IX. *Τὰ βαρύτερα ἐθνικά :*

Π.χ. Κύδων -ωνος, Λάκων, Ἴων.

β) Ποῖα ἐκ τῶν εἰς (-ων -ονος) γράφονται μὲ (ο) :

I. *Ὅλα τὰ θηλυκὰ ὀξύτονα, κύρια καὶ προσηγορικά :*

Π.χ. (ῆ) Ἀλβιῶν -ονος, Χαλκηδῶν -ονος, Καρχηδῶν -ονος, Ἐλασῶν, Σιδῶν, ἀηδῶν, ἀλκυῶν, ἀμαζῶν, ἀλγηδῶν, εἰκῶν, σιαγῶν, σινδῶν, σταγῶν, τρυγῶν, χελιδῶν.

Ἐξαιροῦνται : Βαβυλῶν, Σικυῶν, Κ(κ)ολοφῶν.

II. *Ὅλα τὰ παροξύτονα ἀρσενικά (πλὴν τῶν κυρίων, καθὼς καὶ τῶν σχηματισθέντων κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ μεγεθυντικὰ τῆς ἀρχαίας) (βλέπε ἀνωτέρω ἀριθ. VI).*

Π.χ. ἄκμων -ονος, ἄξων -ονος, βραχίων -ονος, γείτων, δαί

ων, ἐπιστήμων, κρίων, πνεύμων, τέκτων (βλέπε επίσης κατωτέρω
θετα εἰς -ων -ονος).

6) Τὰ εἰς **ΟΤΗΣ** θηλυκὰ γράφονται μὲ **Ο** :

Π.χ. ἀβρότης, ἀνθρωπότης, ἀκεραιότης, ἀγαθότης, βεβαιότης,
σιότης, ζωτικότης, ἐλαστικότης, ἡλιθιότης, ἡθικότης, κανονικό-
λογικότης, μυστικότης, πυκνότης, σεμνότης, θερμότης, φορτι-
ς, ψυχρότης, προσωπικότης, καθολικότης.

7) Τὰ εἰς **ΥΤΗΣ** (ὅσα δηλαδὴ παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα εἰς
εἶα -ύ) γράφονται μὲ **Υ** :

Π.χ. βαρύτης, εὐθύτης, γλυκύτης, εὐρύτης, ὀξύτης, ταχύτης.

8) Τὰ εἰς **ΙΤΙΣ** δηλωτικὰ ἀσθενείας γράφονται μὲ **Ι** :

Π.χ. ἀμυγδαλίτις, πλευρίτις, περιτονίτις, ὀπίτις.

Ὅμοιως τὰ: πολίτις (ἡ), πυρίτις, λοχίτις, δυναμίτις, αἰγιαλι-
μακαρίτις, κλπ. (βλ. σ. 30, ἀριθ. 10).

B) Οὐδέτερα γ' κλίσεως

1) Τὰ εἰς **ΙΓΜΑ** γράφονται μὲ **Ι** :

Π.χ. αἶνιγμα, μ(ε)ἶγμα, στήριγμα, στίγμα, ἄγγιγμα, τύλι-
γμα κλπ.

Ἄλλὰ: ἀνοιγμα, δεῖγμα, βούτηγμα, δῆγμα, πλῆγμα, ρῆγμα,
α, τῆγμα, τράβηγμα.

2) Τὰ εἰς **ΩΜΑ** γράφονται μὲ **Ω** :

Π.χ. ἀξίωμα, δίπλωμα, δῶμα, δόλωμα, ζῶμα, κῶμα, μίσθω-
μα, πῶμα, πῶμα, σκῶμα, στῶμα, χῶμα.

Ἄλλὰ: κόμμα, ὄμμα, ὄνομα, στόμα.

Ε Π Ι Θ Ε Τ Α

Α) 'Επίθετα β' κλίσεως

1) 'Από τὰ λήγοντα εἰς ΑΙΟΣ γράφονται μὲ ΑΙ :

α) Τὰ δξύτονα :

Π.χ. ἀραιός, γηραιός, κραταιός, παλαιός, σκαιός, φραιός.

'Εξαιροῦνται : στερεός καὶ ἐνεός (= ἄφρονος).

β) Τὰ προπαροξύτονα :

Π.χ. ἀκέραιος, βέβαιος, ἀβέβαιος, βίαιος, δίκαιος, δεύριος (= δειλός), ἐπιπόλαιος, μάταιος, πανάρχαιος.

'Εξαιροῦνται τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ : θεός, ἰδέα καὶ ἔλεος.

Π.χ. ἔνθεος, ἄθεος, ἰσόθεος, ἡμίθεος, πολύθεος, ἀνίδεος, ἀνυέλεος, ἀνήλεος (ἀνηλεής).

γ) Τὰ προπερισπώμενα :

Π.χ. ἀρχαῖος, ἀγοραῖος, ἀμοιβαῖος, ἀκαριαῖος, ἀδαμιαῖος, βδομαδιαῖος, γιγαντιαῖος, κλοπιμαῖος, κολοσσιαῖος, μηνιαῖος, γαμιαῖος, ραγδαῖος, σπουδαῖος, τετραταῖος, χερσαῖος, ὑπωμαῖος.

δ) Εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν ὑπάγονται καὶ τὰ ἐθνικάματα, τὰ ὀνόματα θεῶν, τὰ βαπτιστικά, καθὼς καὶ τὰ σημεῖα καταγωγῆν ἐκ τινος τόπου :

Π.χ. Ἀθηναῖος, Ἀρεταῖος, Ἀνταῖος, Ἀλκαῖος, Γαλιλαῖος, Ἰβραῖος, Δάριος, Ἑρμαῖος, Πτολεμαῖος, Τυρταῖος.

2) Ὅλα τὰ εἰς ΤΕΟΣ - Α - ΟΝ ρηματικά ἐπίθετα γράφονται μὲ Ε :

Π.χ. ἀπορριπτέος, ἀποκρυπτέος, ἀφαιρετέος, ἀπολυτέος, ἀλητέος, ἕξισταστέος, προακτέος, πολλαπλασιαστέος.

'Εξαιρεῖται : εὐκταῖος (εὐχομαι).

3) Ὅλα τὰ εἰς ΛΕΟΣ - Α - ΟΝ γράφονται μὲ Ε :

Π.χ. διψαλέος, θαρραλέος, πειναλέος, ρωμαλέος, φεύγφρικαλέος, ὑπναλέος, ψωραλέος, νυσταλέος, πολυέλεος (φιλεύς, ἕλεος), ἴλεος καὶ ἔμπλεος (ἐκ τῶν ἀττικοκλίτων ἴλεως, ἔμπλεος).

Ἐξαιροῦνται : ἀγελαῖος, κεφαλαῖος, ἐπιπόλαιος, παμπάλαιος, αἰος.

4) **Ὅλα τὰ εἰς ΕΜΟΣ γράφονται μὲ Ε :**

Π.χ. ἀπόλεμος, ἐμπόλεμος, ἥρεμος, ὑπήνεμος, μυριάνθεμος.

Ἐξαιροῦνται τὰ ἐκ τοῦ αἵμα σύνθετα :

Π.χ. θερμόαιμος, καθαρόαιμος, ψύχραιμος.

5) **Τὰ εἰς ΗΡΟΣ δξύτονα γράφονται μὲ Η :**

Π.χ. ἀνθηρός, αὐστηρός, δαπανηρός, ζωηρός, ἠχηρός, λυπη-
δδωνηρός, ὀκηρός, τολμηρός, τυχηρός.

Ἐξαιροῦνται : ἀλμυρός, βδελυρός, βλοσυρός, γλαφυρός, ἰσχυ-
λιγυρός, ὀχυρός, πυρός (ξανθός), πορφυρός, ψαθυρός.

6) **Τὰ εἰς ΗΡΙΟΣ προσαροξύτονα γράφονται μὲ Η :**

Π.χ. ἀπολυτήριος, ἀλιτήριος, εὐχητήριος, εὐχαριστήριος, εἰς-
ος, ἐξίλαστήριος, κατατακτήριος, σωτήριος, συλληπητήριος.

Ἐξαιροῦνται : κύριος καὶ μύριοι.

7) **Ἄπὸ τὰ λήγοντα εἰς ΗΣΙΟΣ γράφονται μὲ Η :**

Τὰ δηλοῦντα χρόνον : Π.χ. ἐτήσιος, ἡμερησίος.

Ι. **Τὰ ἐθνικά :**

Π.χ. Ἰθακήσιος, Μιλήσιος, Ζαγορησίος, Ἑπτανήσιος, Δωδε-
σιος, Πελοποννήσιος.

ΙΙ. **Τὰ δημοτικά τὰ σημαίνοντα προέλευσιν :**

Π.χ. ἀρνήσιος, βουνήσιος, λιμνήσιος, κατσικήσιος, πηγαδήσιος.
ἄλλα : ὕσιος, περίσιος, διαπρύσιος.

**Ὅλα τὰ εἰς ΗΤΟΣ καὶ ΗΤΙΚΟΣ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα
ἔχουσι ἢ ἀπὸ περισπώμενα ρήματα ἢ ἀπὸ ρήματα λήγοντα εἰς
-ανομαί), γράφονται μὲ Η :**

Π.χ. ἀγαπητός, ἀδιανόητος, ἐπιθυμητός, κλητός, κινητός, πο-
-ἀβοήθητος, ἀσυγκίνητος, ἀγεωμέτρητος, ἀγεωγράφητος, μι-
-αἰσθητός, ἀναύξητος, ἀλάθητος, συγκινητικός, κινητικός,
-ικός, βοηθητικός, νοητικός, τιμητικός, μιθητικός, ποιητι-
-ισαφητικός.

Εἰώσεις : Ἡ κατάληξις ΗΤΟΣ γράφεται, ἀναλόγως τοῦ θεματικοῦ
ος τῆς λέξεως, μὲ Ι, μὲ Η ἢ μὲ Υ :

ἄμαξιτός, προσιτός, ἀθέμιτος, πᾶρσιτος, κ'ιτός, ἄκλιτος, —λυ-
τος, ἀδιάλυτος, χυτός, διάχυτος, ἄδυτος, ἄ. ἀκρυτος, ἀκώλυτος.

9) Τὰ εἰς ΥΛΙΟΣ παροξύτονα γράφονται μὲ Υ :
Π.χ. αἰμύλος, καμπύλος, στρογγύλος, στωμύλος.
Ἐξαιροῦνται: κοῖλος, δοργίλος, φίλος.

10) Ὅλα τὰ εἰς ΙΜΑΙΙΟΣ γράφονται μὲ Ι :
Π.χ. ἐπιστολιμίτος, κλοπιμαῖτος, ὑποβολιμαῖτος.

11) Τὰ εἰς ΙΣΤΟΣ καὶ ΙΣΤΙΚΟΣ ρηματικὰ ἐπίθετα λουθοῦν τὸ θέμα τοῦ ρήματος, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγονται :

Π.χ.	γεμίζω	γεμιστός	τονίζω	ἀτόνιστος
	κτίζω	κτιστός	ὑπολογίζω	ὑπολογιστικὸς
	ἐλπίζω	ἀνέλπιστος	ἀθροίζω	ἀθροιστικὸς
	χωρίζω	ἀχώριστος	δανείζω	δανειστικὸς
	δρίζω	ἀδριστός	κλείω	κλειστός
	καθίζω	καθιστός	ἐμπίμπρημι	ἐμπρηστικὸς

12) Τὰ εἰς ΟΣΤΟΣ γράφονται μὲ Ο :

Π.χ. εἰκοστός, ἑκατοστός, πολλοστός, ποσοστός, μυριοχιλιοστός.

13) Τὰ εἰς ΟΧΟΣ γράφονται μὲ Ο :

Π.χ. μέτοχος, ἀμέτοχος, ἔνοχος, κάτοχος, συνένοχος, ἕπεροχος, ἠνίοχος, διάδοχος, ἀνάδοχος.

Ἐξαιροῦνται: ἀγέρωχος, πτωχός.

14) Τὰ εἰς ΩΔΟΣ γράφονται μὲ Ω :

Π.χ. ἀρματολός, φειδωλός, χωλός, ἔωλος (=χθεσινός), λός, (Π)πακτωλός, Καστωλός.

Ἐξαιροῦνται τὰ : θολός καὶ ἀρματολός (ἐκ τοῦ ἀρματολόου).

15) Τὰ εἰς ΩΤΟΣ καὶ ΩΤΙΚΟΣ, ἐκ τῶν εἰς (-ου) ἢ (ρημάτων παραγόμενα, γράφονται μὲ Ω :

Π.χ. δηλωτός, ἀδήλωτος, ἀκένωτος, ἀκτινωτός, ὀρφωτός, μειωτός, ἀφανέρωτος, κατορθωτός, ἀμόρφωτος, ἀχαλίνωτος, λωτος (ἀλωτός ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἀορ. β' ἑάλω), δηλωμορφωτικός, ἀνορθωτικός, ἐπανορθωτικός.

Ἄλλα: βιοτικός (ἐκ τοῦ : ὁ βίωτος = ἡ ζωή).

16) Ὅλα τὰ ΙΚΟΣ γράφονται μὲ Ι :

Π.χ. ἄδικος, ἀφύσικος, ἀνήθικος, βασιλικός, γενικός, ἔθνικος, ἠθικός, ἱστορικός, πολιτικός, προῖστορικός, τακτικός.

γικός, φιλικός, ἥρωικός, υἱικός.

Ἐξαιροῦνται : Ἀκαδημεικός, δανεικός, Δαρεικός, Δεκελεικός, δξεικός, βοεικός (ἐκ τοῦ βοῦς), ἀλυκός (-ῆ ἢ), γλυκός, θηλυκός, Λιβυκός, σόλοικος (Σόλοι) καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ οἶκος καὶ προίξ : ἔνοικος, μέτοικος, κάτοικος, περίοικος, φερέοικος, σύνοικος, ἀγροῖκος, ἄπροικος, ἐπίπροικος.

17) **Τὰ εἰς ΕΡΟΣ γράφονται μὲ Ε :**

Π.χ. βροχερός, παγερός, θλιβερός, δροσερός, τρομερός, τυχερός, φοβερός, ξερός, γερός.

18) **Τὰ εἰς ΙΜΟΣ γενικῶς, καθὼς καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ (τιμῆ), γράφονται μὲ Ι :**

Π.χ. ἄλκιμος, βιώσιμος, γνώριμος, γόνιμος, δόκιμος, ἐδώδιμος, ἐφέσιμος, ἐργάσιμος, θανάσιμος, καύσιμος, κολάσιμος, κρίσιμος, μάχιμος, νόστιμος, ὄψιμος, οἰκήσιμος, πένθιμος, πρῶιμος, στάσιμος, συζητήσιμος, σκόπιμος, ὠφέλιμος, ὄριμος, ἔντιμος, ἄτιμος, πολύτιμος, ἐπίτιμος, ὁμότιμος, βαρύτιμος, ἰσότηιμος.

Ἐξαιροῦνται τὰ σύνθετα τῶν λέξεων : δῆμος, θυμός, ζύμη, ὄνομα, σῆμα, σχῆμα, φῆμη, χυμός :

Π.χ. ἀπόδημος, πάνδημος—πρόθυμος, δύσθυμος, ἄθυμος, βαρῦθυμος, ράθυμος, δξύθυμος,—ἄζυμος, ἐπτάζυμος,—πολυώνυμος, ὁμώνυμος, συνώνυμος, ἑτερόνυμος, φερόνυμος, δυσώνυμος,—ἄσημος, διάσημος, ἐπίσημος,—εὔσημος, ἄσημος,—περίφημος, κακόφημος, βλάσφημος, πολύφημος,—εὔχυμος, ἄχυμος.

Ἄλλά : ἔτοιμος, νήδυμος, ἔτυμος καὶ ἔρημος.

19) **Ἀπὸ τὰ εἰς ΙΝΟΣ τὰ περισσότερα γράφονται μὲ Ι :**

α) Π.χ. ἀνθρώπινος, ἀληθινός, ἀγελαδινός, δερμάτινος, ἐσπερινός, θερινός, κρήτινος, πράσινος, πήλινος, πύρινος, ρόδινος, περυσινός, χάλκινος, χειμερινός, σημερινός, βραδινός, μακρινός, ἀντικρινός. (ὑπ)δξινος, ραδινός.

β) **Ὅσα ὁμοῦ παράγονται ἐκ λέξεων, οἱ ὁποῖαι ἔχουν θεατικὸν χαρακτῆρα Ε, γράφονται μὲ ΕΙ :**

Π.χ. ἀλγεινός, βορεινός, δεινός, ἐλεηνός, ἐρατεινός, ἐρετεινός, ρεινός, ταπεινός, ποθεινός, σκοτεινός, ὑγιεινός, φαιινός, φωτεινός, παντοτεινός.

γ) **Τὰ σύνθετα μὲ β' συνθετικὸν τά : δδύνη, εὐθύνη, κίνδυνος, γράφονται μὲ Υ :**

Π.χ. ἐπόδυνος, ἀνώδυνος, πολυώδυνος, — ὑπεύθυνος, ἀνεύθυνος, — ἀκίνδυνος, ἐπικίνδυνος, ριφοκίνδυνος.

δ) Ἄλλά: εὐφρόσυνος, γηθόσυνος, χαρμόσυνος, εὐθηνός, μελαγχροινός καὶ κοινός.

20) Τὰ εἰς ΙΟΣ, ΕΙΟΣ, ΟΙΟΣ

Ποῖα γράφονται μὲ Ι :

α) Ἡ κατάληξις ΙΟΣ τῶν πλείστων ἐπιθέτων γράφεται μὲ Ι :

Π.χ. αἰώνιος, ἄξιος, ἀντάξιος, ἰσάξιος, δαιμόνιος, ἔλευθέριος, θαλάσσιος, ἴδιος, κύριος, ξένιος, πλούσιος, πάτριος, παραπλήσιος, τίμιος, ποτάμιος, ὁμομήτριος, ἡμερομίσθιος, ὀπίσθιος, ἐγκύκλιος, πρόσθιος, κόσμιος, διαπρύσιος, νότιος, φίλιος, ὄρθιος, ὄσιος, αἰτιος, οὕριος.

β) Τὰ εἰς ΙΟΣ ἐπίθετα, τὰ ἐκ γεωγραφικῶν κυρίων ὀνομάτων παραγόμενα, γράφονται ἐπίσης μὲ Ι :

Π.χ. Κορίνθιος, Λέσβιος, Νάξιος, Ὀλύμπιος, Ρόδιος, Ζακύνθιος, Βερολίνιος, Δήλιος, Ἰκάριος, Ἰόνιος.

Ποῖα γράφονται μὲ ΕΙ :

γ) Ὄταν ὁμως ἡ κατάληξις ΙΟΣ συναντιᾶται μὲ τὸ θεματικὸν φωνῆεν Ε, γίνεται ΕΙ :

Π.χ. ἀνδρεῖος, ἀστεῖος, ἀχρεῖος, ἄδειος, βόρειος, Βασίλειος, γυναικεῖος, ἐπίγειος, ἐπικήδειος, ἐπίνειος, ἐταιρεῖος, ἔλειος, θεῖος, λεῖος, πληβεῖος, σπονδεῖος.

Ἐπίσης γράφονται μὲ ΕΙ :

α) Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν προέλευσιν ἀπὸ ζῶα :

Π.χ. αἴγειος, βόειος, πρόβειος, χοίρειος, κύκνειος, ὄνειος.

β) Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ δωρητοῦ ἐνδὸς ἰδρύματος :

Π.χ. Ἀβερῶφειος, Ἀρσάκειος, Βαλλιάνειος, Πάντειος, Ριζάρειος, Μαράσλειος, Ράλλειος, Ζάννειος.

γ) Τὰ ἐπίθετα, τὰ ἔχοντα σχέσιν μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου φέρουν τὸ ὄνομα :

Π.χ. Σολώνειος, Κιμώνειος, Ἀχίλλειος, Ἀρειος, Πυθαγόρειος, Ἡράκλειος.

Ποῖα γράφονται μὲ ΟΙ :

α) Ὅτιαν ὁμοως ἢ κατάληξις] **ΙΟΣ** συναντιᾶται μὲ τὸν χαρακτηῖ-
ρα **Ο**, γράφεται μὲ **ΟΙ** :

Π.χ. ἄλλοῖος, αἰδοῖος, γελοῖος, παντοῖος, ὅμοιος, παρόμοιος,
ἀνόμοιος, ἕτεροῖος (= ὁ διαφόρου εἴδους).

β) Ἐπίσης μὲ **ΟΙ** γράφονται αἱ ἐξῆς ἀντωνυμῖαι :

Π.χ. οἷος, ὁποῖος, ποιός, ὅποιος, κάποιος, τέτοιος.

21) Τὰ εἰς **ΩΠΟΣ** δξύτονα γράφονται μὲ **Ω** :

Π.χ. ἀγριωπός, ἀρρενωπός, νωπός, σκυθρωπός, κοκκινωπός,
χαρωπός, στενωπός, γλανωπός.

22) Τὰ εἰς **ΩΡΟΣ** σύνθετα μὲ β' συνθετικὸν τὸ (ᾶρα) γρά-
φονται μὲ **Ω** :

Π.χ. ἄωρος, πρόωρος, τρίωρος, δίωρος, πολύωρος, ὀλιγώρος.

23) Τὰ εἰς **ΩΟΣ** γράφονται μὲ **Ω** :

Π.χ. ἀθῶος, ἠρῶος, μητρῶος, πατρῶος, σῶος, ὑπερῶος, κερ-
δῶος, προικῶος, Ἐσκιμῶος.

Ἐξαιροῦνται : ἀθρόος καὶ ὄγδοος.

Β) Ἐπίθετα γ' κλίσεως

1) Τὰ εἰς **ΗΘΗΣ, -ΗΚΗΣ, -ΗΡΗΣ, -ΜΗΚΗΣ**, λήγοντα
ἐπίθετα γράφονται μὲ **Η** εἰς τὴν παραλήγουσαν :

Π.χ. ἀήθης, συνήθης, ἀληθής, εὐήθης, κακοήθης, προμήκης,
ἐπιμήκης, ποδήρης, ξιφήρης, μονήρης, τριήρης, φρενήρης, κλινήρης.

2) Τὰ εἰς **ΩΔΗΣ** γράφονται μὲ **Ω** :

Π.χ. αἱματώδης, ἀκανθώδης, ἄλματώδης, δημώδης, δυσώδης,
ἑλώδης, θεμελιώδης, κοπιώδης, κοματώδης, λυσσώδης, μυστυριώ-
δης, νεφελώδης, ὀργιώδης, παιδαριώδης, πνευματώδης.

3) Τὰ εἰς **ΥΣ, -ΕΙΑ, -Υ**, γράφονται μὲ **Υ** μόνον εἰς τὴν ὀ-
νομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τοῦ ἀρσενικοῦ
καὶ τοῦ οὐδετέρου, ἐνῶ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις μὲ **ΕΙ** :

Π.χ.

εὐθύς	εὐθέος	εὐθεῖ	εὐθύν	εὐθύς
εὐθεῖς	εὐθέων	εὐθέσι	εὐθεῖς	εὐθεῖς
εὐθὺ	εὐθέος	εὐθεῖ	εὐθὺ	εὐθὺ
εὐθέα	εὐθέων	εὐθέσι	εὐθέα	εὐθέα

4) Τὰ εἰς **ΗΣ** καὶ **ΙΣ** ἐπίθετα

α) Τὰ εἰς **ΗΣ** ἐπίθετα, τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ὄνομα τῆς γ' κλίσεως σιγμώληκτον, γράφονται μὲ **Η** :

Π.χ. ἐπιμελής (μέλος), ἀγενής, εὐγενής (γένος), συνήθης (ἥθος)

β) Μὲ **Ι** δὲ γράφονται, ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ὀδοντικώληκτον τῆς γ' κλίσεως :

Π.χ. εὐελπίς ἀπελπίς, φέρελπίς, (ἐλπίς, ἶδος), εὐχαρίς ἄχαρίς, (χάρις ἴτος), φιλόπατρις ἀρησιπάτρις, (πατρίς, ἶδος), ρίψασπις (ἀσπίς, ἶδος).

5) Τὰ εἰς **ΩΝ**-**ΟΝΟΣ** καὶ **ΩΝΟΣ**

α) Τὰ εἰς **ΩΝ**-**ΟΝΟΣ** ἐπίθετα γράφονται μὲ **Ω** μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ :

Π.χ. εὐδαίμων -ονος -ονι, ἐλεήμων -ονα, οἰκτιρῶν -ονες ἐπιστήμων -όνων, ἐπιλήσμων -οσι, σόφρων -ονα, δεισιδαίμων -ονος, νοήμων -ονες, ἀλιζῶν -όνων, εὐγνώμων -ονες, (ἀν)οικτιρῶν

β) Ἐὰν ὅμως εἶναι σύνθετα καὶ τὸ δεύτερον συνθετικὸν διατηρῆ τὸ **Ω** καὶ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις, τότε καὶ τὸ ἐπίθετον διατηρεῖ τοῦτο :

Π.χ. μελανοχίτων -ωνος, κυανοπόγων -ωνος, μακροίων -ωνος μεσαίων -ωνος.

γ) Ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς τῶν ἀνωμάτων ἐπιθέτων διατηρεῖ τὸ **Ω** μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ, ἐνῶ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ εἰς ὅλα τὰ γένη γράφεται μὲ **Ο** :

Π.χ. ὁ βελτίων ἢ βελτίων τὸ βέλτιον
τοῦ βελτίονος τῆς βελτίονος τοῦ βελτίονος καὶ

Ὅμοιος : καλλίων, ἐλάττων, μείζων, μείων, πλείων.

6) Τὰ εἰς **ΑΙΜΩΝ** ἐπίθετα, τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ (αἷμα) καὶ (δαίμων), γράφονται μὲ **ΑΙ** :

Π.χ. δαίμων, εὐδαίμων, κακοδαίμων, δεισιδαίμων.

7) Τὸ ἐπίθετον (πολὺς—πολλή—πολὺ) γράφεται μὲ ἐν **Δ** καὶ **Υ** εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου, εἰς ὅλας δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις, ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ, ὅλων τῶν γενῶν, γράφεται μὲ δύο **ΛΔ** :

πολύς	πολλή	πολύ	πολλοί	πολλαί	πολλά
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῶ	πολλῇ	πολλῶ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολύν	πολλήν	πολύ	πολλοῦς	πολλάς	πολλά

Ρ Η Μ Α Τ Α

Αὔξεις τῶν ρημάτων

Ἡ αὔξησης εἶναι δύο εἰδῶν : συλλαβική καὶ χρονική.

α) *Συλλαβικὴν αὔξησην, δηλ. ἐν Ε ψιλούμενον, λαμβάνουν ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος τῆς ὀριστικῆς τῶν ρημάτων, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν ἀπὸ σύμφωνον.*

Π.χ. μένω	ἔμενον	ἔμεινα
βλάπτω	ἔβλαπτον	ἔβλαψα
λύομαι	ἐλύομην	ἐλύθην

Σημείωσις : Τὰ ρήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν ἀπὸ Ρ, διπλασιάζουσιν τοῦτο μετὰ τὴν συλλαβικὴν αὔξησην :

Π.χ. ράπτω	ἔρραπτον	ἔρραψα	ἔρραψην
ρέω	ἔρρεον	ἔρρευσα	—
ρίπτω	ἔρριπτον	ἔρριψα	ἔρριψθην
ρηγνύω	ἔρρηγνυον	(δι)ἔρρηξα	ἔρραγγην

β) *Χρονικὴν αὔξησην λαμβάνουσιν ὁ παρατατικὸς καὶ ἀόριστος τῆς ὀριστικῆς τῶν ρημάτων, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν ἀπὸ φωνῆεν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὔξησης ἢ μετατατροπὴ τοῦ ἀρχικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ ρήματος εἰς μακρόν.*

Τρέπεται δέ :

1) Τὸ Α καὶ Ε εἰς Η

Π.χ. ἀκούω	ἤκουον	ἤκουσα	ἤκούσθην
ἐλπίζω	ἤλπιζον	ἤλπισα	(ἀπ)ἤλπίσθην

2) Τὸ Ο εἰς Ω

Π.χ. ὀδηγῶ	ὠδήγουν	ὠδήγησα	ὠδηγήθην
ὀνομάζω	ὠνόμαζον	ὠνόμασα	ὠνομάσθην

ὄριζω	ὄριζον	ὄρισα	ὄρισθην
ὄπλιζω	ὄπλιζον	ὄπλισα	ὄπλισθην

καὶ **EI** εἰς **H**

Π.χ.	αἰσθάνομαι	ἤσθανόμην	ἤσθάνθην
	εἰκάζω	(εἰ)ἤκαζον	(εἰ)ἤκασα

4) Τὸ **AY** καὶ **EY** εἰς **HY**

Π.χ.	αὐξάνω	ἠύξανον	ἠύξησα	ἠέξήθην
	ἐθνοῶ	ἠθνόουν	ἠθνόησα	ἠθνόηθην
	εὐρίσκω	ἠὔρισκον	(εὔ) ἠὔρον	(εὔ) ἠὔρέθην
	εὐχομαι	ἠὔχομην	—	ἠὔχῆθην

5) Τὸ **OI** εἰς **Ω**

Π.χ.	οἰκτίρω	ᾠκτιρον	ᾠκτιρα
	(κατ)οἰκῶ	(κατ)ᾠκουν	(κατ)ᾠκησα

Ανώμαλοι αὐξήσεις ρημάτων

1) Πολλὰ ἐκ τῶν ρημάτων, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ **EI**, δὲν λαμβάνουσι χρονικὴν αὐξησην :

Π.χ.	εἰδοποιῶ	εἰδοποιοῦν	εἰδοποίησα
	εἰκονίζω	(ἀπ)εἰκόνιζον	(ἀπ)εἰκόνισα
	εἰρηνεύω	εἰρήνευον	εἰρήνευσα
	εἰρωνεύομαι	—	εἰρωνεύθην

2) Τὸ εἶμαι σχηματίζει τὸν παρατικὸν ἤμην (καὶ ἤμουσι)

Καθαρεύουσα	Δημοτ.	Καθαρ.	Δημοτ.	Καθαρ.	Δημοτ.
εἶμαι	εἶμεθα (εἶμασθε)	ἤμην	(ἤμουσι)	ἤμεθα	(ἤμασθε)
εἶσαι	εἶσθε (εἶσασθε)	ἦσο	(ἦσουσι)	ἦσθε	(ἦσασθε)
εἶναι	εἶναι (εἶναι)	ἦτο	(ἦταν)	ἦσαν	(ἦσαν)

3) Τὰ :

θέλω	ἤθελον	ἠθέλησα	δύναμαι	ἠδυνάμην
ἐορτάζω	ἐώρταζον	ἐώρτασα	κάθημαι	ἐκαθήμην
καθίζω	ἐκάθιζον	ἐκάθισα	ὄρω	(ἀφ) ἐώρων
ἐγνοῶ	ἠγνόουν	ἠγνόησα		

4) Τὰ ἐξῆς ρήματα, μολονότι ἀρχίζουσι ἀπὸ **E**, τρέπουσι τὸ

Ε εις ΕΙ :

ἔχω	εἶχον	—
ἐλκω (=σύρω)	εἶλκον	—
ἐλίσσω	εἴλισσον	(ἐξ)εἴλιχθην
ἔρπω (=σύρομαι μὲ τὴν κοιλίαν)	εἴρπον	—
ἐργάζομαι	εἰργαζόμεν	εἰργάσθην
ἐλκύω	εἴλκυον	εἴλκυσθην
ἐθίζω	εἴθιζον	εἴθισθην
ἔπομαι	εἰπόμεν	—
(δι)ἔπω	(δι)εἴπον	—

5) Τὰ ἐξῆς ρήματα, ἂν καὶ εἶναι σύνθετα ἐκ προθέσεων, λαμβάνουν δύο αὐξήσεις, ἐσωτερικῶς καὶ ἐξω τερικῶς.

ἀμφισβητῶ	ἡμφεσβήτου	ἡμφεσβητήθην
ἐνοχλῶ	ἡνώχλου	ἡνωχλήθην
ἀνορθῶ	ἡνώρθου	ἡνωρθώθην
ἀνέχομαι	ἡνειχόμεν	ἡνέχθην

Αὐξήσεις συνθέτων ρημάτων

Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα ρήματα λαμβάνουν ἐσωτερικῶς τὴν αὐξήσιν, δηλαδὴ μεταξὺ προθέσεως καὶ ρήματος. Ἐάν τὸ ρῆμα εἶναι σύνθετον ἐκ περισσοτέρων τῆς μιᾶς προθέσεων, τότε λαμβάνει τὴν αὐξήσιν μεταξὺ τῆς τελευταίας προθέσεως καὶ τοῦ ρήματος :

ἀναιρῶ	ἀνήρου	ἀνήρεσσι	ἀνηρέθη
ἀναβάλλω	ἀνέδαλλον	ἀνέδαλον (-λα)	ἀνεδλήθη
ἀνέρχομαι	ἀνηρχόμεν	ἀνήλθον	—
ἀπεργάζομαι	ἀπειργαζόμεν	—	ἀπειργάσθην
ἀπεύχομαι	ἀπηυχόμεν	—	ἀπηυχήθην
ἐκλέγω	ἐξέλεγον	ἐξέλεξα	ἐξελέγην
ἐμπιστεύομαι	ἐνεπιστεύομεν	—	ἐνεπιστεύθη
ἐπαυξάνω	ἐπηύξανον	ἐπηύξησα	ἐπηυξήθην
ἐξελίσσω	ἐξεείλισσον	—	ἐξεείλιχθην
ἐφελκύω	ἐφείλκυον	ἐφείλκυσα	ἐφειλκύσθην
κατορθώνω	κατάρθωνον	κατάρθωσα	κατωρθώθη
καθορίζω	καθώριζον	καθώρισα	καθωρίσθη

κατοικῶ	κατόικουν	κατόικησα	κατοικήθη
παρέχω	παρέιχον	παρέειχον	παρεσχέθη
συνάθροίζω	συνήθροιζον	συνήθροισα	συνηθροίσθη
άντεπεξέρχομαι	άντεπεξερχόμεην	άντεπεξήλθον	—
άποκαθίσταμαι	άποκαθιστάμην	—	άποκατεστάθη
άνεφοδιάζω	άνεφωδιάζον	άνεφωδίασα	άνεφωδιάσθη

Μερικά νεοελληνικά ρήματα, άπλά και σύνθετα ή παρασύνθετα, καίτοι άρχίζον άπό φωνήεν, ούδεμίαν αύξησιν λαμβάνουν:

αίωροῦμαι	αίωρούμην	αίωρήθη
ένοικιάζω	ένοικιάζον -σα	ένοικιάσθη
οίκουρῶ	οίκούρου	οίκούρησα
οίωνίζομαι	οίωνιζόμεην	(προ) οίωνίσθη
οίκονομῶ	νόμηση	(έξ) οίκονομήθη
έγκωμιάζω	έγκωμιάζον -σα	έγκωμιάσθη
άντιμετωπίζω	άντιμετώπιζον -σα	άντιμετωπίσθη
άντιπροσωπεύω	άντιπροσώπευον -σα	άντιπροσωπεύθη
άντικρύζω	άντίκρυζον -σα	—
άηδιάζω	άηδιάζον -σα	—
έκκλησιάζομαι	—	έκκλησιάσθη
οίστηλατῶ	—	οίστηλατίθη
έξοικειώνομαι	—	έξοικειώθη
συνεδριάζω	συνεδριάζον -σα	—

Είς μερικά σύνθετα και παρασύνθετα ρήματα ή αύξεις τίθεται είς τήν άρχήν, ώς νά ήσαν άπλά :

Τά συνηθέστερα τούτων είναι τά έξής :

άνοίγω	ήνοιγον	ήνοιξα	ήνοίχθη
άνάπτω	ήναπτον	ήναψα	ήνάφθη
άκυρῶ	ήκύρου	ήκύρωσα	ήκυρώθη
δακτυλοδεικτῶ	έδακτυλοδεικτεῖτο	—	—
δυσχεραίνω	έδυσχέραινον	έδυσχέραινα	έδυσχεράνθη
δυστυχῶ	έδυστύχουν	έδυστύχησα	—
δυσπιστῶ	έδυσπίστουν	έδυσπίστησα	—
δυσανασχετῶ	έδυσανασχέτου	έδυσανασχέτησα	—
δυσφημῶ	έδυσφήμουν	έδυσφήμησα	έδυσφημήθη
έγγυῶμαι	ήγγυάτο	—	ήγγυήθη
έμποδίζω	ήμπόδιζον	ήμπόδισα	ήμποδίσθη

ἐναντιοῦμαι	ἤναντιοῦμην	—	ἤναντιώθη
ἐπείγομαι	ἤπειγόμην	—	—
ἐμπεδῶ	ἤμπέδουν	ἤμπέδωσα	ἤμπεδώθη
κυριαρχῶ	ἐκυριάρχουν	ἐκυριάρχησα	ἐκυριαρχήθη
παρανομῶ	ἐπαρανόμουν	ἐπαρανόμησα	—
παρουσιάζω	ἐπαρουσίαζον	ἐπαρουσίασα	ἐπαρουσιάσθη
προφασίζομαι	ἐπροφασίζόμην	—	ἐπροφασίσθη
προθυμοποιῶμαι	ἐπροθυμοποιούμην	—	ἐπροθυμοποιήθη
πρωταγωνιστῶ	ἐπρωταγωνίστου	ἐπρωταγωνίστησα	—
πρωτοστατῶ	ἐπρωτοστάτου	ἐπρωτοστάτησα	—
προδίδω	ἐπρόδιδον	ἐπρόδωσα	ἐπροδόθη
προτιμῶ	ἐπροτίμων	ἐπροτίμησα	ἐπροτιμήθη
συλλογίζομαι	ἐσυλλογιζόμην	—	ἐσυλλογίσθη
συνθηκολογῶ	ἐσυνθηκολόγουν	ἐσυνθηκολόγησα	—
συνηθίζω	ἐσυνήθιζον	ἐσυνήθισα	—
συντομεύω	ἐσυντόμειον	ἐσυντόμεισα	ἐσυντομεύθη
συκοφαντῶ	ἐσυκοφάντου	ἐσυκοφάντησα	ἐσυκοφαντήθη
φιλονικῶ	ἐφιλονίκουν	ἐφιλονίκησα	—
χειρονομῶ	ἐχειρονόμουν	ἐχειρονόμησα	—
χειροτονῶ	ἐχειροτόνουν	ἐχειροτόνησα	ἐχειροτονήθη

Τὰ ἐκ τοῦ ΕΥ παραινόμενα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν αὐξήσιν, ἀκολουθοῦν τοὺς ἐξῆς κανόνες :

1) Ἐὰν μετὰ τὸ ΕΥ ὑπάρχη βραχὺ φωνῆεν, λαμβάνουν αὐξήσιν ἐσωτερικῶς :

Π.χ.

εὐορχῶ	εὐώρχουν	—	—
εὐοδῶ	εὐώδουν	—	(κατ)εὐώδωσα
εὐαρεστοῦμαι	—	—	—
εὐεργετῶ	εὐηργέτου	(εὐεργέτου)	εὐηργέτησα (εὐεργέτησα)

2) Ἐὰν μετὰ τὸ ΕΥ ὑπάρχη μακρὰ συλλαβή, δὲν λαμβάνουν αὐξήσιν :

Π.χ.	εὐωχοῦμαι	εὐωχούμην	εὐωχήθη
	εὐωδιάζω	εὐωδιάζον	εὐωδίασα
	εὐημερῶ	εὐημέρου	εὐημέρησα

3) Ἐὰν ὁμοῦ μετὰ τὸ ΕΥ ὑπάρχη σύμφωνον, τότε, ἢ φυλάτ-

τουν τὸ ΕΥ ἢ τρέπουν τοῦτο εἰς ΗΥ :

Π.χ	(δι) εὐθύνω	(δι) ηὔθυνα	(δι) ηὔθυνθην
	(δι) εὐκόλυνω	(δι) ηὔκόλυα	(δι) ηὔκολύνθην
	εὐλογῶ	ηὔλογησα	ηὔλογήθην
	εὐρύνω	ηὔρυνα	ηὔρυνθην
	εὐτρεπίζω	ηὔτρεπιστα	ηὔτρεπίσθην
	εὐχαριστῶ	ηὔχαρίστησα	ηὔχαριστήθην
	εὐδοκιμῶ	ηὔδοκίμησα	—
	εὐδοκῶ	ηὔδοκησα	—
	εὐδαιμονίζω	ηὔδαιμόνησα	—
	εὐχαίρω	ηὔχαίρησα	—
	εὐνοῶ	(εὐ) ηὔνοῶν (εὐ) ηὔνόησα	(εὐ) ηὔνοήθην

Ἡ αὐξησης εἰς τὸν ἀόριστον διατηρεῖται μόνον εἰς τὴν ὀρι-
στικὴν :

Ὅριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Προστακτικὴ	Μετοχὴ
ἔγραψα	(ἄς) νὰ γράψω	(ἄντι) γράψε	γράφας
ἠδίκησα	» νὰ ἀδικήσω	ἀδικήσε	ἀδικήσας
ἠδικήθην	» νὰ ἀδικηθῶ	ἀδικηθῆτε	ἀδικηθεὶς
ὑπέγραψα	» νὰ ὑπογράψω	ὑπογράψατε	ὑπογράψας
ἀπῆντησα	» νὰ ἀπαντήσω	ἀπάντησε	ἀπαντήσας
ὑπέβαλον	» νὰ ὑποβάλω	ὑπόβαλε	ὑποβαλὼν
διεῦθυνα	» νὰ διευθύνω	διεύθυνε	διευθύνας
διεῦθυνθην	» νὰ διευθυνθῶ	διευθυνθῆτε	διευθυνθεὶς
κατώρθωσα	» νὰ κατορθώσω	κατόρθωσε	κατορθώσας
κατωρθώθη	» νὰ κατορθωθῆ	—	κατορθωθεὶς

Ἀναδιπλασιασμός

Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (παραινέμενος — ὑπερσυντέλικος) λα-
βάνουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν. Εἶναι
οὗτος δύο εἰδῶν, συλλαβικὸς καὶ χρονικὸς.

Συλλαβικὸν ἀναδιπλασιασμόν λέγομεν τὴν ἐπανάληψιν τῆς
ἀρχικῆς συμφωνοῦ τοῦ θέματος μὲ ἐν Ε.

Συλλαβικὸν ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουν τὰ ῥήματα τὰ
χόμενα ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν σύμφωνον ἐκτός τοῦ Ρ, ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνων

γα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον (κ, γ, χ, π, β, φ, τ, δ, θ) καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν (λ, ρ) ἢ ἔνρινον (μ, ν).

Π.χ. παιδεύω	πε - παιδευμένος	κλείω	κε - κλεισμένος
γράφω	γε - γραμμένος	πράττω	πε - πραγμένος
κρύπτω	κε - κρυμμένος	θραύω	τε - θραυσμένος
κάμνω	κε - κμηκῶς	τρίδω	τε - τριμμένος
φωτίζομαι	πε - φωτισμένος	πειρῶμαι	πε - πειραμένος

Ἄναδιπλασιασμὸν ἰσοδυναμοῦντα μὲ συλλαβικὴν αὔξησιν, ἔτσι ἐν Ε ψιλούμενον, δέχονται :

α) Ὅλα τὰ ρήματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουν ἀπὸ διπλοῦν σύμφωνον (ζ, ξ, ψ) :

Π.χ. ζώνομαι	ἔ - ζωσμένος
ζητῶ	(ἐξ) ἔ - ζητημένος
ψηφίζω	ἔ - ψηφισμένος
ξέομαι	ἔ - ξεσμένος
ψεύδομαι	ἔ - ψευσμένος

β) Ὅλα τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ P* :

Π.χ. ράπτω	ἔ - ρραμμένος
ρίπτω	ἔ - ρριμμένος

Σημείωσις : Τὰ ἀπὸ P ἀρχόμενα ρήματα καὶ κατὰ τὴν αὔξησιν καὶ κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν διπλασιάζουν τὸ P.

γ) Ὅλα ὅσα ἀρχίζουν ἀπὸ δύο σύμφωνα καὶ δὲν εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὑγρὸν, ἢ ὅσα ἀρχίζουν ἀπὸ τρία σύμφωνα :

Π.χ. στέλλω	ἔ - σταλμένος
σκάπτω	ἔ - σκαμμένος
στεφανώνω	ἔ - στεφανωμένος
σκέπτομαι	ἔ - σκεμμένος
στρατεύομαι	ἔ - στρατευμένος
στρέφω	ἔ - στραμμένος
φθείρω	ἔ - φθαρμένος

Ἄναδιπλασιασμὸν, ἰσοδυναμοῦντα μὲ τὴν χρονικὴν αὔξησιν, λαμβάνουν τὰ ρήματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆεν ἢ φθογγον :

ἀδικῶ	ἠδικημένος	(ἄφ) οσιώνομαι	(ἄφ) ωσιωμένος
ἄμελῶ	ἠμελημένος	αἰτῶ	ἠτημένος
ἐλπίζω	(ἄπ) ἠλπισμένος	αὔξάνω	ἠϋξήμένος
ἐλευθερῶ	ἠλευθερωμένος	οἰκοδομῶ	ὠκοδομημένος
ἐρημῶ	ἠρημωμένος	(ἐπ) αἶρω	(ἐπ) ἠρμένος
ὀρίζομαι	ὠρισμένος	(κατ) ὀρθῶ	(κατ) ὠρθωμένος
ὁμολογῶ	ὠμολογημένος	(ἄφ) αἰρῶ	(ἄφ) ἠρημένος
ὀπλίζω	ὠπλισμένος	(προ) ἄγω	(προ) ἠγμένος
(ἐφ) οδιάζω	(ἐφ) ὠδιασμένος	(συν) ἄπτω	(συν) ἠμμένος

Σημειώνομεν ἐπίσης τὰς ἐξῆς εὐχρηστους μετοχάς, αἱ δὲ λαμβάνουν ἀναδιπλασιασμὸν ὕφ' ὄλας τὰς μορφάς :

Π.χ. ἐπαγορθῶ	ἐπηνωρθωμένος	ἀνοίγω	ἀνεωγμένος
ἀμφισθητῶ	ἠμφεσθητημένος	καταναλίσκω	κατηναλωμένος
ἐνοχλῶ	ἠνωχλημένος	ἐλκύω	(προ) εἰλκυσμένος
γιγνώσκω	ἔγνωσμένος	ἐργάζομαι	(κατ) εἰργασμένος
ἡμαρται	ἠμαρτημένος	ἐλίσσω	(ἐξ) εἰλιγμένος
κτῶμαι	κεκτημένος	(ἐξ) ἐλέγχω	(ἐξ) ἠλεγμένος
συλλέγομαι	συνειλεγμένος	—	—

Σημείωσις : Ὁ συλλαβικὸς ἀναδιπλασιασμὸς καὶ ὁ ἀναδιπλασιασμὸς ὡς συλλαβικὴ αὔξησις (Ἐ ψιλούμενον) εἰς τὴν ἀκαθαρτέα καθαρτέα εἰς πολλὰς περιπτώσεις παραλείπεται :

Π.χ. πολιτισμένος	ἀντί	πεπολιτισμένος	ἀλλὰ	ὑπο-γε-γραμ-
μορφωμένος	»	μεμορφωμένος	»	τε-θωρακισ-
γυμνασμένος	»	γεγυμνασμένος	»	δι-ε-φθαρμ-
σπαρμένος	»	ἐσπαρμένος	»	ἐγ-κε-κριμ-
ραμμένος	»	ἐρραμμένος	»	δι-ε-στραμ-
στεφανωμένος	»	ἐστεφανωμένος	»	ἀπ-ε-στραμ-
—	—	—	»	πε-πειραμ-

Ὁ ἀναδιπλασιασμὸς ὁμοῦ ὡς χρονικὴ αὔξησις οὐ παραλείπεται :

Π.χ. αὔξάνω	ἠϋξήμένος	ὀρίζω	ὠρισμένος
καταρτίζω	κατηρτισμένος	ὀρθώνω	ὠρθωμένος
ἀπελπίζω	ἀπηλπισμένος	ὀργανώνω	ὠργαμένος
παρεμποδίζω	παρημποδισμένος	ὀχυρώνω	ὠχυρωμένος

έτοιμάζω	ήτοιμασμένος	όπλίζω	ώπλισμένος
έλαττοῦμαι	ήλαττωμένος	όργίζομαι	ώργισμένος
παραιτοῦμαι	παρητημένος	άφοσιοῦμαι	άφωσιωμένος
καταισχύνομαι	κατησχυμένος	έφοδιάζω	έφωδιασμένος
καθαίροῦμαι	καθηρημένος	προοδεύω	προωδευμένος
καθαγιάζω	καθηγιασμένος	κατοικῶ	κατωκημένος

Μετοχαι παθητικού παρακειμένου ἄνευ ἀναδιπλασιασμοῦ

ἀγδιάζω	ἀγδιασμένος	περαιῶ	περαιωμένος
αἰωροῦμαι	αἰωρημένος	μεταχειρίζομαι	μεταχειρισμένος
βεβαιοῦμαι	βεβαιωμένος	προσωποποιῶ	προσωποποιημένος
(ἀνα)διδάζομαι	ἀναδιασμένος	ὕποχρεῶ	ὕποχρεωμένος
ἐπαναστατῶ	ἐπαναστατημένος	ἐξοικειοῦμαι	ἐξοικειωμένος
ἐνθουσιάζομαι	ἐνθουσιασμένος	οἰστρηλατοῦμαι	οἰστρηλατημένος
ἐμπνέομαι	ἐμπνευσμένος	προοιωνίζομαι	προοιωνισμένος
κτυπῶ	κτυπημένος	ἐγκωμιάζω	ἐγκωμιασμένος
πληγῶνω	πληγωμένος	συνηθίζω	συνηθισμένος

Σχηματισμός παρακειμένου, ὑπερσυντελικού καὶ τετελεσμένου μέλλοντος

α) Ἐνεργητικὴ φωνή

Οἱ παρακειμενος, ὑπερσυντελικος καὶ τετελεσμένος μέλλον σχηματίζονται μετὰ τὰ βοηθητικὰ ρήματα, ἔχω, εἶχον, θὰ ἔχω καὶ τοὺς ἀκλίτους τύπους, οἱ ὁποῖοι προέρχονται κατὰ κανόνα ἢ ἀπὸ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς κατ' ἀποκοπὴν τοῦ (ν), ἢ ἀπὸ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἀορίστου β' κατ' ἀποκοπὴν τοῦ (ν) καὶ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου:

Ἐκ τῶ ἀπαρέμφατον μέλλοντος ἐνεργητικῆς φωνῆς

Π.χ.	ἔχω	ἀκούσει (ν)	πράξει (ν)	διαπράξει (ν)
	εἶχον	ἀκούσει (ν)	δρέψει (ν)	διαπρέψει (ν)
θὰ	ἔχω	λάμψει (ν)	βλάψει (ν)	ἀνάψει (ν)
	εἶχον	δείξει (ν)	διαβλέψει (ν)	ἀμείψει (ν)
	ἔχω	στείλει (ν)	δυσχεράνει (ν)	μολύνει (ν)
	εἶχον	μείνει (ν)	λειάνει (ν)	ἀμβλύνει (ν)
θὰ	ἔχω	βαρύνει (ν)	κρίνει (ν)	θραδύνει (ν)

Ἐκ τῶν ἀπαρέμφατον ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β΄

ἔχω	λάθει (ν)	εἶπει (ν)	ἴδει (ν)
εἶχον	φύγει (ν)	θάλει (ν)	τύχει (ν)
θὰ ἔχω	εὖρει (ν)	πάθει (ν)	ἔλθει (ν)
θέλω	πάθει (ν)	φάγει (ν)	πίει (ν)
ἤθελον	φάγει (ν)	ἀγάγει (ν)	παράσχει (ν)
θὰ ἔχω	(διὰ) λάθει (ν)	παραγάγει (ν)	κατάσχει (ν)

Σημείωσις : Οἱ συντελικοὶ χρόνοι τῶν ρημάτων *βαίνω* καὶ *ἴστημι* γράφονται μὲ **Η**, καὶ προέρχονται ἀπὸ τὸ ἀπαρέμφατον τῶν ἀορίστων β΄ *ἔβην—ἔστην—βῆναι—στήναι*, κατ' ἀποκοπὴν τοῦ **-ναι** :

Βαίνω

ἴστημι

ἔχω	κατα-βῆ	μετα-βῆ	ἔχω	ἀποσ-τῆ	παρα-στῆ
	ἀνα-βῆ	προ-βῆ	ἴχον	κατεα-στῆ	ἀντι-στῆ
εἶχον	δια-βῆ	συμ-βῆ	θὰ ἔχω	ὑπο-στῆ	—
θὰ ἔχω	ἀπο-βῆ	ὑπερ-βῆ	—	—	—

Παθητικὴ φωνὴ

Οἱ παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλον σχηματίζονται μὲ τὰ *ἔχω, εἶχον, θὰ ἔχω* καὶ τοὺς ἀκλίτους τύπους, οἱ ὅποιοι προέρχονται ἀπὸ τὰ ἀπαρέμφατα τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α΄ καὶ β΄, κατ' ἀποκοπὴν τοῦ **-ναι** :

Ἐκ τῶν ἀπαρέμφατον παθητικοῦ ἀορίστου α΄

ἔχω	ἀδικηθῆ (ναι)	παρουσιασθῆ (ναι)	ἐπλισθῆ (ναι)
εἶχον	ταχθῆ (ναι)	καταργηθῆ (ναι)	ἀνοιχθῆ (ναι)
θὰ ἔχω	χρησιμοποιοηθῆ (ναι)	ἀκυρωθῆ (ναι)	τιμωρηθῆ (ναι)

Ἐκ τῶν ἀπαρέμφατον παθητικοῦ ἀορίστου β΄.

ἔχω	φανῆ (ναι)	φθαρῆ	κοπῆ	σκαφῆ	ἄρπαγῆ
εἶχον	τραπῆ (ναι)	στραπῆ	σταλῆ	συλλεγῆ	καταταγῆ
θὰ ἔχω	τραφῆ (ναι)	θλιβῆ	γραφῆ	διαρραγῆ	καταπλαγῆ

Παρατήρησις διὰ τό : *θέλω*

Μὲ τὸ βοηθητικὸν ρῆμα *θέλω—ἤθελον* σχηματίζονται, τόσον οἱ μέλλοντες, στιγμιαῖος καὶ διαρκῆς, ὅσον καὶ ὁ παρατατικὸς καὶ ἀόριστος, α΄ καὶ β΄, τῆς δυνητικῆς ἐγκλίσεως, ἀκολουθοῦν δὲ οὗτοι τὴν ὀρθογραφίαν τῶν περιφραστικῶν συντελικῶν χρόνων :

Μέλλ. σιγμιαῖος ¹	θέλω	λύσει	ἀκούσει	πράξει	ἀμείψει
» διαρκής ²	θέλω	λύει	ἀκούει	πράττει	ἀμείβει
Παρατατικός³	ἤθελον	λύει	ἀκούσει	πράττει	ἀμείβει
Ἔνεργ. Ἄοριστ. α'⁴	ἤθελον	λύσει	ἀκούσει	δείξει	ἀνατείλει
»	»	γράφει	στείλει	εὐρύνει	μείνει
Ἔνεργ. Ἄοριστος β'	ἤθελον	λάθει	μάθει	ἔλθει	φύγει
»	»	ἴδει	εὔρει	πάθει	εἴπει
Παθ. Ἄοριστος α'	ἤθελον	λυθῆ	ταχθῆ	λυπηθῆ	παρουσιασθῆ
Παθ. Ἄοριστος β'	»	φανῆ	θλιβῆ	τραφῆ	φθαρῆ

1. Ὁ μέλλον σιγμιαῖος ἰσοδυναμεῖ με τὸ : **θα λύσω.**

2. Ὁ μέλλον διαρκής, μὴ εὐχρηστος πλέον, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος διὰ τῆς ἀποκοπῆς τοῦ **ν**.

3. Ὁ παρατατικός ἰσοδυναμεῖ με τὸ : **θα ἔλνον.**

4. Ὁ ἀόριστος ἰσοδυναμεῖ με τὸ : **θα ἔλνον, θα ἐλάμβανον, θα ἐλύμην,** κλπ.

Σχηματισμὸς καὶ ὀρθογραφία τῆς Ὑποτακτικῆς

Ἡ ὑποτακτικὴ εἰσάγεται διὰ τῶν ἐξῆς **συνδέσμων, ἐπιρρημάτων καὶ μορίων :**

ὅταν	προτοῦ (νὰ) ¹
ὁπόταν	ἄμα (θα) ¹
ὅποτε ¹	εὐθὺς ὡς (θα)
ὡσάκις	ἕως ὅτου (θα)
μῆ (τυχόν)	μέχρις ὅτου (θα)
μήπως (θα)	ἄφοῦ (θα)
μόλις (θα)	ἔφ' ὅσον (θα)
πρὶν (ῆ)	ἕως (νὰ)
πρὶν (νὰ) ¹	ἀνίσως (ἄν+ἕως) ¹

Αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς διαφέρουν τῶν τῆς ὀριστικῆς, δεικνύει ὁ κατωτέρω πίναξ :

Καταλήξεις ἐνεστ. ὀριστικῆς — Καταλήξεις ἐνεστ. καὶ ἀορ. ὑποτακτικῆς
Ἄσυναίρετα — Ἐνεργητικῆ φωνῆ

ἄφ - ω	(νὰ) γράφ - ω	(νὰ) γράψ - ω
ἄφ - εις	γράφ - ης	γράψ - ης
ἄφ - ει	γράφ - η	γράψ - η
ἄφ - ομεν	γράφ - ωμεν	γράψ - ωμεν
ἄφ - ετε	γράφ - ητε (ῆ - ετε) ³	γράψ - ητε (ῆ - ετε)
ἄφ - ουσι (ν) (ῆ - ουν) ³	γράφ - ωσι (ν) (ῆ - ουν) ³	γράψ - ωσι (ῆ - ουν)

Ἄσυναίρετα — Μέση φωνή

ἐργάζ - ομαι	(νὰ) ἐργάζ - ωμαι
ἐργάζ - εσαι	ἐργάζ - ησαι (ἦ - εσαι) *
ἐργάζ - εται	ἐργάζ - ηται (ἦ - εται) *
ἐργάζ - ομεθα	ἐργάζ - ὠμεθα
ἐργάζ - εσθε	ἐργάζ - ησθε (ἦ - εσθε) *
ἐργάζ - ονται	ἐργάζ - ωνται

1. Ταῦτα χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν δημοτικὴν καὶ εἰς τὴν ἀπλὴν καθαρεύουσαν.

2. Τὸ *ἂν* καὶ ὁμοῦς συντάσσεται πάντοτε μὲ ὀριστικὴν.

3. Αἱ καταλήξεις αὗται χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἀπλὴν καθαρεύουσαν.

Συνηρημένα — Ἐνεργητικὴ φωνή

Καταλήξεις ἐνεστ. ὀριστικῆς — Καταλήξεις ἐνεστ. ὑποτακτικῆς

ὠφελ- ὦ (έω)	δηλ- ὦ (όω)	ὠφελ- ὦ (έω)	δηλ- ὦ (όω)
ὠφελ- εἶς	δηλ- οἶς	ὠφελ- ῆς	δηλ- οἶς
ὠφελ- εἶ	δηλ- οἶ	ὠφελ- ῆ	δηλ- οἶ
ὠφελ- οὔμεν	δηλ- οὔμεν	ὠφελ- ὶμεν	δηλ- ὶμεν
ὠφελ- εἶτε	δηλ- οὔτε	(ἦ - οὔμεν)*	(ἦ - οὔμεν)*
ὠφελ- οὔσι (ν)	δηλ- οὔσι (ν)	ὠφελ- ῆτε	δηλ- ὶτε (ἦ-οὔτε)*
(ἦ - οὔν)*	(ἦ - οὔν)*	ὠφελ- ὶσι (ν)	δηλ- ὶσι (ν)
		(ἦ οὔν)*	(ἦ οὔν)*

Μέση Φωνή

Ἐνεστῶτος Ὀριστικῆς

θεωρ- οὔμαι (έ-μαι)	δηλ- οὔμαι (ό-μαι)
θεωρ- εἶσαι	δηλ- οὔσαι
θεωρ- εἶται	δηλ- οὔται
θεωρ- ούμεθα	δηλ- οὔμεθα
θεωρ- εἶσθε	δηλ- οὔσθε
θεωρ- οὔνται	δηλ- οὔνται

Ἐνεστῶτος Ὑποτακτικῆς

θεωρ- ὶμαι (ἦ οὔμαι)*	δηλ- ὶμαι (ἦ οὔμαι)*
θεωρ- ῆσαι	δηλ- ὶσαι (ἦ οὔσαι)*
θεωρ- ῆται	δηλ- ὶται (ἦ οὔται)*

θεωρ- *όμεθα* (ἢ *ούμεθα*) * δηλ- *όμεθα* (ἢ *ούμεθα*) *
 θεωρ- *ῆσθε* δηλ- *ῶσθε* (ἢ *οὔσθε*) *
 θεωρ- *ῶνται* (ἢ *οὔνται*) * δηλ- *ῶνται* (ἢ *οὔνται*) *

Δηλαδή :	} τὸ <i>ο</i> ἢ <i>ου</i>	τρέπεται	εἰς	<i>ω</i>
εἰς τὰ		τὸ <i>ε</i>	τρέπεται	εἰς <i>η</i>
ἀσυνάϊρετα		τὸ <i>ει</i>	τρέπεται	εἰς <i>η</i>
εἰς τὰ	} τὸ <i>ου</i>	τρέπεται	εἰς	<i>ω</i>
συννηρημένα		τὸ <i>ει</i> (ἢ <i>εε</i>)	τρέπεται	εἰς <i>η</i> ἢ <i>η</i>
		τὸ <i>οι</i>	παραμένει	<i>οι</i>

* Αἱ καταλήξεις αὗται χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἀπλὴν καθαρεύουσαν.

Π.χ. ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι—θὰ γράφῃ—θὰ γράψῃ—θὰ γράφωμεν—θὰ γράφωσι (ν) — νὰ ἔλθῃς — ἂν φθάσῃ — διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν — καὶ ἂν κατορθώσωμεν — ἐὰν ἀναδράμωμεν — ἵνα ἐπανορθώσωμεν — ὅπως (=διὰ νὰ) ἐκδώσῃτε — ὅταν λέγωμεν — ὅποταν εὐκαιρήσῃς — ὅποτε θελήσῃς — ὅσάκις ἀκούσωμεν — φοβοῦμαι μὴ ἀποβῆ—πρόσεχε μὴ γλιστρήσῃς—ἢ μὴν πέσῃς στὰ χέρια του—μόλις ἀνατείλῃ—πρὶν ἢ ἀποφασίσωμεν—πρὶν ἢ συνέλθωμεν ἐκ τῆς καταπλήξεως—πρὶν ἢ πεισθῆς ἀπολύτως—πρὶν φύγῃς, εἰδοποίησέ με—πρὸ τοῦ ἀναχωρήσῃς, τηλεφώνησέ μου—ἅμα ἔλθῃς ἢ θὰ ῥθῃς—εὐθὺς ὡς διορθώσωμεν—ἔως ὅτου ἀναλάβῃ—μέχρις ὅτου παρουσιάσῃ—ἀφοῦ ἐπιχειρήσῃς—ἴσως χειροτερεύσῃ—ἀνίσως ἔλθῃ—θὰ θεωρῶ—νὰ δηλοῦ—νὰ ὠφελῆτε—ἄς ἐργαζώμεθα—ὅταν ὠφελῆσαι—ἐὰν θεωρῆται—ἵνα θεωρῶνται—μέχρις ὅτου παρουσιασθῆ—μόλις ἐμφανισθῆτε—ἵνα τραπῶσι κλπ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνδέσμων, ἐπιρρημάτων καὶ μορίων, ὠρισμένα συντάσσονται καὶ μὲ ὀριστικὴν (ἐνεστώτος, παρατατικοῦ, ἀορίστου, ὑπερσυντελικου), *ὁπότε αἱ καταλήξεις δὲν ἀκολουθοῦν τὴν ὀρθογραφίαν τῆς ὑποτακτικῆς*: εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς: *ἄς, ἐάν, ἂν, θὰ, ὅταν, ὁπόταν, ἀφοῦ, μόλις, μήπως, εὐθὺς ὡς, ἅμα, ἴσως*:

Π.χ. ἐὰν ἠρχόμην—θὰ ἐδεχόμην—ἐὰν ἐκαλεῖσο—ὅταν εἶχομεν ἀναχωρήσει—ἐὰν ἠθέλωμεν ἀνατρέξει—ἀφοῦ ἐπιμένεις—ἀφοῦ ἐπανήλθομεν—μόλις ἐξήλθομεν—μήπως τολμάει—ὅταν ἠκολούθει κλπ.

1. *Παρατήρησις.* *Ὅταν πρὸ τῶν περιφραστικῶν συντελικῶν χρόνων* (παρακειμένου καὶ τετελεσμένου μέλλοντος) *ὑπάρχουν αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγουν ὑποτακτικὴν, τότε μόνον τὸ βσηθῆται*

κὸν ρῆμα (ἔχω ἢ θέλω) ἀκολουθεῖ τὴν ὀρθογραφίαν τῆς ὑποτακτικῆς, ἐνῶ τὸ κυρίως ρῆμα παραμένει ἀμετάβλητον :

Π.χ.	νὰ	ἔχης	ἀποφασίσει	θὰ	ἔχη	ἀναπτύχθῃ
	ἐὰν	θέλῃς	ἀκολουθήσει	ἐὰν	ἔχη	ἐκβιομηχανισθῇ
	ὅταν	ἔχη	ἐπιτύχει	ὅς	ἔχωμεν	ὀδηγηθῇ
	διὰ νὰ	ἔχωμεν	λάβει	διὰ νὰ	ἔχη	ἐπιτευχθῇ
	ὅταν	θέλωμεν	μάθει	ἐὰν	ἔχη	διαρραγῇ

2. **Παρατήρησις.** Δὲν πρέπει νὰ γίνεται σύγχυσις μεταξὺ τοῦ τελικοῦ συνδέσμου *ὅπως* (=διὰ νὰ) καὶ τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιρρημάτος *ὅπως* (=ὡς, καθὼς), τὸ ὁποῖον συντάσσεται μὲ ὀριστικὴν :

Π.χ.	ὅπως	γνωρίζομεν	ὅπως	εἶπομεν
	ὅπως	ἐπιθυμεῖτε	ὅπως	εἶδομεν
ἐνῶ :	ὅπως	ἐπιτύχωμεν	(=διὰ νὰ	ἐπιτύχωμεν)

3. **Παρατήρησις.** Πρέπει νὰ γίνεται διάκρισις μεταξὺ τοῦ *ἀπαγορευτικοῦ μὴ*, τὸ ὁποῖον συντάσσεται μὲ προστακτικὴν :

Π.χ. μὴ πτύετε, μὴ θορυβεῖτε, μὴ ὀμιλεῖς, ὀμιλεῖτε, καὶ τοῦ *ἐνδοιαστικοῦ μὴ* (μὴπως), τὸ ὁποῖον εἰς τὴν καθαρεύουσαν συντάσσεται μὲ ὑποτακτικὴν : διστάζω νὰ ἀποφασίσω *μὴ* (μὴπως) παρουσιασθῆ ἔμποδιον.

4. **Παρατήρησις.** Τὰ ρήματα *πρέπει, εἶμαι, κεῖμαι* καὶ τὰ σύνθετα αὐτοῦ *ἀντίκειται, διάκειμαι, ἐπίκειται, κατάκειμαι, πρόκειται, ὑπόκειμαι*, δὲν μεταβάλλουν τὰς καταλήξεις των, καὶ ὅταν προηγούνηται σύνδεσμοι κλπ. εἰσάγοντες ὑποτακτικὴν.

Π.χ. θὰ πρέπει, ὅταν πρόκειται, ἐὰν κεῖται, ἐὰν εἶναι, κλπ.

Ὀρισμένοι καταλήξεις ρημάτων καὶ μετοχῶν συγχεόμενοι

Δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται αἱ ἐξῆς καταλήξεις :

1) Τὸ *ἀ* πρόσωπον ἐνικοῦ τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης καὶ παθητικῆς φωνῆς (τῆς καθαρευούσης), μὲ τὸ *ἀ* πρόσωπον πληθυντικοῦ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς (τῆς δημοτικῆς) :

Μέση—Παθητικὴ (Καθαρευούσης) — **Ἐνεργητικὴ** (Δημοτικῆς)

Π.χ.	(ἐγὼ) ἐνδύομαι	ἐνῶ :	(ἔμεῖς) ἀκούομε (ἀκούομεν)
	(ἐγὼ) μισθοδοτοῦμαι	»	(ἔμεῖς) μισθοδοτοῦμε(ν) (τοὺς ὑπαλλ. ἡλ.)
	(ἐγὼ) φαίνομαι	»	(ἔμεῖς) πηγαίνομε(ν)

2) Τὸ β' πρόσωπον ἐνικοῦ τοῦ ἐνεσιῶτος τῆς μέσης καὶ πα-
ικῆς φωνῆς, μὲ τὸ γ' πρόσωπον ἐνικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς φω-
ς τοῦ ἀορίστου α' :

Ἐνεσιῶς (Μέση—Παθητικὴ) **Ἀόριστος** (Ἐνεργητικὴ)

Π.χ. (σὺ) ἀντιλαμβάνεσαι	ἐνῶ : (αὐτὸς) ἐθεώρησε
(σὺ) ἔρχεσαι	» (αὐτὸς) ἤλπισε
(σὺ) εὐθύεσαι	» (αὐτὸς) ἐνήργησε

3) Τὸ γ' πρόσωπον ἐνικοῦ τοῦ ἐνεσιῶτος τῆς μέσης καὶ πα-
θητικῆς φωνῆς, μὲ τὸ β' πρόσωπον ἐνικοῦ τοῦ ἐνεσιῶτος, μέλλον-
τος καὶ ἀορίστου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς :

Ἐνεσιῶς (Μέση—Παθητ.) — **Ἐνεστ.**, **Μέλ.**, **Ἀόρ.** (Ἐνεργ.)

Π.χ. (αὐτὸς) φαίνεται	ἐνῶ: (σεῖς) ἤλθετε
(αὐτὸς) ἐκλέγεται	» (σεῖς) λέγετε
(αὐτὸς) νομίζεται	» (σεῖς) νομίζετε
(αὐτὸς) ἐργάζεται	» (σεῖς) (νὰ) ἀκούσετε

4) Τὸ γ' πρόσωπον ἐνικοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α', μὲ τὸ
γ' πρόσωπον ἐνικοῦ τοῦ παρατατικοῦ ὠρισμένων συνηρημένων
ρημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν πρὸς τοῦ χαρακτηῆρός των Θ :

Ἀόριστος (Παθητικὴ) — **Παρατατικὸς** (Ἐνεργητικὴ)

Π.χ. ἐχρησιμοποιήθη	ἀλλά :	ἠκολούθει
ἐμορφώθη	»	προσεπάθει
ἀνεκαλύφθη	»	ἐπόθει
ἐδογηθήθη	»	ἐδορήθει

5) **Ἐπίσης**, δὲν πρέπει νὰ συγχέεται τὸ β' καὶ γ' πρόσωπον
νικοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου β', μὲ τὸ β' καὶ γ' ἐνικοῦ τοῦ
νεργητικοῦ παρατατικοῦ ὠρισμένων συνηρημένων ρημάτων :

Παθ. **Ἀόριστος β'**

Ἐνεργ. Παρατατικὸς

ἐτρίβη	ἐχάρη	ἐθορύβει	ἐφόρει
ἐθλίβη	ἐστάλη	ἐθεώρει	ἐπληροφόρει
ἐκρύβη	ἐξεμάνη	ἠπόρει	συνετέλει
ἐφθάρη	ἐξεπλάγη	ἐτήρει	ἐκάλεσε
ἐξάρη	ἐπλήγη	ὠμίλει	ἐλάλει
ἐστράφη	ἐξελέγη	ἐπώλει	ὠφέλει
ἀπηλλάγη	κατενόγη	ἐπίλει	ἐπροξένησε

ἐκλάπη	ἀνηρπάγη	ἐδόνει	ἐκίνει
(συν)ἐπλάκη	ἐβράχη	ἐφρόνει	ἐπόνει
ἐψάλη	ἐτράφη	ἐθρήγει	ἠυλόγει
ἐσπάρη	ἐτράπη	ἐδημιούργει	ἐκαλλιέργει

6) Ὅμοιος, τὸ α' πρόσωπον ἐνικοῦ ἢ γ' πληθυντικοῦ τοῦ παρατατικοῦ ἢ ἀορίστου β' τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, μὲ τὸ α' πρόσωπον ἐνικοῦ ἢ γ' πληθυντικοῦ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν συνηρημένων εἰς ΑΩ ρημάτων :

Παρατ.	ἔβλεπον	ἔλυσον	Παρατα-	ἠγάπων (αον)	ἐτόλμων
Ἄορ. β'	ἔλαβον	εἶδον	κὸς συνη-	ἐφοίτων	ἐκυβέρνων
Ἄορ. β'	ἔτυχον	ἔφυγον	μένων ρη-	ἐνίκων	ἠρώτων
Ἄορ. β'	ἔμαθον	ἔπαθον	μάτων	ἐτίμων	ἔδαπάνων

7) Ὡσαύτως, τὸ α' πρόσωπον ἐνικοῦ καὶ α' πληθυντικοῦ τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ τῶν βαρυτόνων, μὲ τὰ ἀντίστοιχα πρόσωπα τῶν εἰς ΑΩ—Ω, ΑΟΜΑΙ—ΩΜΑΙ :

Βαρύτονα	Συνηρημένα	Βαρύτονα	Συνηρημένα
φαίνομαι	κυβερνώμαι	δέχομαι	ἠττώμαι
εἰργαζόμην	ἐτιμώμην	ἐργαζόμεθα	ἀγαπώμεθα
εἰργαζόμεθα	ἐκοιμώμεθα	ἠρχόμην	ἠρωτώμην

8) Δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ συγχέωνται αἱ καταλήξεις τῶν ρημάτων, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς ΣΣΩ εἰς τὸν ἐνεστώτα, μὲ τὴν κατάληξιν ΣΩ τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς ἢ τοῦ ἀορίστου τῆς ὑποτακτικῆς ὠρισμένων ρημάτων :

Ἐνεστώς	Μέλλον	Ἄοριστος
κηρύσσω	(θὰ) ὠφελήσω	(νὰ) ἀδικήσω
καταπλήσσω	» ἐπιχειρήσω	» ποθήσω
διατάσσω	» περάσω	» δαμάσω
ταράσσω	» διασπάσω	» μοιράσω
ἀλλάσσω	» δράσω	» ἐτοιμάσω
πατάσσω	» γελάσω	» χαλάσω
πυρέσσω	» καλέσω	» τελέσω

9) Ἄς μὴ συγχέωμεν τὴν μετοχὴν τῆς μέσης καὶ παθητικῆς φωνῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν βαρυτόνων ρημάτων μὲ τὴν τῶν συνηρημένων ρημάτων εἰς Αδε :

Βαρύτονα	Συνηρημένα	Βαρύτονα	Συνηρημένα
γαζόμενος	ἐρωτώμενος	ἐρχόμενος	δαπανώμενος
κινόμενος	ἀγαπώμενος	ἐπόμενος	κυβερνώμενος
οζόμενος	ὀρμώμενος	γραφόμενος	νικώμενος

10) Ἐπίσης, τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β', μετὰ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεσιῶτος τῆς ἐνεργητικῆς τῶν συνηρημένων ῥημάτων εἰς ΑΩ :

Ἄορ. β'	Ἐνεσιῶς	Ἄορ. β'	Ἐνεσιῶς
ρόντες	ἐρωτῶντες (α—ο)	ιδόντες	δαπανῶντες (α—ο)
βόντας	κυβερνῶντες »	μαθόντας	νικῶντας »
χόντων	ὀρμῶντων »	παθόντων	φοιτῶντων »

Σημείωσις. Ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεσιῶτος εἰς τὴν ἀοριστικὴν γλῶσσαν λήγει εἰς μὲν τὰ βαρύτονα εἰς ΟΝΤΑΣ, εἰς τὰ περισπώμενα εἰς ΩΝΤΑΣ :

Βαρύτονα	Συνηρημένα	Βαρύτονα	Συνηρημένα
ύγοντας	γελῶντας	γράφοντας	διψῶντας
ύγοντας	πηδῶντας	παίζοντας	φιλῶντας
ύγοντας	μιλῶντας	πίνοντας	γυρνῶντας
τας	τραγουδῶντας	διαβάζοντας	προχωρῶντας

ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΜΕΤΟΧΩΝ

1) Ἄσυναίρετα ῥήματα

α) Ενεργητικὴ φωνή

ΕΣΤ.	-ων	-ουσα	-ον	λαμβάνων, λαμβάνουσα, λαμβάνον
	-οὺς	-οῦσα	-ὸν	διδούς, διδοῦσα, διδόν
ΑΛΩΝ	-ων	-σουσα	-σον	ἐπιλύσων, ἐπιλύσουσα, ἐπιλύσον
(δ, φ + σ)	-πων	-ψουσα	-πον	γράφων, γράφουσα, γράπον
(γ, χ + σ)	-ξων	-ξουσα	-ξον	πράξων, πράξουσα, πράξον
Ρ. Α'	-σας	-σασα	-σαν	διανύσας, διανύσασα, διανύσαν
	-ας	-ασα	-αν	ἀναγγείλας, ἀναγγείλασα, ἀναγγείλαν
(δ, φ + σ)	-πας	-πασα	-παν	διαπρέπας, διαπρέπασα, διαπρέπαν
(γ, χ + σ)	-ξας	-ξασα	-ξαν	πράξας, πράξασα, πράξαν
Ρ. Β'	-ῶν	-οῦσα	-ὸν	λαβῶν, λαβοῦσα, λαβόν
	-οὺς	-οῦσα	-ὸν	γνοῦς, γνοῦσα, γνόν

Παρακ.	-κώς -κυῖα -κῶς	λελυκῶς, λελυκυῖα, λελυκῶς
	-ῶς -υῖα -ῶς	γεγονῶς, γεγονυῖα, γεγονῶς
	-ῶς -ῶσα -ῶς	ἐνεστῶς, ἐνεστῶσα, ἐνεστῶς

β) Μέση - Παθητικὴ φωνή

Ἐνεστῶς

-όμενος -ομένη -όμενον λεγόμενος, λεγομένη, λεγόμενον

Μέλλον

-σόμενος -η -ον λυσόμενος, λυσομένη, λυσόμενον
-ψόμενος -η -ον τρεψόμενος, τρεψομένη, τρεψόμενον
-ξόμενος -η -ον πραξόμενος, πραξομένη, πραξόμενον

Παθητ. Μέλλ. α'

-θησόμενος -η -ον λυθησόμενος, λυθησομένη, λυθησόμενον

Παθητ. Μέλλ. β'

-ησόμενος, -η -ον ἐκπλαγησόμενος, ἐκπλαγησομένη, ἐκπλαγησόμενον

Μέσος Ἀόριστος α'

-σάμενος -η -ον λυσάμενος λυσαμένη λυσάμενον
-ψάμενος -η -ον τρεψάμενος τρεψαμένη τρεψάμενον
-ξάμενος -η -ον δεξάμενος δεξαμένη δεξάμενον

Ἄορ. μέσος β' -όμενος -η -ον γενόμενος, γενομένη, γενόμενον

Παθ. άορ. α' -θεις -θεισα -θέν ληφθεις, ληφθεισα, ληφθέν

» » β' -εις -εισα -έν πληγεις, πληγεισα, πληγέν

Παρακείμενος

-μένος -μένη -μένος πεπαιδευμένος, πεπαιδευμένη, -μένον
-μμένος -μμένη -μμένον κατησχυμμένος, κατησχυμμένη, -μμένον
-μμένος -μμένον -μμένον γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον
-γμένος -γμένη -γμένον πεπραγμένος, πεπραγμένη, πεπραγμένον
-σμένος -σμένη -σμένον ὀπλισμένος, ὀπλισμένη, ὀπλισμένον

2) Συνηρημένα ρήματα

α) Ἐνεργητικὴ φωνή

Ἐνεστῶς

ἰ-ύω) -ῶν -ῶνα -ῶν ἀγαπῶν, ἀγαπῶσα, ἀγαπῶν

(-έω) -ῶν -οῦσα -οῦν	κινῶν,	κινουῦσα,	κινουῦν
(-όω) -ῶν -οῦσα -οῦν	ἄξιῶν,	ἄξιουῦσα,	ἄξιουῦν

6) Μέση φωνή

Ἐνεσιῶς

(-άω) -ώμενος -η -ον	δαπανώμενος,	δαπανωμένη,	δαπανώμενον
(-έω) -ούμενος -η -ον	καλούμενος,	καλουμένη,	καλούμενον
(-όω) -ούμενος -η -ον	δηλούμενος,	δηλουμένη,	δηλούμενον

Μετοχὰὶ παρακειμένου μὲ δύο ΜΜ

1. Ἡ κατάληξις -μένος -μένη -μένον τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου γράφεται μὲ δύο μμ, ὅταν τὸ ρῆμα ἔχη χαρκτηῖρα χειλικὸν (π, β, φ), ἢ λήγη εἰς πτω*.

γράφω	γεγραμμένος	λαμβάνω	εἰλημμένος
στρέφω	ἔστραμμένος	τρέπω	τετραμμένος
ἐγκαταλείπω	ἐγκαταλελειμμένος	καλύπτω	κεκαλυμμένος
τρέφω	(ἀνα)τεθραμμένος	τρίβω	τετριμμένος
συνάπτω	συνημμένος	θάπτω	τεθαμμένος
σκάπτω	ἔσκαμμένος	κόπτω	κεκομμένος
σκέπτομαι	ἔσκεμμένος	ρίπτω	ἔρριμμένος

* Σημείωσις: Εἰς τὰ ρήματα τὰ λήγοντα ΠΤΩ ὁ χαρακτήρ εἶναι Π, ἐνῶ τὸ Τ εἶναι πρόσφυμα.

2. Εἰς ὄρισμένα ρήματα εἰς ΑΙΝΩ-ΑΙΝΟΜΑΙ καὶ ΥΝΩ-ΥΝΟΜΑΙ:

αἰσχύνομαι	ἡσχυμμένος	(ἐκ)θηλύνομαι	(ἐκ)τεθλυμμένος
μαραίνομαι	μεμαραμμένος	μιαίνομαι	μεμιαμμένος
μωραίνομαι	μεμωραμμένος	ξηραίνομαι	ἐξηραμμένος
δξύνομαι	ὠξύμμένος	σκληρύνομαι	ἔσκληρυμμένος

Παρατηρήσεις ἐπὶ ὄρισμένων ρημάτων

1) Τὸ δίδω εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν γράφεται μὲ Ω :

Π.χ. δάσω, ἔδωσα, ἔχω δώσει, εἶχον δώσει, ἐκδώσας, διαδώσας.

Τὸ δίδω εἰς τὴν παθητικὴν φωνὴν καὶ εἰς τὰ παράγωγά του γράφεται μὲ Ο :

Π.χ. ἐδόθη, νὰ δοθῆ, θὰ δοθῆ, ἔχει δοθῆ, ἐκδοθεῖς, δόσις, διάδοσις, ἐπίδοσις, ἐκδότης, ἀνέκδοτος, ἀσύδοτος, μεταδοτικός, ἀντίδοτος, ἐπιδοτήριον, ἐπίδομα, προδότης, διαδοσίας, παράδοσις.

***Εξαιρείται: δῶρον.**

Σημείωσις. Τά: δωσιδικία, δωσίλογος, δωσίπυλος, γράφονται μὲ **ω**, διότι τὸ πρῶτον συνθετικὸν προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἀλλὰ ἐπεκράτησεν ὁ τύπος μὲ **ο**.

2) Ὁ ἀόριστος τοῦ **δρῶ** (=βλέπω) γράφεται μὲ **ΕΙ** εἰς τὴν ὀρικὴν, ἐνῶ εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις μὲ **Ι**.

*Αορ.	εἶδον	εἶδες	εἶδε	εἶδομεν	εἶδετε	εἶδον
*Υποτ.	νὰ ἴδω	ἴδῃς	ἴδῃ	ἴδομεν	ἴδητε	ἴδωσιν
Προστ.	ιδέ	ιδού				
Μετοχ.	ιδών	ιδούσα	ιδόν			

3) Ἡ ὀρθογραφία τοῦ ρήματος **εἶμαι**, εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ ὑποτακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος, εἶναι ἡ αὐτή:

εἶμαι, εἶσαι, εἶναι, εἶμεθα, εἶσθε, εἶναι.

Ὁ παρατατικὸς ὅμως γράφεται εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα μὲ **Η**: **ἦμιν, ἦσο, ἦτο, ἦμεθα, ἦσθε, ἦσαν.**

4) Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὸ **ὀφείλω** μὲ τὸ **ὠφελῶ**:

Π.χ.	ὀφείλω	ὠφελῶ	ὠφελούμαι
	ὀφειλή	ὠφέλεια	ἐπωφελής
	ὀφειλέτης	ὠφέλιμος	ἀνωφελής
	ὀφείλημα	ὠφέλημα	ὠφελιμισμὸς
	ὀφελος*	ὠφελιμότης	ὠφελιμιστής

* Ἡ λέξις **ὀφελος** ἔχει τὴν ἴδιαν σημασίαν μὲ τὸ **ὠφέλεια**, παράγειται ὅμως ἀπὸ τὸ **ὀφείλω**.

5) Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὸ **παίρω** (ἐκ τοῦ ἐπαίρω) μὲ τὸ **περνῶ** (ἐκ τοῦ περ(ν)άω - ῶ).

6) Τὸ **κοιτάζω** δεόν νὰ γράφεται μὲ **ΟΙ**, ὡς παραγόμενον ἐκ τοῦ **κοιτῶ** (κοίτη).

7) Τὸ **ζῶ** (ἀρχαῖον ζῆω - ῶ) ἔχει τὴν ἐξῆς ὀρθογραφίαν:

Ενεστ.	ζῶ	ζῆς	ζῆ	ζῶμεν	ζῆτε	ζῶσι
Παρατ.	ἕζων	ἕζῃς	ἕζη	ἕζῶμεν	ἕζῆτε	ἕζων
Μετοχ.	ζῶν	ζῶσα	ζῶν			

°Απαρ. ζῆν

* Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὸ ζεε (=βράζει).

8) Τὰ ἐκ τοῦ *ἄγω* σύνθετα ρήματα : *προάγω, ἐξάγω, παράγω, ἀνάγω, συνάγω, ἀπάγω, κατάγω*, κ.λ.π. σχηματίζουν τὸν μὲν παρατατικὸν *προῆγον, ἐξῆγον, παρῆγον, ἀνῆγον, συνῆγον, προσῆγον, κατήγον* τὸν δὲ ἄορ. β' ὡς ἐξῆς : *προήγαγον, ἐξήγαγον, παρήγαγον, ἀνήγαγον, συνήγαγον, προσήγαγον, κατήγαγον*, συχνὰ ὁμοῦς γίνονται ἐσφαλμένη χρῆσις τοῦ ἄοριστ. β' ἀντὶ τοῦ παρατατικοῦ καὶ ἀντιστρόφως.

°Επίσης γίνεται σύγχυσις τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος μὲ τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ ἄορ. β'.

Π.χ. °Ἡ παιδεία *προάγει* τὰ ἔθνη. Τὸ ὑπογραφὲν σύμφωνον θὰ *προαγάγη* τὴν ἰδέαν τῆς εἰρήνης. °Ἐκ τῶν στοιχείων τούτων *ἐξάγωμεν* τὸ συμπέρασμα. °Ἐκ τῶν στοιχείων τούτων *δυνάμεθα* τὰ *ἐξαγάγωμεν* συμπέρασμα. °Ἡ Ἑλλάς *ἐξάγει* ἐσπεριδοειδῆ. °Ἡ Ἑλλάς θὰ *ἐξαγάγη* ἐσπεριδοειδῆ.

9) Δὲν πρέπει νὰ γίνεται σύγχυσις μετὰ τῆς ὀριστικῆς καὶ προστακτικῆς ὀρισμένων ρημάτων :

°Οριστικὴ ἄορ. α' καὶ β' Προστακτικὴ ἄορ. α' καὶ β'

ἀντέγραψε

ἀντίγραψε

διέγραψε

διάγραψε

κατέγραψε

κατάγραψε

ἀπέδειξε

ἀπόδειξε

περιέγραψε

περίγραψε

παρέλειψε

παράλειψε

παρέλαβε

παράλαβε

κατέλαβε

κατάλαβε

ἀνέλαβε

ἀνάλαβε

Κ Α Τ Α Λ Η Ξ Ε Ι Σ Ρ Η Μ Α Τ Ω Ν

-ΑΙΝΩ	-ΑΙΡΩ	-ΑΙΩ	-ΕΙΡΩ	-Ω	-ΥΝΩ
δγαίνω θερμαίνω μαραίνω βαίνω δφαίνω σημαίνω δλισταίνω λευκαίνω πηγαίνω φαίνωμαι δσφραίνωμαι θερμαίνωμαι μαραίνωμαι μαθαίνω παθαίνω άποσταίνω	αΐρω έχθαίρω έπαιρωμαι μαρμαίρω χαίρω καθαίρω συγχαίρω	καίω κλαίω παίω παλαίω πταίω	άγείρω έγείρω έξεγείρωμαι κείρω (=κουρεύω) σπείρω φθείρω διασφείρωμαι συνείρω (=συνάπτω) οϊκτ(ε)ίρω	άρχίζω άφανίζω έγιγίζω έλιπίζω θερίζω κτιζώ νομίζω όριζώ τονίζω φροντίζω χωρίζω όργιζομαι άπελιπίζομαι	άπαλύνω αισχύνωμαι βραδύνω διευθύνω εύρύνω έκτραχύνω μολύνω όξύνω πλύνω χθύνω γδύνω γτύνω φτύνω

Ε Ξ Α Ι Ρ Ο Υ Ν Τ Α Ι

μένω δένω πένομαι σθένω (σθενκρός) στένω (στενάξω) πλένω κρένω	φέρω δέρω ξέρω	πλέω πνέω ξέω (=εράξω) ξέω (=ξύω) ρέω (=χύνω) χέω (=χύνω) συνδέω	σύρω δδύρω φύρω δδύρωμαι όλοφύρωμαι διαμαρτύρωμαι μύρωμαι	Χρήζει μπήξω πρήξω πήξω δανείξω (α)άθροιλίζω ανάδράξω άντικράξω γογγύξω θακράξω κατακλύξω κεκραξέω όλοκλύξω σφύξω συγγύξω	φθίνω κλίνω κρίνω πίνω δίνω γλισσομαι (άπο)τίνω (άπο)κτέίνω ώδίνω άφήνω στήνω ψήνω τείνω κλείνω κτείνω
--	----------------------	--	---	---	---

και τα έξ αυτών σύνθετα

-ΥΩ	-ΥΠΤΩ	-ΤΤΩ -ΣΙΩ	-ΩΩ	-ΩΝΩ (θερύτενα)	-ΩΝΩ (περιπτώσινα)
άρτύω ίδρύω ίσχύω άναβρύω δεικνύω διαγνώω δύνω έλκνύω λθώ μεθύω μηγνύω πτύω τανύω άρύομαι προσελκύνομαι	θρύπτω κρύπτω κύντω τύντω κρύπτομαι	άλλάσσω άναπτύσσω χαράσσω έλισσομαι κηρύττω πλύντω πράττω ταραύττω φυλάττω φρίττω δράττομαι	κρώζω οίμώζω σφάζω	άξιώνω πληρώνω διπλώνω φανερώνω κλπ.	διακονώ έγκυμονώ ληθαμονώ εύγνωμονώ συμπονώ

Ε Ξ Α Ι Ρ Ο Υ Ν Τ Α Ι

έσθλω κυλίω χρίλω (=άλείφω) έπαύω (=γνωρίζω καλώς) μηγνώω (=όργιζομαι) τείνω (=πληρώνω) πρίνω (=πριονίζω) σείω κλει(ν)ω	νύπτω πίπτω ρίπτω (έν)σκήπτω	θέτω άρέσω κοίτομαι	άρμόζω δεσπόζω όζω (=μυριζω άσχημα)	όμόνω (=όρκίζομαι)	διαφωνώ παραφωνώ συμφωνώ προσφωνώ (σύνθετα έκ του φωνή)
---	---------------------------------------	---------------------------	---	--------------------	---

-ΩΤΤΩ	-ΕΜΩ	-ΑΥΩ	-ΕΥΩ	-ΙΑΩ	-ΙΚΕΥΩ	-ΗΓΩ
λιμώττω τυφλώττω υπνώττω δγρώττω	βρέμω γέμω δέμω νέμω διανέμω ἀπονέμω τρέμω	ἀπολαύω θραύω παύω ψαύω	βασιλεύω δουλεύω έκτενύω κλαδεύω ὄνειρενύομαι	ἀγιάζω ἀηδιάζω θουσιάζω κοπιάζω παρουσιάζω ἐξουσιάζω διάζομαι	γενικεύω μερικεύω καθολικεύω ειδικεύομαι λογικεύομαι	ἐξηγῶ ἐδηγῶ κυνηγῶ χορηγῶ ἐξηγοῦμαι προηγούμαι
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ						
ἀρμόττω (ἀρμόζω)	ράβω θάβω σκάβω ἀνάβω	σέβομαι κλέβω ρέβω	χρειαίζομαι ἀδειιάζω ἐκθειιάζω ξενοιάζω νοιάζομαι μονοιάζω ὀμοιάζω συνδυναίζω ἐμπυιάζω ρυσιάζομαι φρυιάζω	ριγῶ τρυγῶ λυγῶ		

ΤΗΡΩ	-ΒΟΛΩ -ΛΟΓΩ -ΚΟΠΩ	-ΕΡΝΩ	-ΙΓΩ	-ΙΕΜΑΙ
τηρῶ παρατηρῶ συντηρῶ ἐπιτηρῶ διατηρῶ	ἀκτινοβολῶ σπινθηροβολῶ πυροβολῶ φεγγεβολῶ ριζοβολῶ φιλολογῶ φορολογῶ μοιρολογῶ πολυλογῶ λαμποκοπῶ ἰδρωκοπῶ σταυροκοπῶ	γέρνω δέρνω φέρνω σέρνω σπέρνω γδέρνω περνῶ (ἐκ τοῦ περ- (ν)άω ῶ) κερνῶ γερνῶ	θίγω πνίγω τυλίγω σμίγω	γελιέμαι θαστιέμαι κτυπιέμαι ρωτιέμαι

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑ

μαρτυρῶ		παίρνω (=ἐκ τοῦ ἐπαίρω)	ἀνοίγω λήγω μπήγω	σειέμαι
---------	--	-------------------------------	-------------------------	---------

Τὰ εἰς ΛΛΩ—ΛΛΟΜΑΙ βαρύτερα γράφονται μὲ δύο ΛΔ εἰς τὸν ἐνεστώτα, παρατατικὸν καὶ μέλλοντα διαρκείας, ἐνῶ εἰς τὸν μέλλοντα στιγμιαῖον, ἀόριστον (α' καὶ β'), παρακείμενον καὶ τὰ παράγωγα γράφονται μὲ ἓν Λ :

Ἐνεστώς	Παρατατικός	Ἀόριστος	Παράγωγα
ἄγγέλλω	ἤγγελλον	ἤγγειλα	(α') ἄγγελος
ἀνατέλλω	ἀνέτελλον	ἀνέτειλα	(α') ἀνατολή
βάλλω	ἔβαλλον	ἔβαλον	(β') βολή
ἐντέλλομαι	ἐνετελλόμην	ἐνετάλην	(β') ἐντολή
θάλλω	ἔθαλλον	ἔθαλα	(α') θαλερός
ποικίλλω	ἐποίκιλλον	ἐποίκιλα	(α') ποικίλος
σφάλλω	ἔσφαλλον	ἔσφαλα	(α') σφαλερός
στέλλω	ἔστελλον	ἔστειλα	(α') στόλος
ψάλλω	ἔφαλλον	ἔφαλα	(α') ψαλμός

*Ἐξαιροῦνται: θέλω, βούλομαι, ὀφείλω, πέλομαι καὶ τὸ ἀπρόσωπον μέλει.

*Ὅλα τὰ ἰς -ΛΩ -ΛΩΜΑΙ -ΛΟΥΜΑΙ περισπώμενα, καθὼς καὶ τὰ παράγωγά των, γράφονται μὲ ἓν Λ :

ἄμελῶ	(παρ) ἄμελοῦμαι	ἄμέλεια
ἄπειλῶ	ἄπειλοῦμαι	ἄπειλή
ἀποψιλῶ	ἀποψιλοῦμαι	ἀποψίλωσις
γελῶ	γελῶμαι	γέλως
δηλῶ	δηλοῦμαι	δήλωσις
(ὑπο)δουλῶ	(ὑπο)δουλοῦμαι	(ὑπο)δούλωσις
θρυλῶ	θρυλεῖται	θρῦλος
καλῶ	καλοῦμαι	κάλεσμα
καθηλῶ	καθηλοῦμαι	καθήλωσις
τελῶ	τελοῦμαι	τέλεισις
προσηλῶ	προσηλοῦμαι	προσήλωσις

*Ἐξαιροῦνται: κολλῶ καὶ ἀμιλλῶμαι καὶ τὰ παράγωγά των: κόλλα, πρωτόκολλον, τοιχοκόλλησις, ἄμιλλα, ἐφάμιλλος, κλπ.

*Ὁ μέλλον, ἀόριστος, παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τὰ

παράγωγα τῶν εἰς $A\Omega$ καὶ $E\Omega$ ρημάτων τρέπουν τὸν χαρακτήρα A καὶ E εἰς H , ἐνῶ τὰ εἰς $O\Omega$ ($\Omega N\Omega$) τὸ O εἰς Ω :

Ἐνεστῶς	Μέλλων	Ἀόριστος
τιμά-ω	τιμή-σω	ἐτίμη-σα
ἀδικέ-ω	ἀδική-σω	ἠδίκη-σα
δηλό-ω	δηλώ-σω	ἐδήλω-σα
Παρακείμενος	Ὑπερσυντέλικος	Παράγωγα
ἔχω τιμή-σει	εἶχον τιμή-σει	ιμη-τῆς
ἔχω ἀδική-σει	εἶχον ἀδική-σει	ἀδίκη-μα
ἔχω δηλώ-σει	εἶχον δηλώ-σει	δήλω-σις

ἐνῶ, ἀντιθέτως, τὰ εἰς $IZ\Omega$, $OIZ\Omega$, $EIZ\Omega$, $YZ\Omega$ ρήματα διατηροῦν εἰς ὄλους τοὺς χρόνους καὶ εἰς τὰ παράγωγά των τὸ (ι,οι,ει,υ):

Ἐνεστῶς	Μέλλων	Ἀόριστος
κομί-ζω	κομί-σω	κόμι-σα
ἄθροί-ζω	ἄθροί-σω	ἤθροι-σα
δανεί-ζω	δανεί-σω	ἐδάνει-σα
κατακλύ-ζω	κατακλύ-σω	κατέκλυ-σα
Παρακείμενος	Ὑπερσυντέλικος	Παράγωγα
ἔχω κομί-σει	εἶχον κομί-σει	κομι-στῆς
ἔχω ἄθροί-σει	εἶχον ἄθροί-σει	ἄθροι-σμα
ἔχω δανεί-σει	εἶχον δανεί-σει	δάνει-ον
ἔχω κατακλύ-σει	εἶχον κατακλύ-σει	κατακλυ-σμός

1. **Σημειώσεις.** Ἐκ τῶν εἰς $O\Omega$ ($\Omega N\Omega$) ρημάτων ἐξαιροῦνται τὸ (ἄ)δμόνω (=ὀρκίζομαι, ἐκ τοῦ ἀρχ. ὄμνυμι) καὶ τὸ ἀρόω ᾧ (=ἀροτριῶ), τὸ ὁποῖον δὲν ἐκτείνει τὸ O εἰς Ω εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους καὶ τὰ παράγωγά του: ἀρόσω, ἄροσις, ἄροστρον, ἀροστῆρ (βοῦς).

2. **Σημειώσεις.** Τὰ παράγωγα τοῦ γί(γ)νομαι γράφονται μὲ ἐν N , ἐνῶ τοῦ γεννώ-ῶμαι μὲ δύο NN .

Γί(γ)νομαι

Γεννώ - ῶμαι

γένεσις	ἀγενής	γέννησις	γενναῖος
γένος	εὐγενής	γέννα	γενναιότης
γενεὰ	γεγενής	γεννήτωρ	γενναιόδωρος
γενέθλια	γενάρχης	γεννήτρια	γεννητὸς
γενεαλογία	γενέτειρα	γεννητικὸς	ἀγέννητος
γενετή	γενετήσιος	γέννημα	γεννοβολῶ
γενεῖα	γενεσιουργὸς	γεννηματικὸς	γεννάδειος

Ε Π Ι Ρ Ρ Η Μ Α Τ Α

1) *Όσα επιρρήματα λήγουν εις Ω γράφονται με Ω :*

Π.χ. ἄνω, ἄπω, ἄνωτέρω, γύρω, ἐδῶ, ἔξω, ἔσω, ἐγγυτέρω, ἐγγυτάτω, κάτω, κατωτέρω, ὀπίσω, πόρρω, πρόσσω, τριγύρω, χάμω.

Ἐξαιροῦνται : δεῦρο

2) *Τὰ εις ΟΥ επιρρήματα περισπῶνται :*

Π. χ. ἄλλοῦ, ἄλλαχοῦ, αὐτοῦ, ὁμοῦ, οὐδαμοῦ, παντοῦ, πανταχοῦ.
Ὅμοίως : καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν ποῦ (τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ συγ-
χέεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ποὺ τῆς δημοτικῆς).

Ἐξαιροῦνται : ἰδοῦ (προστακτικὴ ἀορ. β' τοῦ ὄρω, ὡς δεικτι-
κὸν ἐπιρρημα).

3) *Όλα τὰ τροπικὰ επιρρήματα τὰ λήγοντα εἰ ΩΣ γράφον-
ται μετὰ Ω, ὅσα δὲ ἐκ τούτων τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης, περι-
σπῶνται :*

Π.χ. ἀδίκως, ἀλλέως, ἄλλως, (ἄλλοιῶς), ἀμέσως, ἐμμέσως, δι-
καίως, βαρέως, εὐχαρίστως, εὐθέως, δεόντως, ὁμοίως, προσηκόν-
τως, ὄρισμένως, ἐπισταμένως, ἐσκεμμένως, οὕτως, πάντως, ἴσως,
χαριέντως, καλῶς, κακῶς, ὀρθῶς, εὐγενῶς, ἀηδῶς, ἀληθῶς.

Τὸ πῶς (ἐρωτηματικὸν) δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μετὰ τὸ πῶς (ἀνα-
φορικὸν) τῆς δημοτικῆς.

Ἐξαιρεῖται : καὶ ὀξύνεται τό : καθῶς (κατὰ+ῶς).

Παρατήρησις : Τὰ τοπικὰ ὅμως ἐπιρρήματα ἐμπρός, ἐκτός, ἐντός, καὶ τὰ χρονικὰ τέλος καὶ ἐφέτος, γράφονται μετὰ Ο.

4) *Τὰ εις ΟΥΤΕ επιρρήματα γράφονται μετὰ Ο καὶ Ε :*

Π.χ. ἄλλοτε, ἀέλιποτε, ἔκτοτε, ἐνίποτε, ἐκάστοτε, κάποτε, ὅπως-
δήποτε, ὅποτεδῆποτε, πάντοτε.

5) *Τὰ εις ΑΚΙΣ ποσοτικὰ ἐπιρρήματα γράφονται μετὰ Ι :*

Π.χ. πεντάκις, δεκάκις, ἑκατοντάκις, μυριάκις, ὀσάκις, πλει-
στάκις, ποσάκις, πολλάκις.

6) *Τὰ εις ΔΗΝ ἐπιρρήματα γράφονται μετὰ Η :*

Π.χ. ἀριστίνδην, ἄρδην, βάδην, συστάδην, σποράδην, συλλή-
βδην, φύρδην, μίγδην, χύδην, τροχάδην, ράγδην.

7) Τὰ εἰς ΔΟΝ -ΑΔΟΝ -ΗΔΟΝ γράφονται μὲ Η καὶ Ο :

Π.χ. ἀγεληδόν, ἀστραπηδόν, βαθμηδόν, βουστροφηδόν, βροχηδόν, κρουνηδόν, ποταμηδόν, πρηνηδόν, στοιχηδόν, ἀναφανδόν, ἔνδον, ἰμοθυμαδόν, ὄκλαδόν, σωρηδόν.

Ὅμοιος : τυχόν, πιθανόν.

Ἐξαιροῦνται : βοτρυδόν, ἐγγελυδόν.

Τὰ δὲ ἐμποδῶν καὶ ἐκποδῶν (ἐκ+ποῦς+ῶν) γράφονται μὲ Ω καὶ δξύνονται.

8) Τὰ εἰς ΑΙ λήγοντα ἐπιρρήματα γράφονται μὲ ΑΙ :

Π.χ. χαμαί, πάλαι, ναί, οὐαί.

9) Τὰ εἰς ΙΣ χρονικά, ποσοτικά καὶ τροπικά ἐπιρρήματα γράφονται μὲ Ι :

Π.χ. ἔνωρις, μόλις, αὐθις, χωρίς, δίς, τρίς, κλπ.

Ὅμοιος καὶ τὰ τῆς δημοτικῆς : κοντολογίς, ἀποβραδίς, ὀλοφυγίς, κλπ.

Ὅσα ὅμως εἶναι σύνθετα μετὰ γενικῆς γράφονται μὲ Η :

Π.χ. καθεξῆς (κατὰ+ἐξῆς*), ἐφεξῆς, ἐπικεφαλής, ἐπίσης (ἐπὶ+ἴσης), καταγῆς, ἀπαρχῆς, καταμεσῆς.

* Τὸ ἐξῆς εἶναι γενικὴ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἔξα (ἐκ τοῦ ἔχω).

10) Τὰ εἰς ΟΘΕΝ γράφονται μὲ Ο :

Π.χ. οὐρανόθεν, οἰκοθεν, ἔνδοθεν, ἄλλοθεν, πανταχόθεν, ἰσόθεν, δεξιόθεν, ἀριστερόθεν.

Ὅσα ὅμως παράγονται ἐκ τῶν εἰς ΤΕΡΟΣ ἀντωνυμιῶν (=ἀμφοτέρος, ἕτερος, ἑκάτερος) καὶ τῶν εἰς Ω ληγόντων ἐπιρρημάτων, γράφονται μὲ Ω :

Π.χ. ἀμφοτέρωθεν, ἐκατέρωθεν, ἑτέρωθεν, ἄνωθεν, ἐδῶθε(ν), ἀτάωθεν, ἔξωθεν, γύρωθεν, πόρρωθεν.

11) Τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν εἰς ΤΙ καὶ ΣΤΙ ληγόντων τροπικῶν ἐπιρρημάτων γράφονται μὲ Ι εἰς τὴν λήγουσαν :

Π.χ. ἀγελασί, ἀσυζητητί, ἀκροβολιστί, ἀμαχητί, ἀπνευστί, ἀκαρδαμυκτί, ἀτιμωρητί, βαρβαριστί, ἑλληνιστί, γαλλιστί, μεγαλωτί, νεωσί, ἀμελητί, ἀνεπιστρεπτί, ὄνομασί, τετραποδητί, χιατί, χυδαῖσί, ψηλαφητί.

12) Τὰ λήγοντα εἰς ΕΙ γράφονται μὲ ΕΙ :

Π.χ. ἀποινεῖ, αὐτολεξεῖ, αὐτοστιγμει, αὐθωρεῖ, παμψηφεῖ, ἀνδημεῖ, ἀμαχεῖ, οἰωνεῖ, ὄσει, καὶ τὰ ἀεῖ, ἐκεῖ.

13) Τὰ ἐκ δοτικῆς ἐπιθέτων (δοτικοφανῆ) προερχόμενα ἐπιρρήματα γράφονται μὲ **Η** καὶ **Α**:

Π.χ. πεζῆ, σπουδῆ, προσθήκη, βία, δημοσία, ἐπιμελεία, ἰδία, παρρησία, παρουσία, συνεπεία, δεξιᾶ,* ἀριστεροᾶ.*

***Ἐξαιροῦνται** : τὰ **συνωδὰ** (=συμφώνως) καὶ τὰ **πανταχῆ**, **ἀλλαχῆ**, **πάντη** καὶ **εἰκῆ**, ἄνευ ὑπογεγραμμένης.

***Ἐνῶ** τὰ ἐπιρρήματα : **φύσει**, **θέσει**, **βάσει**, γράφονται μὲ **ΕΙ**, ὡς προερχόμενα ἐξ ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως.

* Ἐπεκράτησεν ὁμοίως νὰ γράφονται: δεξιᾶ, ἀριστερά.

14) Τὰ εἰς **ΘΙ** τοπικὰ ἐπιρρήματα γράφονται μὲ **Ο** καὶ **Ι**:

Π.χ. ἄλλοθι, αὐτόθι, πάντοθι, ἐκάστοθι (ἀλλὰ: κάτωθι).

15) Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων τῶν ληγόντων εἰς **Ι**:

α) μὲ **Ι** γράφονται **τά** : ἄρι, ἔτι, ἔτσι, μαζι, πάλι(ν), πέρυσι(ν), πρῶτi, τῶ ὄντι, ὄχι, ἀπέναντι, πλάι.

β) μὲ **Η** **τά** : ἤδη, ἀκόμη, εἰδεμή.

γ) μὲ **Υ** **τά** : ἀντικρύ, μεταξὺ, πολὺ, πάνυ.

δ) μὲ **ΟΙ** **τό** : οἴκοι καὶ τινα ἄλλα τῆς ἀρχαίας.

16) Τὰ εἰς **Α** λήγοντα τροπικὰ ἐπιρρήματα τῆς δημοτικῆς ἔχουν τὸ **Α** βραχύ, ὡς προερχόμενα ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἐπιθέτων.

Π.χ. ὠραῖα, σπουδαῖα, τυχαῖα, τελευταῖα, μοιραῖα, γελοῖα, μάταια, ἄσημα.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ **ΑΕΙ** (=πάντοτε) γράφονται μὲ **ΕΙ**:

Π.χ. ἀειθαλής, ἀεικίνητος, ἀειμνηστος, ἀείροος, ἀειπάρθενος.

Ἐκ τοῦ **ΑΡΙ** (=πολὺ) γράφονται μὲ **Ι**:

Π.χ. ἀρίδης, (=δλοφάνερος), ἀρίφνητος (=ἀναρίθμητος),

ἀρίζηλος (=ἐπιφανής), ἐνῶ: ἀρειμάνιος (ἐκ τοῦ Ἄρης+μένος).

Ἐκ τοῦ **ΑΡΙ** (=πρὶν ἀπὸ λίγο) γράφονται μὲ **Ι**:

Π.χ. ἀριγενής, ἀριγέννητος, ἀριμελής, ἀριφυής.

Ἐκ τοῦ **ΑΡΧΗ** (ἄρχω) γράφονται μὲ **Ι**:

Π.χ. ἀρχίατρος, ἀρχιδιάκονος, ἀρχιεπισκοπή, ἀρχιερατικός,

ἀρχιεργάτης, ἀρχιερεὺς, ἀρχιστράτηγος, ἀρχισυντάκτης, ἀρχι-
τέκτων, ἀρχιφύλαξ.

Παρατήρησις. Δὲν πρέπει νὰ συγχέονται τὰ: ἀρχῆθεν,

ἀρχηγεῖον, ἀρχηγέτης, ἀρχηγεῦω, ἀρχηγός, ἀρχηγία, τὰ ὁποῖα

παράγονται ἐκ τοῦ ἀρχή+ἡγέομαι-οὔμαι (=ὀδηγῶ, εἶμαι ἀρχηγός),

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ **ΑΔΗΝ** (=ἀφθόνως) γράφονται **Η**:

Π.χ. ἀδήριτος (=ἀκαταμάχητος), ἀδηφάγος, ἀδηφαγία, ἀδη-
μονῶ, ἀδημονία.

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ **ΓΗ**, ὅταν τοῦτο εἶναι α' συνθετικόν,

σχηματίζονται ἐκ τριῶν θεμάτων:

α) θέμα **ΓΗ** - : γηγενής, γήινος, γήλοφος, γήπεδον.

β) θέμα **ΓΑΙ** - : (γαῖα), γαιάνθραξ, γαιοκτήμων, γαίόσακκος.

γ) θέμα **ΓΕΩ** - : γεωγραφία, γεωδαισία (=διανομή γῆς), γε-
ωκεντρικός, γεωλογία, γεωμετρία, γεώμηλον, γεώμορον, γεωνομία,

γεωπονία.

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

Ἐκ τούτων ἐπιπέττων γίνονται:

2. *Εἰς ΔΙΣ:*

Π.χ. *δισάκκιον, δισέγονος, δισεκατομμύριον δισεκτον, δισχίλιοι.*

3. *Παραμένει τὸ ΔΥ (τοῦ δύο) μετ' ὕ εἰς τὰς κάτωθι λέξεις:*
δουαδικός, δουαδισμός, (συν)δουάζω, (συν)δουασμός, δουαρχία, δυ-
ανδρία, δυάς, -άδος, δυϊκός, δυϊσμός, δυάρι.

Παρατήρησις: Δὲν πρέπει νὰ γίνεταὶ σύγχυσις τῶν ἀνωτέρω μετὰ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ ἀχωρίστου προθεματικοῦ μορίου ΔΥΣ (=δυσκόλως, κακῶς):

Π.χ. *δύσβατος, δυσανάγνωστος, δυσανάλογος, δυσαρέσκεια, δυσειδής, δυσεύρετος, δυσθυμία, δυσκοίλιος, δυστυχής, δύσπνοια, δυσοίωνος, δυσχέρεια, δυσώδης.*

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ ΔΙΧΟ- (δίχα=εἰς δύο μέρη) γράφονται μετ' Ι καὶ Ο:

Π.χ. *διχογνωμία, διχογνωμῶ, διχόνοια, διχοστασία, διχοτόμησις, διχοτόμος.*

Τὸ ἐπίθετον ΚΑΛΟΣ ὡς α' συνθετικὸν μετατρέπεται εἰς ΚΑΛΛΙ-:

Π.χ. *καλλίγραμμος, καλλιγραφία, καλλιπής, καλλιέργεια, καλλιλογία, καλλιτέχνης, καλλιστεῖον, Καλλιθέα, Καλλιόπη, Καλλιμαχος, Καλλίδρομος, Καλλινικός, Καλλιπολις, Καλλιρρόη.*

Εἰς μερικὰς ὁμως λέξεις μένει ΚΑΛΟ ὡς α' συνθετικόν:

Π.χ. *καλόγηρος, καλοκαιρία, καλοθελητής, καλόπιστος, καλόκαγθος, καλαισθησία.*

Ὡς β' συνθετικὸν ὁμως γράφεται μετ' ἐν Δ:

Π.χ. *φιλόκαλος, ἀπειρόκαλος, φιλοκαλία, φιλοκαλῶ.*

Ἄλλὰ: περικαλλής.

Τὸ ἐπίθετον ΗΜΙΣΥΣ ὡς α' συνθετικὸν μετατρέπεται εἰς ΗΜΙ-:

Π.χ. *ἡμιανάσθητος, ἡμιανάτασις, ἡμιβάρβαρος, ἡμίγυμνος, ἡμιδιώροφος, ἡμιεπίσημος, ἡμίθεος, ἡμιθανής, ἡμικύκλιον, ἡμιμαθής, ἡμίμετρον, ἡμίονος, ἡμιπληγία, ἡμισέληνος, ἡμιστίχιον, ἡμισφαίριον, ἡμιτελής, ἡμιχρόνιον.*

Τὸ ἐπίρρημα ΟΜΟΥ (: ἐκ τοῦ ἀρχαίου ὁμῶς=εἰς καὶ ὁ αὐτὸς) ὡς α' συνθετικὸν μετατρέπεται εἰς ΟΜΟ καὶ γράφεται μετ' Ο:

Π.χ. *ὁμόρρυθμος, ὁμοσπονδία, ὁμόδοξος, ὁμόθυμος, ὁμοεθνής, ὁμόκεντρος, ὁμόλογος, ὁμόνοια, ὁμόφωνος (διὰ τὸ ὁμώνυμος ἰδὲ κατωτέρω σ. 90).*

Τὸ ἐπίρρημα **ΟΨΕ** (= ἄργα) ὡς **α'** συνθετικὸν εἰς **ΟΨΙ** μὲ **Ι** :

Π.χ. **ὄψιγamos, ὄψιγενής, ὄψιμαθής, ὄψιπλουτος, ὄψιφανής.**

Τὸ ἐπίρρημα **ΥΨΙ** (ἀρχαῖον ὄψι=ὄψηλά), ὡς **α'** συνθετικόν, γράφεται μὲ **Υ** καὶ **Ι** :

Π.χ. **ὄψιλοφος, ὄψικάμημος, ὄψικορμος, ὄψικόρουφος, ὄψιπεδον, ὄψιπέτης, ὄψιφωνος.**

[Τὸ ὄψηρεφής γράφεται μὲ **Η**, διότι εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ὄψι- καὶ ἐρέφω (=καλύπτω δι' ὄροφης), τὸ δὲ **Ε** μεταβάλλεται εἰς **Η**].

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ ἐπιτατικοῦ προθέματος **ΕΡΙ-** (=λίαν) γράφονται μὲ **Ι** :

Π.χ. **ἐρίγδουπος, ἐρίτιμος, ἐρίβωλος, ἐριθαλής.**

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ **ΝΗ-** (=ἀχώριστον ἀρνητικὸν μόριον) γράφονται μὲ **Η** :

Π.χ. **νηνεμία** (=νή+ἄνεμος), **νησις, νηστεία** (=νή+ἔσθίω), **νηπενθής** (=νή+πένθος), **νηλεής** (=νή+ἔλεος), **νήπιος** (=νή+ἔπιος), **ἄ-νή-κουστος, ἄ-νή-κεστος.**

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ **ΣΤΟΑ** φράφονται μὲ **Ω** :

Π.χ. **στωικός, στωικότης, προστώον** καὶ **πρόστοον** (=πρόναος).

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ **ΚΡΕΑΣ** γράφονται μὲ **Ο**, ἐνῶ τοῦ **ΚΡΕΟΣ** διαφοροῦνται :

Π.χ. **κρεοκόπτης, κρεοπώλης, κρεοφάγος, κρεό(ω)γραφον, κρεο(ω)κοπῶ, κρεο(ω)κοπία, κρεο(ω)λύσιον, τοκοκρεο(ω)λυτικός, κρεο(ω)στάσιον, κρεο(ω)φειλέτης.** Τά: **κρεώστης, κρεωστῶ, κρεωστιλός** γράφονται μὲ **Ω** (ὡς παραγόμενα ἐκ τοῦ ἀττικοκλίτου **κρέως**).

Τὰ σύνθετα ἐκ τῶν **ΔΕΩ** καὶ **ΝΕΩ**, τῶν ἀττικοκλίτων **δεῶς** (=λαός) καὶ **νεῶς** (=ναός), γράφονται μὲ **Ω** :

Π.χ. **λεωφορεῖον, λεωφόρος, νεωκόρος.**

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ **ΝΑΥΣ** (=πλοῖον) σχηματίζονται ἐκ τριῶν θεμάτων :

1. **ΝΑΥ-** π.χ. **ναυπηγός, ναυάγιον, ναύαρχος.**

2. **ΝΗΟ-** : π.χ. **νηολόγιον, νηολογῶ, νηοπομπή, νηοψία.**

3. **ΝΕΩ-** : π.χ. **νεώριον, νεώσοικος, νεωλκία, νεωλκεῖον.**

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ **ΟΨΙΣ** (ἐκ τοῦ θέματος **ὄπ-** τοῦ **ὄρω**) γράφονται μὲ **Ο** :

Π.χ. **ἄποψις, ἔποψις, πρόσοψις, κάτοψις, προσόψιον, σύνοψις, νεκροψία, αὐτοψία, νηοψία, ὑπεροψία.**

² *Ενῶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ ἀρχαίου ΩΨ, ΩΠΟΣ (=ὄφθαλμός, πρόσωπον) γράφονται μὲ Ω :*

Π.χ. ἀνθρῶπος, πρόσωπον, προσωπεῖον, μείωπον, περιωπή, ἀρρενωπός, μυωπία, πρεσβυωπία, ὑπερμετροωπία, ξανθωπός, στενωπός, κοκκινωπός, κιτρινωπός, χαρωπός.

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ θέματος ΟΠ- (ὄπωπα παρακειμένου τοῦ ὄρω), διὰ λαμβάνουν τὸ πρόσφυμα Τ, γράφονται μὲ Ο :

Π.χ. αὐτόπτης, ὑπερόπτης, ἐλόπτης, ἐποπτεία, ἐποπτικός, διόπτρα, ἴσσοπτικός, προοπτική, κάτοπτρον, ὑποπτος, ἀνύποπτος, εὐσύνοπτος.

Μετατρέπουν τὸ ἀρχικὸν Ο εἰς Ω αἱ κάτωθι λέξεις, δταν αὗται εἶναι β' συνθετικά

ὄβολός, ὀδύνη, ὀμαλός, ὄνομα (=διαλεκτικόν: ὄνυμα), ὄνυξ, ὄρος, ὄροφος, καθὼς καὶ τὰ θεματικά παράγωγα τῶν ἐξῆς ρημάτων: ὀμνυμι (=ὀρκίζομαι), ὀλλυμι (=χάνω), ὀρύσσω (=κάμνω ὀρυγμα).

Π.χ. μονώβολον, διώβολον, τριώβολον—ἀνώδυνος, ἐπώδυνος, πολυώδυνος—ἀνώμαλος—ἐπώνυμον, ἐπωνυμία, προσωνυμία, ἀνώνυμος, ἰδιώνυμον, πολυώνυμον, συνώνυμος, ἀντανυμία, ὀμώνυμος*—ὑπώρεια, ἀκρώρεια,—μονώνυξ, διώνυξ, πολυώνυχος,—διώροφος, μονώροφος συνωμότης, συνωμοσία, ἀνώμοτος (ἐκ τοῦ ὀμνυμι),—ἀπώλεια, πανωλεθρία, πανώλης, ἐξώλης καὶ προώλης (ἐκ τοῦ ὀλλυμι)—διώρουξ, ἀνθρακωρυχείον, χρυσαωρυχείον, τυμβωρύχος, φρεωρύχος, τοχωρύχος (ἐκ τοῦ ὀρύσσω).

* Εἰς τὰς συνθέτους ὁμοῦς λέξεις, εἰς τὰς ὁποίας τὸ ὄνομα ὡς δευτέρον συνθετικὸν παραμένει ἀμετάβλητον, δὲν ἐκτείνεται τὸ ἀρχικὸν (ο) εἰς (ω) : ἀντονομασία, παρονομασία, παρονομαστής, συνονόματος.

Τὸ ὄνομα ΥΔΩΡ ὡς α' συνθετικὸν λαμβάνει τὰς ἐξῆς μορφάς :

1. **ΥΔΑ-** ὑδαλέος, ὑδαρής, ὑδαρός.

2. **ΥΔΑΤΟ-** (πρὸ συμφώνου) : π.χ. ὑδατογενής, ὑδατοφράκτης, ὑδατόσφαιρα.

3. **ΥΔΑΤ-** (πρὸ φωνήεντος) : π.χ. ὑδατάνθραξ, ὑδαταγωγός, ὑδαταποθήκη.

4. **ΥΔΡΟ-** (πρὸ συμφώνου) : π.χ. ὑδρόβιος, ὑδρόγειος, ὑδρογόνον, ὑδρόζυφον, ὑδροκέφαλος, ὑδροληψία.

5. **ΥΔΡ-** (πρὸ φωνήεντος) : π.χ. ὑδραγωγεῖον, ὑδραντλία, ὑδράργυρος, ὑδρατμός,

6. **ΥΔΡΩ** : ὑδροπικία, πικός, ὑδροψ.

Παρατήρησις : Δὲν πρέπει νὰ γίνεται σύγχυσις τῶν ἀνωτέρω μὲ τὰς παραγώγους λέξεις ἐκ τοῦ **ΙΔΡΩΣ**, ἰδρωτός :

Π.χ. ἰδρωσις, ἐφίδρωσις, ἰδρωμα, ἰδρώνω, (ἐξ)ἰδρωτικός.

Τὸ ὄνομα ΠΥΡ ὡς α' συνθετικόν :

α) μένει ὡς ἔχει : π.χ. πυρπολῶ, πυρκαϊά, πυράγρα, πυρα-
τιῶ, πυρασφάλεια, πυρφόρος, πυρετός, πυρετικός, πυρετώδης,
πυρέσσω, πύραυλος.

β) μετατρέπεται εἰς **ΠΥΡΟ** : π.χ. πυροβόλον, πυρογενής, πυ-
ροδότης, πυρολάτρης, πυροπαθής, πυρομαχικά, πυροτεχνήματα.
Ἄλλά : πυρρός, πυρρόξανθος, πυρρόθριξ, πυρρόχρους.

γ) μετατρέπεται εἰς **ΠΥΡΙ** : π.χ. πυρίκαυστος, πυρίπνους,
πυριγενής, πυρίμαχος, πυριφλεγής.

Παρατήρησις. Δὲν πρέπει νὰ γίνεται σύγχυσις τῶν ἀνωτέρω
μὲ τὰς λέξεις τὰς παραγομένας ἐκ τοῦ : **ΠΥΡΗΝ** -ήτης :

Π.χ. πυρηνέλαιον, πυρηνικός, πυρηνοτομία.

Τὰ σύνθετα ἐκ τῆς λέξεως ΔΟΡΥ σχηματίζονται ἐκ δύο θε-
μάτων :

1. θέμα **ΔΟΡΥ** : π.χ. δορυφόρος, δορυφορῶ.

2. θέμα **ΔΟΡΙ** : π.χ. δοριάλωτος, δορικίτητος, δορικίτητος,
δορικησία.

Τὸ ἐπίθετον ΠΑΣ ὡς α' συνθετικὸν μετατρέπεται :

1. **Εἰς ΠΑΝΤ** : π.χ. παντεπόπτης, παντάπασιν, παντάνασσα.

2. **Εἰς ΠΑΝ** : π.χ. πανάθλιος, πανάκεια, πανάρχαιος.

3. **Εἰς ΠΑΝΤΟ** : π.χ. παντογνώστης, παντοδύναμος, παντο-
κράτωρ, παντοπώλης, παντοδαπός.

Ἡ λέξις ΒΟΥΣ ὡς α' συνθετικὸν μετατρέπεται :

1. **Εἰς ΒΟΥ-** (πρὸ συμφώνου) : π.χ. βούκεντρον, βουκεφάλαιος,
βουκόλος, βουκολικός, βούτυρον, βουλιμία, βουστάσιον.

2. **Εἰς ΒΟ-** (πρὸ φωνήεντος) : π.χ. βοηλάτης, βοώδης, βοηδρο-
μίων (=μὴν τῶν ἀρχαίων), βοώπη.

**Δὲν πρέπει νὰ γίνεται σύγχυσις τῶν συνθέτων λέξεων ἐκ
αὐτῶν : φύλλον, φῦλον καὶ φιλέω - ὦ :**

φύλλον	φῦλον	φιλῶ
φυλλοβόλος	φύλαρχος	φίλαθλος
φυλλομετρῶ	φυλετικός	φιλαλήθης
φυλλοκάρδια	φυλοβασιλεὺς	φιλάνθρωπος

φυλλορροῶ	φυλογένεια	φίλαρχος
φυλλολογῶ (=συλλέγω	φυλογονία	φιλόδοξος
— φύλλα)	—	φιλόλογος, φιλόξενος

Τὸ ρῆμα ΔΕΙΠΩ ἔχει τρία θέματα :

1. *Θέμα ΔΕΙΠ-* : π.χ. ἔλλειπω, ἔλλειμμα, ἔλλειπτικός, ἔλλειψις, ἔλλειψοειδής, λειψυδροία, λειψυδρία, λείψανον, ὑπολείπομαι, ἔκλειψις, παράλειψις.

2. *Θέμα ΔΙΠ-* : π.χ. ἔλλιπής, ἔλλιπῶς, ἀνελλιπῶς, λιποβαρής, λιπόθριξ, λιποθυμία, λιποθυμῶ, λιπομάρτυς, λιπόσαρκος, λιποτάκτης, λιπόψυχος.

3. *Θέμα ΔΟΙΠ-* : π.χ. λοιπός, λοιπόν, ὑπόλοιπος, ἐπίλοιπος, ἀποδέλοιπα (δημ.).

Τὰ παραγόμενα ἐκ τοῦ ΒΙΩΩ ΒΙΩ (=ζῶ) γράφονται μὲ Ω:

Π.χ. βίωμα, βίωσις, διαβίωσις, συμβίωσις, ἐπιβίωσις, βιώσιμος, (βίος) ἀβίωτος.

Γράφονται δὲ μὲ Ο τὰ παραγόμενα ἐκ τοῦ ΒΙΟΣ καὶ ΒΙΟΤΟΣ

Π.χ. βιοτικός, βιοτεύω, βιοτεχνικός, βιοχημεία, βιοπάλη, βιογραφία, βιοπορισμός.

Τὸ ρῆμα ΠΕΙΘΩ ἔχει τρία θέματα :

1. *Θέμα ΠΕΙΘ-* : πείθω, πειθῶ, πειθήνιος, εὐπειθής, -θεια, πειθαρχία, πειστικός, -κότης, ἀμετάπειστος, πειστήριον.

2. *Θέμα ΠΙΘ-* : πιθανός, πιθανότης, ἀπίθανος, πίστις, πιστός, εὐπιστος, δύσπιστος.

3. *Θέμα ΠΟΙΘ-* : πεποίθησις, πεπειθότως.

Τὰ παράγωγα τοῦ ΜΕΙΓΝΥΩ γράφονται μὲ ΕΙ ἢ Ι:

Π.χ. μ(ε)ἶγμα, μ(ε)ἶξις, μ(ε)ικτός, ἀνάμ(ε)ξις, ἐπιμ(ε)ξία, αἵμομ(ε)ξία.

Ἄλλα : μιγᾶς, ἀμιγής, συμμιγής, σμιγάδι, σμίγω.

Ὅταν τὸ ἀριθμητικὸν ΕΝΝΕΑ παραμένῃ ὡς α' συνθετικόν, διατηρεῖ τὰ δύο ΝΝ :

Π.χ. ἐννέα, ἐννεάκις, ἐννεατηρίς, ἐννεαετής, ἐννεακόσιοι, ἐννεασύλλαβος.

ἐνῶ : ἑνατος, ἐνενήκοντα, μὲ ἐν Ν.

ΠΙΝΑΞ ΟΜΟΗΧΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

ἀκόλλητος (ὁ μὴ κολλημένος)	ἀλλὰ ἀκώλυτος (ἀνεμπόδιστος)
ἄλλος (ὁ διαφορετικὸς)	» ἄλλως (ἀλλοιῶς), ἢ ἄλως (ἀλώνι)
ἀναπόλησις (ἀνάμνησις)	» ἀναπόλησις (ξαναπούλημα)
ἄρα (λοιπὸν)	» ἄρα (ἄράγε)
ἄρμα (ὄχημα πολεμικόν)	» ἄρματα (ὄπλα)
ἄψις (τόξον)	» ἀψὺς (ὀξύθυμος)
βόλος (παγίς, δίκτυον)	» βῶλος (σβῶλος)
βροτὸς (θνητὸς)	» βρωτὸς (φαγώσιμος)
δανεικὸς (ἐκ τοῦ δανείζω)	» Δανικὸς (τῆς Δανίας)
τὸ δεῖγμα (δεικνύω)	» τὸ δῆγμα (δάκνω=δαγκώνω)
τὸ διάλειμμα (διακοπή)	» διάλυμα (διάλυσις)
ὁ ἔγγειος (ὁ τῆς γῆς)	» ὁ ἔγγυος (ἀσφαλῆς), ἢ ἔγκυος (ἐγκυμονοῦσα γυνή)
ἡ ἐγχειρήσις (ἐγχειρέω=χειροουργῶ)	» ἐγχειρίσις (ἐγχειρίζω=δίδω εἰς χεῖρας)
εἰς (πρόθεσις)	» εἰς (ἀριθμητικόν), ἕς-ἐνὸς (κλωστή)
εἶτα (ἔπειτα)	» ἡ ἦτα (ἀντίθετον τῆς νίκης)
ἡ ἔκκλησις (ἐπίκλησις)	» ἔκκλησις (παρέκκλησις), ἔκλυσις (ἐξαχρείωσις, καὶ τὸ γὰ ἐλευθερώνεται τι ἀπὸ τινος: ἔκλυσις ἀερίων)
τὸ ἔλατον (δένδρον)	» ἔλατιον (ὀλιγώτερον)
ὁ ἔμπειρος (πεπειραμένος)	» ἔμπυρος (ὁ ἐντὸς τοῦ πυρὸς)
ἐξ (πρόθεσις)	» ἐξ (ἀριθμητικόν), ἢ αἶξ (γίδα)
ἐξάρτησις (κρέμασμα, ὑπαγωγή ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἄλλου)	» ἐξάρτυσις (προετοιμασία, ἐφοδιασμός)
	» ἐξάρτυσις (ἐξοπλισμός)
ἐπίκλησις (παράκλησις)	» ἐπίκλησις (γέρσιμο)
ἔτοιμος (προητοιμασμένος)	» ἔτυμος (ἀληθῆς)
ἔτοιμόλογος (ὁ εὐστροφος)	» ἔτυμολόγος (ὁ ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἐτυμολογίαν)
ἔτοιμολογία (ἐτοιμότης)	» ἔτυμολογία (ἀναζήτησις τοῦ ἐτύμου)
ἔτοιμότης (ταχύτης ἀντιλήψεως)	» ἔτυμότης (ἡ πρώτη ρίζα, ἡ ἀρχικὴ σημασία)
εὐφορος (ὁ πολλὸ γόνιμος, ὁ ἀφθόνους καρποὺς φέρων)	» ἔφορος (ὁ ἐπιβλέπων, ἐπόπτης, φύλαξ)

εὐφορία (ἄφθονος καρποφορία)	»	ἐφορία (ἐπιβλεψίς, ἐπόπτεία, κρατική ὑπηρεσία)
ἦ (ἄρθρον), οἰ (ἄρθρον)	»	ἦ (διαζευκτικός σύνδεσμος)
ἦ (ἀναφ. ἀντωνυμ.)	»	οἰ (ἀναφορ. ἀντωνυμία)
ὁ ἦλος (καρφί)	»	εἶλος (δοῦλος)
ἡμεῖς (ἐμεῖς)	»	ὕμεῖς (σεῖς)
τὸ ἦνιον (χαλινάρι)	»	τὸ ἰνιον (ὄστον τοῦ κρανίου)
	»	ὕνιον (ὕνι ἀρότρου)
τὸ ἦπαρ (συκώτι)	»	τὸ ὕπαρ (ὀπτασία)
ἡ θύρα (πόρτα)	»	θήρα (κυνήγι), ἡ Θήρα (νῆσος)
ἡ ἰδιότης (τὸ ἴδιον γνώρισμα)	»	ὁ ἰδιώτης (ἀπλοῦς πολίτης),
	»	ὁ ἰδιώτης (ὁ ἀνόητος)
τὸ ἴον (ἄνθος)	»	οἶον (παραδειγματός χάριν)
Ἴόνιος (τοῦ Ἴονίου πελάγους)	»	Ἴώνιος (τῆς Ἰωνίας)
καινός (καινούριος)	»	κενός (ἄδειος)
τὸ κάλλος (καλλονή)	»	ὁ κάλος (παλαμάρι), ὁ κάλος (τύλος)
	»	ἡ κάμιλος (καραδόσχοινο)
ἡ κάμηλος (τὸ ζῳον)	»	κατάλυμα (χάνι)
τὸ κατάλειμμα (τὸ ὑπόλειμμα)	»	τὸ κῆτος (κοίλωμα πλοίου), ἡ κοίτη (κλίνη, κοιλότης ἐδάφους, κοίτη ποταμοῦ)
τὸ κῆτος (ἰχθύς)	»	τὸ κλῆμα (μετεωρολογικαὶ συνθηκαὶ τόπου)
	»	ἡ κλίσις (ἐκ τοῦ κλίνω, πλάγιασμα, γέρσιμο, καὶ γραμματικὸς ἔρως)
τὸ κλῆμα (ἀμπέλου)	»	ἡ κόμη (συνοικισμὸς μεγαλύτερος τοῦ χωρίου καὶ μικρότερος τῆς κωμοπόλεως)
ἡ κλησίς (πρόσκλησις)	»	τὸ κόμμα (σημεῖον στίξεως)
	»	τὸ κῶμα (ληθαργικὴ παθολογικὴ κατάστασις)
ἡ κόμη (τὰ μαλλιά)	»	ὁ κρητικὸς (ὁ κάτοικος τῆς Κρήτης)
τὸ κόμμα (καουτσούκ, κόλλα)	»	ἡ κτήσις (ἀπόκτησις)
τὸ κόμμα (κομμάτι, πολιτικὴ παράταξις)	»	ὁ κτήτωρ (ὁ ἰδιοκτήτης)
	»	ὁ κύων (σκύλλος)
ὁ κρητικὸς (ὁ κάτοικος τῆς Κρήτης)	»	ὁ κληνός (ὁ κρίνων)
ἡ κτήσις (ἀπόκτησις)	»	κτίσις (κτίσιμο)
ὁ κτήτωρ (ὁ ἰδιοκτήτης)	»	ὁ κτίτωρ (ὁ ἰδρυτὴς καὶ δὴ ναοῦ)
ὁ κύων (σκύλλος)	»	ὁ κίων (κολόνα)
ὁ κληνός (πατητήρι)	»	λινός (ὁ ἐκ λινοῦ ὑφάσματος)

- ὁ **λιμὸς** (πεινα)
 ἢ **λίρα** (νόμισμα)
λιτὸς (ἀπλοῦς)
μέλλει (πρόκειται)
 ἢ **μήτρα** (γυναικὸς ἢ καλούπι)
 ὁ **μοιχὸς** (ὁ παραβιάζων τὴν
 συζυγικὴν πίστιν)
 ἢ **νήξις** (κολύμβημα)
ξηρὸς (ξηρὸς)
ὀδύναί (ψυχικὸς πόνος)
ὄμως (σύνδεσμος)
 τὸ **ὄν** (τὸ ὑπάρχον), **ὄν** (τὸν
 ὅποιον)
 τὸ **ὄρος** (δουνὸ)
ὄτι (σύνδεσμος)
οὔτως (ἀντωνυμία)
 τὸ **παιδίον** (παιδί)
 ἢ **πάλη** (ἀγὼν)
 ἢ **παράλειψις** (παραλείπω)
 ἢ **πεινα** (πεινῶ)
 ἢ **πειρα** (προσπάθεια, καὶ πρα-
 κτικὴ γνῶσις)
πιά (πλέον)
ποῦ (ἀναφορικόν)
πῶς (εἰδικόν)
 ὁ **πόλος** (σημεῖον ὀρίζοντος)
προκλητικὸς (προκαλῶ)
 τὸ **πύον** (ἔμπυον)
 τὸ **ρῆμα** (λόγος)
 ἢ **ρῆσις** (ὁμιλία)
 ὁ **ρητὸς** (ὠρισμένος)
 ἢ **σκῆτη** (ἀσκητήριον μοναχοῦ)
- » ὁ **λοιμὸς** (νόσος)
 » ἢ **λύρα** (μουσικὸν ὄργανον)
 » ὁ **λυτὸς** (λυμένος)
 » **μέλει** (ὀφάρχει φροντίς)
 » τὸ **μέλι, τος** (τὸ μέλι)
 » ἢ **μίτρα** (κάλυμμα κεφαλῆς ἡγεμό-
 νων καὶ ἀρχιερέων)
 » **μυχὸς** (τὸ ἐσώτατον κόλπου ἢ λι-
 μένος)
 » ἢ **νήξις** (τὸ τσίμπημα)
 » ὁ **ξηρὸς** (τὸ ξυράφι)
 » αἱ **ὀδῖνες** (πόννοι τοκετοῦ)
 » ὁ **ὄμως** (ὠμοπλάτη)
 » **ὄν** (ὁ ὑπάρχων), **ὄν** (τῶν ὀπίων)
 » ὁ **ὄρος** (συμφωνία)
 » **ὄ,τι** (ἀναφορικὴ ἀντωνυμία)
 » **οὔτως** (ἐπίρρημα: ἔτσι)
 » τὸ **παιδίον** (ἢ παιδιάς)
 » **πάλη(ν)** (ἐπίρρημα: ξανά)
 » ἢ **παράληψις** (ἢ παραλαβή: παρα-
 λαμβάνω)
 » ἢ **πίνα** (θαλάσσιον ὄστρακον)
 » ἢ **πήρα** (σακκούλι),
 » ἢ **πυρᾶ** (φωτιά)
 » **ποιά** (ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία)
 » **ποῦ** (ἐρωτηματικόν)
 » **πῶς** (ἐρωτηματικόν)
 » ὁ **πόλος** (τὸ μικρὸν τοῦ ἵππου ἢ
 τοῦ ὄνου)
 » **προκλητικὸς** (γραμματικὸς ὄρος)
 » **ποῖον** (ἐρωτημ. ἀντωνυμία)
 » ἢ **ρῆμα** (ὁμοιοκαταληξία), τὸ **ρῆμα**
 (ἀπόρριμμα)
 » ἢ **ρῦσις** (ροή), ἢ **ρῦσις** (σωτηρία,
 ἐκ τοῦ ρύομαι)
 » ὁ **ρητὸς** (ρευστὸς)
 » τὰ **σκῆτη** (ἀκατέργαστα δέρματα)

- ὁ **στίχος** (σειρὰ βιβλίου, ποιήματος, ἀράδα) » ὁ **στοῖχος** (σειρὰ ἀνθρώπων)
 ὁ **Σύρος** (ὁ κάτ. τῆς Συρίας) » ἡ **Σύρος** (νῆσος Κυκλάδων)
 ὁ **σχῖνος** (φυτὸν) » ὁ **σχοῖνος** (βοῦρλον)
 τὸ **τεῖχος** (φρούριον) » ὁ **τοῖχος** (κτηρίου)
 ἡ **τύχη** » τὰ **τείχη**, οἱ **τοῖχοι**
 ὁ **υῖδος** (παιδί) » ὁ **ἶδος** (δηλητήριον, μικρόδιον)
 ἡ **ῦλη** (δάσος, ὕλικόν) » ἡ **ἔλη** (τμήμα ἱππικοῦ)
φιλόχρηστος (ὁ ἀγαπῶν τὴν χρησιμότητα) » **φιλόχριστος** (ὁ ἀγαπῶν τὸν Χριστόν)
 ἡ **φορὰ** (ὁρμή) » ἡ **φορὰ** (κλοπή)
φρικτός (τρομακτικός, ἐκ τοῦ φρίττω) » **φρικτός** (ξεροψηγμένος, ἐκ τοῦ φρυγῶ)
 τὸ **φύλλον** (φυτοῦ, χάρτου) » τὸ **φῦλον** (ἀρσενικόν ἢ θηλυκόν)
 ἡ **χολή** (ὀργή, χολή) » ἡ **χολή** (κουτσή)
 ὁ **χοῖρος** (γουρούνι) » ὁ **κῆρος** (ὁ ἐν χηρεῖα διατελών)
 ἡ **χεῖσις** (μεταχείρισις) » **χεῖσις** (χρίω, ἀλειψίς)
 ἡ **κήρα** (ἡ ἐν χηρεῖα) » τὴν **χεῖρα** (χέρι)
κηριστός (ἐνάρετος) » **Χριστός** (ὁ χρισθεὶς, ὁ Ἰησοῦς)
χωρικὸς (ὁ κάτοικος τοῦ χωρίου) » **Χοῖστος** (κύριον ὄνομα)
ψῆξις (ξύστρισμα, τρίψιμο) » **χορικὸς** (ὁ ἀναφερόμενος εἰς τὸ χορὸν)
ῶ (κλητικὸν ἐπιφ.), **ῶ** (θαυμαστικ. ἐπιφώνημα) » **ψῆξις** (πάγωμα)
ὑπερωρία (πέραν τῆς ὥρας) » **ῶ** (ἀναφορ. ἀντωνυμία), **δ** (οὐδέτερον ἀναφ. ἀντων.)
ψηλός (ὕψηλός) » **ὑπερωρία** (πέραν τῶν ὀρίων)
 » **πιλός** (λεπτός)

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΠΑΡΩΝΥΜΩΝ

Παρώνυμα ονομάζονται αι λέξεις, αι οποῦται ἔχουν περίπου ὁμοίαν προφορὰν, διαφέρουν ὁμως κατὰ τὸν τονισμόν, τὸ γένος, καὶ τὴν σημασίαν :

ἡ ἀγία (θηλ. τοῦ ἁγίος)	ἀλλά ἡ ἀγυιὰ (δρόμος)	
ἡ ἀγγελία (ἐκ τοῦ ἀγγός)	» ἀγνοια (ἀμάθεια)	
ἀμυγδαλιὰ (δένδρον)	» ἀμυγδαλή (ἀδὴν)	
ἡ ἀνία (λύπη)	» ἀνοια (ἀσκεψία)	
ἄρα (λοιπὸν)	» ἀρὰ (κατάρρα)	
δεινὴ (φοβερά)	» ἡ δίνη (ἀνεμοστρόβιλος)	
τὸ ἔλαιον (λάδι)	» ὁ ἔλεος (εὐσπλαγχνία)	
ἐταῖρος (σύντροφος)	» ἕτερος (ὁ ἄλλος ἐκ τῶν δύο)	
εὐγένεια (λεπτότης τρόπων)	» Εὐγενεία (κύριον ὄνομα)	
ὁ μύλος	» ἡ Μήλος (νήσος), τὸ μῆλον (καρπὸς)	
μυριοί (10 χιλιάδες)	» μυριοί (ἄπειροι)	
ὁ νότος (νοτιάς)	» τὸ νώτον (ἡ ράχη)	
ὁ ὄρος (συμφωνία)	» τὸ ὄρος , (βουνόν), ὁ ὄρ(ρ)ός (διάλυμα χρησιμοποιοῦμενον δι' ἐνέσεις)	
ἡ πεῖρα	» ἡ πυρὰ	
ὁ στιῦλος (κολόνα)	» ἡ στήλη (ἐπιμήκης πλάξ ὀρθία)	
τεχνικός (ὁ μετὰ τέχνης)	» τεχνητός (ἀντίθετον τοῦ φυσικός)	
ὑδρο- (α' συνθ. τοῦ ὑδωρ)	ὁ ἰδρῶς	στερῶ
ὁ χορὸς	ὁ χῶρος	ὄστερῶ
ὠφελῶ	ὀφείλω	συνασπισμὸς
ἀπορία	ἀπόρροια	ἡμίτονιον
ὁ κηρὸς	τὸ κῦρος	πίνω
παίρνω	περνῶ	μεταλλεῖον
τὸ χεῖλος	ὁ χυλὸς	σφαγεῖον
ψιλὸς	ὁ ψύλλος	σχολεῖον
		τελωνεῖον
		τελώνιον

ΠΟΙΑ Η ΟΡΘΗ ΓΡΑΦΗ ΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Ὅρθῃ	Ἐσφαλμένη	Παράγονται
ἀλλοίμονον	οὐχὶ ἀλλίμονον	ἐκ τοῦ ἀλλ° οἴμοι
ἐξ ἀπήνης	οὐχὶ ἐξ ἀπίνης	» ἀπήνη (=ἄμαξα)
αὐτόφωρον	οὐχὶ αὐτόφορον	» φῶρ (=κλέπτρης)
διαπίδησις	οὐχὶ διαπήδησις	» πίδαξ (=συντριβάνι)
ἐμφιλοχωρῶ (= οὐχὶ εἰσχωρῶ)	ἐμφυλλοχωρῶ	ἐκ τοῦ ἐν+φίλος+χωρῶ
κρησφύγετον	οὐχὶ κρυσφύγετον	» κρησ-< κάρηνα (=κεφαλή)
καταχωρίζω	οὐχὶ καταχωρῶ	+φεύγω
κύναιδος	οὐχὶ κύναιδος	» ὁ κινῶν τὴν αἰδῶ
μετόπη	οὐχὶ μετώπη	» ἡ μετὰ τὴν ὀπήν
παρεισέφρησαν	οὐχὶ παρεισέφρυσαν	» παρεισφρέω (=παρεισδύω)
προάστιον	οὐχὶ προάστιον	» ἄστε-ιον (ἄστν)
στάβλος	οὐχὶ σταῦλος	» λατ. Sta(b)ulum
τοπίον	οὐχὶ τοπεῖον	» τόπος+ὑποκοριστ. -ιον
χλωμός	οὐχὶ χλωμός	» φλωμός (ἐκ τοῦ φλόμος= εἶδος φυτοῦ)
φιλονικῶ	οὐχὶ φιλονεικῶ	» φιλῶ+νίκη
συνηθίζω	οὐχὶ συνειθίζω	» συνήθης (παρασύνθετον)
κοιτάζω	οὐχὶ κυττάζω	» κοίτη (παρασύνθετον)
ξέρω	οὐχὶ ξαίρω	» ἤξεύρω
μαζι	οὐχὶ μαζῦ	» Βυζαντ. μαζιον (ὑποκορ. τοῦ μάζα=μαστός)
ἀρματολὸς	οὐχὶ ἀρματολὸς	» ἀρματολόγος (arma)
ἀγιοκλήμα	οὐχὶ ἀγιοκλήμα	» αἰγόκλημα
καριοφίλι	οὐχὶ καριοφύλλι	» ἰταλ. Carlo+figlio
παλληκάρει	οὐχὶ παλικάρει	» ὑποκ. τοῦ πάλληξ=νεανίας
πίττα	οὐχὶ πήτια	» λατ. pitta
σπίτι	οὐχὶ σπήτι	» λατ. hospitium
πηλήμιον	οὐχὶ πιλίμιον	» πήληξ (=κράνος)
λειώνω	οὐχὶ λυώνω	» λείω (=κάμνω τι λείον)
λιβάδι	οὐχὶ λειβάδι	» ὑποκορ. τοῦ λιβάς (=πηγή)

καημένος	οὐχί καυμένος	ἐκ τοῦ ἐκάην (καίω)
κολόνα	οὐχί κολώνα	» λατ. colona
ψιμύθιον	οὐχί ψιμμύθιον	λέξεις Αἰγυπτιακῆ σημαίνουσα τὸ λευκὸν τοῦ μολύβδου
βόρειος	οὐχί βόρρειος	— —
Ἴλισσός	οὐχί Ἴλισός	{ Προελληνικαὶ λέξεις
Κηφισός	οὐχί Κηφισός	
Ἵμητις	οὐχί Ἵμητις	»
Παρνασός	οὐχί Παρνασός	»
Ἐρινός	οὐχί Ἐρινός	—
Δάρισα	οὐχί Δάρισα	» —
Φεραῖος	οὐχί Φεραῖος	» Φεραῖ
λογύδριον	οὐχί λογίδριον	» τῆς ὑποκοριστ. καταλήξ. -ύδριον
ἀπαθανατίζω	οὐχί ἀποθανατίζω	ἀπὸ + ἀποθανατίζω
ἀπετάθην	οὐχί ἀπετάνθην	ἀπὸ + ἐτάθην
ἀποτίνω	οὐχί ἀποτείνω	» τίνω (= πληρώνω)
βεβαρημένος	οὐχί βεβαρυμένος	» θέμ. βαρε-
τιθασεύω	οὐχί τιθασσεύω	» τιθασός (= ἡμέρος)
ἀνηλεῶς	οὐχί ἀνιλεῶς	» ἀνηλεής

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΤΙΞΙΣ

Τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς στίξεως εἶναι :

1) Ἡ τελεία (.), 2) ἡ ἄνω τελεία (^), 3) τὸ κόμμα (,), ἐνῶ τὰ δευτερεύοντα εἶναι τὸ ἐρωτηματικὸν (;), τὸ θαυμαστικὸν (!), ἡ διπλῆ τελεία (:), ἡ παρένθεσις (), τὰ ἀποσιωπητικὰ (. . .), ἡ παῦλα (—), τὰ εἰσαγωγικὰ (« »), τὸ ἐνωτικὸν (-) καὶ τὰ διαλυτικὰ (··).

Πότε θέτομεν τελείαν

Ἡ τελεία τίθεται εἰς τὸ τέλος μιᾶς προτάσεως ἢ μιᾶς περιόδου καὶ ἐκφράζει ὅτι τὸ λεχθὲν ἔχει πλήρες καὶ αὐτοτελές νόημα. Μετὰ τὴν τελείαν ἀρχίζομεν πάντοτε μὲ κεφαλαῖον γράμμα.

Π.χ. Μάλιστα.—Χαίρετε.—Συμφωνῶ.—Τὸ ἔθνος σύσσωμον ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀγωνισθῇ μόνον του διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν του.—Τὰ αἰσθήματα εἶναι τὰ θεμελιώδη στοιχεῖα τῆς ψυχικῆς ζωῆς.

Πότε θέτομεν ἄνω τελείαν

Ἡ ἄνω τελεία (ἢ ἄνω στιγμὴ) εἶναι ἐνδιάμεσον σημεῖον στίξεως μεταξὺ τελείας καὶ κόμματος καὶ χρησιμεύει, διὰ νὰ χωρίζωμεν ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιόδου, δηλ. μέρη αὐτῆς, τὰ ὁποῖα περιέχουν κάποιο νόημα ὁπωσδήποτε αὐτοτελές, ὄχι ὁμως τελείως πλήρες, ὅσον ἐκφράζεται διὰ τῆς τελείας. Μετὰ τὴν ἄνω τελείαν ἀρχίζομεν μὲ μικρὸν γράμμα. Ἡ ἄνω τελεία χρησιμοποιεῖται εἰς περιορισμένην κλίμακα, διότι προϋποθέτει δόκιμον συγγραφέα· πλὴν ὁμως δι' αὐτῆς διαρθρῶνται σαφέστερον καὶ εὐκρινέστερον τὰ ἐπὶ μέρους νοήματα ἑνὸς τμήματος λόγου.

Π.χ. Αὐτὸς δὲν ἦτανε ἄνθρωπος· ἦτανε θερίο, δράκος τοῦ βουνοῦ, στοιχείο. Μάνα ἀνθρώπου δὲν τὸν ἔκανε· ἀνοιξε ἡ γῆ κι αὐτοῦ τὸν ξετίναξε, σὰ νὰ τὴ χτύπησε βροντῆ. (Βλαχογιάννης).

Ἡ παρατήρησις μᾶς διδάσκει : πρῶτον ὅτι μόνον περιορισμένους ἀριθμὸς τῶν παραστάσεων τούτων ἀναπλάσσειται, ἐνῶ αἱ ἄλλαι δὲ ἐμφανίζονται κἂν εἰς τὴν συνείδησιν· καὶ δεύτερον ὅτι αἱ ἀναπλασ-

σόμεναι δὲν εἶναι αἱ αὐταὶ πάντοτε· εἶναι διάφοροι εἰς διαφόρους περιστάσεις. (Ε. Παπανούτσου: Ψυχολογία).

Ὁ μεγαλόψυχος δὲν ἐκπλήττεται εἰς τοὺς κινδύνους· δὲν δίδει ποτὲ ἀκρόασιν εἰς τὰς κολακείας τῆς φιλαυτίας· δὲν ταπεινώνεται εἰς τὰς καταδρομὰς τῆς τύχης· εἶναι πρόθυμος νὰ εὐεργετῇ· αἰσχύνεται νὰ εὐεργετῆται. (Ν. Βάμβας).

Γεννᾶται κανεὶς ἐκεῖ· ἀπολαμβάνει τὸ ἄρωμα τῶν πορτοκαλιῶν τοῦ Ἐκρωτηρίου· ἀκούει μὲ εὐδαιμονίαν τὰς μελωδίας τῶν πτηνῶν· ζῆ ζῶν καλλιτεχνικὴν μουσικῆς· σατιρίζει τὰς μικρότητας τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς· τρώγει σῦκα καὶ θνήσκει μίαν ἡμέραν ἡλιόλουστον. (Ν. Ἐπισκοπόπουλος).

Πότε θέτομεν κόμμα

Τὸ κόμμα εἶναι τὸ κυριώτερον καὶ τὸ πλεον εὐχρηστον σημείον στίξεως. Χρησιμεύει, διὰ νὰ σημειώσωμεν τὸν λογικὸν χωρισμὸν εἰς τὸ ἔσωτερικὸν μιᾶς προτάσεως ἢ μιᾶς περιόδου καὶ νὰ διευκολύνωμεν τὴν ὀργανικὴν ἀνάγκην τῆς ἀναπνοῆς· βοηθεῖ ἐπίσης ἢ χρῆσις του εἰς τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν καὶ κατανόησιν ἐνὸς κειμένου.

Α) Μέσα εἰς τὴν πρότασιν,

1) Ὃταν πρόκειται νὰ χωρίσωμεν ἀπ' ἀλλήλων ὁμοίους ὄρους μιᾶς προτάσεως, οἱ ὅποιοι παρατίθενται ἀσυνδέτως. Οἱ ὄροι οὗτοι δύνανται νὰ εἶναι ὑποκείμενα, κατηγορούμενα, ἐπίθετικοὶ προσδιορισμοί, ἀντικείμενα, κλπ. (ἀσύνδετον σχῆμα).

Π.χ. Πόδια, χέρια, μάτια, ὅλα δούλευαν σύγκαιρα. (Καρκαβίτσας).

Τὰ βουνά, οἱ λαγκαδιές, τὰ δέντρα, οἱ βρύσες, τ' ἀγριολούλουδα, ὁ οὐρανός, τ' ἀγέρι, στέκουν βουβὰ ν' ἀκούσουνε τὴν προσευχὴ τοῦ Διάκου. (Ἄριστ. Βλαχωρίτης).

Οἱ Βοσκοπολίτες εἶναι ἄνθρωποι φιλόξενοι, φιλότιμοι, φιλάλληλοι, φιλόπονοι, ὅλοι σχεδὸν τεχνῖται. (Δανιὴλ Φιλ.πίδης—Γρηγ. Κωνσταντᾶς).

Ἐλεγε πὼς θά'βρη τούς ἐπαναστάτες δύστροπους, πονηρούς, ἀποφασισμένους νὰ ἐκμεταλλευτοῦν τὴν περίστασιν. (Τερζάκης).

Εἰς τὸ Βυζάντιον διετηροῦντο γηροτροφεῖα, πτωχοτροφεῖα, ὀφθαλμοτροφεῖα. (Ροδοκανάκης).

Τὸ Σύνταγμα προστατεύει τὴν Ἐλευθερίαν, τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν, τὴν περιουσίαν τῶν πολιτῶν.

Ἐκεῖ ἤρχοντο τρεῖς τέσσερις βοσκοί, βουνήσιοι, ἀλειτούργητοι, ἀλιβάνιστοι. (Παπαδιαμάντης).

Πᾶν στράτευμα, διὰ νὰ νικήσῃ, χρειάζεται νὰ ἔχῃ καλὴν ὀργάνωσιν, ἐπιμελῆ ἀσκήσιν, ἱκανοὺς ἀρχηγούς, τέλειον ὄπλισμόν, γενναῖον φρόνημα, εὐγενῆ ἰδανικά. (Μπάμπης Ἄγγινος).

2) *Μὲ κόμμα χωρίζομεν τὴν μετοχήν,*

α) Ὅταν τίθεται ὡς ἐπεξήγησις.

Π.χ. Δυστυχῶς ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν κατάστασιν τοιουτοτρόπως, διαρκῶς *ὑποχωρῶν* καὶ ἐνδίδων εἰς τὰς ὑπερφιάλους ἀξιώσεις τοῦ ἀντιπάλου του.

β) Ὅταν ἡ μετοχὴ ἀπομακρύνεται τοῦ ρήματος τῆς κυρίας προτάσεως, λόγῳ μεσολαβήσεως ἄλλων ὄρων, ἢ ὅταν συνοδεύεται ἀπὸ προσδιορισμοῦς.

Π.χ. Ἐντεῦθεν, *ἐμψυχωθέντες* οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ Τοῦρκοι, ἐπροχώρησαν μέχρι τῶν Βασιλικῶν. (Τρικούπης).

Ὁ Μέττερνιχ κατώρθωσε νὰ κρατήσῃ τοὺς ἡγεμόνας ἀδιασπάστους, *ἐπισείων* διαρκῶς τὸν κίνδυνον τῆς λαϊκῆς ἐπαναστάσεως.

γ) Δὲν χωρίζεται, ὅταν εὐρίσκεται πλησίον τοῦ ρήματος.

Ἦλθεν *ἀσθμαίνων*.—*Κοιμώμενος καὶ ἀγρυπνῶν* ὠνειρευόμεν τὴν δρῶν. (Παπαδιαμάντης).

δ) Ὅταν ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ, ἀκολουθουμένη ἀπὸ προσδιορισμοῦς, εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ ρήματος τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου αὐτῆς, τότε χωρίζεται διὰ κομμάτων.

Π.χ. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματία, *πιεζομένη* ὑπὸ τῆς ἡρεθισμένης κοινῆς γνώμης, ἠναγκάζετο νὰ συνηθίσῃ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀμέσου ἐπεμβάσεως.

Ὁ Κολοκοτρῶνης, *συντετριμμένος* διὰ τὸν φόνον τοῦ υἱοῦ του, μάτην ἐζήτησεν ἀμνησίαν.

ε) Ὅταν ἡ μετοχὴ παρατίθεται ἀσυνδέτως.

Τὴν ἀπόστασιν δὲ ταύτην διήνυσεν ἀδιακόπως *μαχόμενος, ἐπιτιθέμενος* κατὰ μέτωπον, *πλευροκοπῶν* τὸν ἐχθρόν, *τρέπων* αὐτὸν εἰς φυγὴν, *κυριεύων* τὰ τηλεβόλα καὶ τὰς ἀποσκευὰς του, *αἰχμαλωτίζων* τμήματα αὐτοῦ. (Ἄγγινος).

3) "Όταν ἔχωμεν παράθεσιν ἢ ἐπεξηγήσιν.

Π.χ. Ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ *κιβωτὸς* τῶν ἐθνικῶν μας παραδόσεων.— Εἶχεν ἐπιδέξιους πολεμιστάς, *τοὺς κλέφτες* καὶ ἀρματολούς, γυμνασμένον στόλον καὶ ἀνδρείους ναύτας, *τοὺς Ὑδραίους*, τοὺς Ψαριανούς, τοὺς Σπετσιῶτες. Συνετοὺς πολιτικούς, *τοὺς προεστοὺς* καὶ τοὺς δημογέροντες. (Ζωὴ Φράγκου).

4) "Όταν ἔχωμεν κλητικὴν προσφώνησιν· καὶ ἐὰν μὲν αὕτη εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀρχήν, θέτομεν τὸ κόμμα ἀμέσως μετ' αὐτήν· ἐὰν ὁμως εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον, τότε τὴν θέτομεν μεταξὺ δύο κομμάτων.

Π.χ. Ἄξιότιμε Κύριε, — Σεβαστέ μου πατέρα, — Ἐλσον τὴν ἐπιστολήν σου, ἀγαπητέ μου φίλε, καὶ ἐχάρην πολὺ. — Συμφωνῶ, φίλτατέ μου, ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

5) Χωρίζομεν μὲ κόμμα ἓν μόριον ἢ τὸ ἐπίρρημα (βεβαιωτικὸν ἢ ἀρνητικόν), τὸ ὁποῖον τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν μιᾶς προτάσεως καὶ χρησιμεύει, διὰ τὴν συνδέσιν ταύτην μὲ τὰ προηγούμενα.

Π.χ. Ὁχι, δὲν συμφωνῶ. — *Ναί*, εἶναι ἀπίστευτον. — *Δοιπόν*, τί θὰ γίνῃ; — *Τί*, δὲν θὰ ἔλθῃς; — *Τότε*, τὸ πρᾶγμα εἶναι διαφορετικόν.

6) Μὲ κόμμα χωρίζομεν δύο ἢ περισσότερα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸ ἴδιον οὐσιαστικόν, ὅταν τὸ τελευταῖον ἐπίθετον προσδιορίζῃ τὸ οὐσιαστικόν, ἀκριβῶς ὅπως καὶ τὰ ἄλλα.

Π.χ. Ὑπεράνω ὑψοῦνται θεόρατα, ἐπιβλητικά, ἀπόκρημα τὰ Μετέωρα. — Ὁ Κολοκοτρώνης ὠμίλησεν εἰς τὸν λαὸν μὲ θερμοὺς, ἀπλοῦς, πειστικὸς λόγους.

7) Ἀλλά, ὅταν τὸ τελευταῖον ἐπίθετον ἀποτελῇ μὲ τὸ οὐσιαστικόν ἔννοϊαν τὴν ὁποῖαν προσδιορίζουν τὰ προηγούμενα ἐπίθετα, δὲν θέτομεν κόμμα.

Π.χ. *Μία δυνατὴ μακρόσυρτη σφυριγματιὰ* ἀκούστηκε ἀπὸ μακριά. (Ὁμ. Μπεκές). — *Καὶ ξανθαὶ ἐρυθρόπεπλοι βοσκοποῦλαι*, ἐπήδων, ἐπέτων, ἐκελάδουν. (Παπαδιαμάντης).

8) Χωρίζομεν ἐπίσης μὲ κόμμα καὶ τοὺς ὄρους, εἴτε ἐντὸς τῆς προτάσεως εἴτε ἐντὸς τῆς περιόδου, οἱ ὁποῖοι συνδέονται μὲ τοὺς συνδέσμους: *καί, ἢ, οὔτε, εἴτε, μήτε*, ὅταν ὁμως οὗτοι εἶναι περισσότεροι τῶν δύο.

Π.χ. Εἰς τὰς κόμας, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, **καὶ** κωφοὺς **καὶ** μογιλάλους, **καὶ** ἀλάλους, **καὶ** ὕδρωπικούς, **καὶ** χολοὺς, **καὶ** δαιμονιζομένους ἐθεράπευσεν ὁ θεῖος εὐεργέτης. (Νικ. Θεοτόκης).

Μὲ τὸ χρῶμά των, **καὶ** μὲ τὸ φῶς των, **καὶ** μὲ τὰς ἀντιανακλάσεις των καὶ μὲ τὶς μυστικὰς σκιὰς των, **καὶ** μὲ τὰς ἐνώσεις τὰς χιλίας τῶν χρυσοῦν κλωστοῦν των, **καὶ** μὲ τὰς τρέλλας τῶν μαιάνδρων, **καὶ** μὲ τὰς περιπλοκάς καὶ τοὺς πλοκάμους των, μᾶς χύνουν μιὰ θωπεῖα ὕλική καὶ ἀπαλή στὰ μάτια. (Ἐπισκοπόπουλος).

(Εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα ὁ **καὶ** ἔχει σημασίαν προσθετικὴν).

Τοιαῦτα θαυμαστὰ ἀνδραγαθήματα δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξη, **οὔτε** ἡ ἀρχαία Σπάρτη, **οὔτε** ἡ ἀρχαία Ρώμη, **οὔτε** ὁ ἐπικὸς ἵπποτισμὸς τῶν μέσων αἰῶνων, **οὔτε** ἡ ἐποποιία τῶν Ναπολεοντείων Πολέμων. (Μ. Ἄγγινος). (Πρότασις).

Αὐτὸς οὐδὲ εἰδωλολάτρης ἦτο, **οὔδὲ** ἐπίορκος, **οὔδὲ** τῶν ἑορτῶν περιφρονητὴς, **οὔδὲ** τῶν γονέων ὕβριστὴς, **οὔδὲ** κλέπτῃς, **οὔδὲ** φονεὺς, **οὔδὲ** ψευδομάρτυς, **οὔδὲ** τῶν ξένων πραγμάτων ἐπιθυμητὴς. (Ν. Θεοτόκης). (Πρότασις).

Εἶτε ὁ ἔρως, **εἶτε** ἡ ζηλοτυπία, **εἶτε** ὁ πόνος, **εἶτε** ἡ λύπη, **εἶτε** ἡ λύσσα, **εἶτε** ἡ δυστυχία ἔδιδαν τὴν αἰτίαν, πάντοτε τὰ δάκρυα ἔρρεον. (Ἐπισκοπόπουλος). (Περίοδος).

Καὶ δὲν ἔβλεπα **μήτε** τὸ κάστρο, **μήτε** τὸ στρατόπεδο, **μήτε** τὴν λίμνη, **μήτε** τὴν θάλασσα, **μήτε** τὴν γῆν ποῦ ἐπάτουνα, **μήτε** τὸν οὐρανόν. (Δ. Σολωμός, Ἡ Γυναίκα τῆς Ζάκυθος). (Περίοδος).

Ἴδότε πῶς δίδουν τόπον τὰ σύννεφα, **καὶ** φαίνεται ἡ καθαρὴ αἰθρία, **καὶ** ὁ γεωργὸς τώρα μὲ περισσότερην χαρὰν σπέρνει τὸν σπόρον, **καὶ** ὁ ναύτης μὲ περισσότερον θάρρος ἀπλώνει τὸ ἄρμενον, **καὶ** ὁ ἄλιεὺς μὲ περισσότερην ἐλπίδα ρίχνει τὸ ἀμφίβληστρον, **καὶ** τὰ πετούμενα ἀρχίζουν τὰ γλυκύτατα κελαδήματά τους. (Ν. Θεοτόκης). (Περίοδος).

Τίποτε δὲν εἶναι δι' αὐτοὺς, **οὔτε** ἡ ἀντανάκλασις τοῦ φωτός, τὸ ὁποῖον τυφλώνει, **οὔτε** ἡ ἐξάντλησις, **οὔτε** τὸ χιόνι, τὸ ὁποῖον πληγώνει καὶ παραλύει, **οὔτε** ἡ ἀπιστία τῶν βαθμίδων, **οὔτε** ἡ πρόκλησις ἢ αἰωνία τῆς ἀβύσσου, **οὔτε** ἡ αἰωνία συντροφιά τοῦ θανάτου, ὅταν ἀναρριχᾶται εἰς τοὺς ὄμους καὶ ἐλκύνῃ. (Ν. Ἐπισκοπόπουλος). (Περίοδος).

Ἐπὶ τῷ ἔκθερῳ, οἱ κλέφται διεσκορπίζοντο καὶ ὁ

καθείς ἐξ αὐτῶν ἐξήτει κρύπτην, ἢ θάμνον, ἢ βράχον, ἢ ἄλλον κατάλληλον τόπον ἐνέδρας. (*Περίοδος*).

Νὰ δημιουργήσωμεν μὲ λέξεις τὰς εἰκόνας τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων τὰ ὅποια εἶδαμεν, ἢ ἠκούσαμεν, ἢ ὠσφράνθημεν, ἢ ἐγευθῆκαμεν, ἢ ἐπιάσαμεν, ἢ ἐφαντασθῆκαμεν, ἢ ὅπωςδήποτε ἐνετυπώθησαν εἰς τὸν νοῦν μας. (Μ. Μιχαηλίδης).

9) Ὅταν ὁμοῦς ὁ (*καὶ*) χρησιμοποιηθῆται, διὰ νὰ ἀπαριθμηθῆ μίαν σειρὰν πράξεων (*ἀπαριθμητικὸς καὶ*), τότε δὲν χωρίζεται μὲ κόμμα. Ἡ χρῆσις αὕτη τοῦ (*καὶ*) εἶναι συνηθεστάτη, ἰδίως εἰς τὰ λαϊκὰ παραμῦθια καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ τραγούδια. Ὅμοιως ὁ (*καὶ*) δὲν χωρίζεται μὲ κόμμα καὶ εἰς τὸ *πολυσύνδετον σχῆμα*.

Π.χ. Ἐνα φίδι κατέβηκε στὴν ἀκρογιαλιὰ *καὶ* ἀντάμωσε ἕναν κάβουρα *καὶ* στάθηκε *καὶ* τοῦ εἶπε. (Παραμῦθι).

Ἐλα, ξένε μ', *καὶ* κόπιασε *καὶ* κάτσε στὸν ἀέρα *καὶ* πές μας λόγια τοῦ σεβντᾶ *καὶ* παρηγόρησέ μας. (Λαϊκὸ τραγούδι).

Τὸ τσεκούρι ἔπεφτε *καὶ* δάγκανε *καὶ* ξέσχιζε *καὶ* μούγκριζε. (Εὐστρατιάδης). (Πολυσύνδετον).

Β) Μέσα εἰς τὴν περίοδον

1) Χωρίζομεν μὲ κόμμα τὰς κυρίας προτάσεις, ὅταν συνδέονται ἀντιθετικῶς (μὲ τοὺς συνδέσμους: *μὲν—δὲ—ἀλλὰ—ἀλλ' ὁμοῦς—μὰ*).

Π.χ. Ναι μὲν ἐκρῶναν πολὺ, *ἀλλ'* ἦσαν ὅλοι βαρέως ἐνδεδυμένοι. Εὐτυχῶς δὲν ἐχιόνιζεν, *ἀλλ'* ὁ ἄνεμος ἦτο παγερός. (Παπαδιαμάντης).

Συμφωνῶ *μὲν* εἰς ὅσα εἶπατε, ἐπιφυλάσσομαι *ὁμοῦς* νὰ σᾶς ἀπαντήσω.—Θέλω, *μὰ* δὲν μπορῶ.

Σημείωσις: Ὅταν ὁ ἀντιθετικὸς σύνδεσμος φέρῃ εἰς ἀντίθεσιν δύο ὄρους καὶ εἰς τὸν δεύτερον δὲν ὑπάρχῃ ῥῆμα, τότε δὲν χρειάζεται κόμμα:

Π.χ. Εἶναι μικρὸς τὸ δέμας ἀλλὰ μαχητὴς.—Κάνει ζέστη ὄχι ὁμοῦς καὶ πολλή.

2) Χωρίζομεν ἐπίσης τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, ὅταν παρατίθενται ἀσυνδέτως (*ἀσύνδετον σχῆμα*).

Π.χ. (Οἱ Κέλται) Ἐναρριχῶνται, σπαράσσουν τοὺς ὄνυχάς των, παγώνουν τὸ σῶμά των, τείνουν τοὺς μῦς των, παίζουν εἰς καθημερινὸ παιγνίδι τὴν ζωὴν των ἐπάνω εἰς τοὺς γλυστεροὺς τοίχους τῶν πάγων. (Ν. Ἐπισκοπόπουλος).

Συνέλεξαν τούς διεσκορπισμένους και κατεπτοημένους πληθυσμούς, τούς ἐστέγασαν, τούς διέθρεψαν, τούς περιέθαλψαν, τούς ἐπαραμύθησαν. (Μ. Ἀγγινος).

Τὸ ντουφέκι ἀνάβει, ἀστράφτει,
λάμπει, κόφτει τὸ σπαθί. (Σολωμός).

Πέτα, ροβόλα, κράξε με, σύρε μὲ τὴν εὐχή μου. (Βαλαωρίτης).

3) Χωρίζομεν ὁμοίως τὰς ἰσοδυνάμους προτάσεις, κυρίως ἢ δευτερευούσας, ὅταν αὐταὶ εἶναι ἀσύνδετοι.

Π.χ. Λουλούδι δὲν ἀνθίζει πουθενά, δέντρο δὲν φυτρώνει, γλωρὸ κλαδί δὲν πρασινίζει, νερὸ δὲν ἀναβρῦζει στοὺς βράχους τὸς ξερούς. (Ν. Θεοτόκης).

Ἄς σηκωθῶ, ἄς ὑπάγω εἰς τὸν πατέρα μου, ἄς πέσω εἰς τοὺς πόδας του, ἄς κράξω τὸ ἥμαρτον, ἄς τοῦ ζητήσω συγχώρησιν. (Ν. Θεοτόκης).

Καὶ αὐτός, χωρὶς νὰ διδαχθῇ, χωρὶς νὰ μάθῃ, χωρὶς νὰ ἀκούσῃ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἠξεύρῃ; (Ν. Θεοτόκης).

4) Χωρίζομεν μὲ κόμμα καὶ τὰς παρενθέτους προτάσεις (αἱ ὅποια προφέρονται μὲ χαμηλὸν τόνον φωνῆς).

Π.χ. Ἡ ἐλευθερία, δὲν ἀμφιβάλλει κανεὶς, εἶναι τὸ πολυτιμότερον ἀγαθὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Πολὺ δυσκολοεύρετος, λέγει ὁ Θεοτόκης εἰς τὸν λόγον του περὶ ὄρκου, εἶναι ἡ ἀλήθεια, πολὺ εὐκόλος ἡ ἀπάτη καὶ τὸ ψεῦδος. (Β. Τατάκης).

5) Πολλάκις θέτομεν κόμμα ἀντὶ παρενθέσεως, ὅταν ἐπαναλαμβάνεται ἡ τελευταία κυρίως λέξις τῆς φράσεως, ἢ κειμένη πρὸ τοῦ κόμματος.

Π.χ. Τέτοιος πόλεμος, *πόλεμος δίκαιος καὶ ἱερός*, ἦτο ἐπιβεβλημένος εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ ἀττικὸς οὐρανός, *ἕνας οὐρανός ἡλιοπλημμυρισμένος καὶ καταγάλανος*, δὲν ἔχει ὁμοίον του στὸν κόσμον.

Ὅμοίως : Ἐάν, *ὃ μὴ γένοιτο*, ἀποτύχῃς, θὰ εἶναι ἀνεπανόρθωτος συμφορά.

Ἐάν, *παρ' ἐλπίδα*, συμβῆ ἀτύχημα, τότε εἰδοποιήσατέ με.

Ἐσυχάσατε, *παρακαλῶ*, ἢ μητέρα εἶναι ἄρρωστη.

6) Χωρίζομεν μὲ κόμμα τοὺς λόγους τοῦ ὁμιλοῦντος ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ γράφοντος.

Π.χ. «Μάλιστα, ἀπήνησε, δὲν φοβοῦμαι κανένα».

«Ἐκείνη, μᾶς εἶπε ὁ Στέργιος σοβαρὰ καὶ μὲ συλλογῇ, ἦταν μεγαλύτερή μου τρομάρα». (Ἰ. Ἐφταλιώτης).

7) Θέτομεν πρὸ τοῦ **καὶ** [κόμμα, α) ὅταν παρεμβάλλεται δευτερεύουσα πρότασις, β) ὅταν εἰσάγεται ἐναντιωματικὴ πρότασις μὲ τοὺς συνδέσμους: **καὶ ἂν, καὶ ἂν ἀκόμη**, γ) ὅταν ἡ πρότασις, ἢ ὅποια ἀρχίζει μὲ τὸ **καὶ**, ἔρχεται ὡς ἀποτέλεσμα τῶν προηγουμένων.

Π.χ. Ἡ ἐλπίς ὅτι θὰ βασιλεύσω εἰς τὴν ὠραίαν ἐκείνην χώραν, **καὶ** ἡ μέθη τῆς ἐξυψώσεως, μὲ εἶχον φέρει ἀσυναίσθητως πλησίον, πολὺ πλησίον τοῦ αἰωνίου φωτός. (Πλ. Ροδοκανάκης).

Πρέπει πάση θυσίᾳ, **καὶ ἂν** ἀκόμη ἀντιμετωπίσης δυσκολίας, νὰ φέρης εἰς πέρας τὴν ἀποστολὴν σου.

Τὸ θηρίον καταδοκεῖ ὀπισθεν τῶν θάμνων, ἐντείνει ὄλην του τὴν προσοχὴν, **καὶ** τέλος ἐπιπίπτει ὀρμητικῶς ἐναντίον τοῦ θύματος.

8) Γενικῶς θέτομεν κόμμα πρὸ τοῦ **καὶ**, ἢ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων συμπλεκτικῶν συνδέσμων, ὅταν δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν προηγουμένην πρότασιν.

Π.χ. Εἶναι ἰσοπεπτικὸς, καὶ ὅταν ὁμιλῇ καὶ ὅταν σιωπᾷ.

Δὲν δύναμαι νὰ κάμω τίποτε πλέον, οὔτε νὰ σκεφτῶ, οὔτε νὰ ἐνεργήσω.

9) Χωρίζομεν πάντοτε μὲ κόμμα τὰς ἐξῆς δευτερεύουσας προτάσεις, εἴτε αὐταὶ προηγούνται τῆς κυρίας, εἴτε ἔπονται:

α) Τὰς αἰτιολογικὰς (εἰσάγονται μὲ τοὺς συνδέσμους: **ὅτι, διότι, ἐπειδὴ, ἀφοῦ, γιὰτι, πού**).

Π.χ. Οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ νομοθετοῦν ἀπ' εὐθείας συνερχόμενοι οἱ ἴδιοι, **διότι** ἡ κοινὴ βούλησις ζητεῖ πάντοτε τὸ ἄριστον.

— **Ἐπειδὴ** ὁμως οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ δὲν ὑπεχώρουν, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς τρίτης τάξεως ἀνεκλήρουξαν ἐαυτοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Γαλλικοῦ Ἔθνους.— Χαίρομαι, **ὅτι** ἤλθες ἐσὺ ἔξω. (Μακρυγιάννης).

— Δόξα εἰς ὑμᾶς ἀδελφοί, **ὅτι** ἠγέρθητε πρῶτοι. (Γράμμα Πελοποννησίων πρὸς Σπετσιώτας).— Ἦταν χαρούμενα, **ποῦ** τὰ ζέσταινε ὁ ἥλιος.

(Ψυχάρης).— Ἡ νεράιδα χτυπιόταν, **γιατι** ἦταν ἄσκημη.— **Ἀφοῦ** τὸ θέλετε, συνεχίζομε τὴν κουβέντα. (Ροδοκανάκης).

β) Τὰς χρονικὰς (εἰσάγονται μὲ τοὺς συνδέσμους: **ὅτε, διαν**,

δπότε, δποτε, δπότεαν, ένϖ, άφοϖ, άφότεου, έως δτου, μέχρης δτου, μόλις, προτοϖ, πριν νά, δσάκις, ένόςφ, έφόςον, άμα, εϖθής ώς, έως, καθώς, όσο, ώσπου, σάν, ώσπου νά).

Π.χ. *“Οτε* ήρησεν ή επανάστασις τοϖ 21, δέν ύπήρχε κεντρική διοίκησις. — *Θά* συζητήσωμεν, *δταν* έλθης. — *“Η* επανάστασις τοϖ 21 έξεροράγη έξ έτη μετὰ την πτώσιν τοϖ Ναπολέοντος, *δπότε* εις την Εϖρώπην επεκράτει ή αντίδρασις. — *“Ενϖ* οι Έλληνες τής Πελοποννήσου ήγωνίζοντο περίξ τής Τριπόλεως, οι όπλαρχηγοί τής Στερεάς παρεκώλουν την διέλευσιν νέων έπικουριών. — *“Αφοϖ* οι Στρατιωτικοί προσείλκυσαν με τὸ μέρος των ‘Υψηλάντην, οι πρόκριτοι κατώρθωσαν νά προσετερισθοϖν τοϖς Μαυροκορδάτον και Νέγρην. — *“Αφότεου* ή ‘Ελλάς απέκτησε την εθνικήν της ανεξαρτησίαν, ήρησεν νά προοδεύη άλματωδώς. — *Μόλις* θά έβγαينه έξω, θά τὸν έπιαναν. — *Πριν* τὰ χαράξη, ξεκίνησε τὸ καράβι. — *“Οσο* εἶναι ὁ Χριστός ζωντανός, Τούρκους δέν προσκυνάω. — *“Αμα* τὸν είδε, γύρισε άλλοϖ τὸ πρόσωπο. — *Καθώς* ξεκινούσα, απάντησα μιὰ πανυγηρική πομπή. — *“Ωσπου νά* φθάση τὸ δεκαπενταϖγουστο, ή προίκα ετοιμάστηκε. — *“Η* θάλασσα πάσιγιζε με χίλια δολερὰ καμώματα νά τὸν ξεγελά, *ώσπου νά* τὸν αρπάξη στὰ φτερά της. — *Σάν* τελείωσε ὁ πόλεμος, γύρισα σπίτι μου. — *“Εφόςον* δέν εκβιομηχανίζεται ή ‘Ελλάς, δέν θά εἶναι οικονομικῶς αϖτάρκης. — *Εϖθής ώς* χρησιμοποιηθῆ ή ατομική ένέργεια δι’ ειρηνικὸς σκοπούς, ή ανθρωπότης θά εϖτυχήση.

γ) Τὰς τελικὰς (εισάγονται με τοϖς τελικοϖς συνδέσμοϖς: *ίνα, δπως*, δια νά, για νά, νά* (=διὰ νά).

Π.χ. *“Η* ανεξαρτησία τής ‘Ελλάδος εἶναι ὁ μόνος τρόπος, *ίνα* ιδρυθῆ ὁ φραγμὸς ὃν απαιτεῖ ή σωτηρία τής Εϖρώπης κατὰ τής κολοσσιαίας Ρωσικῆς δυνάμεως. (Μαυροκορδάτος). — Οι ‘Ελληνες εξηγέρθησαν σύσσωμοι τὸ 21, *δπως* αποσεισουν βδελυρὸν ζυγόν. — *Δια νά* διορθωθῶμεν, *δια νά* αποκτήσωμεν την παλαιάν αθωότητα, *πρέπει νά* επιστρέψωμεν εις την φύσιν. (Ρουσσώ). — *“Εφυγε* στὰ ξένα, *για νά* μη ξαναγυρίση πιά. — *Μακάρι* νά είχα λεπτά, *νά* (=για νά) σοϖ έδινα.

δ) Τὰς αναφορικὰς (εισάγονται με τὰς αναφορικὰς αντωνυμίας και τὰ αναφορικά επιρροήματα: *ὁ όποιος, α, ον, δστις, ήτις, ὅ,τι, δσος, η, ον, δπόσο, η, ον, δποιος, α, ον, οιοσδήποτε,* οιαδή-

* Δέν πρέπει νά γίνεται σύγχυσις τοϖ τελικοϖ *δπως* (=διὰ νά) και τοϖ αναφορικοϖ επιρροήματος *δπως* (=ώς, καθώς).

Π.χ. *δπως* είδομεν, *δπως* θά ίδωμεν. (βλέπε αναφορικὰς προτάσεις).

ποτε, οίονδήποτε, *πού, όπου, όπως, πώς,ώς, καθώς*, ή άντωνυμία *ὅς, ή, ὅ*, μετά προθέσεων (*καθ' ήν, ἀφ' ής, ἐφ' οὗ, ὑφ' ἄς, ὑφ' οὗς*, κ.τ.λ.), *ὄθεν* (=ἐξ οὗ μέρους, ἀπό ἐκεῖ ὅπου), *ὀπόθεν, τόσον, ὅσον, ἔνθα, σάν, ὡσάν*).

Π.χ. Ὁ ἀγών, ὁ ὀποῖος ἐστοίχισε τόσας θυσίας, ἐκερδήθη.— Ὁ Ἑλληνικός λαός δὲν εἶναι δίκαιον νὰ στερηθῆ τούς καρπούς τῆς νίκης του, *τὴν ὀποῖαν* μὲ τόσας θυσίας ἐκέρδισεν.— Ὅσα φέρνει ή ὥρα, δὲν τὰ φέρνει ὁ χρόνος.— Ὅποιος πεθαίνει σήμερα, χίλιες φορές πεθαίνει. (Σολωμός). Ὅποιος εἶναι ἄξιος, λαμβάνει αὔριον δίπλωμα ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ.— Θὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν, *οἰοσδήποτε* καὶ ἂν εἶσαι.— Οἱ ἐλπίδες εἶναι φυτά, *πού* φυτρώνουν χωρὶς νὰ τὰ σπείρῃ κανεὶς.— Ὅλα αὐτὰ συνέβησαν, *καθ' ήν* στιγμὴν ἀκόμη ὁ ἀγών δὲν εἶχε κριθῆ.— Ὅ,τι ἔβγαине ἀπ' αὐτόν, ἔπρεπε νὰ εἶναι ζυγισμένο καὶ μετρημένο.— Αἱ συνθήκαι, *ὑφ' ἄς* διατέλει τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον, ήσαν δύσκολοι.— Ὅπου ὑπάρχει θέλησις, ἐκεῖ ἀνοίγεται καὶ ἕνας δρόμος.— Σὲ ἀναμένομεν, *ὅπως* αἱ χελιδόνες ἀναμένοουν τὴν μητέρα των.— Ἡ οἰκονομικὴ καχεξία, *ὡς* δοθῶς ἐλέχθη, εἶναι ἡ κυριωτέρα ἀφορμὴ τῆς ἐσωτερικῆς κακοδαιμονίας.— Τὸν μεσαῖωνα, *καθὼς* γνωρίζομεν, ἐπεβλήθησαν καθολικαὶ ὑπερεθνικαὶ ἐξουσίαι.— Ἐπέστρεψεν, *ὄθεν* ἦλθεν.— Ὁ Λόρδος Βύρων ἀπέθανεν ἐν Μεσολογγίῳ, *ἐνθα* καὶ ἐτάφη.— Τὴν 15ην Ἀπριλίου τοῦ 1498 εὗρισκετο εἰς τὴν Ἀφρικανικὴν ἀκτὴν, *ὀπόθεν* παρέλαβεν Ἀραβας πλοηγούς.— Παντοῦ, *ὀπόθεν* διήλθομεν, μᾶς ὑπεδέχθησαν ἐνθουσιωδῶς.— Κανένας λαός δὲν ἀγάπησε καὶ δὲν ἐπίστευσε τόσο στὸν ἄνθρωπο, *ὅσο* ὁ Ἑλληνικός λαός.— *Πὼς* (=ὅπως) λάμπει ὁ ἥλιος στὰ βουνά, ἔτο' ἔλαμπε καὶ ἡ Λιάκαινα.— Οἱ ἱτιές σφυρίζουν, *σάν* νὰ μοιρολογοῦν.— Ὅσάν (=ὅπως) ἡ νύχτα ἡ σκοτεινὴ ὄλα τὰ κάνει μαῦρα, ἔτσι εἶναι ὄλα στὴν καρδιὰ πού τὴν πλακώνει ἡ λαύρα.

ε) Τὰς ὑποθετικὰς (εἰσάγονται μὲ τούς ὑποθετικούς συνδέσμοις: *ἐάν, ἂν, σάν, ἅμα, εἰδεμή, εἰδ' ἄλλως*).

Π.χ. Ἄν στραφῆτε ἐδῶ, ἀναστεναγμούς ἀκούετε. Ἄν γυρίσετε ἐκεῖ, δάκρυα βλέπετε. (Ν. Θεοτόκης).— Ζητεῖται, *ἂν* εἶναι προτιμότερον ὁ ἄρχων νὰ εἶναι ἀγαπητός ἢ ἐπίφοβος.— Ἐάν μισοῦνται ἀναμεσό τους, δὲν τούς πρέπει ἐλευθεριά. (Σολωμός).— Ἄν εἶναι φίλος, νὰ χαρῆ; *ἂν* εἶναι ἐχθρός, νὰ σκάση.— Σάν (=ἐάν) τὴν χάση ὁ ἄνθρωπος τὴν τιμὴ, τί τὴν θέλει τὴν ζωὴ του. (Τραυλαγτώνης).—

“**Αμα** (=ἐάν) δὲν βγάλης τὸ χρέος, δύσκολα σοῦ δίνουν ἄλλο. (Καρκαδίτσας). — “**Ἐάν** μὲ ἀγαπᾶς, ἄκουσέ με **ειδεμῆ**, κάμε ὅπως θέλεις.

στ) Τὰς παραχωρητικὰς ἢ ἐνδοτικὰς (εἰσάγονται μὲ τοὺς ἐναντιωματικoὺς ἢ παραχωρητικoὺς συνδέσμους : **ἂν καὶ, μολονότι, ἐνῶ, παρ' ὄλον ὅτι, μόλον πού, καὶ πού, καὶ ἄς, καὶ ἂν, κὶ ἂν, ὅσον καὶ ἂν, οὔτε καὶ ἂν, καὶ νά**).

Π.χ. Εὐτυχῶς, **ἂν καὶ** ἐκρύωναν ὅλοι, εἶχον ὁμῶς τοὺς πόδας θερμοῦς. (Παπαδιαμάντης). — “Ὁ ἥλιος εἶχε προβάλει ἀπὸ τὰ σύννεφα ἐπ' ὀλίγας στιγμᾶς, διότι, **ἐνῶ** τὴν νύκτα ἠθροίαζε, τὴν ἡμέρα συνήγοντο πάλιν τὰ νέφη. (Παπαδιαμάντης). — Εἶδε πὼς θά'πρεπε νὰ τὸν καλέσῃ τὸ μεσημέρι, **μολονότι** αὐτὸ δὲν τοῦ ἦτον εὐχάριστο. (Δροσίνης). — **Καὶ πού** τὸν προσεκάλεσαν, πάλιν δὲν ἐπῆγε. — Θὰ θελήσῃ νὰ σὲ κρατήσῃ, **πού** δὲν ἔχεις πιστοποιητικόν ; (Ξενόπουλος). — Τὸν ρωτοῦσαν νὰ τοὺς πῆ πάλι τὴν ἱστορία μὲ τοὺς γλάρους, **μόλο πού** τὴν ἤξεραν. (Βενέζης). — Πᾶμε μαζί, **κὶ ἄς** μᾶς λιθοβολῆ. (“Ελύτης).

ζ) Τὰς συμπερασματικὰς (εἰσάγονται μὲ τοὺς συνδέσμους : **ὥστε, ὥστε νά, πού, πὸν νά, νά**).

Π.χ. “Ἐβλεπον μεταξὺ τῶν πιστευόντων τόσῃν ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην καὶ συμφωνίαν, **ὥστε** ἐφαίνετο μία καὶ ἡ καρδιὰ καὶ ἡ ψυχὴ ὅλου ἐκείνου τοῦ πλήθους. (Ν. Θεοτόκης). — Δὲν κατορθώθηκε ἀκόμα νὰ συμπληρωθῆ τὸ θέμα, **ὥστε νά** κάνουν τοὺς κωφάλαους καὶ ν' ἀκοῦν. (Δροσίνης). — “Ἐχω τόσα χρόνια νὰ τὴν ἰδῶ, **πού** οὔτε κὶ ἐκείνη δὲν θὰ μὲ θυμᾶται. (Μ. Μινώτου). — Κυνηγάει τίς συνηγήσεις, τίς πλούσιες ρίμες, τόσο πλούσιες, **πού νά** μοιάζουν μὲ λογοπαίγνια. (Καμπάνης). — Δὲν εἶμαι γυναίκα, **νά** (=ὥστε νά) φοβηθῶ τὰ ὄνειρα. (Καρκαδίτσας).

Δὲν χωρίζομεν μὲ κόμμα τὰς ἐξῆς δευτερευούσας προτάσεις

1) Τὰς τελικὰς τὰς εἰσαγομένας διὰ τοῦ **νά** (τὸ **νά** τοῦτο προέρχεται ἀπὸ τὸ τελικὸν ἀπαρέμφατον τῆς ἀρχαίας ἢ ἀπὸ κατηγορηματικὴν μετοχήν' π.χ. βούλομαι εἰπεῖν=θέλω νὰ εἶπω' αἰσχύνομαι λέγων=ἐντροπέομαι νὰ λέγω), **ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ ἀσυνδέτου σχήματος**.

Π.χ. Ὁ Βολταῖρος ἤθελε **να** καταργήσῃ τὰ ἀπάνθροπα μέσα τῆς ἀπολυταρχίας.

2) Τὰς ἀναφορικός, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἄμεσον καὶ ἀναγκαῖον προσδιορισμόν.

Π.χ. Τὸ ὄνειρο **ποῦ** εἶδα χθὲς ἦταν φρικτό.—Γνωρίζω κάποια μυστικά **ποῦ** δὲν τὰ ξέρουν ἄλλοι.—Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ ἀγῶνος εἶχε λάβει τεραστίαι διαστάσεις καὶ ἠρόθμει μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς **δ,τι** ἐκλεκτὸν εἶχε **να** ἐπιδείξῃ τὸ ἔθνος.—Εἶσαι ἐλεύθερος **να** ἀκολουθήσῃς **δποιον** δρόμον θέλεις.

3) Τὰς ἐνδοιαστικὰς ἢ διστακτικὰς * (εἰσάγονται μὲ τὰ **μῆ(ν)**, **μήπως**, **μήπως δέν**), ὅταν εἶναι στενῶς ἠνωμένοι μὲ τὴν κυρίαν πρότασιν.

Π.χ. Φοβοῦμαι **μήπως** δὲν δυνηθῶ **να** ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ δανειστοῦ μου.—Πρόσεχε **μῆν** κρυώσης.

Σημειώσεις. *Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις χωρίζονται μὲ κόμμα :*

1) Ὅταν παραλείπεται τὸ ρῆμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξαρτῶνται.
2) Ὅταν ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸ ρῆμα, λόγῳ παρεμβολῆς ἄλλων προσδιορισμῶν.

Π.χ. Ὀρμισμένοι ὀπλαρχηγοὶ δὲν ἤθελαν **να** ἀρχίσῃ ἢ ἐπανάστασις εἰς τὰς παραδουναβίους χώρας, **μήπως** ἀποτύχη (φοβούμενοι μήπως ἀποτύχη).—Πρόσεχε ἰδίως οὔτε πολὺ ψηλὰ **να** ἀνεβαίνης, **μήπως** ὁ ἥλιος ἀναλύσῃ τὸν κηρὸν τῶν περὺγων σου, οὔτε πολὺ χαμηλὰ πρὸς τὴν θάλασσαν **να** κατεβαίνης, **μήπως** βραχοῦν αἱ πτέρυγές σου ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ γίνουν βαρύτεραι. (Μύθος Ἰκάρου).

* Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐξαρτῶνται ἀπὸ ρήματα ἢ ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι φανερόνουν φόβον ἢ δισταγμόν. π.χ. φοβοῦμαι, διστάζω, ὑπάρχει φόβος, ὑπάρχει κίνδυνος, ὑποπεύομαι, προσέχω, κλπ.

4) Τὰς εἰδικὰς (εἰσάγονται μὲ τοὺς εἰδικοὺς συνδέσμους : **δτι**, **πῶς**, **ποῦ**).

Π.χ. Ἐφρόνει **δτι** ὁ πλοῦτος μιᾶς χώρας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ποσὸν τοῦ ὑπάρχοντος εἰς αὐτὴν χρήματος.—Ἐδίδαξεν **δτι** ἡ γῆ εἶναι πηγὴ τοῦ πλοῦτου.—Εἶναι γνωστὸν **δτι** ἡ διάσπασις τοῦ ἀτόμου ἀποτελεῖ ἐπανάστασιν εἰς τὴν Φυσικὴν.—Ἐνοιωθα μέσα μου **ποῦ** (=δτι) γινόμεον ἔξαφνα πιδ γενναῖος. (Ψυχάρης).—Μιὰ μέρα τῆς ἤλθε εἶδηση **πῶς** (=δτι) ὁ ἄνδρας τῆς πέθανε στὶς θάλασσεσ τῆς Κίνας.

Σημείωσις: "Όσον άφορᾷ τήν χρήσιν ἢ μὴ τοῦ κόμματος πρὸ τοῦ *ὄτι* τῶν εἰδικῶν προτάσεων, ὑπάρχει διχογνωμία. "Άλλοι μὲν, ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν, ἢ ὅποια χωρίζει πάντοτε τὰς εἰδικὰς προτάσεις μὲ κόμμα, θέτουν εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις κόμμα πρὸ τοῦ *ὄτι*, ἄλλοι δὲ, ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν, ἢ ὅποια συνήθως δὲν χωρίζει τὰς εἰδικὰς προτάσεις μὲ κόμμα, δὲν θέτουν τοῦτο.

"Ἡμεῖς πιστεύομεν ὄτι, ὅταν ἡ εἰδικὴ πρότασις χρησιμεύῃ ὡς ἀντικείμενον ρημάτων (*λευτικῶν, δεικτικῶν, αἰσθητικῶν, γνωστικῶν, δοξαστικῶν*) ἢ ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ρημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων (*φαίνεται, εἶναι φανερόν, παρατηρεῖται, ὑποστηρίζεται*, κλπ.), δὲν πρέπει νὰ χωρίζεται μὲ κόμμα· καὶ τοῦτο, διότι αἱ εἰδικαὶ προτάσεις εἰς τὰ ἀρχαῖα ἠδύναντο νὰ εἶναι ἀπαρέμφατα εἰδικὰ ἢ κατηγορηματικά μετοχαί.

Μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ εἰδικὴ πρότασις ἐπέχει θέσιν ἐπεξηγήσεως, θέτομεν κόμμα πρὸ τοῦ *ὄτι*.

Π.χ. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ *τοῦτο, ὄτι* ἡ ὑπεράσπισις τοῦ Μεσολογγίου, οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἔκβασις αὐτῆς, εἶναι ἀληθῶς ἔργον ἡρώων. (Γκέντζ).—Ἡ παρατήρησις αὕτη προάγει τὸ ζήτημα *τοῦτο, ὄτι* λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ ψυχολογικὸς παράγων.—Ἐἰς ἄλλ. Ὑψηλάντης δὲν ἀντελήφθη τὴν πραγματικὴν κατάστασιν, *ὄτι* δηλ. καμμία σοβαρὰ προετοιμασία δὲν ὑπῆρχε διὰ τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ μόνον ἀκράτητος ἐνθουσιασμός.

***Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν περίπτωσιν τῆς ἐπεξηγήσεως, θέτομεν κόμμα εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις, εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις:**

α) "Όταν ἡ εἰδικὴ πρότασις ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ ρῆμα ἀπὸ τοῦ ὅποιον ἐξαρτᾶται, λόγῳ τῆς παρεμβολῆς προσδιορισμῶν

Π.χ. Ὁ ἐξαιρετὸς ἐκεῖνος πολιτικὸς διείδεν ἀμέσως μετὰ ἰδιοφουῶς προβλεπτικότητος, *ὄτι* μόνον τὰ ξύλινα τεῖχη θὰ ἠδύναντο νὰ σώσουν τὰς Ἀθήνας.—Ἐἰς τὸ Τσάρως ἐδήλωσε διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ Στρογονῶφ εἰς τὴν Πύλιν, *ὄτι* ἡ Ρωσία εἶναι ξένη πρὸς τὰς ταραχὰς τῆς Μολδοβλαχίας.

β) "Όταν ἡ εἰδικὴ πρότασις προηγῆται τῆς κυρίας, τότε χωρίζεται πάντοτε μὲ κόμμα.

Π.χ. **"Ότι** ἐπετελέσθη ὄντως σημαντικὴ πρόοδος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ.—**"Ότι** ἀκούεται κάποτε μιὰ στρίγγιὰ φωνὴ στοὺς λόγγους καὶ στὰ χωριά, εἶναι ἀλήθεια.

5) Πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις
(ὀλικῆς ἢ μερικῆς ἀγνοίας).

Αἱ πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται μὲ τὰς ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας *τις* ; *τι* ; *ποῖος* ; *πόσος* ;, μὲ τὰ ἐρωτηματικὰ ἐπιρρήματα *ποῦ* ; *πῶς* ; *πότε* ; *διατί* ; *γιατί* ; *τί* ; *ἀπὸ ποῦ* ; *ἀπὸ πότε* ; *πόσον* ; καὶ μὲ τὰ ἐρωτηματικὰ μόρια *ἐάν*, *ἄν*, *μή*, *μήπως*, *μὴ τυχόν*.

Αἱ διμελεῖς πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται μὲ τὸ *ἄν* (α' μέλος) καὶ τὸ *ἦ*, ἢ *ἦ - ἄν* (β' μέλος).

1) Αἱ πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις, ἐπειδὴ συνδέονται στενωῶς μὲ τὴν κυρίαν πρότασιν, δὲν λαμβάνουν συνήθως κόμμα.

Π.χ. Ὁ Ἰμπραήμ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀντιληφθῇ *τι* ἐσήμαινε ὁ ἀσήμαντος ἐκεῖνος φοράκης τοῦ Μεσολογγίου.—Σήμερον δυσκόλως δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν *ποῖαν* ἀκατάσχετον ὄρμην ἤσκουν τὰ ἔσματα τοῦ Ρήγα ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων.—Οἱ νόμοι φροντίζουν *πῶς* θὰ εἶναι ἀγαθοὶ οἱ πολῖται.—Κατὰ βάθος δὲν ξέρω *ἄν* εἰδῶνεύωμαι αὐτὴν τὴν στιγμὴν *ἦ ἄν* σοβαρολογῶ.—Ρώτησε τὸν ἄρρωστο *μήπως* θέλει τίποτα.—Ἐλα πὲς μου *ποῦ* ἦταν ἡ φαλιά.—Τὸν ρωτοῦσε *πότε* θὰ γυρίσῃ.—Λογάριασε *πόσα* τοῦ στοίχισε αὐτὴ ἡ δουλειά.

2) Αἱ πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις χωρίζονται μὲ κόμμα, ὅταν δὲν συνδέονται ἀμέσως καὶ στενωῶς μὲ τὸ ρῆμα τῆς κυρίας προτάσεως, ἐπειδὴ μεσολαβοῦν ἄλλοι ὄροι, ὡς προσδιορισμοὶ τοῦ ρήματος, καὶ μάλιστα ἐπεξηγήσεις.

Π.χ. Ἐγίνεν ἐπερώτησις εἰς τὴν Βουλὴν ἐκ μέρους τῆς ἀντιπολιτεύσεως, *πῶς* θὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ πρόβλημα τῶν σεισμοπλήκτων.—Ἦμπορεῖ νὰ τεθῇ τὸ πρόβλημα ὡς ἐξῆς, *ἄν* λέγη τὴν ἀλήθειαν ἢ ὄχι.—Δὲν μπορῶ νὰ βρῶ μίαν ἐπαρκῆ ἐξηγήσιν, *πῶς* κατέληξε τὸ πᾶγμα εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον.

3) Ὅταν αἱ πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις προηγούνται τῶν κυρίων προτάσεων, τότε χωρίζονται πάντοτε μὲ κόμμα.

Π.χ. Κατὰ *πόσον* εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ τοῦτο, εἶναι ἄλλο ζήτημα.—*Τι* ἐπετεύχθη εἰς τὸν τομέα τῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ ἀνοικοδομήσεως τῆς χώρας, εἶναι δυνατὸν νὰ διαπιστωθῇ εὐκόλως.

Ἑρωτηματικὸν

Τὸ ἐρωτηματικὸν τίθεται εἰς τὸ τέλος μιᾶς φράσεως, ἢ ὁποῖα ἐκφράζει ἐρώτησιν. Μετὰ τὸ ἐρωτηματικὸν ἀρχίζομεν πάντοτε μὲ κεφαλαῖον γράμμα.

Π.χ. Πότε ἦλθες; Χθὲς σιδηροδρομικῶς. — Ἀράγε, εἶναι ἀλήθεια; — Πῶς ἔχετε εἰς τὴν ὑγείαν σας; Καλῶς.

Ὅταν ξηπεται τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως φράσις, ἢ ὁποῖα ἦτο δυνατόν νὰ προηγηται, τότε μετὰ τὸ ἐρωτηματικὸν ἀρχίζομεν μὲ μικρὸν γράμμα.

Π.χ. Πότε θὰ ἔχωμεν ἐξετάσεις; μὲ ἠρώτησεν. — Ἐμαθες ποῦ πῆγε; φώναξε ἡ μητέρα.

Ἐπίσης, ὅταν ἡ ἐρώτησις εὐρίσκεται ἐντὸς εἰσαγωγικῶν, τότε ἢ μετὰ τὴν ἐρώτησιν φράσις ἀρχίζει μὲ μικρὸν γράμμα.

Π.χ. «Τί εὐγένεια ἠμποροῦν νὰ ἔχουν οἱ λέξεις μας, ἂν εἶναι διεφθαρμέναι;» εἶπεν ὁ σοφολογιώτατος. (Σολωμός).

Εἰς σειρὰν ἐρωτήσεων, τὸ ἐρωτηματικὸν τίθεται μόνον εἰς τὴν τελευταίαν, ὅταν εἰς τὰς ἐρωτήσεις ἀναμένεται ἢ αὐτὴ ἀπάντησις· ἄλλως τίθεται ἐρωτηματικὸν ἔπειτα ἀπὸ πᾶσαν ἐρώτησιν.

Π.χ. Τί γυρεύεις, τί θέλεις, μὴ καὶ σύ τὸ γνωρίζεις; (Χατζόπουλος). Τί στάθηκε ἀλήθεια ὁ Ὅμηρος; θαλασσινὸς ἢ στεριανός; κυνηγὸς ἢ ξωμάχος; ἄνθρωπος τοῦ βουνοῦ ἢ τοῦ κάμπου; τῆς πολιτείας ἢ τοῦ χωριοῦ; (Ι. Κακριδῆς). Ποῦθεν ἔρχεσαι; Ποῦ πηγαίνεις; Ποιὰ εἶναι ἡ πατρίδα σου;

Εἰς τὰς πλαγίας ἐρωτηματικὰς προτάσεις δὲν σημειώνεται ποτὲ τὸ ἐρωτηματικόν.

Π.χ. Δὲν ὑπάρχει καμιὰ πληροφορία ποῦ βρίσκεται τώρα. Κανεὶς δὲν ξέρει ἂν ζῆ ἢ ἂν πέθανε.

Θαυμαστικὸν

Εἶναι τὸ σημεῖον τῆς σιζέως, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκφράζομεν τὴν συναισθηματικὴν μας κατάστασιν (θαυμασμόν, ἔκπληξιν, ἀπορίαν, χαράν, λύπην, κλπ.). Τὸ θαυμαστικὸν τίθεται μετὰ τὰ ἐπιφωνήματα ἢ κατόπιν λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἐκφέρονται ἐπιφωνηματικῶς.

Π.χ. Ὠραῖα! — Θαυμάσια! — Ἐξοχα! — Μακάρι! — Ἀμήν!

Εὐγε ! —Μπράβο ! —Ζήτω ! —Φεῦ ! —*Αλλοίμονον ! —*Αχ ! —
*Ωχ ! —*Απαγε ! —Μπᾶ !

Τί ἄλογα καὶ ἄτια ! Τί φάκιες καὶ τί φάλαινες ! (Καρκαδίτσας).

*Ἐνλοτε, θαυμαστικὸν θέτομεν καὶ ἐντὸς παρενθέσεως, ὅταν πρόκειται νὰ φανερώσωμεν εἰρωνεῖαν ἢ ἀπορίαν.

Π.χ. Μὲ τὰς ἀπόψεις του ἔχει τὴν γνώμην ὅτι κομίζει γλαῦκα εἰς *Αθήνας (!) —Λένε πὼς ἔμεινε τρεῖς δλόκληρες μέρες χωρὶς νερό (!)

Μετὰ τὸ θαυμαστικὸν πρέπει νὰ ἀκολουθῇ κεφαλαῖον γράμμα. *Αρχίζομεν μὲ μικρὸν γράμμα, ὅταν τὰ ἐπόμενα συνδέωνται στενωῶς μὲ τὰ προηγούμενα.

Π.χ. Τί νὰ *χῶ ! λέει* ἔχασα τὸ παιδί μου. —Νὰ χαθῆς ! βροντοφώνησε μὲ ἀηδία.

Δ ι π λ ῆ τ ε λ ε ῖ α

**Ἡ διπλῆ τελεία (:)* εἶναι νεώτερον σημεῖον σιζέσεως. Λέγεται καὶ ἐπεξηγηματικά, διότι τίθεται κυρίως ἐμπρὸς ἀπὸ ἐπεξήγησιν.

**Ἡ διπλῆ τελεία τίθεται εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις :*

1) *Ἐμπρὸς ἀπὸ ἀπαρίθμησιν, ἢ μίαν ἐρμηνείαν, ἢ ἔν ἐπακόλουθον.

Π.χ. Τὰ θρησκευτικὰ συναισθήματα ἐκδηλώνονται ὑπὸ διαφόρους μορφάς : τιμὴ, σεβασμὸς, συντριβή, δέος, εὐγνωμοσύνη, ἐμπιστοσύνη, ἀγάπη, κλπ.—*Ο Πλάτων πρῶτος διέκρινε τὰς ψυχικὰς λειτουργίας εἰς τρία γένη : τὸ λογιστικόν, τὸ θυμοειδὲς καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν.—*Οστις ἐπιθυμεῖ νὰ δοξασθῆ, τοῦτο πρῶτος ἄς πληροφορηθῆ καλά, ἀξίωμα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τὴν παλαιὰν καὶ νέαν ἱστορίαν : ὅτι, ὅποια δόξα δὲν στηρίζεται εἰς τὴν δικαιοσύνην, εἶναι δόξης ὄνειρον (Κοραῆς).—Πρέπει νὰ τὸ θυμούμαστε πάντα : ἡ ποίησις δὲν ἀντιγράφει πιστὰ τὴν πραγματικότητα, τὴν κυβερνοῦν νόμοι δικοί της. (Κακριδῆς).

2) *Ἐμπρὸς ἀπὸ εἰσαγωγικά.

Π.χ. *Ἡ Μπουμπουλίνα εἶπε : «ἔχω κι ἄλλα παιδιά γιὰ τὴν πατριίδα». —*Ο Χριστὸς εἶπεν : «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

3) Μετά από πρότασιν, ἡ ὁποία ἀναφέρει γνωμικὸν ἢ παροιμίαν.

Π.χ. Ἡ λαϊκὴ παροιμία λέγει: «καθαρὸς οὐρανός, ἀστραπὲς δὲ φοβάται».

Π α ρ ἔ ν θ ε σ ι ς

Τὴν παρένθεσιν () χρησιμοποιοῦμεν, διὰ νὰ περικλείσωμεν μίαν λέξιν, ἢ καὶ ὁλόκληρον φράσιν, ἢ ὁποία ἐπεξηγεῖ ἢ συμπληρῶνει τὰ λεγόμενα, δὲν ἔχει ὅμως στενὴν σχέσιν μὲ τὸ κύριον νόημα. Συχνὰ, ἡ παρένθεσις δύναται νὰ παραλειφθῇ, ἀντικαθίσταμένη διὰ δύο κομμάτων.

Π.χ. Ἡ δρᾶσις τοῦ Πλάτωνος περὶ ἓνα μῦθον στρέφεται (ὑπὸ τὴν βαθυτέραν τῆς λέξεως ἔννοιαν), τὸν μῦθον τοῦ Σωκράτους... (I. Συκ.).—Ὁ φιλόλογος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν γλωσσολόγον, τὸν ὁποῖον ἐνδιαφέρει ἡ γλῶσσα ὡς φαινόμενον καθ' ἑαυτὸ καὶ ἡ ἔρμηνεία τῶν γλωσσικῶν φαινομένων) θὰ ἐξετάσῃ τὴν γλῶσσαν ὡς φορῆα μορφῶν τοῦ πνευματικοῦ βίου. (I. Συκουτρῆς).—Αἱ ψευδαίσθησις προκαλοῦνται ἐκ διαφορῶν ψυχικῶν νόσων, ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοξικῶν οὐσιῶν (μορφίνης, ὀπίου, αἰθέρος, χλωροφορμίου), ἐκ τῆς ἐντόνου προσδοκίας καὶ τῆς ὑπερβολικῆς κοπώσεως. (E. Παπανούτσου, Στοιχεῖα ψυχολογίας).—Ὁ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ φόβου πρὸ τῶν φυσικῶν δυνάμεων, κερανοῦ, θυέλλης, ἀστραπῆς, σεισμοῦ, ἐπροσωποποίησε καὶ ἐλάτρευσε αὐτὰς ὡς θεότητας.

Συνήθως, ἐντὸς παρένθεσεως θέτομεν τὰς παραπομπάς.

Π.χ. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων, λέγει ὁ Δημοσθένης. (Ὁλυθ. Α' § 20).

Ἄ πο σ ι ω π η τ ι κ ᾶ

Τὰ ἀποσιωπητικὰ εἶναι τρεῖς τελεῖται, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται ὅτι ἔχουν παραλειφθῆ λέξεις, ἐξ αἰτίας συναισθηματικῶν λόγων (συγκίνησις, ἐντροπή, περιφρόνησις, ἀπειλή, κλπ.)· τίθενται ἐπίσης εἰς τὸν διάλογον, διὰ τὸν ὁ συνομιλητὴς διακόπτει τὴν ὁμιλίαν.*

Π.χ. Καὶ ὕστερα... ὕστερα ὁ ἐνθουσιασμοὸς σὲ συνεπαίρνει.—Ὁ φθονερός δὲν δοκιμάζει τὰ πλήγματα τῆς ξένης... εὐτυχίας!

(Σκόκος) — "Ω, πόσα..., ἀμὴ ἀφήτέ με νὰ βλέπω θέαμα τόσης εὐμορφίας. (Σκοῦφος).—Τὴν ἐσπέραν τῆς 23ης Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 186... —Γιὰ κοίτα ποῦ κατάντησε ἡ γυναίκα τοῦ Ἐχτορα, πού ἦταν ἄλλοτε στὴ μάχη ὁ πρῶτος... (Κακριδῆς).

Ἐὰν εἰς τὸ τέλος τῆς φράσεως τίθεται ἐρωτηματικὸν ἢ θαυμαστικόν, τοῦτο τίθεται ἔμπροσθεν τῶν ἀποσιωπητικῶν.

Π.χ. Γειά σας παλληκάρια!...—Πῶς μᾶς θεωρεῖς ἀκίνητος;... Ποῦ τρέχει ὁ λογισμὸς σου;... (Βαλαωρίτης).

Τὰ ἀποσιωπητικὰ δύνανται νὰ τεθοῦν καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν μιᾶς φράσεως, ἂν αἱ πρῶται λέξεις αὐτῆς παραλείπωνται.

... Ἐπὶ τῆ δεξιᾷ πόρτα τοῦ ἱεροῦ τὸ πελιδνὸ πρόσωπο τοῦ Νηστευτῆ μᾶς σταματᾷ. (Παπακωνίου).

* Χρησιμοποιοῦμεν ἐπίσης ἀποσιωπητικὰ εἰς τὴν ἀρχὴν, τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος μιᾶς φράσεως, ὡσάκις λαμβάνομεν αὐτὴν ἀποσπασματικῶς.

Π α ὕ λ α

Εἶναι σημεῖον στίξεως, διὰ τοῦ ὁποίου δηλοῦται τὸ τέλος ἢ ἡ ἀρχὴ περιόδου, εἴτε αὐτοτελοῦς εἴτε παρενθετικῆς· εἶναι δὲ δύο εἰδῶν: ἡ ἀπλή καὶ ἡ διπλή.

Πότε χρησιμοποιεῖται ἡ ἀπλή παῦλα.

1) Εἰς τὴν ἀρχὴν ἰδίως παραγράφου καὶ εἰς διαλογικὰ μέρη.

Π.χ. — Τί λές, καπετάνιε! Κάνουμε τὴν ἀπόπειρα;

— Ποιὰ; (Καρκαδίτσας).

— «Ὁ Γραικὸς θὰ πολεμήσῃ γιὰ τὸ ψωμί μας» φώναξε ἡ ἀνεργὴ ναυτοურία, πού ζουζούνιζε στὸ λιμάνι τῆς Νάπολης... (Βλάμη, Σκελετόδροχος).

2) Διὰ νὰ φανῆ ἡ ἀπότομος ἀλλαγὴ εἰς τὴν φράσιν ἢ διὰ νὰ φανῆ ἐντονώτερον ἡ ἀντίθεσις τῶν προηγουμένων πρὸς τὰ ἐπόμενα, ἡ ἀπλή παῦλα χρησιμοποιεῖται εἰς τὸ μέσον τοῦ νοήματος.

Π.χ. Κατὰ ταῦτα, πνευματικὴ ζωὴ δὲν εἶναι νοητή, παρὰ μόνον ὡς ἐπαφὴ πρὸς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ παρελθόντος—τοῦ μακρινοῦ ἢ τοῦ ἀμέσου παρελθόντος, ἀδιάφορον· πάντως τοῦ παρελθόντος—καὶ ἔχει βαθεῖαν ἔννοιαν τὸ ἀπόφθεγμα, ὅτι πολιτισμὸς σημαίνει συναναστροφὴν μὲ τοὺς νεκρούς. (Ι. Σκουτρῆς).—Ἐνα μα-

θηματικὸν βιβλίον π.χ. δύναται καὶ πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ ὑποκείμενον ἐρεύνης φιλολογικῆς—ἀλλὰ πάντως εἰς βαθμὸν μικρότερον ἢ μία συλλογὴ ποιημάτων. (Ι. Συκουτρῆς).—«Ζήτησε ν' ἀνέβῃ στὸν Ὀλυμπο»—αὐτὸ θὰ πῆ πὼς ζήτησε νὰ γίνῃ ἀθάνατος. (Ι. Κακριδῆς).—Θέλουν—μὰ δὲ βολεῖ νὰ λησμογήσουν. (Λ. Μαβίλης).—Ὁ Ἀχιλλέας δὲν εἶναι παρὰ ὄργανο τῆς ἀνίλεως μοίρας—αὐτῆς ποὺ σκοτώσε καὶ τὸν Πάτροκλο καὶ σὲ λίγο θὰ σκοτώσῃ καὶ τὸν Ἀχιλλέα τὸν ἴδιο. (Ι. Κακριδῆς).

3) Εἰς τὸ τέλος μιᾶς περιόδου μετὰ τὴν τελείαν, διὰ νὰ δειχθῇ τὸ τελικὸν σταμάτημα τοῦ νοήματος. Τοῦτο ἐκφράζεται μὲ τὴν φράσιν «τελεῖα καὶ παῦλα».

Δ ι π λ ῆ π α ῦ λ α

Ἡ διπλῆ παῦλα χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν θέσιν τῆς παρενθέσεως. Τοῦτο συμβαίνει, ὡσάκις ἢ ἐντὸς τῶν παυλῶν φράσις δὲν εἶναι ἐντελῶς ξένη πρὸς τὰ προηγούμενα.

Π.χ. Ὑπῆρξαν ἄνθρωποι—καὶ σοβαροὶ ἄνθρωποι—, οἱ ὅποιοι συγκρίνοντες τὰς προόδους τῆς νεωτέρας ἐποχῆς εἰς ὕλικὴν εὐμάρειαν καὶ τεχνικὰς τελειοποιήσεις, εἰς πλουτισμὸν γνώσεων καὶ ἐκλεπτυνσιν τῆς σκέψεως καὶ τῆς καλαισθησίας, διεπίστωσαν μὲ ἀλαζονικὴν αὐταρέσκειαν πόσον ὀπίσω ἀφήσαμεν τοὺς αἰωνίως λιβανίζομένους Ἕλληνας. (Ι. Συκουτρῆς).— Τρεῖς σκηνές ποὺ παρουσιάζουν τὴν Ἑλένη στὴν Ἰλιάδα—θὰ τις ἀναλύσουμε ἀμέσως πρὸ κάτω—εἶναι δίχως καμμίαν ἀμφιβολία ἐπινοημένες ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ὀμηρο. (Ι. Κακριδῆς).— Ὁ πατέρας μου—μύρο τὸ κῦμα ποὺ τὸν τύλιξε—δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ μὲ κάμῃ ναυτικό. (Α. Καρκαβίτσας).— Τὰ βιβλία μου—ἐπήγαινα στὸ σχολαρχεῖο, θυμοῦμαι—τὰ ἔκλεισα γιὰ πάντα. (Α. Καρκαβίτσας).

Εἰ σ α γ ω γ ι κ ᾶ

Τὰ εἰσαγωγικὰ εἶναι σημεῖα στίξεως, μεταξὺ τῶν ὁποίων περικλειόμεν λέξεις τρίτου προσώπου αὐτολεξεὶ ἀναφερομένας.

Ταῦτα χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις :

1) Ὅταν ἐπαναλαμβάνωμεν ξένους λόγους, ὅπως ἐλέχθησαν ἀκριβῶς.

Π.χ. Ὁ Σολωμὸς λέει : «Ὅποιος πεθαίνει σήμερα, χίλιες φορές πεθαίνει».

2) Ὅταν πρόκειται νὰ γίνῃ διάκρισις γνωμικῶν, ἢ παροιμιῶν, ἢ λέξεων καὶ φράσεων, ξένων πρὸς τὸ ἰδίωμα τὸ ὁποῖον μεταχειριζόμεθα.

Π.χ. Ὅπως λέγει τὸ γνωμικὸν «δοκεῖ τὸ φυλάξει τὰ ἀγαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κτήσασθαι.»— Ἡ παροιμία λέει «φασούλι τὸ φασούλι, γεμίζει τὸ σακούλι.»— Ὁ Τρικούπης ἐβροντοφώνησεν εἰς τὴν Βουλὴν «Ἡ Ἑλλὰς προώρισται νὰ ζήσῃ καὶ θὰ ζήσῃ».

3) Χρησιμοποιοῦνται εἰς τίτλους καὶ ἐπιγραφάς.

Π.χ. Ἐπαίχθη εἰς τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον «Ὁ κατὰ φαντασίαν ἀσθενής» τοῦ Μολιέρου.— Τὸ σημαντικώτερον ποιητικὸν ἔργον τοῦ Παλαμᾶ εἶναι ὁ «Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου».

4) Ἡ τελεία καὶ τὸ κόμμα τίθενται πάντοτε ἔξω ἀπὸ τὰ εἰσαγωγικά.

Π.χ. Αἱ Σπαρτιάτισσαι μητέρες ἔλεγον εἰς τὰ τέκνα των «ἦ τὰν ἦ ἐπὶ τᾶς».

Ἐ ν ω τ ι κ ὸ ν *

Τὸ ἐνωτικὸν χρησιμεύει, διὰ νὰ ἐνώνῃ τὰς συλλαβὰς ἢ τὰς λέξεις. Σημειώνομεν κυρίως τὸ ἐνωτικόν:

1) Εἰς τὸ τέλος τῆς γραμμῆς, ὅταν εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ χωρίσωμεν τὴν λέξιν.

Π. χ. Ἔρ-χο-μαι, περί-φρασις, ἀπό-στασις.

2) Ἐπίσης χρησιμοποιοῦμεν τὸ ἐνωτικὸν εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ εἰς τὸ τέλος ἑνὸς γλωσσικοῦ τύπου· π.χ. διὰ νὰ χωρίσωμεν τὸ θέμα ἀπὸ τὴν κατάληξιν, τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἀπὸ τὸ δεῦτερον, διὰ νὰ δεῖξωμεν τὸ πρόσφυμα μιᾶς λέξεως, κλπ.

Π.χ. Λύ-ω, ἡμί-γυμνος, δείκ-νυ-μι, γηρα-σκ-ω, λυ-θή-σομαι.

3) Εἰς τὴν λαϊκὴν γλῶσσαν, διὰ νὰ διαχωρίσωμεν τὰ προτακτικά, τὰ ὅποια προηγοῦνται κυρίων ὀνομάτων (Ἄγια-, Ἄι-, γερο-, γρια-, θεια-, κυρα-, μαστρο-, παπα-, χατζη-). Αἱ προτακτικαὶ αὗται λέξεις δὲν τονίζονται.

Π. χ. Ἄγια-Μαρίνα, Ἄι-Λιάς, γερο-Δῆμος, θεια-Ἐλένη, κυρα-Μαρία, μαστρο-Γιάννης, μπαρμπα-Θόδωρος, παπα-Γιάννης, χατζη-Παῦλος.

4) Τὸ ἐνωτικόν, ἐπίσης, χρησιμοποιεῖται, διὰ τὰ συνδέση λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν σταθμοὺς δρομολογίου.

Π.χ. Γραμμὴ Ἀθηνῶν - Θεσσαλονίκης.

Ἡ ἀπόστασις Λονδίνου - Νέας Ὑόρκης διηγυθῆ ἐντὸς 17 ὥρῶν.

Διαλυτικά*

Τὰ διαλυτικά (τὰ ὁποῖα λέγονται καὶ τρέμα) εἶναι τὸ σημεῖον τῆς διαιρέσεως, τὸ σημαίνειν ὅτι τὸ φωνῆεν ἐπὶ τοῦ ὁποῦ τίθενται δὲν πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ ἠνωμένον μετὰ τοῦ προηγούμενου, ὡς δίφθογος, ἀλλὰ κεχωρισμένως.

Θέτομεν τὰ διαλυτικά ἐπὶ τοῦ *ι* καὶ *υ*, ὅταν προηγούνται *α, ε, ο, υ*, διὰ τὰ δηλώσωμεν ὅτι πρέπει νὰ προφέρωνται ταῦτα κεχωρισμένως, καὶ ὄχι ὡς δίφθογοι.

Π.χ. Λαϊκός, πανθεισμός, προϊόν, προῦπόθεσις, δυϊκός, πρᾶϊνω, ναῦδριον, εὔνοϊκός, εὔφυϊα, Κεῦλάνη, Γουϊνέα, Μωραϊτης.

Τὰ διαλυτικά συχνὰ σημειώνονται καὶ ἐκεῖ ὅπου δὲν εἶναι ἀναγκαῖα, διότι τὸ πνεῦμα ἢ ὁ τόνος, ἢ καὶ τὰ δύο, φανερώνουν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ δίφθογγοῦ.

<i>ὀρθὸν</i>	<i>ἐσφαλμένον</i>	<i>ὀρθὸν</i>	<i>ἐσφαλμένον</i>
πρωία	πρωῖα	διυλίζω	διῦλίζω
ζωύφιον	ζωῦφιον	ἐποποιία	ἐποποιῖα
αἰδιος	αἰδιος	Μωυσῆς	Μωῦσῆς
ἡρωϊκός	ἡρωῖκός	υῖκός	υῖκός
ἄπνος	ἄῦπνος	ἄυλος	ἄῦλος
γῆινος	γῆῖνος	δρυίνος	δρυῖνος
ἄλληλουῖα	ἄλληλοῦῖα	εὔυπόληπτος	εὔῦπόληπτος
νεράϊδα	νεράῖδα	ζωῖλος	ζωῖλος

* Καταχρηστικῶς περιελάβομεν εἰς τὰ σημεῖα στίξεως τὸ ἐνωτικόν καὶ τὰ διαλυτικά, καίτοι τὸ μὲν πρῶτον ἀποτελεῖ ὀρθογραφικόν σημεῖον, τὸ δὲ δεῦτερον σύμβολον, τὸ ὁποῖον ὑποβοηθεῖ εἰς τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

Α) ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΑΙ ΜΕ ΜΙΑΝ ΠΤΩΣΙΝ

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ANA : με Αιτιατικήν	1) Κίνησιν ^{αι} πρὸς τὰ ἐπάνω ἢ πέριξ 2) Διανομήν ἢ ἐπιμερισμόν	Πλανῶμαι ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ τὰς πεδιάδας. Περιφέρετο ἀνὰ τὰς ὁδοὺς. Ἐπλεον ἀνὰ τὸν ποταμόν. Ὁ στρατὸς παρελαύνει εἰς παράταξιν ἀνὰ τέσσαρας. Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἐτελοῦντο ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος.
ANTI : με Γενικήν	1) Ἀντικατάστασιν, ἀλλαγὴν, προτιμήσιν 2) Ἀνταπόδοσιν, ἀνταμοιβήν 3) Τιμήν, ἀξίαν	Ἀντὶ τοῦ μάνα χολήν. Ἀντὶ τῆς μελέτης προτιμᾷ νὰ παίξῃ. Ἀντὶ τοῦ Γεωργίου θὰ στείλω τὸν Δημήτριον. Ἡ Ἑλλὰς ἀντὶ μεγίστων θυσιῶν ἐκέρδισε τὴν ἀνεξαρτησίαν της. Ἐκαστον ^{αι} βιβλίον πωλεῖται ἀντὶ 100 δραχμῶν.
EIS : με Αἰτιατικήν	1) Τὴν εἰς τόπον κίνησιν 2) Τὴν ἐν τόπῳ στάσιν 3) Ἀπόστασιν ἀπὸ σημείου εἰς σημεῖον ἢ χρονικὸν διάστημα 4) Χρονολογίαν 5) Σχέσιν ἢ ἀναφορὰν 6) Σκοπὸν 7) Εὐχὴν ἢ ὄρκον 8) Μὲ ἀριθμητικὰ ἢ καὶ οὐσιαστικὰ φα-	Ἀνεχώρησεν εἰς Εὐρώπην. Ἐργάζομαι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας. Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Φάληρον εἶναι 5 χιλιόμετρα. Ὑποχρεοῦσθε εἰς ἕξ ἡμέρας νὰ καταθέσετε τὰ χρήματα. Εἰς τὰ 1821 ὑψώθη τὸ λάβαρον τῆς ἐλευθερίας. Θὰ ἔλθω εἰς τὰς πέντε τὸ ἀπόγευμα. Ἦλθε πρῶτος εἰς τὸν Μαραθῶνιον. Εἶναι ἐπιδέξιός εἰς τὴν σκοποβολήν. Διακρίνεται εἰς 8λα. Μεταβαίνω εἰς ἐπίσκεψιν. Ἐξώδευσεν εἰς ἐνδύματα 3 χιλιάδας. Προσίνω εἰς ὑγείαν σας. Ὁρκίζομαι εἰς τὴν τιμὴν μου.

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΕΙΣ: μέ <i>Αιτιατικήν</i>	<p>νερώνει</p> <p>α) Ποσόν κατά προσέγγισιν</p> <p>β) Διαίρεσιν ἢ διανομήν</p> <p>γ) Ἐνωσιν</p> <p>δ) Ἐπιρρηματικά ἐκφράσεις</p>	<p>Οἱ σεισμοπαθεῖς ἀνέρχονται <i>εἰς ἑκατὸν χιλιάδας</i>.</p> <p>Δραῖμα <i>εἰς πράξεις</i> πέντε.</p> <p>Συνεχώνευσεν τὰ δύο τμήματα <i>εἰς ἓν</i>.</p> <p>Ἀπέβησαν <i>εἰς μάτην</i>. Καθωρίσθησαν ὅλα <i>εἰς τὴν ἐντέλειαν</i>.</p>
ΕΚ: μέ <i>γενικήν</i>	<p>1) Τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν ἢ προέλευσιν</p> <p>2) Ἀρχήν, καταγωγήν</p> <p>3) Τὸ μέρος ἀπὸ τοῦ ὅπου κρατεῖ τις ἔν ὄλον ἢ ἀπὸ τοῦ ὅπου κρατεῖται</p> <p>4) Ἐπιμερισμόν, διακρίσιν, ἐξαίρεσιν</p> <p>5) Τὴν ὕλην ἢ μέρος ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τι</p> <p>6) Τὴν αἰτίαν</p> <p>7) Χρονικήν ἀφετηρίαν</p> <p>8) Ἐπιρρηματικά ἐκφράσεις</p>	<p>Ἀνεχώρησεν <i>ἐκ Θεσσαλονίκης</i>. Κατήλθεν <i>ἐξ οὐρανοῦ</i> Τὰ <i>ἐκ τῆς βιομηχανίας</i> κέρδη.</p> <p>Ἐδημιουργήθη <i>ἐκ τοῦ μηδενός</i>. Κατάγεται <i>ἐξ ἱστορικῆς οἰκογενείας</i>.</p> <p>Ἦρπασεν αὐτὸν <i>ἐκ τῆς κόμης</i>.</p> <p>Πίπτων ἐκρατήθη <i>ἐκ τινος κλάδου</i>.</p> <p>Οἱ μαθηταὶ κρέμανται <i>ἐκ τῶν χειλέων</i> τοῦ διδασκάλου.</p> <p>Ἐκ τῶν τραυματισθέντων ἐλάχιστοι διεσώθησαν. Ἐκ τῶν ὑποστάντων εισιτηρίους ἐξετάσεις εἰσῆχθησαν 100.</p> <p>Ἐξ ὄλων τῶν μαθημάτων προτιμῶ τὴν Φυσικήν.</p> <p>Ἔστησαν ἀνδριάντα <i>ἐκ μαρμάρου</i>. Ἐξεδόθη σύγγραμμα ἀποτελούμενον <i>ἐκ τεσσάρων τόμων</i>.</p> <p>Ἀπέθανεν <i>ἐξ ὑποσιτισμοῦ</i>. Τὸν ἐβοήθησεν <i>ἐξ ἐνδιαφέροντος</i>.</p> <p>Ἐτόνισα τοῦτο εὐθύς <i>ἐξ ἀρχῆς</i>.</p> <p>Ἐκ δεξιῶν, <i>ἐξ ἀριστερῶν</i>, <i>ἐκ τοῦ συστάδην</i>, <i>ἐξ ὄψεως</i>, <i>ἐξ ἀκοῆς</i>, <i>ἐκ μέρους μου</i>, <i>ἐξ αἰτίας</i>, <i>ἐξ ἀνάγκης</i>, <i>ὡς ἐκ τούτου</i>, <i>ἐξ ἰδίων</i>, <i>ἐξ ἀπροόπτου</i>, <i>ἐξ ἀπορ-</i></p>

ΠΡΟΦΡΑΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΕΝ: μέ Δοτικὴν		<i>ρήτων, ἐκ τῶν ἐνόντων, ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς, ἐκ πείρας.</i>
	1) Τὴν ἐν τόπῳ στάσιν ἢ παραμονὴν κάπου	Κατοικῶ ἐν Ἀθήναις. Ἡ κυβέρνησις παραμένει ἐν τῇ ἐξουσίᾳ.
	2) Ὅργανον ἢ μέσον	Τοὺς ὑπεδέχθησαν ἐν χορδαῖς καὶ ὄργανοις. Ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου καταδικάζομεν.
	3) Χρόνον	Ἐν βραχεὶ διαστήματι συνετελέσθη ἡ καταστροφή.
	4) Τρόπον ἢ κατάστασιν εἰς πολλὰς ἐπιρρηματικὰς ἐκφράσεις	Διατελεῖ ἐν ἀγνοίᾳ. Προσηλθεν ἐν στολῇ. Θὰ σοῦ εἶπω ἐν καιρῷ. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἐν συντομίᾳ, ἐν συνόλῳ, ἐν συνόψει, ἐν περιλήψει, ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν ἀνάγκῃ, ἐν τάξει, ἐν πλῶ.
ΠΡΟ: μέ Γενικὴν	1) Τόπον (ἐμπρός, ἐνώπιον) εἰς θέσιν κειμένην ἐγγύτερον ἄλλης	Ἐν Ἀνίβας εὐρίσκεται πρὸ τῶν πυλῶν. Τὸ δυστύχημα συνέβη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου.
	2) Χρόνον (πρὶν, πρότερον, ἐνωρίτερον)	Ἐγεννήθη πρὸ Χριστοῦ. Συνήντηθην πρὸ τινος ἢ πρὸ ὀλίγου. Ἀπέθανε πρὸ πολλοῦ.
	3) Μεταφορικῶς (ὁ πέρ, χάριν τινός, κατὰ προτίμησιν, ἐνώπιον καταστάσεως ἢ γεγονότος)	Πρὸ τοῦ συμφέροντός του θυσιάζει τὰ πάντα. Ἀγαπῶ τὴν τέχνην καὶ πρὸ πάντων τὴν Μουσικὴν. Δὲν ὀρρωδεῖ πρὸ οὐδενὸς κινδύνου. Εἰδέθη πρὸ ἀνυπερβλήτων ἐμποδίων.
	4) Ἐπιρρηματικαὶ ἐκφράσεις	Πρὸ μικροῦ, πρὸ τινος, πρὸ ὀλίγου, πρὸ πολλοῦ, πρὸ ὀφθαλμῶν, πρὸ μῆνός, πρὸ ἔτους, πρὸ παντός, πρὸ πάντων.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ.	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>ΣΥΝ : μέ Δουτικήν</p>	1) Τὸ μαζὶ	*Ανεχώρησε <i>σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις</i> .
	2) Ἀκολουθίαν	<i>Σὺν τοῖς ἄλλοις</i> ἔχω νὰ προσθέσω καὶ τὸ ἐξῆς.
	3) Βοήθειαν ἢ συν-εργεῖαν	<i>Σὺν τῷ χρόνῳ</i> θὰ βελτιωθῆ ἡ κατά-στασις. <i>Σὺν Θεῷ</i> ὅλα θὰ ἀποβοῦν καλά. <i>Σὺν Ἀθηνᾶ</i> καὶ χεῖρα κίνει.
<p>σ) μέ Γενικήν</p>	B) ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΑΙ ΜΕ ΔΥΟ ΠΤΩΣΕΙΣ	
	1) Χρόνον	Τοῦτο συνέβαινε ἀπὸ <i>μηνῶν</i> , ἀπὸ <i>καιροῦ</i> . * <i>Ἀπὸ κτίσεως κόσμου</i> .
	2) Τόπον	*Ὁμίλησεν ἀπὸ <i>τοῦ βήματος</i> τῆς Βουλῆς. *Ὁμιλεῖ ἀφ' <i>ὕψηλοῦ</i> .
<p>β) μέ Αἰτιατικήν</p> <p>ΑΠΟ :</p>	3) Τρόπον	Τοῦτο ἐπληροφορήθη ἀπὸ <i>στόματος</i> τοῦ ἰδίου.
	1) Προέλευσιν ἢ καταγωγὴν	*Ἔρχεται ἀπὸ <i>τὴν Εὐρώπην</i> . Κατάγεται ἀπὸ <i>ἱστορικὴν οἰκογένειαν</i> .
	2) Ὑλην	*Ἔστησαν ἀνδριάντα ἀπὸ <i>χαλκόν</i> .
	3) Ποιητικὸν αἴτιον	*Ἀπέθανον πολλοὶ ἀπὸ <i>τὴν πείναν</i> .
	4) Ἀπομάκρυνσιν, χωρισμόν, ἀπαλλαγὴν	Λόγῳ τῆς κακῆς διαγωγῆς ἀπεβλήθη ἀπὸ <i>τὸ σχολεῖον</i> . *Ἀπεσπιάσθη ἀπὸ <i>τὴν κεντρικὴν ὑπηρεσίαν</i> . *Ἐσώθη ὡς ἐκ θαύματος ἀπὸ <i>τὴν καταστροφὴν</i> .
	5) Τόπον ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐνεργεῖ τις	*Ἐμάχοντο ἀπὸ <i>τὰς στέγας</i> τῶν οἰκιῶν.
	6) Τὸ διὰ μέσου 7) Τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον	Διῆλθεν ἀπὸ <i>τὰς Ἀθήνας</i> . Ζῆ ἀπὸ <i>τὴν ἐλεημοσύνην</i> .
<p>ΔΙΑ : α) μέ γενικήν</p>	1) Τόπον διελεύσεως	*Ἦλθε διὰ <i>ξηρᾶς</i> , διὰ <i>θαλάσσης</i> .
	2) Διάρκειαν	*Ἀπεβλήθη διὰ <i>παντός</i> . Παρέμεινε εἰς τὴν ἐξοχὴν δι' <i>ὅλης τῆς ἡμέρας</i> .
	3) Τὸ μέσον ἢ ὄργανον	Τὸν ἔπληξε διὰ <i>τῆς μαχαίρας</i> . *Ἀνεδείχθη διὰ <i>τῆς ἐργατικότητός</i> του.
	4) Ἐπιρρηματικαὶ ἐκφράσεις	<i>Δι' ὀλίγων</i> , διὰ <i>βραχέων</i> , διὰ <i>μακρῶν</i> , διὰ <i>πυρὸς</i> καὶ <i>σιδήρου</i> .

ΠΡΟΦΕΣΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΔΙΑ : β) με Αιτιατικήν	1) Ἀναγκαστικὸν αἴτιον	Κατηγορεῖται <i>διὰ φόνον</i> . Ἐκτιμᾶται <i>διὰ τὴν ἐργατικότητα καὶ εὐσυνειδησίαν</i> του.
	2) Σκοπὸν, προορισμὸν	Ἀνεχώρησεν εἰς Ἑσπερίαν <i>δι' ἀνωτέρας σπουδᾶς</i> .
	3) Ἀναφορὰν	Συνεζητήσαμεν πολλάκις <i>διὰ τὴν ὑπόθεσίν σας</i> .
	4) Τοπικὴν κατεύθυνσιν	Ἀνεχώρησε <i>δι' Ἀθήνας</i> .
	5) Χρονικὸν προσδιορισμὸν ἢ διάρκειαν	Αἱ ἐξετάσεις ὠρίσθησαν <i>διὰ τὰς 10 Ἰουνίου</i> . Ἐμίσθωσε τὴν οἰκίαν <i>διὰ μίαν τριετίαν</i> .
	6) Ἐξορκισμὸν ἢ πρὸς χάριν τινὸς	Μή, <i>δι' ὄνομα</i> τοῦ Θεοῦ. Ἐθυσιάσθη <i>διὰ τὴν Πατρίδα</i> .
ΔΙΑ : α) με Γενικήν	1) Ἐναντίον	Ἡ Ἰταλία ἐκήρυξε τὸν πόλεμον <i>κατὰ τῆς Ἑλλάδος</i> .
	2) Ἐπιρρηματικά ἐκφράσεις	<i>Κατὰ κρημνῶν, κατὰ γῆς, καθ' ὄλου</i> .
ΚΑΤΑ : β) με Αιτιατικήν	1) Τοπικὴν ἔκτασιν	Ἄγριος χειμὼν ἐνέσκηψε <i>καθ' ὅλην τὴν χώραν</i> .
	2) Χρόνον	Θὰ σᾶς ἀναμένω <i>κατὰ τὰς 10 π. μ.</i> Αἱ ἐξετάσεις θὰ διενεργηθοῦν <i>κατὰ τὸν Σεπτέμβριον</i> . <i>Κατὰ τὴν συμπλοκὴν</i> ἐφονεύθησαν ὀκτώ. <i>Καθ' ἕκαστον ἔτος</i> κατατίθεται ὁ προϋπολογισμός.
	3) Ἐπιμερισμὸν	Συνετάχθησαν <i>κατὰ τετράδας</i> .
	4) Συμφωνίαν	<i>Κατὰ τὴν κρίσιν</i> τοῦ δικαστηρίου εἶναι ἔνοχος. <i>Κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν</i> .
	5) Σχέσιν, ἀναφορὰν, σύγκρισιν	Αἱ ἔννοιαι διαφέρουν <i>κατὰ τὸ ποιόν</i> . Ὑπερτερεῖ <i>κατὰ τὴν μόρφωσιν</i> .
	6) Ὁμοιότητα ἢ ἀναλογίαν	Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη <i>κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν</i> τοῦ Θεοῦ.

ΠΡΟΘΗΣΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΚΑΤΑ : μέ <i>Αιτ.</i>	4) Τὸν τρόπον 5) *Επιρρηματικά ἐκφράσεις	Τὸν ἐφόνευσε <i>κατὰ λάθος</i> . <i>Κατὰ βάθος, κατὰ πλάτος, κατὰ τύχην, κατὰ λάθος.</i>
ΜΕΤΑ : β) μέ <i>Αιτ.</i> , α) μέ <i>Γεν.</i>	1) Συνοδεῖαν 2) Τρόπον	*Ἀφίχθη <i>μετὰ τῆς ἀκολουθίας του</i> . Τὸ ἀεροπλάνον ἀπωλέσθη <i>μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ πληρώματος</i> . Τὸν ὑπεδέχθησαν <i>μετὰ πάσης τιμῆς</i> .
ΠΕΡΙ : β) μέ <i>Αιτ.</i> , α) μέ <i>Γεν.</i>	1) Χρόνον 2) Τόπον	Θὰ ἐπιστρέψω <i>μετὰ τὰς ἐορτὰς. Μετὰ μεσημβρίας</i> . *Ἡ Βούλα εὑρίσκεται <i>μετὰ τὴν Γλυφάδα</i> .
ΠΕΡΙ : β) μέ <i>Αιτ.</i> , α) μέ <i>Γεν.</i>	1) Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀντικείμενον θέμα 2) Σκοπὸν ἢ αἰτίαν	Δὲν ἀμφιβάλλω <i>περὶ τῆς ἐντιμότητός του</i> . *Ἦριζον <i>περὶ ὄνου σικκῆς</i> . *Ὀμιλεῖ <i>περὶ ἀνέμων καὶ ὑδάτων</i> . Δὲν ἐνδιαφέρομαι <i>περὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς ὑποθέσεως</i> .
ΥΠΕΡ : α) μέ <i>Γεν.</i>	1) Τὸ περίε ἢ περίπου (τοπικῶς, χρονικῶς, ποσοτικῶς) 2) *Ἀναφορὰν	Κατέφθασε <i>περὶ τὴν μεσημβρίαν</i> . *Ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ <i>περὶ τὴν Ἀκρόπολιν</i> . *Ἐκέρδισε <i>περὶ τὸ ἑκατομμύριον</i> . *Ἀσχολεῖται <i>περὶ τὴν ζωγραφικὴν</i> . Εἶναι δεινὸς <i>περὶ τὰ τοιαῦτα</i> .
ΥΠΕΡ : α) μέ <i>Γεν.</i>	1) *Υπεράσπισιν, βοήθειαν, ὠφέλειαν τινοῦς	*Ἐθυσιάσθη <i>ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος του</i> . *Ἐγένετο ἔρανος <i>ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν</i> . *Ἐπεσαν <i>ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν</i> .

ΠΡΟΦΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΥΠΕΡ β) μέ αιτ.	1) 'Επί τόπου: ὑπεράνω 2) 'Επί ποσοῦ: περισσότερον 3) 'Υπερβολήν	<i>*Υπὲρ τὴν κορυφὴν τῆς Πάργης</i> εἶδον ἰπτάμενον αἰτόν. <i>*Εφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς πενήκοντα</i> προτιμῶ τὴν ἐλευθερίαν. <i>*Υπὲρ πᾶν ἄλλο</i> Κατέβαλε προσπαθείας ὑπὲρ τὰς δυνάμεις του.
ΥΠΟ: α) μέ γεν.	1) Τὸ ποιητικὸν αἴτιον 2) Τὸ ἀναγκαστικὸν αἴτιον, τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον	Τὸ ράδιον ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ <i>Κιουρί</i> . Κατεστράφη ὑπὸ σεισμοῦ. *Ελαυνόμενος ὑπὸ πάθους. Κατατρώχεται ὑπὸ <i>νευρασθενείας</i> . *Ἡ κορυφή τῶν *Ἀλπεων καλύπτεται ὑπὸ <i>χιόνων</i> . *Ἐτέθη εἰς κίνησιν ὑπὸ τοῦ <i>μοχλοῦ</i> .
ΥΠΟ: β) μέ αἰτιατικὴν	1) Τὸ ὑποκάτω, τοπικῶς καὶ μεταφορικῶς 2) *Υποταγήν, ὑποτελείαν, ἐξάρτησιν 3) *Εξαναγκασμόν, ἐπιβολήν 4) Διάρκειαν ἐνεργείας ἢ καταστάσεως 5) Τρόπον ἢ συνθήκην 6) *Ἐνώπιον	<i>*Υπὸ τὸν Ὀλυμπον</i> ἀπλοῦται ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν. <i>*Υπὸ τὴν ἐπιφάνειαν</i> τῆς γῆς εὐρίσκονται τὰ μέταλλα. *Ἐτέθη ὑπὸ <i>κηδεμονίαν</i> . *Ἡ *Ἑλλὰς διετέλεσεν ἐπὶ 400 ἔτη ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγόν. *Ὁ στρατὸς τελεῖ ὑπὸ τὰς <i>διαταγὰς τοῦ Α</i> . *Ἐξηναγκάσθη εἰς παραίτησιν ὑπὸ τὴν <i>πίεσιν τῶν γεγονότων</i> . Τελεῖ ὑπὸ τὸ <i>κράτος</i> τοῦ φόβου. *Ἡ Κυβέρνησις διατελεῖ ὑπὸ <i>παραίτησιν</i> . *Ὁ ἀσθενὴς εὐρίσκεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον ὑπὸ <i>παρατήρησιν</i> . *Ἐκλήθησαν ὑπὸ τὰ <i>ὄπλα</i> τρεῖς ἡλικίαι. Τὸ ἔργον αὐτὸ εἶναι ὑπὸ <i>πᾶσαν ἐποψιν</i> ὄραϊον. *Ἐπὸ <i>τοιούτους</i> ὄρους δὲν δέχομαι. *Ἐξετελέσθη ὑπὸ τὰ <i>δῦματα</i> τοῦ <i>πλήθους</i> . Λαμβάνω ταῦτα ὑπὸ <i>σημείωσιν</i> .

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΑΙ ΜΕ ΤΡΕΙΣ ΠΤΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΕΠΙ α) με γενικήν	1) Τόπον	Τὸ βιβλίον ῥίσκεται ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἡ Α΄ να κεῖται ἐπὶ τοῦ Σαρωνικοῦ
	2) Χρόνον	Τὸ Παν. Ἰστήμιον ἰδρύθη ἐπὶ Ὀθωνος. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ ἀρκεσθοῦν εἰς αὐτά.
	3) Ἀρχηγίαν, φροντίδα	Ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς φρουρᾶς. Ὁ ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργός.
	4) Ἀναφορὰν	Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος δὲν ἔχω γνώμην.
	5) Μερισμόν, ἀναλογίαν	Ἐπὶ ἐξήκοντα μαθητῶν ἀπερρίφθησαν οἱ δέκα. Οἱ μαθηταὶ θὰ παραταχθοῦν ἐπὶ τεσσάρων ζυγῶν.
ΕΠΙ β) με δοτ.	1) Σκοπόν, αἷτιον, ἀναφορὰν	Τὰ ἔργα Ἀλιβερίου θὰ ἀποβοῦν ἐπ' ὀφελείᾳ τῆς Ἑλλάδος. Κατηγορήθη ἐπὶ ἀνηθικότητι, ἐπὶ φόνῳ. Διεκρίθη ἐπ' ἀρετῇ.
	2) Τρόπον ἢ ὄρον	Ἐδάνεισε χρήματα ἐπὶ τόκῳ 10ο/ο. Ἐλαβε δάνειον ἐπ' ἐνεχύρῳ τῆς οἰκίας.
	3) Ἐνώπιον, περιστασίαν, ἀφορμὴν	Ἡνοίχθη ἢ διαθήκη ἐπὶ παρουσίᾳ μαρτύρων. Ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ σου ἔορτῇ. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ.
ΕΠΙ γ) με αἰτ.	1) Τόπον (κίνησιν ἢ κατεύθυνσιν)	Ἡ ἀστυνομία εὑρίσκεται ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ ἐγγλήματος. Κλίνατε ἐπὶ δεξιὰ.
	2) Χρόνον	Ὁ πόλεμος διήρκεσεν ἐπὶ πέντε ἔτη.
ΠΑΡΑ α) γεν.	1) Προέλευσιν	Ἐλαβον παρὰ τοῦ φίλου μου 500 δραχμίας. Ἐπληροφορήθη παρὰ τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας.
	2) Τὸ ποιητικὸν αἷτιον	Ἡ ἐνέργειά του αὐτῆ δὲν ἐπεδοκιμάσθη παρ' οὐδενός.
β) δοτ.	1) Πλησίον τινός ἢ μεταξὺ	Διωρίσθη δικηγόρος παρ' ἐφέταις ἢ παρ' Ἀρειῷ Πάγῳ. Ὁ θεσμός τοῦ γά-

ΠΡΟΦΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΠΡΟΣ ΜΕ ΑΙΤ.	<p>1) Πλησίον</p> <p>2) Ἀντίθεσιν ἢ ἐξ-αίρεσιν</p>	<p>μου εἶναι ἄγνωστος <i>παρὰ τοῖς ἀγρίοις.</i></p> <p><i>Παρὰ τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην</i> κεῖται τὸ Πανεπιστήμιον. Ἡ ναυμαχία ἐγένε-νετο <i>παρὰ τὸ Ἄκτιον.</i></p> <p><i>Παρὰ τὰς ὑποσχέσεις</i> του δὲν ἐτήρησε τὸν λόγον. Ἐνήργησε <i>παρὰ τὸν νόμον, παρὰ τὸ δίκαιον.</i> Προήχθη εἰς τὸν ἀνώτερον βαθμὸν <i>παρὰ τὴν ἀξίαν.</i></p>
ΠΑΡΑ ἢ ΜΕ ΑΙΤ.	<p>1) Καταγωγὴν</p> <p>2) Ἐπίκλησιν</p>	<p><i>Οἱ πρὸς μητρὸς</i> συγγενεῖς. <i>Πρὸς Θεοῦ.</i></p>
ΠΡΟΣ ΜΕ ΔΟΥ.	<p>1) Προσθήκην</p>	<p><i>Πρὸς τούτοις, πρὸς τοῖς ἄλλοις.</i></p>
ΠΡΟΣ ΜΕ ΔΟΥ.	<p>1) Τόπον (κατεύθυν-σιν)</p> <p>2) Χρόνον</p> <p>3) Σκοπὸν</p>	<p>Ἐστράτευσε <i>πρὸς τὰ σύνορα.</i> <i>Πρὸς ἀνατολάς.</i></p> <p><i>Πρὸς στιγμὴν</i> ἐνόμισεν ὅτι ἠπατήθη. Ἐθυσιάσθη <i>πρὸς χάριν σου.</i> Αὐτὸ εἶναι <i>πρὸς τὸ συμφέρον σας. Πρὸς τιμὴν σας.</i></p>
ΠΡΟΣ ΜΕ ΑΙΤ.	<p>4) Τρόπον</p> <p>5) Ἀναφορὰν ἢ σχέ-σιν</p>	<p>Κατεμετρούθησαν τὰ ἀντικείμενα <i>ἐν πρὸς ἐν.</i> Τοῦ μετεβίβασα ὅσα ἐλέχθησαν <i>λέξιν πρὸς λέξιν.</i></p> <p>Εἶναι ἀσεβὴς <i>πρὸς τοὺς γονεῖς.</i> Ὡς <i>πρὸς αὐτὸ</i> ἀδιαφορῶ πλήρως. Ὁ Ἄτι-κὸς οὐρανὸς δὲν συγκρίνεται <i>πρὸς κα-νένα ἄλλον.</i></p>
ΠΡΟΣ ΜΕ ΑΙΤ.	<p>6) Πρόσωπον ἢ ἀρ-χήν πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπευθύνεται τις</p> <p>7) Ἀναλογίαν ἢ ἀ-ξίαν (ἴδια μετ' ἀρι-θμητικῶ)</p>	<p>Ἀναφορὰ <i>πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παι-δείας.</i></p> <p>Ἠγόρασε τὸ οἰκόπεδον <i>πρὸς 100 δρα-χμὰς τὸν πῆχυν.</i></p> <p>Ἐπάλαισαν <i>εἰς πρὸς δέκα.</i></p>

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ

ΠΡΟΘΕΣΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΑΜΑ	1) Συγχρόνως μέ, άμέσως μετά	<i>Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων.</i> <i>Ἄμα τῇ λήξει τῆς ἐορτῆς.</i>
ΑΝΕΥ	1) Χωρίς 2) Φράσεις	Εὐρόεθη <i>ἀνευ χρημάτων.</i> <i>Ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἀνευ</i> (=πράγμα ἀπολύτως ἀναγκαῖον).
ΕΝΑΝΤΙΟΝ	Ἐναντίον τινός ἢ ἀντιθέτως πρὸς τι	<i>Ἐπετέθη ἐναντίον τῆς κυβερνήσεως.</i> <i>Ἐνήργησεν ἐναντίον τῶν συμφερόντων του.</i>
ΕΝΕΚΑ	Ἐξ αἰτίας ἢ χάριν τινός	Οἱ ἀγῶνες ἐματαιώθησαν <i>ἐνεκα τῆς βροχῆς.</i>
ΔΙΚΗΝ	Ὡσάν, σάν	<i>Ὡδηγήθησαν εἰς τὴν σφαγὴν δίκην προβάτων.</i>
ΕΝΩΠΙΟΝ	1) Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν 2) Ἐπὶ παρουσίᾳ τινός	<i>Ἀπελογήθη μετὰ παρρησίας ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου.</i> <i>Ἡ διαθήκη ἠνοίχθη ἐνώπιον μαρτύρων.</i>
ΕΩΣ	Μέχρι	Περίλυπος <i>ἕως θανάτου.</i> <i>Ἀπέχει ἕως τριάκοντα χιλιόμετρα.</i>
ΜΕΤΑΞΥ	1) Ἐν μέσῳ δύο ἢ περισσοτέρων, τοπικῶς ἢ χρονικῶς 2) Πρὸς δήλωσιν συγκρίσεως ἢ ἐπιλογῆς	Τὰ Δερβενάκια κεῖνται <i>μεταξὺ Κορίνθου καὶ Ἄργους.</i> <i>Ἡ ἐπίθεσις ἐξεδηλώθη μεταξὺ τῆς 5ης καὶ 6ης πρωινῆς.</i> <i>Μεταξὺ δύο ναυῶν</i> τὸ μὴ χειρόν βέλτιστον. Ὑφίσταται μεγάλη διαφορά ἀντιλήψεων <i>μεταξὺ αὐτῶν.</i>
ΠΕΡΙΣ ΜΕΧΡΙ	Ἔως (χρονικῶς ἢ τοπικῶς)	<i>Ἐγωνίσθησαν μέχρι θανάτου.</i> <i>Ὁ στρατὸς ἔφθασε μέχρι τῶν συνόρων.</i>
	Τριγύρω	<i>Ὁ πέριξ τοῦ Σχολείου</i> χῶρος. <i>Πέριξ τῆς Ἀκροπόλεως</i> εὐρίσκονται διάφορα μνημεῖα.

ΠΡΟΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΧΑΡΙΝ ΠΛΗΝ μέ γεν.	'Εκτός, εξαιρέσει	Διεισώθησαν πάντες <i>πλήν ενός</i> .
ΧΑΡΙΝ μέ γεν.	Διά νά, ἔνεκα, πρὸς ᾠφελος, ὑπέρ	<i>Ἐταξίδευσα εἰς τὴν Εὐρώπην χάριν ἀναψυχῆς. Ἐθυσίασθη χάριν τῶν φίλων του. Ἠγωνίσθη χάριν τῆς ἐλευθερίας.</i>
ΧΑΡΙΣ μέ τὴν πρόθεσιν εἰς καὶ αἰτ. μέ γεν.	'Επιρρηματικαὶ ἐκ- φράσεις	<i>Παραδείγματος χάριν, λόγου χάριν, πρὸς χάριν ἡμῶν, χάριν συντομίας, χάριν ἐμφάσεως, κλπ.</i>
	'Ἐνεκα	<i>Χάρις εἰς τὴν ἰκανότητά του ἀνεδείχθη.</i>
	Φράσεις μέ δοτικὴν	<i>Χάριτι θεῶν ὑγιαίνομεν. Χάρις τῷ Θεῷ.</i>
ΧΩΡΙΣ μέ αἰτ.	Ἄνευ	<i>Ἐφυγε χωρὶς διαβατήριον. Ἀσχολεῖται μέ τὴν ὑπόθεσιν χωρὶς ἐνδιαφέρον.</i>

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΘΕΣΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΑΝΩ μὲ γέν.	1) Ἐνωθέν τινος ἢ ὑψηλότερον σημείου τινός 2) Μὲ ἀριθμητικὸν καὶ σημαίνει περισσότερον	Ἐνω τοῦ ποταμοῦ. Ἀπέκοψαν τὴν χεῖρα ἄνω τοῦ ἀγκῶνος. Τὸ θερμόμετρον δεικνύει θερμοκρασίαν ἄνω τῶν 40ο. Ἐχει περιουσίαν ἄνω τοῦ ἑκατομμυρίου.
ΚΑΤΩ μὲ γέν.	1) Κάτωθεν 2) Μὲ ἀριθμητικὰ ὀλιγώτερον	Ἐτραυματίσθη κάτω τῆς κοιλίας. Ἡ θερμοκρασία κατῆλθε κάτω τοῦ μηδενός.
ΕΓΓΥΣ μὲ γέν.	Πλησίον	Ἐγγὺς τοῦ Πανεπιστημίου κεῖται ἡ βιβλιοθήκη.
ΕΜΠΡΟΣΘΕΝ ΕΚΑΤΕΡΩΘΕΝ μὲ γέν.	Ἐκ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο μέρος	Ἐκατέρωθεν τοῦ Πανεπιστημίου κεῖται ἡ Ἀκαδημία καὶ ἡ Βιβλιοθήκη.
ΕΜΠΡΟΣΘΕΝ μὲ γέν.	Ἐκ τὸ ἐμπρός	Ἐμπροσθεν τοῦ Σταδίου εὐρίσκεται τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀβέρωφ.
ΕΝΑΝΤΙ μὲ γέν.	1) Ἐναντιῶν 2) Ἐνώπιόν τινος 3) Ἐναντιῶν 4) Διὰ τὴν δηλωθῆ ἐπι τῇ βάσει τινος λαμβάνεται ἢ δίδεται τι	Κατοικεῖ ἔναντι τῆς πλατείας Συντάγματος. Δὲν ἔχω τὸ θάρρος νὰ παρουσιασθῶ ἔναντι σου. Δὲν ἐφάνη συνεπῆς (ἀπ)ἔναντι τῶν ὑποχρεώσεών σου. Ἐλαβον ἔναντι ἀποδείξεως 100 δραχμῶν.

ΕΠΙΡΡΗΜΑ ΣΥΝΤΑΞΙΣ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΕΝΤΟΣ με γεν.	1) Μέσα 2) Περιορισμόν εις ώρισμένα τοπικά, χρονικά ή άλλα ὄρια	Κατέφυγον <i>ἐντὸς τῆς οἰκίας</i> . <i>Ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.</i> Ἐπεράτωσε τὰς σπουδὰς του <i>ἐντὸς τεσσάρων ἐτῶν</i> . Εὐρίσκομαι <i>ἐντὸς τοῦ νόμου</i> .
ΕΞΩ με γεν.	Θέσις ἐκτὸς τινος	Εὐρέθη <i>ἔξω τῆς οἰκίας</i> . Εὐρίσκεσθε <i>ἔξω τῆς λογικῆς</i> .
ΚΑΤΟΠΙΝ με γεν.	Αἰτία ἢ ἀφορμὴ	<i>Κατόπιν τῶν γεγονότων</i> μετεβλήθη ἄρδην ἢ κατάστασις.
ΔΟΓΩ με γεν.	Ἔνεκα	<i>Δόγω τῆς βροχῆς</i> δὲν ἦλθον.
ΟΠΙΣΘΕΝ ΜΑΚΡΑΝ με γεν.	Εἰς ἀπόστασιν μεγά- λην	Κατοικῶ <i>μακρὰν τοῦ κέντρου</i> τῆς πό- λεως.
ΟΠΙΣΘΕΝ με γεν.	Ὅπισω	<i>Ὅπισθεν τῆς οἰκίας μου</i> εὐρίσκεται κῆπος.
ΠΕΡΑ με γεν.	Ἀπὸ τινος ὀρισμένου σημείου καὶ ἐκεῖθεν	<i>Πέρα τοῦ δέοντος</i> .
ΠΕΡΑΝ με γεν.	Εἰς τὸ ἀπέναντι μέ- ρος ἢ χρονικὴν ὑπέρ- βασιν	<i>Πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ</i> εὐρίσκεται ἡ Πελο- πόννησος. Παρέμεινεν ἐν ὑπηρεσίᾳ <i>πέραν τοῦ προ- βλεπομένου ὀρίου τῆς ἡλικίας</i> .
ΠΛΗΣΙΟΝ με γεν.	Εἰς μικρὰν ἀπόστα- σιν	<i>Πλησίον τοῦ Ἐθνικοῦ κήπου</i> εὐρίσκε- ται τὸ Στάδιον.

Ὄρθογραφικαὶ ἀπλοποιήσεις προταθεῖσαι εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἰω. Καλιτσουράκη

(Συνεδρία Ἰουνίου 1933)*

- 1) Νὰ γράφονται ἄνευ δασείας αἱ ἀπὸ ε ἀρχόμεναι λέξεις.
2) Ἡ ὑπογεγραμμένη κρίνεται κατ' ἀρχὴν τηρητέα ἐν τῇ
ἀ

μονωδία, μετώκησε, ἀθῶος, λησιῆς, σῶζω, διάιτοντες κλπ.).
Ξεῖς ὅμως δημωδέστεραι (ὡς τὸ λάδι, τὸ δαδί κλπ.) προτείνεται
νὰ γράφονται ἄνευ ὑπογεγραμμένης (ἀντὶ τῶν ἱστορικῶς ὀρ-
θῶν: λάδι, δαδί).

3) Νὰ περισπῶνται τὰ εἰς —ι (ον) οὐδέτερα, τὰ ἔχοντα μα-
κράν τὴν παραλήγουσαν (: τὸ ἀλεύρι, τὸ ἀσῆμι, τὸ ζαφεῖρι, τὸ
κουνοῦπι, — καὶ οὐχὶ ἀλεύρι κλπ. κατὰ τὴν ἱστορικὴν ὀρθογρα-
φίαν). Νὰ περισπῶνται ἐπίσης τὰ ἀριθμητικὰ πενήντα, ἐξήντα,
κλπ. (ἀντὶ: πενήντα, ἐξήντα, κατὰ τὴν ἱστορικὴν ὀρθογραφίαν).

4) Νὰ γράφονται: ἡ βρύση, ἡ σκόνη, κλπ. κατὰ τὰ εἰς -η
πρωτόκλιτα, πρὸς τὰ ὅποια μορφολογικῶς ἐξωμοιώθησαν. Ἀ-
πορρίπτεται ὅμως ἡ ἐπέκτασις τῆς γραφῆς ταύτης καὶ εἰς πάντα
τὰ εἰς —ις τριτόκλιτα θηλυκὰ (ἐν. γεν. εως, πληθ. ὄνομ. ·εις),
ὅπως εἶναι τὰ: ἡ Κυβέρνησις, ἡ συζήτησις.

5) Νὰ γράφονται ὁμοιομόρφως διὰ τοῦ -ης ὅλα τὰ κύρια
καὶ προσηγορικὰ ὀνόματα τὰ προελθόντα ἐκ τῶν εἰς -ιος, εἰος,
ὡς καὶ τὰ ἐξ ὑποκοριστικῶν εἰς -ακι: Ἀντώνης, Βασίλης, Γρη-
γόρης, Γρηγοράκης, Παπαδάκης, (ἀντὶ: Ἀντώνις, Βασίλεις, Γρη-
γόρις, Γρηγοράκις, κατὰ τὴν ἱστορικὴν ὀρθογραφίαν), βαρκά-
ρης, κατεργάρης, παραπονιάρης, νοικοκύρης, κλπ.

6) Ἐπίσης νὰ γράφονται (χάριν ὁμοιομορφίας) διὰ τοῦ -ι
τὰ οὐδέτερα: τὸ φαγί, τὸ φιλι (ἀντὶ τῶν ὀρθῶν: τὸ φαγεῖ, τὸ
φιλεῖ), τὸ κατώγι, τὸ ἀνώγι, (ἀντὶ: κατώγει, ἀνώγει). Μὲ -υ θὰ
γράφονται: τὸ βράδυ, τὰ βράδυα, ἢ βραδυά, βραδυάζει, τὸ δι-
χτυ, τὰ δίχτυα, τὸ δάκρυ, τὰ δάκρυα, τὸ στάχυ, τὰ στάχυα.

* Ἡ παράθεσις τῶν ἀνωτέρω προτάσεων δὲν σημαίνει βεβαίως κα-
ἀποδοχὴν τῶν ἐν τῷ συνόλω.

7) Νά γράφονται: τὸ *ξίδι*, τὸ *ταξίδι*, τὸ *φίδι*.

8) Τὰ παραθετικά: *στενώτερος* — *στενώτατος* — *κενώτερος* *κενώτατος* (ἀντί τῶν ἀρχαίων: *στενότερος* — *στενότατος* — *κενότερος* — *κενότατος*).

9) Ὁ ἐκ τῆς ἐγκλίσεως τόνος νά γράφεται μόνον ὅπου καί ὁσάκις προφέρεται (τὸ *κτῆμα μου*, ὁ *κῆπος των*, τὰ *πλοῖα των* κλπ., ἀλλά: τὰ *κτῆματά σας*, τὰ *γεράμματά σας*, ὁ *γειτονάς μου* — *στεῖλε μου*, *πάρε μου* κλπ., ἀλλά: *φέρετέ μας*, *φέρετέ μας το* κλπ.) — Ἐπίσης ὁ τόνος τῶν δισυλλάβων ἐγκλιτικῶν δέν μετακινεῖται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπερισπωμένη: *δῶρα τινά* (ἀντί: *δῶρά τινα*),

10) Ἐάντι τοῦ ὀρθοῦ: *κτῆριον*, νά γράφεται συμφώνως πρὸς τὴν κρατοῦσαν καί καθιερωμένην γραφήν: *κτῆριον* (ἔθεν καί σύνθετον «*κτιριολογία*» ὡς ἐπιστημονικός ὄρος), ἔνεκα τῆς σημασιολογικῆς συνάψεως τοῦ ὀνόματος πρὸς τὸ ρῆμα *κτίζω*.

11) Ἐ*Αντικρινός* (ἀντικρύ), *βραδινός* (βράδυ) κατὰ τὰ: *πρωινός*, *ἔσπερινός*, *περυσινός*, *τωρινός*, *ἔφεινός* κλπ.).

12) *Μαυρομάτης*, *γαλανομάτης* (οὐχί *μαυρομαμάτης* κλπ.), ὡς σύνθετα ἀπὸ τὸ κοινὸν *μάτι*.

13) Ἐπληθυντικῆ ὀνομαστικῆ τῶν θηλυκῶν εἰς *-αδες* νά γράφεται μὲ ὀξειαν: *δκάδες*, *πρασινάδες* κλπ., κατὰ τὰ ἀρχαῖα: *ἀγελάδες*, *λαμπάδες*, κλπ.

14) Νά γράφονται εἰς *-αίνω* ὄχι μόνον τὰ ρήματα τὰ ἔχοντα ἀόριστον εἰς *-ανα*, *ἀνθην*: *μωραίνω*, *ομαι* (*ἔμωράνθην*), *ὕφαινω* (*ὑφανα*, *ὑφάνθην*), *θερμαίνω*, *-ομαι*, *κωφαίνομαι*, *τρελλαίνομαι*, *εὐφραίνομαι* κλπ., ἀλλά καί ὅλα τὰ οὕτω λήγοντα (καί διὰ καί τὰ ἔχοντα ἀόριστον εἰς *-υνα*, τὰ ὅποια ἔθεωρήθη ὅτι πρέπει νά διαστέλλωνται γραφόμενα εἰς *-ένω*): *μαθαίνω*, *τυχαίνω*, *παχαίνω*, *πιωχαίνω* (ἀόρ. *ἐπάχυνα*, *ἐπιώχυνα*) κλπ.

15) Εἰς ὄσας λέξεις μετὰ συνιζήσεως ἡ ἱστορικῆ ὀρθογραφία δέν συμφωνεῖ μὲ τὴν προφοράν, ἡ γραφή θά ἀκολουθῆ τὴν δευτέραν (*παλλῖός*, *Ρωμῖός*, *γρῖά* κλπ.), εἰς ὄσας ὅμως ἡ ἱστορικῆ ὀρθογραφία συμφωνεῖ μὲ τὴν σύγχρονον προφοράν, δέον νά τηρῆται ἡ ἱστορικῆ ὀρθογραφία (*ἔννοια σου*, *τί σὲ νοιάζει*, *μετανσιώνω*, *φτώχεια* κλπ.).

16) Τὰ νέα καί δημωδέστερα σύνθετα, ὧν τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἀρχίζει ἀπὸ *ρ*, τὸ δὲ πρῶτον συνθετικὸν λήγει εἰς βραχὺ

φωνήεν, νά γράφονται δι' ἑνός ρ: *ἀσπρόρουχα, συχνορωτιῶ, κα-
κοραμμένος, καλορίζικος*, κλπ.

17) Νά γράφονται: *τῶρα* (ἀντί: *τῶρα* καί: *τόρα*), *γύρω*
(ἀντί: *γύρω*), *τριγύρω* (κατά τὰ ἐπιρρήματα: *κάτω, ἐπάνω,
ἔξω* κλπ.).

18) Τά ἐκ τῶν Νεοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν εἰλημμένα θά γρά-
φονται ὅσον τὸ δυνατόν ἀπλούστερον (ἦτοι ἄνευ πιστῆς ἀπο-
δόσεως τῆς ξένης ὀρθογραφίας των): *κοπέλα - καπέλο - κορδέλα
βιολέτα - ὀμελέτα - ὀπερέτα - τρομπέτα - Ἀγγέτα*, κλπ. (ἀντί τῶν
μετά διπλοῦ *-έλλα, -έτια* κλπ.).

**Ἐπίσης προετάθη ὁ διακανονισμός τῆς γραφῆς
τῶν ἐπομένων λέξεων ὡς ἐξῆς:**

α) **που**: τὸ μὲν κεῖμενον ὡς ἐρωτηματικὸν ἐπίρρημα νά γρά-
φεται περισπώμενον (*ποῦ*), τὸ δὲ ἐπέχον θέσιν ἀναφορικῆς ἀν-
τωνυμίας νά γράφεται ὀξυτονούμενον (*ποῦ*), πρὸς διάκρισιν ἀπὸ
τοῦ ἀνωτέρω.

β) **πως**: τὸ μὲν ἐρωτηματικὸν ἐπίρρημα νά γράφεται περι-
σπώμενον (*πῶς*), τὸ δὲ ἐπέχον θέσιν εἰδικοῦ συνδέσμου νά ὀξυ-
νεται (*πῶς*), πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ προηγουμένου.

γ) Μονολεκτικῶς θά γράφονται τά: *ἐνῶ, ἀφοῦ, καθότι*
(πρβλ. *διότι, προτοῦ, μολαταῦτα, ἄραγε*, κλπ.

δ) Θά γράφονται κατ' ἔκθλιψιν τά: *τ' ἀμπέλι, τ' ἀρνί, τ'
ἀστέρια* κλπ. (καί οὐχί κατά κρᾶσιν: *τἀμπέλι, τἀρνί*, κλπ.).

ε) Ἄνευ κορωνίδος θά γράφονται τὰ ἐξῆς: *κανένας, κά-
ποιος, κάποτε, κάτι* (ἀντί τῶν: *κἀνένας, κᾶποιος, κᾶτι*, κλπ.).

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	7	σειρά	27	ἀμ-πέλι αντί: ἄ - μπέλι
»	8	»	8	δύο αντί: ύύο
»	12	»	19	ἐννέα** αντί: ἐννέα*
»	12	»	36	φύλον αντί: φύλον
»	26	»	29	κνῖα (τετηκώς) αντί: κνῖα (ἀναβᾶσα)
»	28	»	28	Θρᾶξ αντί: Θράξ
»	32	»	13	ψύξαν αντί: ψύχαν
»	34	»	16	σφοδρός αντί: σφοδρ
»	34	»	16	σφοδρότερος αντί: σιερος
»	36	»	22	(προτιμότητα) αντί: προτιμότητα
»	46	»	27	νά προστεθοῦν: ὄσχεον, περίνεον
»	48	»	3	νά προστεθῆ: δξ(ε)ίδιον
»	49	»	21	νά προστεθῆ: αἱ μετοχαί διατηροῦν τὸ ω καὶ εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ.
»	51	»	1	νά προστεθῆ: σ. 58 ἀριθ. 5. α) καὶ γ)
»	51	»	23	νά προστεθῆ: βρώμα
»	62	»	35	ἡγγυήθην αντί: ἡγγυήθην
»	66	»	2	ἡτημένος αντί: ἡτημένος
»	67	»	4	κατησχυμμένος αντί: κατησχυμμένος
»	68	»	13	εἶχον καταστῆ αντί: Ἴχον κατεαστῆ
»	75	»	10	κυβερνῶντας αντί: κυβερνῶντες
»	80	»	1	ΙΖΩ αντί: ΖΩ
»	85	»	8	τιμητῆς αντί: ιμητῆς
»	87	»	24	ἀμφότεροι αντί: ἀμφότερος
»	87	»	36	οἶονει αντί: οἶωνει
»	88	»	10	ΘΘΙ αντί: ΘΙ
»	90	»	37	92 αντί: 90
»	94	»	24	πεποιθότως αντί: πεπειθότως

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος Β' έκδόσεως	σελ.	3—4
ΜΕΡΟΣ Α' ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ		
Πίναξ διαιρέσεως τῶν γραμμάτων	»	5
Διαίρεισι φωνέντων. Δίφθογγοι	»	5
Διαίρεισι συμφώνων—'Ορθογραφία	»	6
Συλλαβισμός	»	7
Πάθη συμφώνων κατὰ τὴν σύνθεσιν τῶν λέξεων	»	9
Λέξεισι μὲ δύο ὅμοια σύμφωνα	»	11
'Εγκλισις τόνου	»	13
'Εκθλιψις	»	15
Εὐφωνικά ν, ς, κ	»	16
Πνευματισμός	»	17
'Αλφαβητικὸς πίναξ εὐχρήστων δαυνομένων λέξεων	»	18
Τονισμός	»	22
Γενικοὶ κανόνες τονισμοῦ	»	22
Τονισμός ληγουσῆς	»	23
Τὰ δίχρονα εἰς τὰς καταλήξει	»	25
Τὰ δίχρονα εἰς τὴν παραλήγουσαν	»	27
Παραθετικά ἐπιθέτων εἰς ὤ(ο)τερος - ὤ(ο)τατος	»	32
Σχηματισμός τῶν παραθετικῶν τῶν ἐπιρρημάτων	»	36
'Ορθογραφία τῶν ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν εἰς -(ω)οσύνη	»	36
Σχηματισμός ἀνωμάτων παραθετικῶν	»	37
Γενικοὶ ὀρθογραφικοὶ κανόνες	»	37
'Αρσενικά οὐσιαστικά α' κλίσεως	»	37
Θηλυκὰ οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα α' κλίσεως	»	39
'Αρσενικά ὀνόματα β' κλίσεως	»	45
Οὐδέτερα ὀνόματα β' κλίσεως	»	46
'Ονόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ γ' κλίσεως	»	48
Οὐδέτερα ὀνόματα γ' κλίσεως	»	51
'Επίθετα	»	52
'Επίθετα β' κλίσεως	»	52
'Επίθετα γ' κλίσεως	»	57

Ρήματα	»	59
Αὔξεις ρημάτων	»	59
Ἐνώμαλοι αὔξεις ρημάτων	»	60
Αὔξεις συνθέτων καὶ παρασυνθέτων ρημάτων	»	61
Ἀναδιπλασιασμός	»	64
Σχηματισμός συντελικῶν χρόνων	»	67
Σχηματισμός καὶ ὀρθογραφία ὑποτακτικῆς	»	69
Καταλήξεις ρημάτων καὶ μετοχῶν συγχεόμεναι	»	72
Καταλήξεις μετοχῶν	»	75
Μετοχαὶ παρακειμένου μὲ δύο μμ	»	77
Παρατηρήσεις ἐπὶ ὀρισμένων ρημάτων	»	77
Καταλήξεις ρημάτων	»	80
Ἐπιρρήματα	»	86
Ἐρθογραφία συνθέτων λέξεων	»	89
Πίναξ ὁμοήχων λέξεων	»	95
Ἐρθογραφία παρωνύμων	»	99
Ποία ἢ ὀρθή γραφή ὀρισμένων λέξεων	»	100
ΜΕΡΟΣ Β' ΣΤΙΣΙΣ	»	102
Τελεία	»	102
Ἄνω τελεία	»	102
Κόμμα	»	103
Ἐρωτηματικόν	»	116
Θαυμαστικόν	»	116
Διπλῆ τελεία	»	117
Παρένθεσις	»	118
Ἀποσιωπητικά	»	118
Παῦλα	»	119
Διπλῆ παῦλα	»	120
Εἰσαγωγικά	»	120
Ἐνωτικόν	»	121
Διαλυτικά	»	122
ΜΕΡΟΣ Γ' ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ	»	123
Προθέσεις συντασσόμεναι μὲ μίαν πτώσιν	»	123
Προθέσεις συντασσόμεναι μὲ δύο πτώσεις	»	126
Προθέσεις συντασσόμεναι μὲ τρεῖς πτώσεις	»	130
Σύνταξις καταχρηστικῶν προθέσεων	»	132
Σύνταξις ἐπιρρημάτων	»	134
Κανονισμός τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν	»	136
ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ		139

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΛΕΚΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

- 1) Ὁ Στέφανος Κουμανούδης ὡς μεταφραστὴς Σερβικῶν λαϊκῶν τραγουδιῶν (6 ἀνέκδοτες μεταφράσεις), περ. «Νέα Ἑστία» 26 (1939) σ. 912—914.
- 2) Στέφανος Κουμανούδης. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του. Στὸ «Ἀφιέρωμα εἰς Κ. Ἐλευθερίου», 1940.
- 3) Ἡ δίκη τοῦ Κολοκοτρώνη (ἱστορικὸ μελῆμα), 1945.
- 4) G. Le Bon, Psychologie des révolutions (μετάφραση), 1951.
- 5) Ἐθνικαὶ ἐπέτειοι. Ἐκθέσεις καὶ βοηθητικὸ ὕλικὸ (μετὰ τὴ συνεργασία Στ. Παπασταματίου), 1951.
- 6) Ἐθνικὸς Ὕμνος. Κείμενο—Αἰσθητικὴ ἀνάλυση, Α' ἔκδ. 1952, σ. 80, Β' ἔκδ. 1957 σ. 104 (μετὰ τὴ συνεργασία Ε. Βασιλειάδου).
- 7) 333 Νέα Ὑποδείγματα καὶ σχεδιαγράμματα ἐκθέσεων, Α' ἔκδ. 1953, Ε' ἔκδ. 1957, σ. 248 (μετὰ τὴ συνεργασία Χ. Νίντα, Γ. Παπανδρεόπουλου, Ε. Βασιλειάδου, Κ. Καμαρινοῦ).
- 8) Πρακτικὸς ὁδηγὸς ὀρθογραφίας, στίξεως καὶ συντάξεως (μετὰ τὴ συνεργασία Νίκου Ἀσωνίτη), 1954, σ. 152.
- 9) Πλάτωνα Συμπόσιο. Λογοτεχνικὴ μετάφραση—Εἰσαγωγή—Σημειώσεις, Α' ἔκδ. 1954, σ. 57-84, Β' ἔκδ. 1956, σ. 74-86.
- 10) Ἡ διδασκαλία τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας καὶ τὰ βοηθητικὰ τῆς βιβλία, 1955, σ. 16.
- 11) Σύντομος εἰσαγωγή εἰς τὴν τεχνικὴν τῆς ἐκθέσεως ἰδεῶν, 1953, σ. 16.
- 12) Ἐσφοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις, Λυσίου Λόγοι, Πλάτωνος Κρίτων, Ἰουλίου Καίσαρος De bello civili, Κορηλίου Νέπωπος Βίοι, Κοῖντου Ρούφου Ἱστορία τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, Κικέρωνος Somnium Scipionis (Σχολικὲς μεταφράσεις μετὰ γραμματικῆς, συντακτικῆς, πραγματικῆς, αἰσθητικῆς παρατηρήσεις κλπ.).
- 13) Ὁ Σολωμὸς πνευματικὸς ἡγέτης τοῦ ἔθνους, περ. «Ἡ Φωνὴ τοῦ Βυζαντίου» περιοδ. Β'—ἔτος Θ' (1957) ἀριθ. φύλλ. 70-71.
- 14) Ὁ Σολωμὸς πνευματικὸς πολέμαρχος τοῦ ἔθνους, περ. «Σχολεῖο καὶ Ζωὴ» Ε' (1957) τευχ. 4ο.
- 15) Δ. Γεωργακά, Τὰ λόγια γλωσσικὰ στοιχεῖα στὸ ἔργο τοῦ Σολωμοῦ (μετάφραση), 1958.
- 16) R. Rolland, Ὁ Γκαῖτε καὶ ἡ φιλοσοφία του—Βιβλιογραφία Γκαῖτε (1818-1957)—Σκέψεις τοῦ Γκαῖτε—Ἀνθολογία ποιημάτων του (πρόλογος, μετάφραση, κατάταξη καὶ ἀνθολόγηση) 1958, σ. 158.
- 17) Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ τοῦ Fabvier πρὸς τὸν Hastings, «Δελτίον Ἱστορ. Ἐθνολ. Ἑταιρ. Ἑλλάδος» (1958).

Ἐτυπώθη τὴν 1η Φεβρουαρίου 1958
εἰς τὰ τυπογραφεῖα «ΝΙΚΟΛΟΠΟΥ-
ΛΟΣ-ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ καὶ
Σία», ὁδὸς Λεωννάτου 4 — Ἀθήναι

024000028200

1000/73

"ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΣΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,,

Διευθυντής: ΑΛΕΚΟΣ Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ἡ «ΒΒΜΠ» ἀποβλέπει στὴν ἀριώτερη καὶ μεθοδικώτερη διδασκαλία τῶν φιλολογικῶν μαθημάτων.

Ἀπὸ τὰ βιβλία τῆς «ΒΒΜΠ», ἄλλα προορίζονται γιὰ τὸ μαθητὴ, ἄλλα γιὰ τὸ φιλόλογο-δάσκαλο καὶ ἄλλα καὶ γιὰ τοὺς δύο. Θὰ μποροῦν ὅμως νὰ σταθοῦν χρήσιμα καὶ στὸ φοιτητὴ καὶ σὲ κάθε καλλιεργημένο ἄνθρωπο.

Οἱ ἐκδόσεις τῆς «ΒΒΜΠ» θὰ εἶναι προσιτὲς στὴν τιμὴ καὶ θὰ περιλάβουν τὶς ἀκόλουθες τέσσερες σειρές.

Α' Σ ε ι ρ ἄ (Γαλάζια).

Ἡ διδασκαλία τῶν Νέων Ἑλληνικῶν. Θὰ περιλάβῃ νεοελληνικὰ λογοτεχνικὰ κείμενα μὲ ὑποδειγματικὴ ἐρμηνεία, καθὼς καὶ ἄλλα βοηθητικὰ τοῦ μαθήματος.

Β' Σ ε ι ρ ἄ (Πράσινη).

Ἡ διδασκαλία τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καὶ Λατινικῶν. Θὰ περιλάβῃ βιβλία, ποὺ θὰ βοηθήσουν στὴν ἀριώτερη συγχρότηση τῶν δύο μαθημάτων.

Γ' Σ ε ι ρ ἄ (Καφέ).

Οἱ κλασσικοὶ σὲ μετάφραση. Θὰ περιλάβῃ κείμενα ποὺ διδάσκονται στὸ Γυμνάσιο, καθὼς καὶ ὅσα παρουσιάζουν γενικώτερο ἐνδιαφέρον, μεταφρασμένα στὴ δημοτικὴ, μὲ σύντομες εἰσαγωγὲς καὶ ἐρμηνευτικὰ σχόλια.

Δ' Σ ε ι ρ ἄ (Κόκκινη).

Ἡ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας. Θὰ περιλάβῃ βιβλία βοηθητικὰ τοῦ μαθήματος, πρωτότυπα ἢ μεταφράσεις ἀπὸ ξένες γλώσσες.

Α' Σ ε ι ρ ἄ.

1. Ἄλ. Παπαγεωργίου-Εἰρ. Βασιλειάδου, Ὁ Ἑθνικὸς ὕμνος, Κείμενο-αἰσθητικὴ ἀνάλυση, α' ἐκδ. 1952, σ. 88, β' ἐκδ. 1957, σ. 104 (εἶναι ἐγκυκλιωμένο μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 73/28/1952 πράξη τοῦ Ἐκπαιδ. Συμβ. τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας).
2. Ἄλ. Παπαγεωργίου-Ν. Ἀσωνίτη, Πρακτικὸς ὁδηγὸς ὀρθογραφίας, στίξεως καὶ συντάξεως, α' ἐκδ. 1954, σ. 8+144, β' ἐκδ. 1958, σ. 4+140.
3. Ἄλ. Παπαγεωργίου, Ἡ διδασκαλία τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας καὶ τὰ βοηθητικὰ τῆς βιβλία, 1956, σ. 16.
4. Ἄλ. Παπαγεωργίου, Ἡ Ἑλληνικὴ στίξη (ἐτοιμάζεται).

Β' Σ ε ι ρ ἄ.

1. Ἄλ. Παπαγεωργίου, Παροιμιακὲς φράσεις ἀπὸ τὴ Ρωμαϊκὴ λογοτεχνία καὶ ἱστορία (ἐτοιμάζεται).
2. Ἄλ. Παπαγεωργίου, Οἱ πλατωνικὲς σπουδὲς στὴν Ἑλλάδα (ἐτοιμάζεται).
3. P. Chantaine, Ἡ Ἑλληνικὴ ὕφολογία, μετάφραση Ἰω. Λουκά (ἐτοιμάζεται).
4. Κ. Ν. Παπανικολάου, Σοφοκλέους, Ἀντιγόνη. Ἑρμηνεία (ἐτοιμάζεται).

Γ' Σ ε ι ρ ἄ.

1. Κ. Ν. Παπανικολάου, Μεθοδολογικὰ καὶ διδακτικὰ προβλήματα τῆς Ἱστορίας (ἐτοιμάζεται).
2. U.N.E.S.C.O., Ἡ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας, μετ. Χ. Καβαθᾶ (ἐτοιμάζεται).
3. Ch. Diehl, Τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας, μετάφρ. Ἄλ. Παπαγεωργίου (ἐτοιμάζεται).

Δ' Σ ε ι ρ ἄ.

1. Ἄλ. Παπαγεωργίου, Πλάτωνα, Συμπόσιο ἢ γιὰ τὸν ἔρωτα, εἰσαγωγὴ, λογοτεχνικὴ μετάφραση, σημειώσεις, α' ἐκδ. 1954, σ. 56+84, β' ἐκδ. 1956, σ. 74+86.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΑΘ. ΠΟΥΝΤΖΑ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ 44

ΤΗΛ. 614.027

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς